

A stylized white silhouette of a bird, possibly a crane or heron, is positioned on the left side of the image. The bird is facing right, with its long neck curved upwards and its beak pointing towards the top. The background is a solid teal color. A large white circle is located in the upper right quadrant, containing the text '40 ÉVES'. A black circle is located in the lower left quadrant, containing the text 'A MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG'.

40
ÉVES

A
MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG

MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

*Negyven éves
a Magyar Kodály Társaság*

MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG
2018

Megjelent
a Magyar Kodály Társaság negyvenedik évében, a

és az

támogatásával

Felelős szerkesztő
© MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

Lektorálta
KÖTELES GYÖRGY

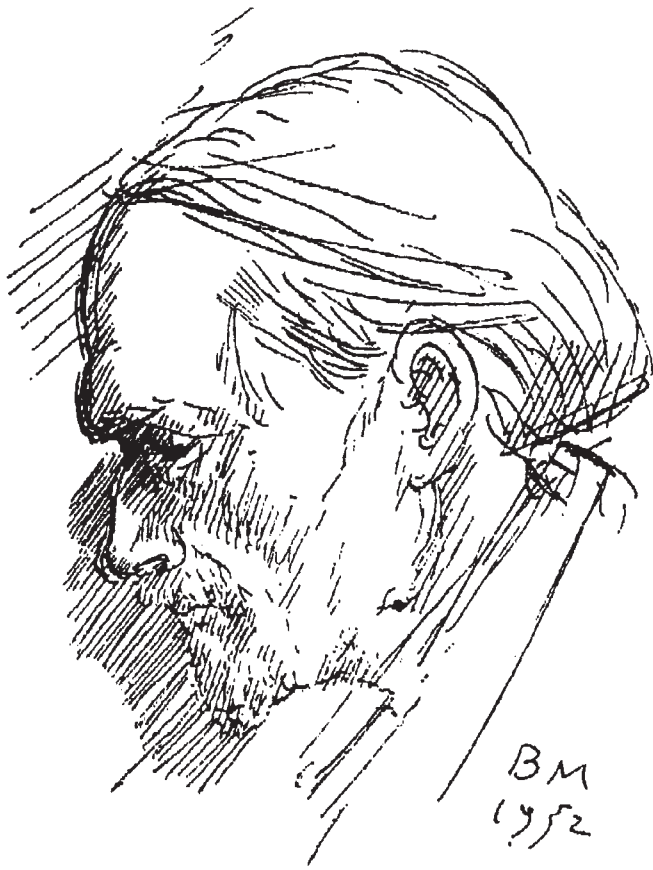
A borítót tervezte:
RICHLY ZSOLT

Tipográfia és nyomdai előkészítés
DOBÓ NÁNDOR

Kiadja a **Magyar Kodály Társaság**
Felelős kiadó: a **Magyar Kodály Társaság elnöke**
Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.
Felelős vezető: LÁSZLÓ ANDRÁS

Kodály Zoltán

**Borsos Miklós (1906–1990) grafikája
készült 1952-ben**

Tartalom

A negyven év borítói	6
Csukás István: Negyven éve őrizzük Öt.....	7
Bevezető – Márkusné Natter-Nád Klára	8
Kodály és a páva-dallam – Olsvai Imre	10

EMLÉKEZÉS A KEZDETEKRŐL

A Nemzetközi Társaság és a Magyar Kodály Társaság megalakulása	
Kezdetről, folytatásról – Szőnyi Erzsébet	14
Miért?! – Eősze László	15
Megnyitó beszéd – Eősze László	16
Az alakuló közgyűlés	17
Molnár Antal halálára – Bónis Ferenc	18
Emlékeimből – Bárdos Lajos	19
Emlékeim Kodályról – ifj. Bartók Béla	20
Búcsú Ádám Jenőtől – Szokolay Sándor	23
„Számomra ő a mérték” – Szokolayné dr. Weltler Maya	24
A Győri Zenei Nevelési Konferenciák – Márkusné Natter-Nád Klára. . .	30
A Kodály Intézet és a Nemzetközi Kodály Társaság jubileuma	
– Ittész Mihály	35

A MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG 40 ÉVE

Közgyűlések időrendben	37
Az Elnökségi ülések	42
Kodály évfordulók. Nemzetközi Konferenciák, Zenetudományi ülések. .	44
Kodály Zoltán nevelési eszméi – Szőnyi Erzsébet... ..	47
Bevezető a 2002 évi Nemzetközi Kodály Konferencián	
– Bónis Ferenc	49
Szőnyi Erzsébet és a Magyar Kodály Társaság – Köteles György	54
A Kodály Emlékmúzeum és Archivum – Köteles György	57
Bónis Ferenc könyvbemutatója	62
A kecskeméti Kodály Intézetről – Köteles György	63
Emlékeim a Kodály Intézetről – Somorjai Paula	66

VÁLOGATÁS 40 ÉV ÍRÁSAIBÓL A MÚLTBAN ÉS JELENBEN

A Kodály diákkörrel Kecskeméten – Szabó Márta	68
A Kodály diákkörök Kecskeméten – dr. S. Szabó Márta	69

Énekiskola Békéstarhoson – <i>Benczéné dr. Mező Judit</i>	70
Kodály Zoltán névadás a Debreceni Szakiskolában – <i>Stébel Ildikó</i>	77
Kodály Debrecenben – <i>dr. S. Szabó Márta</i>	80
Kodály Iskolák Regionális Találkozója Győrben – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	82
A győri bencés diák apa száz éves fia – <i>Dr. Nádasy Alfonz</i>	87
Szabolcs-Szatmár Bereg megyei Tagcsoport – <i>Belinszky Etelka</i>	93
Kodály és Pécs – <i>Kertész Attila</i>	105
A Pécs-Baranyai Tagcsoport – <i>Kertész Attila</i>	108
Galántai ünnep – <i>Kertész Attila</i>	112
Kodály Kórusok Fesztiválja Pécsett – <i>Kertész Attila</i>	115
Így őrizzük az örökséget Veszprémben – <i>Erdélyi Ágnes</i>	118
A Szegedi Tagcsoport rendezvényei – <i>Rozgonyi Éva</i>	126
Két éve alakult a Soproni Tagcsoport – <i>Bencsik Erzsébet</i>	129
Kodály Iskolák Kórustalálkozója Kecskeméten – <i>B. Horváth Andrea</i> ..	130
Az Esztergomi Nyári Egyetem – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	131
Kodály terem az ELTE-n – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	133
Személyes emlékek, Kodály Zoltán emlékére és Bónis Ferenc köszöntése – <i>Tátrai Zsuzsanna</i>	135
Tíz éves a Magyar Nyelv Múzeuma – <i>Dombóvári János</i>	142
Zempléniként a Magyar Kodály Társaságban – <i>Dombóvári János</i>	148
Ittész Mihály búcsúztatása – <i>Erdei Péter</i>	152
Sírkőavatás – <i>B. Horváth Andrea</i>	155

HANGVERSENYEK

„Örvendjen az egész világ”	156
A 80 éves örökifjú: Éneklő ifjúság – <i>Ittész Mihály</i>	157
Kodály Zoltán I. Magyar Kórusverseny, 1997.	160
Kodály Zoltán VIII. Magyar Kórusverseny, 2018.	
Köszöntő a nyitókoncerten – <i>Kollár Éva</i>	161
A Budapesti Monteverdi Kórus – <i>Kollár Éva</i>	162

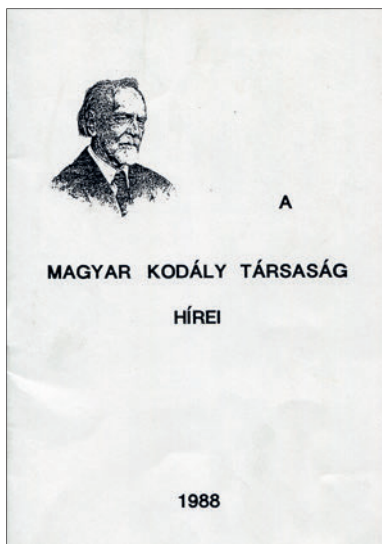
KITEKINTÉS

Forrai Katalin díj-átadás – <i>Dietrich Helga</i>	165
A Brit Kodály Társaság – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	168
A Kodály koncepció kínai jelenléte – <i>Szirányi Borbála</i>	169
A Nemzetközi Kodály Társaság Hírei 2018 – <i>Hartyányi Judit</i>	173
Bulletin of the International Kodály Society – <i>Eősze László, Vandulek Lili</i>	175

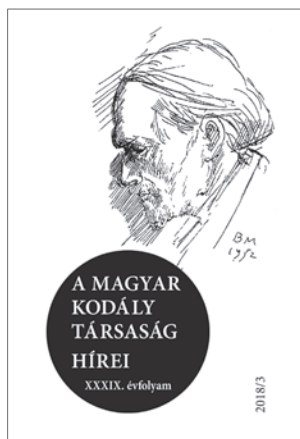
A negyven év borítói

1979–1985

1988–1992

1992/2–2018

CSUKÁS ISTVÁN
Negyven éve őrizzük Öt

*Negyven éve őrizzük őt,
legyőzzük a múltó időt,
felidézzük szóval, tettel,
balzsamozó szeretettel.*

*Mert másképpen nem érdemes,
árva szívünk társat keres,
hasonló a hasonlóval,
halandó a halandóval.*

*És már tétován nem kutat,
mutatja az igaz utat,
melyre szívünk bizván léphet,
s a végén az öröklétet.*

*Márkusné Natter-Nád Klára kérésére
a Negyven éves Magyar Kodály Társaságnak
ajánlotta versét Csukás István
2018. október*

A Magyar Kodály Társaság Hírei

Bevezető

A múltat tiszteld, s a jelent vele kösd a jövőhez

Vörösmarty Mihály: Emléksorok

A Magyar Kodály Társaság negyven éve alakult meg, 1978. május 20-án. Annak kezdettől, hűséges hírmondója, az első számával 1978 decemberében jelentkező *A Magyar Kodály Társaság Hírei*.

Az alapító szerkesztő *Bónis Ferenc*, aki 1978–1987-ig gondozta a Híreket. Lemondását követően 1988–1993-ig *Csík Miklós*, 1994-től *Márkusné Natter-Nád Klára* a Hírek szerkesztője. A *Magyar Kodály Társaság Hírei* kezdettől fogva a sokszínűsége törekedett, célként tekintette a zenei élet olyan területeinek bemutatását, amelyeket más zenei folyóiratok kevésbé érintenek, mint az ének-zeneoktatás, az iskolai és amatőr kórusok munkája, a kulturális élet alakulása országunkban és határokon túl. Erre utal és ehhez kért segítséget már a Hírek első számában, majd az éveken át szereplő felhívás:

„Várjuk olvasóink, tagtársaink leveleit vidéküknek Kodály szellemében történő megmozdulásairól, eredményeikről, tervekről, gondokról.”

Társaságunk tagjai, kedves olvasóink azóta is megfogadták e kérést, azóta is szívesen tájékoztatnak az aktuális hangversenyekről, zenei rendezvényekről, zenepedagógiai, népzenei képzésekről, továbbképzésekről, a jelen örömei és gondok mellett gyakran megemlítve a jövő feladatait. Állandó figyelemmel kísérjük a zenetudományi előadások, konferenciák, kiállítások rendezéseit. A cikkek írói Kodály egykori munkatársai, tanítványai, majd azok tanítványai – ily módon öröklődik a kodályi eszme generációról generációra.

A kerek évforduló alkalmából szeretnénk egy kis visszatekintéssel bemutatni a múltat, a jelent és időben fokozatosan előrehaladva a jövőt, beszámolni a negyven év eseményeiről. Hogyan kezdődött? Miként tudta társaságunk és lapunk követni a kitűzött célt? Sikerült-e megőriznünk a folyamatosságot?

E beszámoló a „Kodály Hírek” adatai alapján, a történések sorrendjét követve állítottuk össze, olykor azonban, fontos eseménynél, jelentős személynél az időrendet megtörve, beiktattunk egy-egy vonatkozó írást, így gyakran keveredik a múlt és a jelen. Bizonyítást nyer, hogy a régi tradíció él, az események évente vagy nagyobb időközökben ismétlődnek új szereplőkkel, megújuló tartalommal.

A Magyar Kodály Társaság mindenkor jó kapcsolatot tart a társszervezetekkel – Kecskeméti Kodály Intézet; Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem; Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA; Magyar Művészeti Akadémia; a Magyar Tudományos Akadémia

Zenetudományi Intézete; Magyar Muzsikus Fórum; Nemzeti Kulturális Alap; oktatási és kulturális intézmények stb. Közös előadások, hangversenyek, konferenciák, kiállítások és más rendezvények, gazdag sora szötte és szövi át az évtizedeket.

Tallózás lehetséges csak, ebben az összegyűlt hatalmas anyagban. Célunk hitelesen és arányosan bemutatni a Magyar Kodály Társaság tevékenységét és a kodályi célokat szolgáló más történéseket. Jelen kiadványunk részletes áttekintéssel szolgál a Társaság negyven éves tevékenységéről, időrendben felsorolva a: Közgyűlések, Kodály évfordulók, Nemzetközi konferenciák és tudományos ülésszakok hosszú sorát, névszerint felsorolva az elnökök, elnökségi tagok neveit. Nagy a névsor, de bizonyára szívesen olvassák – többekre már csak tisztelettel emlékezve – zenei életünk különböző területéről ismert pedagógusok, karnagyok, művészek, zeneszerzők neveit. Hírt adunk vidéki tagcsoportjaink életéről és a Kitekintés rovatban testvérszervezetünkről, a Nemzetközi Kodály Társaságról.

Válogattunk a negyven év írásaiból – apró mozaikok a múltból, (H: évfolyam és oldalszám megjelöléssel). Ezt váltják az újabbkori, még publikálatlan írások. Mint egy színes kaleidoszkóp tárul az olvasók elé e kettős funkciót betöltő kiadvány: *Negyven éves a Magyar Kodály Társaság és a Hírek 2018/4 decemberi száma*.

Köszönet és elismerés illesse mindazokat akik ebben a munkában résztvettek. Elsőként *Dobó Nándornak* mondok köszönetet akivel közel 25 éve együtt dolgozunk és alakítjuk a Hírek egyedi arculatát. A borítótérvet *Richly Zsolt* grafikus művész készítette akinek a nevét négy évtizede örökítik az Ének-zene tankönyvek illusztrációi. Köszönöm a Magyar Kodály Társaság minden tagjának és minden barátjának a segítőkész, együttérző gondolkodást! A Társaság Elnökeinek – Szokolay Sándor, dr. Bónis Ferenc, Szőnyi Erzsébet, dr. Ittész Mihály – bölcs irányítását. 2018. májusában megválasztott új elnökünknek *Kertész Attilának* kívánom az út további folytatását.

Kodály Zoltánné Péczely Sarolta, a Magyar Kodály Társaság örökös tisztségi elnökének, a Nemzetközi Kodály Társaság nagyrabecsült tisztségi elnökének mondunk köszönetet a háttérben lévő, de mindenre kiterjedő állandó, figyelmes segítőkész jelenlétéért.

Kívánjuk, hogy az elődök munkája utat mutasson a jövő feladatainak elvégzéséhez, céljainak megvalósításához! Kérjük, így folytassák a továbbiakban is, hogy Társaságunk a következő évtizedekben is a Kodály Zoltán megálmodta Éneklő Magyarország otthona lehessen.

„A kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának. Csak az a mienk igazán, amiért megdolgoztunk, esetleg megszerveztünk.”

Kodály Zoltán, 1944. Visszatekintés I. 156. o.

„Röpülj, páva, röpj...”

„A páva-dallam nem egy a sok közül, de a magyar népzene régi stílusának fő dallama. Mintha a stílus szíve, magja, központja lenne. Sugárzásának erejét a dallamok százain, ezerein észleljük. Egyszerű, világos, de sűrített tartalmú dallameszme: valóságos jelképe a magyar népzenenek.”

Járdányi Pál

OLSVAI IMRE

Kodály és a páva-dallam

„Mint a nyelve, a magyarnak zenéje is szűkszavú, lapidáris. Kis terjedelmű, nagy súlyú remekművek sora. Pár hangnyi dallamok mintha kőbe vésvé állták volna századok viharát” – összegezi sok évtizedes tapasztalatait Kodály.

Szavai legkivált a Páva-dallamra érvényesek: ez egyesíti legtömörebben régi népzeneink alapvonásait; közelebbi-távolabbi rokonai ritmusban, szövegben, szokásfunkcióban átjárják-behalózzák népünk egész életét, annak mindennapi járását és történelmi útját; ez a dallam közvetlen összekötő a magunk, rokonaink és szomszédaink népzeneje, sőt saját régi és új stílusunk között is. Ősi örökség és állandó megújulás egysége tehát. Mindenkinél mélyebb és átfogóbb ismeretei alapján Kodály rögtön meglátta, hogy ez a dallam zenei anyanyelvünk legközpontibb darabja, alap-igéje; Ady Endre költeményéhez is a legillőbb, igazán méltó társ. Ez a meglátás magyarázza a háromszoros újjáteremtést és a gyűjtést követő alkotó sietséget – (hangfelvétel: 1936, a művek megírása: 1937–39) – mindkettő kivételes jelenség Kodály oeuvre-jében. Életcéljának ismerete – *legyen a zene mindenkié* – szintén kulcsot ad kezünkbe: azért is lehetett s kellett három, különböző nehézségű és felépítésű Páva-művet írni, hogy gyermekek és felnőttek, éneklők és hangszerjátékosok, tanulni kezdők és zeneileg képzettek egyaránt megszólaltassák a dallamot, megtanulása és előadása közben pedig megérezzék-átélik egy nemzet legbensőbb, leg-egyetemesebb hangját. „Egy nép minél mélyebben tud belátni saját lelkébe,” – írja Tóth Aladár a Páva-feldolgozásokkal kapcsolatban, – „annál többet lát meg magában magából az emberből és így annál többet is adhat az egész emberiségnek. Kodálynál a nemzeti kultúra nem jelent elzárkózást, hanem csak szabad, organikus, harmonikus kibontakozását azoknak az építő erőknél, melyekkel minden nép, éppen a maga sajátosságában, az általános emberi haladást szolgálhatja.”

Legegyszerűbb a kánonszerű *Páva-Bicínium*. Szövegben és időtartamban még alig lépi túl a két versszakos surdi népdalt, ám a zenei hangzás

terében már szélesebb, súlyosabb távlat nyílik: az egymást ismétlő-fokozó szólambelépések elmélyítik, megkétszerezik a mondanivaló súlyát. A darab két versének tartalma vágy: *Röpülj, páva...* és kudarc: *... de nem ám a rabok szabadulására*. A népi változatok jelentős része ennél nem lép tovább, így tükrözi évszázadok társadalmi állapotát. És így készíti elő a harmadik változattípust, amelyben valóban *Föl is száll a páva ... szabadulásra*. Ady alighanem csak ezt a formát, ezt az egyetlen verset ismerhette a magyarság szerte széltében elterjedt különféle Páva-szövegek közül. Ez derül ki egyik novellájából (*Víg Avay Ábris*), amelyben megírja diákkori emlékeit szállásadójáról, a nótás kedvű gentryről. (Színi Károly 1865-ben kiadott gyűjteménye is azt mutatja, hogy a vidéki nemesség egyaránt ismert, dalolt nép- és műdalt; – ebben a kiadványban is szerepel Páva-változat, de zeneileg idegenszerű-műdalszerű dallamra.)

Az Ady-költeményre komponált *Kórus-Páva* magában álló művészi vállalkozás, egyszeri csoda. Nincs még egy mű, amelyben népi szöveg és népi dallam ennyire együtt lélegezve fejlődne, fejtődne ki. A társadalmi szabadságról oly költői szavakkal éneklő szövegnek és a népi-nemzeti jelleget oly klasszikusan összegező dallamnak társítása mély értelmű, széles távlatú állásfoglalás. Hitvallás arról, hogy forradalmi tartalom és nemzeti forma, szabadság és magyarság szorosan összefüggő, egymástól elválaszthatatlan egészet alkot. Ehhez járul, erre épül vers és zene tudatosan megkomponált egysége. Amint Ady a népdal szavaival kezdi és zárja költeményét, úgy Kodály is a nép dallamával indítja és fejezi be kórusát. És ahol a vers a népi szöveget bontja-fejti ki a művelt költő szavaival, ott a zene is a népi dallamot fokozza-fejleszti tovább a műzene formálóeszközeivel. Kodály a Páva-dallam anyagából egyre szabadabb, egyre önállóbb variációkat fejleszt, megszünteti bennük a szokott értelemben vett „dallam és kíséret” kettősségét: egyévvált zenei szövetet teremt Ady szavaihoz, melyben összhang és ellentét, ritmus és dinamika pillanatnyi alakításával követi, fejezi ki s hevíti még izzóbbra a mondanivalót. Így valósul meg szöveg és zene egysége népi és szerzői szinten, naiv szájhagyomány és öntudatos nemzeti alkotás egysége költészet és zene síkján. Ettől annyira átütő erejű az Énekkari Páva; innét az a belső tűz, mely éneklőit és hallgatóit átjárja.

A Páva-dallam jelentősége, mondanivalója ezzel korántsem merült még ki. Ady költeménye után Kodály újra e témához nyúl, hogy a benne foglalt népzenei, néprajzi, történelmi tartalmat teljes egészében kifejtse és újrafogalmazza az erre legalkalmasabb műzenei formában, a hangszeres variáció-sorozatban. Műve még messzebbre nyúl, még előbbre mutat, mint a népi alkotások összessége, és mint Ady-kórusa. A hangszeres zene stilizált nyelvén a magyar élet teljes színskáláját járja be, történelmünk lapjait eleveníti föl, átfogó képbe foglal múltat és jövőt. A mű mottójául felírt három versszak sok népi változat költői összevonásaképp szögezi le a vágy–bukás–győzelem hármasságát:

Röpülj, páva, röpj
Vármegye házára,
A szegény raboknak
Szabadulására.

Fölszállott a páva
Vármegye házára,
Hej, de nem a rabok
Szabadulására.

Fölszállott a páva
Vármegye házára,
A szegény raboknak
Szabadulására.

Ez a hármasság határozza meg a Zenekari Páva tartalmi beosztását, belső épületét. Ezen belül, vagy néha rajtuk keresztül Kodály annyiféle összefüggést és tagolást is beleszótt e Páva-szimfóniába, hogy a négy, hét vagy akár kilenc egységre osztás, illetve egy-egy Variáció máshová sorolása is elfogadható. A mottóval és a Páva-téma egészével összevetve azonban a háromrészességet tarthatjuk alapvetőnek.

Az első rész a bevezető ütemeket, a Téma bemutatását és a tulajdonképpeni Variációk első tíz tételét foglalja magában. Ez a szakasz nagyjából a szimfóniák, versenyművek lassú bevezetésének, a reákövetkező kezdőtétel expozíciójának és e művek scherzójának felel meg. Tehát az élet világos színei, a gyermek- és ifjúkor ízei uralkodnak. Nem véletlen, hogy e variációk ritmusa, mikromelodikája vagy kíséretmódja néha megfogható közelségbe jut egy-egy népdaltípushoz. A kanásztánc jellegzetes lüktetése például a VIII. Variációban, a „Gulásbojtár”-dallamtípus pedig a IX.-ben sejlik föl.

Többtételes művek közepe táján találjuk a „Lassú Tétel”-t, szonátaformán belül pedig a „kidolgozási rész”-t. Itt a helye a tünődés, tépelődés, fájdalom, küzdelem hangjainak, ezért nem ritka az elégikus vagy drámai hangvétel. Ennek megfelelően a Zenekari Páva középső szakasza mélysegeket járó, nagy ívű tragikus változatokból áll. Könny, vér és gyász: mindből kijutott nekünk történelmünk folyamán. Ezeknek állít emléket a XI–XII–XIII. Variáció. Az első a fenségesen fájdalmas, hősi múltat idéző; – a második a keserűen, kegyetlenül megrázó küzdelem és elbukás freskója; – majd a hősöknek kijáró gyászinduló borít rájuk szemfödlet.

A gyász mélyéből indul a harmadik rész és a mű legvégére a győzelem magasába érkezik. A XIV. Változattól kezdve lassan-lassan minden magához tér, új életre támad, friss erőre kap, jó kedvre derül. Fokozatosan emelkedő-erősödő remény és bizakodás visz a Finále örömnepébe, az

előre megálmodott győzelembe. Teljes zenekari fényben, tündökletes hangszerelésben ragyog föl újra a Páva-dallam, hirdetve egy szebb, igazabb, boldogabb kort: minden rabnak szabadulását.

Aki a Zenekari Pávát hallja, azt újra meg újra átjárja Tóth Aladár előbb idézett és Bartók Béla most következő szavainak igazsága. „Ha azt kérdeznék tőlem, mely művekben ölt testet legtökéletesebben a magyar szellem, azt kell rá felelnem, hogy Kodály műveiben. Ezek a művek: hitvallomás a magyar lélek mellett. Külső magyarázata ennek az, hogy Kodály zeneszerzői tevékenysége kizárólag a magyar népzene talajában gyökerezik. Belső oka pedig Kodály rendíthetetlen hite népének építő erejében és jövőjében.”

Bartók szavai két hullámban verődnek tovább. Ha azt kérdeznék tőlünk, mely *zeneműben* tükröződik legsokrétűbben, legátfogóbban a magyar lélek, azt kell rá felelnünk: Kodály Szimfonikus *Páva-Variációiban*. Külső magyarázata ennek az, hogy e műalkotás a költőileg és zeneileg legegységesebb érvényű népdalunkra épül, annak sűrített tartalmát fejt ki és fogalmazza meg az európai műzenekultúra nyelvén; hogy legkézzelfoghatóbban, leggazdagabban ebben a műben tesz bizonyosságot Kodály a maga-felismerete program vállalásáról: „egyik kezünket még a nogáj-tatár, a votják, cseremisiz fogja, másikat Bach és Palestrina.” Belső oka pedig Kodály mély összeforrottsága népének múltjával és jelenével, rendíthetetlen hite és bizalma jövőjében.

És ha megkérdéznék tőlünk, mely *dallamban* ölt testet legtökéletesebben a magyar szellem, feleljük rá: a *Páva-dallamban*.

Közvetlen alapja ennek: néprajzi összefüggései. Közvetett oka pedig, hogy Kodály műalkotásainak visszfényében Páva-dallamunk nép és nemzet, múlt és jövő, magyarság és szabadság összefoglaló zenei jelképévé nőtt s ezzel Himnusznak és Szózatnak, Rákóczi-indulónak és Kosuth-nótának társává emelkedett.

Olsvai Imre (1931–2014) népzenekutató a Kodály-alapította MTA Népzenekutató Csoport, (később) MTA Zenetudományi Intézet tudományos főmunkatársa volt. Kutatásaiban az általa „páva-dallamok”-nak nevezett nagy dallamcsaládot a magyar népzene egyik alapidallamaként jellemezte. A Kodály kompozíciós életművében is fontos szerepet játszó ereszkedő, kvintváltó népdalt a középpontba helyező írása, először a Muzsika 1972/12. 40-43.o. számában jelent meg.

Szalay Olga

Emlékezés a kezdetekről

A Nemzetközi Kodály Társaság és a Magyar Kodály Társaság megalakulása

SZŐNYI ERZSÉBET

Kezdetről, folytatásról

Amikor 1975-ben megalakult a Nemzetközi Kodály Társaság – International Kodály Society, IKS – elnöke az ausztrál Deanna Hoermann lett, ügyvezető titkári kinevezést dr. Eősze László kapott.

Az IKS megalakulása során félszáz magyar ének-zenetanár szakfelügyelői funkciójában tagja lett a szervezetnek, de a hazai devizális körülmények miatt a tagdíj valutában való befizetésére nem volt lehetőség. Erre csak maga a magyar állam tudott volna megoldást találni. Hosszú küzdelmes viták után (1975–78) a Társaság főtítkára Eősze László bravúros módon talált megoldást. A fő segítő ebben a párbeszéd sorozatban végül Pozsgai Imre kultuszminiszter lett, aki kimondta az „igent”: alakuljon egy magyar Kodály Társaság is, amelyet az állam jogosan segíthet, s ezáltal biztosított, hogy az IKS-t nem külföldön „üzemelteti” a tagság, hanem Kodály hazájában működik majd a központja. E három éves küzdelemben igen pozitív, tevéleges részt vállalt Rosta Endre, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének vezetője.

Szükség volt még a Magyar Tudományos Akadémia részéről dr. Ujfalussy József beleegyezésére, valamint a Magyar Zeneművészek Szövetsége hozzájárulására, ez a mozzanat Szávai Nándorné személyéhez fűződik. Különös véletlen, hogy éppen akkor vonult a Szövetségtől nyugdíjba Karczag György gazdasági vezető, aki így megkapta a Magyar Kodály Társaság titkári, pénzügyi szerepét. Eleinte – iroda nem lévén – aktatáskájában őrizte, szállította az iratokat. Végül megfelelő „támaszpont” is lett: az MKT a Budapest XI. Karinthy Frigyes u. 3. számú házban bérelt egy lakrészt a vezetői összejövetelek számára. A sors, vagy a véletlen játéka, hogy ugyanabban a házban már működött az IKS irodája. Karczag György nagy tapasztalattal és koncepcióval szélesítette a kapcsolatokat, a hivatali realitásnak megalapozója lett. Sajnálatosan két év múlva, 1980-ban váratlanul elhunyt.

Utódjául Keleti Normát választották – aki korábban az MTA Népzene-kutató Csoportjában Kodály közvetlen munkatársa volt. – Hosszú éveken át ő volt a főtítkár és vezette a gazdasági ügyeket. 2003-ban távozott az élők sorából. Őt követte Szakolczai Klára. 2008. áprilisától Kende Zsuzsa végzi a titkári és pénzügyi feladatokat.

A Magyar Kodály Társaság első elnökét Szokolay Sándort a Minisztérium bízta meg a feladattal. – Így kezdődött.

Eleinte a rendezvények, koncertek, előadások a Fészek Művészklubban, majd a Régi Zeneakadémia dísztermében folytak. A Magyar Kodály Társaság irodája is ott nyert elhelyezést. Szokolay Sándort az elnöki székben Bónis Ferenc, Szőnyi Erzsébet, majd Ittész Mihály követte.

A tagság számára rendezett események az utóbbi évek óta rendszeresen a Kodály köröndön lévő Kodály Emlékmúzeum Előadótermében folynak. A hely és a környezet valamennyi résztvevő számára megilletődéssel járó alkalom, mert olyankor mindenki úgy érzi, hogy vendég Kodály Zoltán és felesége otthonában.

Szőnyi Erzsébet

dr. Tóth Pál József

dr. Eősze László

EŐSZE LÁSZLÓ

Miért ?!

Ez a kérdés hol szelíden, hol fenyegetően gyakran elhangzott a Kodály Társaságok létrehozásának küzdelmes éveiben. Érvek is hangzottak el az általános tiltakozás megerősítésére. Legtöbbször az, hogy mi szükség van Kodály Társaságra, mikor Bartók Társaság sincs. Hányszor kellett különböző fórumokon kifejtennem a két alkotó életműve közti különbséget. Bartók szimfonikus és kamara művei az előadók kezében válnak népszerűvé. Kodály kórusait és zenei nevelési koncepcióját viszont csak a karnagyok és énektanárok serege tette élővé.

A Nemzetközi Kodály Társaság megálmodása és megvalósítása az amerikai oaklandi énektanárnak Mary Alice Hein-nak és Szőnyi Erzsébetnek köszönhető. Hein javaslata Amerikai Magyar Kodály Társaság alapítását irányozta elő. Azt Szőnyi Erzsébet kitűnő diplomáciai érzékel rögtön Nemzetközi Kodály Társasággá változtatta.

A Nemzetközi Társaság (IKS) 1975-ben alakult meg, a gyűlés helyszíne Kecskeméten volt. Az első elnök: Deanne Hoermann, általános módszertani tanácsadó Szőnyi Erzsébet. Az IKS titkári posztját Eősze László fogadta el, húsz évig látta el e tisztséget.

A Magyar Kodály Társaság három évvel később lépett színre, amikor is újra hallottuk a kérdést. Mi szükség van rá? Nekem mint a Nemzetközi Kodály Társaság ügyvezető titkárának támadt az a gondolatom, hogy a magyar tagok tagdíját amit eleinte a Minisztérium mint támogatást fedezett, ruházzuk át a magyar társaságra, amelyik pártoló tagként beléphetett a Nemzetközi Kodály együttesbe. A kezdet nehézségei: helység kellett, telefonállomás és főként deviza számla. – Ma már nehéz elképzelni, hogy a 70-es évek elején egyetlen társaság rendelkezett devizával. Ez a magyar súlyemelők Aján Tamás vezette Országos Szövetsége volt. Ma már fel se tudnám sorolni a kezdeti nehézségeket amelyeket Pozsgai Imre akkori államtitkár segítségével sorra sikerült leküzdenünk.

Így jött létre 1978. májusában a Magyar Kodály Társaság melynek alakuló ülésén a beköszöntőt én mondhattam. Szövege itt először kerül kinyomatásra.

Az elbeszélés 2018. július 10-én hangzott el, Eősze László otthonában.
Jegyezte: M. N-N K.

EŐSZE LÁSZLÓ

Megnyitó beszéd

**A Magyar Kodály Társaság alakuló közgyűlésének megnyitóján,
1978. május 20.**

Az én tisztem csak annyi, hogy üdvözljem a megjelenteket és javaslatot tegyek az alakuló közgyűlés elnökségére.

Mindenekelőtt köszöntöm az Elnöki Tanács, az Oktatási és a Kulturális Minisztérium megjelent képviselőit. Kodály Zoltán valamennyi itt megjelent tanítványát és tisztelőjét.

Köszöntöm a Közgyűlést a Nemzetközi Kodály Társaság nevében is, amelynek ez idő szerinti ügyvezető titkára vagyok. Ez a tisztségem megakadályoz abban, hogy a Magyar Kodály Társaságban az egyszerű tagságon túl bármilyen szerepet vállaljak, de talán feljogosít arra, hogy pár szót szóljak bevezetőül.

Mintha új korszak kezdődne a mai nappal, melyben az eddigi fáradások eredményei mind örvedetesebben, mind teljesebben bontakozhatnak ki. Holnap Madridba utazom, hogy segítsek a Spanyol Kodály Társaság létrehozásában. Június 3-án pedig Kodály szobrának leplezésén veszek részt Galántán.

A legnagyobb öröm mégis a mai alakuló közgyűlés számomra, hiszen Kodály eszméinek nemcsak gyökerei erednek hazai földből – gyümölcsei is bennünket illetnek elsősorban. Bármily szerencsésen alakuljon is műveinek és eszméinek sorsa a világban, a legfontosabb mindig az marad: mi van itthon? Itt legyen az a „tisza forrás”, amelyből mindenki meríthet, és mégsem apad ki soha.

Kodály szavai jutnak eszembe, amelyekkel 1925-ös népdal estjéhez írt ismertetőjét fejezi be: „A tűznek nem szabad kialudni”. Ő sajátjaként írja le, pedig (ha közönsége nem is) ő maga jól tudja: Móricz Zsigmond 10 év előtti novellájának címét idézi. – Egy áramkörben éltek, egy célért küzdöttek, egy nyelven beszéltek. Mindketten hittek a hagyomány éltező erejében. Tudták – és most már Illyés Gyulát idézem – hogy, ez „az a múlt-táplálta erő, mely érted száll harcba, jövő: örökös élet”.

Úgy érzem, hasonló cél hozott össze ma minket is. Egy gazdag hagyaték ápolásával kívánjuk segíteni jövő céljaink elérését.

Köszönöm figyelmüket.

Az eredeti kézzel írott kézirat közlése.

Az alakuló közgyűlés

Három évvel a Nemzetközi Kodály Társaság megalakulása után hívták életre a Magyar Kodály Társaságot, azzal a céllal, hogy szakmai és közművelődési egyesületként éltetője, gondozója legyen a Mester zenei-szellemi örökségének.

Megalakulását az első alakuló közgyűlés jelentette, amelyet **1978. május 20-án tartottak**. Itt kimondták, hogy a Társaság célja és feladata *Kodály Zoltán teljes szellemi hagyatékának ápolása, zeneműveinek, pedagógiai és tudományos írásainak közkinccsé tétele*.

Az Elnökség a Közgyűlés által választott 11 tagú testület:

Elnök: Szokolay Sándor, társelnök: Erdei Péter, *tagok:* Andor Éva, Bónis Ferenc, Kocsár Miklós, Mohainé Katanics Mária, Párkay István, Szőnyi Erzsébet, Tarcai Zoltán, Ugrin Gábor és Vikár László.

Kodály Zoltánné támogatásáról biztosította a szervezete, ám – felkészés ellenére – nem vállalt tisztséget a vezetőségben. A közgyűlés 30 tiszteletbeli tagot is választott, közöttük szerepel *Kodály Zoltánné*.

Ügyvezető titkárnak *Karczag Györgyöt* választották. Ő a Társaság megalakulásában lényeges szerepet játszott, nagy tapasztalattal és koncepcióval szélesítette a kapcsolatokat, neki köszönhető a hivatali realitás megalapozása. Amint az alapító tagok emlékeznek: hónapokig egy aktatáskában volt a hivatala. Két év múlva, 1980-ban váratlanul elhunyt. Utódjául *Keleti Normát* választották, aki annak idején a Magyar Tudományos Akadémián évekig Kodály közvetlen munkatársa volt. Keleti Norma hosszú ideig töltötte be a Kodály Társaság főtitkári tisztségét és vezette a gazdasági ügyeket. 2003-ban távozott az élők sorából. Őt követte *Szokolczay Klára*, majd feladatkörét 2009 áprilisában *Kende Zsuzsa* vette át.

A Magyar Kodály Társaság által rendezett első nagy ünnepi esemény, melyre már a megalakulás évében sor került. *Születésnap hangverseny* a Zeneakadémián 1978. december 16-án Kodály születésnapján, az Országos Filharmónia társrendezésével. Ezt megelőzően december 14-én a Fészek Művészklub nagytermében, dr. *Keresztury Dezső* méltatta Kodály életművét. Örökérvényű útmutatása szerint „*Ha Kodály örökségét méltón akarjuk ápolni, akkor keltsük életre azt, amit ő létrehozott: alkotásait mind a tudományban, mind a pedagógiában, mind a művészi alkotásban; így leszünk igazán hívek hozzá.*” Az esten Kodály kompozíciói szólaltak meg, Andor Éva, Kertész Lajos, a Kodály vonósnégyes, a Marczibányi téri Kodály Iskola és az ifjú Zenebarátok kórusa előadásában, Mohayné Katanics Mária és Ugrin Gábor vezényletével.

A következő évben már négy esemény kapcsolódott **december 16-hoz**: *Koszorúzás a Köröndön*, az épületnél, ahol több mint 40 évig élt Kodály Zoltán;

Koszorúzás Kodály sírjánál a Farkasréti temetőben;

Esti hangverseny a Zeneakadémián;

Műsoros rendezvény, aminek a kezdeti években a Fészek Művészklub adott otthont.

Mindennek a hagyományát a mai napig őrizzük, minden esztendőben újra ismételve azokat, új szereplőkkel, mindig a megfelelő helyen.

A kulturális élet jeles képviselőinek hangversennyel egybekötött előadására évente is sor került.

1979 májusában a 90. évében járó **Molnár Antal** professzor tartott előadást a Fészek Művészklubban. Az utókornak jelent tájékozódást **Bónis Ferenc** 1984-ben megjelent nekrológiája.

Molnár Antal halálára

Megint szegényebbek lettünk: meghalt Molnár Antal, a magyar zeneiörténészek neosztora, egy nagy korszak utolsó nagy tagja, harcosa és krónikása.

Magas kort ért meg: egy hónappal 94. születésnapja előtt aludt át abba a tartományba, ahonnan nincs visszaút. Mindössze nyolc évvel volt fiatalabb

Kodálynál, akinek gimnazistaként lett tanítványává – hogy az maradjon egy bosszú életen át, egy bosszú, termékeny életen át, akkor is, amikor már maga is mesterré vált, a szó eredeti és jelképes értelmében.

Mert mester volt, tanár: negyven éven át tanított szolfézszt, zeneelméletet, kamarazenét, esztétikát, akusztikát a Zeneművészeti Főiskolán; az ötvenes évek végéig nem is volt talán olyan magyar muzsikusként, aki ne lett volna Molnár Antal tanítványa. Es mester volt a szó átvitt értelmében is: úttörő mestere a zenéről írás magyar művészetének.

Mint népdalgyűjtő, ott volt a magyar népzene kutatás kezdeteinél.

Mint kamaramuzsikusként, a Waldbauer-Kerpely vonósnyégyes brácsása, részt vett Bartók op. 7-es és Kodály op. 2-es vonósnyégyeseinek bemutatásában. Személyesen ismerte Debussyt is: a francia mester nagy megelégedésére játszott, társaival együtt a Debussy-kvartettet, Magyarországon először.

1919-ben Kodály nevezette ki zeneakadémiai tanárrá. 1959-ig működött ilyen minőségben, míg adminisztratív intézkedések, ereje teljében, véget nem vetettek tanári tevékenységének. Legalábbis a szó elsődleges értelmében. Mert igaz: Molnár Antal nem adott több főiskolai órát. Tanítása mégis elevenen élt és hatott, mint ahogy hatni fog – bízunk benne – ezután is.

(H: 1984. V-VI. február 38.o.) részlet

1979. december 13-án a Fészek Klubban, a Magyar Kodály Társaságnak a nyolcvan éves zeneszerzőt köszöntő ünnepi rendezvényén **Bárdos Lajos** volt az előadó. Beszédéből idézünk:

Emlékeimből

Amikor 1925-ben Kodálynál elvégeztük a Zeneakadémiát, senki sem törődött azzal, hogy mi lesz a fiatal diplomásokkal. Kottát másoltunk, begedültünk – míg bírtuk – a némafilmeket játszó mozikban.

Ősszel azután mégiscsak meghívtak tanárnak abba az I. kerületi gimnáziumba, amelyben korábban nyolc évig diákoskodtam. Akkortájt üresedett meg a városmajori kis kápolna karnagyi állása – ezt is megkaptam. Az ősztetőt két olyan állással kezdhettem, amelyben a vokális zené volt a főszerep, – de amiből nem sokat értettem akkoriban, – amit munka közben kellett megtanulni. S mi, egykori Kodály-növendékek, ott álltunk fiatalkori magas igényeinkkel – irodalom nélkül. Operett-átiratok járták: Jánosbogarcka csillogj-villogj, Dunakeringő – ezekkel nem tudtunk mit kezdeni. Két út állt előttünk. Régi mesterek műveit másoltattuk ki, Palestrinát, Lassót – de hát ez csak az egyik út volt. Valami friss, új és magyar kellett, hát elkezdtük a népdalok könnyű, egyszerű letételeivel. Ez akkor még újdonság volt nálunk, nem iskolai lecke, hanem meglepő, szinte forradalmi áramlat. Éreztük: ezekből az érdekes dallamokból ki lehet

indulni. Ebből azután lassanként nagyobb irodalom lett. Itt is, ott is készült valami; kettős foglalkozásom hétről-hétre való munkát adott, erre koncentráltam erőmet-időmet.

(H: 1980. III/1. 8.o.) részlet

Elhangzott a Magyar Kodály Társaság összejövetelén a Fészek Klubban 1980 decemberében, amikor **ifj. Bartók Béla** beszélt édesapja és Kodály kapcsolatáról:

Emlékeim Kodályról

Kodály számomra, éveinek számától függetlenül, mindig fiatal maradt. Ezt a Kodály Társaság is tanúsíthatja, hiszen nemrég a 90 éves Molnár Antal tartott itt előadást, utána a 80 éves Bárdos Lajost köszöntöttük, most pedig egy évizeddel még fiatalabban, 70 éves koromban én ülök itt.

A Kodály centenáriumon pedig, gondolom, már egészen fiatal emberek fognak szerepelni. De komolyra fordítva a szót, igen sokan ülnek itt, akik Kodályt személyesen ismerték és tudják, hogy 80 éves korában szinte olyan fiatal volt még, mint korábban.

Apám és Kodály Zoltán egyidőben jártak a Zeneakadémiára, de ott nem találkoztak. Persze, bizonyára látták egymást különböző ünnepeken. Első találkozásuk Gruber Henriknél történt, Kodály későbbi feleségénél, 1905. március 18-án. A Gruberéknál lezajlott találkozásokon főképpen művészberek vettek részt, Kodály is rendszeresen eljárta oda.

A személyes találkozástól függetlenül, szorosabb kapcsolatba csak később kerültek egymással: ugyanannak az évnek júniusában kezdtek egymás munkája iránt is érdeklődni.

Kodály 1910 augusztusában összeházasodott a korábban már elvált Gruber Henrikével. Szüleim egy nappal születésem előtt meglátogatták az új házaspárt – tulajdonképpen ez volt „első találkozásom” Kodályékkal. Kodály volt egyébként rokonságomon kívül az első idegen látogató, akit felismertem. Rövidesen Rákospályára költöztünk, ahol a Kodály házaspár rendszeresen meglátogatót bennünket. Gyermekek nem voltak, sokat és szeretettel foglalkoztak velem.

Kodály – ez csaknem bizonyos – a Kossuth szimfóniát tanulmányozta elsőnek apám kompozíciói közül. Ennek kéziratát már röviddel első találkozásuk után elkérte Thomán Istvántól. Apám már májusban érdeklődött Thomán Istvámmal, hogy visszakapta-e a művet, mert már akkor megmutatkozott Kodálynak az a tulajdonsága, hogy nehezen adott vissza könyveket, kottákat.

Első irodalmi értékű közös munkájuk a 20 magyar népdal volt. 1906 szeptemberében írta apám: „... már három napja konferenciázunk Kodály-lal a dalkiadásról, most még a címlapról kell gondoskodni.” Ezt a címlapot

nagybátyám, Voit Ervin, apám unokaöccse készítette, pontosan megadott irányelvek szerint. Ez volt az első, feltűnést keltő közös munkájuk. Dobnányi Ernő, aki kissé távol állt ezektől a dolgoktól, szintén érdeklődéssel fogadta. Ő is bejáratos volt Gruberékhez. 1907 januárjában Gruberné azt írta, hogy Dobnányinak szándékában áll, berlini kapcsolatait felhasználva, népdalfeldolgozásait ott kiadatni.

Minden módon igyekeztek segíteni egymást. Egymás népszerűsítésével, szakmai tanácsokkal egyaránt.

A népdalgyűjtés megkezdéséhez Kodály adta a gondolatot. Amikor Kodály a c-moll vonósnyégyesét írta, itthon még nemigen vállalkoztak, előadásán Zürichben volt egy zenei ünnepség, ekkor apám ajánlotta Volkmar Andrae ottani karmesternek, hogy játsszák ott el Kodály vonósnyégyesét. Előadóként a Waldbauer-vonósnyégyest javasolta. A vonósnyégyes utaztatása költséges lett volna; a művet magát azonban elfogadták és 1910 májusában elő is adták. Apám már 1910 januárjában megírta édesanyjának, hogy két bérleti hangversenyt szándékoznak rendezni ugyanennek az évnek tavaszán: az egyiket Kodály, a másikon pedig Bartók-műveket játszanának. Nagyanyám azt válaszolta: örülök, hogy végre Kodály is előtérbe lép, különben igen kevesen tudnák csak, hogy milyen tehetséges.

Apám később is minden módon igyekezett népszerűsíteni Kodály műveit. Amikor csak tehetett, műsorra tűzte őket. 1910 márciusában Párizsban volt egy magyar fesztivál, ahol zongorázott. Ott a Gordonkaszonátát játszotta egy Mibalkovics nevű csellistával. Erről és az előbb említett vonósnyégyesről írta később apám, hogy Kodálynak óriási sikere volt, egy teljesen ismeretlen ember egyszerre az élvonalba került. E kijelentése az 1910. március 17-i szerzői estre vonatkozott, amelyen Kodály művei hangzottak el. Két nappal később, egy második hangversenyen, Bartók-műveket játszottak.

A Fából faragott királyfi előkészítésében és előadásában nagy szerepe volt Kodálynak. A karmester Tangó Egisto ugyanis igen sok próbát kívánt, emiatt halogatták a mű bemutatását, mígnem Kodály egy erélyes nyilatkozatában gazembernek minősítette. Apám azonban kijavította a szót, eléje tett egy „i” betűt, így Tangóból igaz ember lett. Végül is apám Reinitz Bélát „szabadította rá” Tangóra. Reinitznek, mint kritikusnak, akkor már igen jó birtéka volt. Azonkívül jó barátságban volt Tangóval, így azután Tangó végülis hajlandó volt a művet még az 1916–1917-es évad végén bemutatni. Kodály manuálisan is segített – ezen a télen apám gyakran tartózkodott Kodályéknál – a partitúra egy részét ő másolta. Ezenkívül csaknem minden próbán megjelent. Sok tanácsot adott apámnak a II. vonósnyégyes írása közben is.

Kölcsönösen értékelő cikkeket írtak egymásról, Kodály egyik legkitűnőbb méltatása a La Revue Musical című folyóiratban jelent meg. Kodály új triójáról pedig apám írt nagy cikket a Musical Courier című lapban.

Ezt a triót, még megjelenése előtt, Waldbauer, Kerpely és Dobnányi előadásában hallotta.

Kodály rövidesen Párizsba utazott és ott próbált apámnak fellépést szervezni. Igen erős hatással volt apámra azzal is, hogy egészségi és étkezési elveit igyekezett vele elfogadtatni.

Nagyon fiatalon hatott már rám Kodály alkotói varázsa, és közelségének megnyugtató volta. Különösen 1919-ben, amikor egy ideig náluk laktunk. Máskor is gyakran voltunk náluk; valahogy mindig otthonosan éreztem magam lakásukban. Igen sokat tanultam abból a kevés szóból, amit Kodály mondott és abból a sok érdekes tárgyból, népi hangszerekből és másból, amiket mutatott. Nagy hatással volt rám az is, ahogy édesapám Kodályról beszélt. Olyan elismeréssel szólt róla mindig, hogy én Kodályt szinte már emberfeletti lénynek tekintettem. –

Kodályék voltak édesapámnak végső elutazása előtt, 1940 őszén, az utolsó látogatói. Én is jelen voltam ezen a megrázó találkozáson, mert segítettem apámnak csomagolni.

Apám amerikai tartózkodása alatt rajtam kívül szinte senkinek sem írt. Ezekben a levelekben igen gyakran üzent Kodályéknak. Amikor ezeket az üzeneteket átadtam, mindig úgy éreztem, hogy Kodály némiképpen apám pótlásának tekint engem. Annál is inkább, mert apáméknak rengeteg holmija maradt itthon, többek között rengeteg népzenei tárgyú könyve. Hiszen valójában nem emigrálni akart; eredetileg csak egy évre tervezte amerikai tartózkodását. Kodály ezután többször felkeresett és kért ezt-azt apám itthon maradt holmijából. Apám halála után ez a kapcsolat még szorosabbá vált. Néha eljött hozzánk, még gyakrabban hívott magához és érdeklődött az Amerikában lévő kéziratokról, szerzői jogokról. Köztudomású, hogy ezekkel kapcsolatban igen áldatlan behezet állt elő, és magam három ízben voltam ebben az ügyben Amerikában. Kodály minden bizaérkezésem alkalmával behatóan érdeklődött: mit sikerült intézennem. Így volt ez 1965-ös utam alkalmával is. Hazaérkezésem után egy koncerten találkoztunk először. Kodály még a hangverseny alatt kibívtott és beszámoltatott utam eseményeiről.

Kodály sohasem feledkezett meg arról, hogy apja vasutas volt. Miután én is a vasúthoz kerültem, állandóan érdeklődött nálam a vasúttal kapcsolatos dolgokról.

Mint embereket, mindkettőt példamutatónak tartom. Abban is, ahogyan magyarságukat hangsúlyozták, és ahogy a magyar nyelv szépségét óvták. Ugyanakkor mindketten szükségesnek tartották minél több idegen nyelv elsajátítását.

Mostanában többen megkérdezték tőlem: tapasztaltam-e nézeteltérést Bartók Béla és Kodály Zoltán között. Nem, sohasem. Pedig igen sokszor voltam együtt kettejükkel. Még a zenén kívüli témákban sem tapasztaltam náluk nézeteltérést. Ez nemcsak szemtől szemben volt így, hanem akkor is, amikor a másik távollétében nyilatkoztak egymásról. Nemcsak édesapámtól: Kodálytól sem hallottam soha ilyet.

Élete végén egyre gyakrabban találkoztam Kodály Zoltánnal. Legutolsó találkozásaink a Bartók-összkiadással kapcsolatban alakított bizottságban voltak. Anyám ekkor már súlyos beteg volt, Kodály meg akarta látogatni. Ez már 1967 februárjában volt: a látogatást márciusra beszéltük meg. Március 6-án azonban

meghalt Kodály, nem sokkal utána, májusban, édesanyám is. Csaknem egyszerre kerültek a Farkasréti temetőbe.

(H: 1980.III/2)

A következő alkalommal **Ádám Jenő** tartott előadást. Szokolay Sándor 1984-ben mondott búcsúbeszédéből idézünk:

Búcsú Ádám Jenőtől

Népünk nagy tanítójától, a zene lánglelkű apostolától a sors könyörtelen, megállíthatatlan törvénye által búcsúzni kényszerülünk. Bámulatra méltó életútja immár bevégeztetett...

...Rendkívüli ember dőlt ki sorainkból. Egy bösi és tragikus, utánozhatatlan élet...Ki is volt ő? A szemet, fület, szívet, lelket nyitó, nagy tanító, budapesti diákeveink legnagyobb példaképe, Händel-oratóriumok monumentális előadója, tömegek felrúzója, előadóit magával sodró, égre törő, izzó, látnoki karnagy, nevelő közösséget kovácsoló varázslatos mester. Akik nála tanultak, azokon átzúgott szívbemarkoló szelleme; azok valami kincset szereztek, úgy magukba rejtve, hogy ezt soha semmi ki nem tépheti...

...Bizony nagy tanulságokat vonhatunk le csodálatos életéből. Kodály legenedelmesebb gyermekeként, felretette égő lelkének alkotókedvét a népért s megírta igaz énekes kedvéből a „nemzet tankönyvét”. Ő az, aki megelőzte a közművelődési törvényt. „Elemi iskolák” nagy professzora volt. Egyetemek, akadémiák fellegráiba büszkén vállalta egyszerűségét, mindenkibez szóló „néptanító” varázshangját, s a „skálától a szimfóniáig” vezetett valóban egy nemzetet. Köszönet ezért Ádám Jenőnek! Köszönet a rádiós és televíziós lobogó előadásaiért. Bizony vérszegények vagyunk mellette. „túl okos” zene-magyarázatunk; be sokáig lenne még rá szükség, hogy a zene, ha még nem is mindenkié, de többeké legyen, s meghozza mielőbb.

Ne búcsúzzunk hát, hanem szorítsuk magunkhoz nagy ajándékait; nem óerte, magunkért. Hidegülő világunkat nála még most sem késő újra átmelegítenünk. Érdemei nem is mind elég ismeretesek; amit egykor Békéstarhosért tett, az még ma is ezreket érint. Magvető volt; az aratásra joggal várhat hatalmas szolgálatot vállaló élete. A világba is elvitte hírünket; csak hálaének illeti áldást osztó életét. Az ország énekeskönyvét, melyet megalkotott, kár lenne örökre elfelejteni. Kemény, büszke ember volt, ahogy ő mondta: „Kemény nyakú kálomista vagyok” – hát a zsoldárt megérdemli, magától Kodálytól is. Isten veled, te kis nép őriása!

(H: 1984.V-VI.)

1980-ban Horusitzky Zoltán az egykori Kodály tanítvány zeneszerző, zongoraművész volt az előadó. Majd Fasang Árpád a Békéstarhosi Énekiskola megszűnésével kapcsolatban szolgált érdekes részletekkel.

„Számomra ő a mérték” Első elnökünk Szokolay Sándor

Kodály Zoltán állandó, megkerülhetetlen idézettje és megidézettje Szokolay Sándor prózai és zenei írásainak. Nyilatkozatok, vallomások sokasága szerint a Tanár úr volt legfőbb példaképe, tőle tanult legtöbbet, élete nagy ajándékának tekintette, hogy személyesen ismerhette.

Ének alapú zenei nevelés

Szokolay Sándor testi és hitbeli születésén kívül zenei születését is számon tartotta.

„1947-et írt a naptár, amikor Békés Tarhoson, éjszaka, az istállóból kialakított zongora gyakorlóban, pár heti zenetanulás után, zubatagszerűen rám szakadt a zeneszerzés kényszere. Nem arra figyeltem, hogy milyen hangokat találok ki, hanem, hogy a hangok a tudat alól miként bukkannak föl... Még inkább, honnan jönnek?”

Keveseknek adatik meg, hogy emlékezzenek születésükre. A sorsdöntő esemény helyszíne és egyéb körülményei sem szokványosak.

A „tarhosiak” előbb ismerkedtek Bartók és Kodály műveivel, mint a klasszikusokkal. Szokolay gyakran Ikercsillagoknak nevezte a két óriást, mert ezen Ikercsillagok jegyében válhattak sokan hivatásos muzsikussá, tanárrá, és még sokkal többen zenét ismerő és szerető teljes emberré a hajdani énekiskolában.

Gulyás György az iskolaalapító, Kodály és Ádám Jenő tanítványa volt a Zeneakadémián. Megértette sőt ráértett a módszer nagyszerűségére. Már 1945 nyarán hozzáfogott a gyakorlati megvalósításhoz. Nemcsak mai szemmel nézve indult hajmeresztő körülmények között a tanítás Békés-Tarhoson 1947-ben. Szokolay Sándor a szüleinek írott legelső levelében kéri a 333 olvasógyakorlat és az Ötfokú zene sürgős beszerzését, továbbá azt, hogy ha csak lehet, küldjenek kenyeret, mert abból kevés van. Lelkesen értesíti szüleit Kodály első tarhosi látogatásáról 1950. június 6-án.

„Van egy nagy szenzáció: Itt van Kodály!

Tegnap délben érkezett. A IV. liceummal elébe mentünk Csabára. Délután nagyszerű énekkari hangversenyt csaptunk, este balladaest volt a parkban. Kodály többször is vezényelt.”

A szolfézsversenyen „reszkető térdekkkel” szerepelt, majd boldogan vette át a győztesnek kijáró 333 olvasógyakorlat dedikált példányát.

Kodály zenei nevelési ideájának első hazai megvalósulása, a tarhosi bentlakásos énekiskola keletkezése, nyolc tanévnyi működése, majd tragikus hirtelenséggel bekövetkezett megszüntetése irracionális, balladisztikus fejezete a zenepedagógia történetének.

Kegyelemötös

A Zeneakadémián Kodály figyelemmel kísérte a Tarhosról érkezettek előmenetelét, a diákok meg úgy érezték, az egykori alma mater kötelezi őket a helytállásra. Jól szerepeltek szolfézsversenyeken, szívesen énekeltek az akadémia kórusában..., nemcsak a karvezetés hallgatók...

Szokolay Sándor számára meghatározó élményt jelentettek Ádám Jenő kóruspróbái és koncertjei. A tenor-szólam oszlopos tagjaként énekelt Szőny Erzsébet: Dalma című operájának előadásán. Erre különösen szívesen emlékezett. Ott szorongott a második emeleti karzaton, és kapott életre szóló útravalót a Zrínyi szózata bemutatóján. Lelkesen látogatta Kodály népzeneóráit. A vizsga közeledtén úgy gondolta, hogy meg kell mutatnia mit tud egy tarhosi.

Egy szótárfüzetbe feljegyezte az általa ismert népdalokat, szám szerint 413-at. Kodály hosszan és részletesen kikérdezte az „anyagot”, majd eredményt hirdetett: „szövegtévesztés miatt kegyelemötös”.

Örüljön, hogy maga befejezhette

A volt tarhosi diákokat megrendítette az énekiskola bezárásának híre. Szokolay Sándor egyenesen Kodálytól kért segítséget.

A köröndi lakás ajtajában elhangzott párbeszéd érdemi része:

- *Tanár úr, megszüntették Tarhost.*
- *Tudom.*
- *Mi lesz azokkal, akik nem fejezhették be tanulmányaikat?*
- *Örüljön, hogy maga befejezhette.*
- *Tenni kell valamit...*
- *Értse meg, nem tebetek semmit. Na, jöjjön be.*

Az iskola számára nem volt kegyelem, a pályakezdő zeneszerző azonban továbbra is érezhette, hogy a Tanár úr figyelemmel kíséri tevékenységét. Meghallgatta az Istár pokljárása oratóriumot a Zeneakadémián. Röviddel az ösbeutató után ott volt a Várnász

Találkozás a Mátrában 1964

egyik előadásán, majd a Hármashatárhegyen sétálva mondta el véleményét az operáról. Néhány fotó őrzi egy véletlen mátrai találkozás emlékét.

Valami megmagyarázhatatlan, mégis jól érezhető biztonságot jelentett Kodály személye Szokolay Sándor és még sok-sok magyar számára. Nagy Preceptornak mondta őt a tudós Szabolcsi Bence, „hangok s lelkek megváltó mestere” írta róla a költő Illyés Gyula, csoda-e, hogy halálát a fiatal zeneszerző mélységesen megrendülve gyászolta, aligha tudta elképzelni a jövőt a Tanár úr nélkül. A „Búcsú Kodály Zoltántól” 1967. március 6-án íródott, benne a Mester kórusaiból idéz, majd Berzsenyi soraival zárta a művet: „Érdemét a jók, nemesek, s jövendő / Századok áldják”.

Első vonósnégyesét a centenárium évében írta a Tanár úr tiszteletére, az opust a Kodály Kvartett mutatta be. Illyés Gyula „Bevezetés egy Kodály hangversenyhez” című verséből 1975-ben kantáta készült Hódolat Kodálynak címmel.

„Halála még most, annyi év után is hibetetlennek tűnik. Nem lehet megszokni, hogy nincs, annyira bozzátartozott életünkhez. S milyen nagy szükségünk lenne rá!”
(1978)

Magyar Kodály Társaság

Az eddigiekből kiderül, hogy Szokolay Sándor elkötelezettsége Kodály iránt zenei eszmélésével egyidejű. A hetvenes évek második felében, bő

Kodály centenárium a Magyar Tudományos Akadémián
Szokolay Sándor, Kodály Zoltánné,
Szentágothai János professzor

évtizeddel a Tanár úr halála után már működött a kecskeméti intézet és a nemzetközi társaság. Ekkortájt merült fel, hogy a belmissziót is érdemes volna erősíteni. A pedagógiával foglalkozók általában örültek a kezdeményezésnek, de ellenérvek is akadtak, köztük a leggyakoribb: Bartók Társaság sincs, miért kellene akkor éppen Kodály Társaság? Szokolay érzete, hogy volna mit tenni „Kodály ügyben”, és támogatta az elgondolást.

A néhány évvel korábban újjászületett Liszt Társaságnak Forrai Miklós volt az elnöke. Ő lett volna az új egyesület elnöke, de nem akart két tisztséget vállalni. Így esett a választás Szokolay Sándorra, ő lett a Magyar Kodály Társaság első elnöke. Rátermettebbet találhattak volna, elkötelezettebbet aligha.

A 10. ünnepi közgyűlés elnöksége – Szokolay Sándor, dr. Köpeczi Béla,
dr. Gaszó Ferenc, Kodály Zoltánné, ifj. Bartók Béla

A negyven év története, a fontos adatok feljegyzésre és közlésre kerültek a maguk idejében, az emlékezet azonban megőriz emlékeket, melyeket nem szokás feljegyezni. Maradtak felejthetetlen pillanatok.

A hangversenyek jelentős része interaktív volt; akkor még nem tudhattuk, hogy ez a korszerű neve az olyan koncertnek, ahol a közönség is énekel. Az egyik ilyen hangversenyen, a Régi Zeneakadémián egy kántort énekeltünk, amit Kodály a Debreceni Református Tanítóképző kórusának ajánlotta. Az intézet egykori tanulója, az ősbemutató hajdani közreműködője, Vass Lajos tanította be és vezényelte alkalmi kórusunkat.

Derű, vidámság és sok-sok ének kísérte kirándulásainkat is „Kodály nyomában”.

Nagyszombat és a Zobor vidék volt talán az első utunk. A koloni temető melletti dombon a kis temp-

lomban esküvő volt, magyar esküvő. Énekkel köszöntöttük az egybekeltek. A násznép vidámsága és a kezekben lévő pálinkás üvegek folyadékszintje fordított arányt mutattak. Néhány bátor útitársunk a „sértődést elkerülendő” engedtek a szíves kínálásnak.

A jelen lévő közönség néhány tagja

A kétnapos erdélyi út célja Kolozsvár volt Kalotaszegen át. A körösfői református templomban, a kazettás mennyezet alatt csodáltuk a sok gyönyörűséget, közben megszólalt az orgona (1912-ben Kodály is játszott rajta). Szőnyi Erzsí rövid bevezetés után a Boldogasszony anyánkat intonálta. A csapat, köztük édesanyám – a színevangelikus családból származó lutheránus papné – meghatottan énekeltek. Én akkor még nem ismertem ezt a népéneket. Az ének utáni csendben kérdően néztem anyámra: „Ezt illik tudni sügta” – mikor már tudott beszélni.

Útban hazafelé, Kalotaszentkirályon a szépséges népviselettel ismerkedtünk. A helybéliek két velünk utazó kislányt (az egyik Szokolay Orsi volt) beöltöztettek a csodálatos ruhákba. Gyönyörűen állt rajtuk, mintha addig nem is a pesti aszfalton nevelkedtek volna.

A többórás utazás alkalmas volt barátkozásra, beszélgetésre. Erdélybe velünk tartott M. művésznő is, az Operaház (egykori) híres szopránja. Szívesen hallgattuk Kodállal és a „Háryval” kapcsolatos emlékeit. Néhány velünk utazó gyerek, akik látták már a művet, szintén figyelték a beszélgetést. A művésznő feljűk fordulva megkérdezte: „Mit gondoltok, melyik szereplő lehettem én a szűnpadon?” – „Én tudom –sietett válaszolni az egyik kis szakértő–, rögtön az elején, a sorompónál, az öreg néni”. „Dehogy –méltatlankodott a művésznő– én Örzse voltam!” A gyerek elkekedett szemmel nézett rá, mamája – e sorok írója – pedig szeretett volna elsűllyedni.

A napjainkban sokat emlegetett röszei határátkelű ritkán volt zenei esemény szűnhelye, a torlóadás és a veszteglő kocsisorok persze mindig is napirenden szerepeltek.

A Kodály Társaságot Délvidékre szállító autóbűsz sem úszta meg. Útitársaink egy része kiszállt a bűszból, remélték, hogy a szabadban kellemesebben, gyorsabban múlik az idő. Simándy József is úgy gondolta, hogy jobb lesz odakint. Téblábolt egy darabig a határőrök és fináncok körül, azok időnként jól megnézték, ismerősnek tűnt, vagy dezertőrnek vélték, ki tudja? Hamarosan megtűdták. Simándy teljes hangerővel énekelni kezdett: „Hazám, hazám te mindenem...” a hatás nem maradt el..., az útleélkezelés pedig, hogyan–hogyan sem, felgyorsult. Régi igazság: a zene nem ismer határokat.

Még délelött Horgosra értűnk, és Vikár László vezetésével az odaillő népdallal üdvözöltűk a híres csárdát. Némelyek hiányolták a cimbalmost, noha a nótából világosan tudható, a cimbalmos csak este cimbalmozik ebben a kocsmában. Kodály – ezt legjobban a társaság elnöke tudta – ragaszkodott a pontos szövegismerethez.

„Kodály-elkötelezettségem halálomig tartani fog”

Szokolay Sándor a társaság 1993-as közgyűlésén szögezte ezt le, egy évvel azután, hogy minden hivatalos tisztségéről lemondott.

Az immáron tiszteletbeli elnök a következő két évtizedben is sokszor hangoztatta elkötelezettségét. Húsz évvel a Magyar Kodály Társaság nyílt levelének megjelenése után vizsgálta annak következményeit; idézi a levelet, majd próbálja áttekinteni az akkori helyzetet.

„A Kodály szellemi hagyatékán örökdő Magyar Kodály Társaság mélységes aggodalommal látja, hogy komoly veszély fenyegeti a művészi muzsikát Magyarországon. Iskolai zeneoktatásunk egyre gyöngülő pozícióban van.” (1985.)

„A művészi zene oktatásának helyzetéről nem szólnom vétkes hallgatás lenne. Évtizedek óta nehez szívügyem ez a téma. Kötelességem a művészeti nevelést figyelemmel kísérni.

A két évtized előtti állapot a mai távlatból nézve idillinek tűnik. Be kell látnom, hogy szelmalombarcot vívtunk, szavunkat pusztába kiáltottuk, ennek ellenére, most sem tehetek mást. Mesterünk maradandó ÉRTÉKET hagyott ránk. Jól felfogott ÉRDEKÜNK, hogy veszni ne hagyjuk. A piaccgazdaság csak azt tekinti értéknek, ami pénzért eladható. A mi portékánk, meggyőződés, aranyat ér, de eladni nem lehet, csak átadni. Örökség, amely kötelez, a talentummal pedig el kell majd számolnunk. Bizonyos, hogy Kodály tanítása, intelmei az új évezred számára is érvényesek. Pedagógiája, életfilozófiája aktuális, korszerű, előrevivő.

Nebéz lenne eldönteni, hol hibáztunk, pedig elszántságban nem volt hiány. Ami engem illet igyekeztem mindent megtenni, szóban írásban, alkalmas és alkalmatlan időkben.

Magamra hoztam a szakma megbélyegzését, miszerint a Szokolay folyton magyarul kodik, meg folyton kodálykodik. Ezt kellett tennem, mert számomra elfogadhatatlan, hogy az általános iskolából úgy kerülhet ki fiatal, hogy semmit sem tud a magyar zene klasszikusairól.” (2005.)

A ritka pozitív jelenségek közül leggyakrabban a Nyíregyházi Kodály Zoltán Iskola példáját említette. Csodálatos, boldogító élmények sokaságát élhette meg közöttük. Békés-Tarhos reinkarnációjának érezte a kóruséneklés világhírű, kelet-magyarországi, fellegvárát, ahol a maga teljességében virul Kodály zenei nevelési ideája. Rendíthetetlen hittel hitte, hogy a módszer helyes, megvalósítható, és működik is, ha hagyják.

Diákkori és tanári tapasztalatait összegezve vallotta:

„Kodály életműve, tanítása SZEGLETKŐ, melyre generációk általános nevelését, oktatását építhetnénk, mert a kiművelt emberfőre, a teljes emberekre az új évezredben is szükségünk lesz.”

Szokolay Sándorné Dr. Weltler Maya

A Győri Zenei Nevelési Konferenciák

Fél évszázada – 50 éve merült fel a gondolat, hogy Magyarországon Zenei Nevelési Konferenciát rendezzenek. Az első nagy országos találkozó terve és annak előkészületei 1967-ben kezdődtek.

A gondolatot Kodály tanítványa, Szőnyi Erzsébet a Zeneakadémia tanára vetette föl, visszaemlékezéséből idézünk:

„Az ötlet nagyon időszerűnek látszott, mert az 1964-es rendkívül sikeres budapesti ISME konferencia után, az 1965-ben Bonmban rendezett Bundesschulmusik Woche (Szövetségi Iskolazenei Hét) mintájára alkalom kínálkozott egy bazai nagy seregszemlére, mely betekintést nyújt az egész zenei nevelési vertikumba.”

Így az ottani részvétel és az ott szerzett tapasztalatok feltárták egy ilyen a szakmát megmozgató, széleskörű konferencia jelentőségét, és egyúttal annak a felismerését, hogy Magyarországon rendezzenek hasonló nemzetközi konferenciát a magyar zenetanárok részére.

Az elképzelés partnerre talált Győr városában. Dr. Nagy Miklós tanár, karnagy, a győri Liszt Ferenc Zeneiskola, majd Zeneművészeti Szakközépiskola igazgatója, az időben Tanácstagként meg tudta győzni a város vezetőit – különös tekintettel a város 700 éves évfordulójának közeledtére – a zenei rendezvény támogatására. Győr 1967. februárjában bejelentette, hogy kéri a Magyar Zenei Nevelési Konferencia rendezési jogát. Kodály Zoltán örömmel fogadta a tervet és megkezdődtek az időpont egyeztetések személyes találkozásra. Kodály Zoltán 1967. március 6-án bekövetkezett váratlan halála során sajnálatos módon erre már nem került sor.

Az 1968 májusára tervezett Konferencia előkészületei hatalmas energiával zajlottak. Budapesten Szőnyi Erzsébet szervezte a zenei programot. Az érdeklődési körbe vonta a legkiválóbb szakembereket és meghívta a zenei előadókat, és szekció vezetőket. Csak néhány nevet említek a teljesség igénye nélkül, akik mai napig élénken az emlékekben élnek. Bárdos Lajos, Sárosi Bálint, Somfai László, Tusa Erzsébet, Forrai Katalin, Ugrin Gábor, Párkai István, Vikár László.

Győrben Módos Módszóné tanácselnökhelyettes küzdött a konferenciáért. Úgy döntöttek, hogy a Művelődési Osztály egyik felügyelője zenész legyen. Hosszú ideig Pintér Ferenc töltötte be e tisztséget – ő már sajnos nincs közöttünk. Ám tisztelettel köszönhetjük Győr városának a szervezőit és tanúit akik még köztünk lehetnek, mindenek előtt dr. Nagy Miklós és Czigliényi László tanár urakat, valamint Nagy Klára tanárnőt.

Az első konferenciának hatszáznál több résztvevője volt. Az ország ének- és zenetanárai óvodától a középiskoláig, hangszeres tanárok alsó

és középfokról, nagy érdeklődéssel várták e találkozást, hiszen ilyen fórum addig még nem volt. Akkori résztvevők ma is felejthetetlen élményként emlékeznek azokra a csodálatos napokra amikor zengett, csengett a város az énekszótól. A zárónap estéjén énekszóval vonultak a Városháza elé, ahol már szólamokba csoportosulva zúgott fel Kodály-Berzsenyi Magyarokhoz kánonja, *Szőnyi Erzsébet* vezényletével.

Bárdos Lajos

A Konferencia jó híre hamarosan elterjedt, a külföldi érdeklődésre is számot tartó rendezvény hatása jelentősen befolyásolta a Nemzetközi, majd a Magyar Kodály Társaság létrejöttét. Az 1968 nyarán országosan nagy érdeklődésre tartó **Győri Zenei Nevelési Konferenciát** háromévenként megismételve, még öt alkalommal rendezték meg. Később e nemes feladathoz társult a Magyar Zeneiskolák Szövetsége, *Földes Imre* professzor vezetésével, *Csébfalvi Éva* sokirányú szervezésével.

Miközben az elmúlt évtizedekben országszerte újabb fesztiválok és szimpóziumok szerveződtek, kialakítva saját hagyományukat, ezalatt Győrből kevesebb hír érkezett. Ám alig két évtized elmúltával az emlékezés felelevenítette azon vezetés napokat amikor város-szerte zengett az énekszó és a Győrben zajló események híre messzire eljutott. A város számos zenei intézménye, nagy tudástartalékkal, sokirányú aktív szervezéssel, közös összefogással megindította a tervezést újabb országos nagy találkozó megrendezésére.

A terv megvalósult és 2010 áprilisában megrendezésre került a VII. Zenei Nevelési Konferencia, és ekkor célul tűzték e nemes hagyomány további folytatását. Így került sor a VIII. Konferencia létrejöttére 2014-ben május 15–18-ig. Majd ennek értelmében került megrendezésre 2017. május 11–14 között a IX. Győri Zenei Nevelési Konferencia.

Az újkori szervezőbizottság nagy gonddal szervezte a programot, ebben segítettek az elmúlt évi tapasztalatok is. Három fő területet említhetünk meg: A résztvevők országos keretekben való felkutatása, meghívása; A program összeállítása, kiváló előadók felkérése; A helyszín kiválasztása, megszervezése. E tekintetben is különös elismerés illeti a szervezőket. Győr gyönyörű belvárosának közepén a „Káptalandombon” álló Konferencia Hotel volt a Konferencia központja. Az ünnepélyes megnyitó, az előadások helyszíne, a szállás és étkezés mind azonos helyen! Az idő kihasználása mellett ez adott lehetőséget a résztvevőknek az előadásokat követően az állandó további szakmai eszmecserékre, ami a továbbképzéseknek egyik legnagyobb – hivatalosan ugyan nem jegyzett – de jelentős haszna.

A programszervezésnek két ága volt: az *Előadások* és a *Szekció programok*. Ehhez kapcsolódtak a szabadon választható koncert lehetőségek az *Öt Templom Fesztivál* keretében.

Rövid beszámoló keretében emlékezünk e legutóbbi konferencia eseményeire. 2017 május 11-én délután volt a konferencia ünnepélyes megnyitója.

Itt köszönhetjük *dr. Nagy Miklós* tanár urat, aki az első Konferencia megszervezése óta, valamennyi konferencián résztvett. *Rózsavölgyi László* Győr MJV Kulturális bizottságának elnöke a város nevében köszöntötte a vendégeket, a nagy számban érkezett résztvevőket.

Megnyitó beszédet *dr. Márkusné Natter-Nád Klára* mondott, melyben kiemelte a Nevelési Konferencia megalapításának példamutató jelentőségét, megemlítve a múlt kiváló szakembereit akik kezdetektől részesei voltak ennek a létrehozásában és színvonalas fenntartásában, tovább fejlesztve fél évszázadra kiható hatását. Majd egy fontos, örömteli hír bejelentésével kívánta köszönteni a Konferenciát.

2016 december elején felvették a „**Kodály-módszert**” a szellemi kulturális örökségek UNESCO-listájára. „*A legjobb megőrzési gyakorlatok*” családjába nyert felvételt. A döntést a Kulturális Örökség Kormányközi Bizottsága hozta meg. A Bizottság Magyarország javaslata alapján kiválasztotta a *Kodály Konceptiót, mint a népzenei hagyomány őrizőjét,* – mint az Egyezmény szellemében legjobban működő programot, projektet, illetve gyakorlatot.

A nemzetközi sajtóközlemény összefoglalásában a következő szöveg jelent meg:

„*A »Kodály-módszer« alapja az, hogy a zenei fogékonyságot már egészen kisgyermekkorától kezdve fejleszteni kell. A magyar módszer világszerte ismert és elismert, hiszen jól alkalmazható más társadalmi, kulturális közegben is.*”

Az 50 éves múltra visszatekintő Győri Zenei Nevelési Konferencia bátran és büszkén vállalhatja, hogy részese ennek a sikernek. Magas szintű szakmai megalapozottsággal, szervező munkájával, széles tömegek bevonásával sokat tett azért, hogy ismertesse, terjessze, megvalósítsa a Kodály koncepciót hazai környezetünkben, és messze túlmutatva határainkon túl is. Ehhez a jelentős, előre mutató munkához, kívánt további sok sikert, és nagyon eredményes Konferencia-napokat.

Énekszó követte a beszédeket. A *Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola* kórusa szólaltatott meg csengő, szép hangon népdalokat és Kodály

műveket karnagyuk *Etseyatse Andrea* tanárnő irányításával. Ezt követte a *Győri Pedagógus Énekkar*, a kiváló együttes különböző korszakok műveit adta elő *Katona Tibor* karnagy vezényletével.

Az elkövetkező három nap délelőttjén voltak az előadások, ami a reggeli beénekléssel kezdődött. Pénteken és vasárnap *Katona Tibor* Szt. László-díjas karnagy vezetésével, aki népdal énekléssel indított. A közbeeső napon „telt ház” fogadta a Budapestről érkező *Sapszon Ferenc* Kossuth-díjas karnagyot a *Reggeli beénekléshez*. Egyre szebben szólalt meg a „terem kórusa” a különböző hangzatgyakorlatok során, közben buzgón jegyzeteltek is, hiszen mindenki kíváncsi volt, mi a varázsa a Sapszon vezette Kórus-család zengő tiszta hangzásának.

A délelőtti előadások sorát *dr. Antal Lundström Ilona*, tudományos kutató, a zenepedagógia professzora kezdte melynek aktuális címe: *Kodály Zoltán zenei nevelési rendszerének jövőbe mutató hatása*. A további előadók a konferencia során: *dr. Ruppert István* a Széchenyi István Egyetem Művészeti Karának dékánja, *Túrmezeyné dr. Heller Erika* az ELTE Tanító és Óvóképző kar Ének-zenei Tanszékének docense, *dr. Buda Mariann* a Debreceni Tudományegyetem főiskolai docense, *Sapszon Ferenc* a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola alapítója és művészeti vezetője. A gazdag tapasztalatokra épült előadás központi témája „Minden teendők egyetlen szóban foglalható össze: nevelés” eköré csoportosítva vázolta fel az elért eredményeket és azt a sokrétű feladatot melyek a zenepedagógia területén előttünk állnak. *Szkordiliszné dr. Czitrovszky Ilona*, kutató tanár, *dr. Csépe Valéria*, egyetemi tanár, a MTA Közoktatási Bizottságának elnöke, *Reményi Attila* zeneszerző, *dr. Fehér Anikó* a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet tudományos munkatársa, *dr. Mindszenty Zsuzsánna*, az ELTE Zenei Tanszék docense, a KÓTA elnöke, *Ember Csaba*, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének elnöke,

Vértés Kornél: Győr, Káptalandomb, Püspökvár

Némethné Fülöp Terézia, az Oktatási Hivatal Győri Pedagógiai Oktatási Központ főosztályvezetője.

A műsorvezető Reider Szilvia fáradhatatlan energiával, pontossággal és kedvességgel vezette végig a közönséget három napon keresztül a változatos, színes programon.

A SZEKCIÓ PROGRAMOK-ra délután került sor, minden iskolatípusnak megfelelően hét különböző helyen

tartották. A programot a szekcióvezető és meghívott előadók alakították.

ÓVODA: dr. Gordánné Oláh Márta és Nagy Jenőné. **ÁLTALÁNOS ISKOLA ALSÓ TAGOZAT:** Czidor Melinda és Barabás Edina, László Balázs.

ÁLTALÁNOS ISKOLA FELSŐ TAGOZAT: Sipos Tamásné és Hraschek Katalin. **KÖZÉPISKOLA:** Justinné Ládi Etelka és dr. Fehér Anikó. **ZENEMŰVÉSZETI SZAKGIMNÁZIUM:** Gödölle Péterné és Kekkné Horváth Adél.

EGYHÁZZENEI SZEKCIÓ: Katona Tibor és Kelemen Ákos, dr. Medgyesy S. Norbert. A **Zeneiskolában**, A *Győri Liszt Ferenc Zenei Alapfokú Művészeti Iskola* tanulóinak első nyilvános előadásában mutatták be a **GYŐRI VASKAKAS LEGENDÁJA** című zenés mesejátékot.

A végszó legyen a *Köszönet* hangja. Győrben hosszú időn keresztül sokan dolgoztak az előkészítésen, és a szervezésben ha nem is teljes e felsorolás, de említsük: *dr. Gordánné Oláh Márta, Sipos Tamásné, Szakács Erika, Katona Tibor* nevét.

Kiemelendő a múlt és a jelen kapcsolatát eleven

émbrentartó: *Zsegora Csaba*, aki az 50 évvel ezelőtti

Konferencia szervezésében már részt vállalt és annak emlékeit őrizve most is közreműködött, mindenkor

készenlétben a megvalósítás zökkenő mentes gördü-

lékeny folyamatában, mindenki elismerését kíválta.

Köszönet a *Támogatóknak* akiknek anyagi hozzá-

járulása segítette e színvonalas Konferencia meg-

valósítását és egyúttal biztosítja a reményt a követke-

ző X. Győri Zenei Nevelési Konferencia megszervezé-

sének.

Kiemelendő a múlt és a jelen kapcsolatát eleven

émbrentartó: *Zsegora Csaba*, aki az 50 évvel ezelőtti

Konferencia szervezésében már részt vállalt és annak emlékeit őrizve most is közreműködött, mindenkor

készenlétben a megvalósítás zökkenő mentes gördü-

lékeny folyamatában, mindenki elismerését kíválta.

Köszönet a *Támogatóknak* akiknek anyagi hozzá-

járulása segítette e színvonalas Konferencia meg-

valósítását és egyúttal biztosítja a reményt a követke-

ző X. Győri Zenei Nevelési Konferencia megszervezé-

sének.

Lapzártakor kaptuk a szomorú hírt, hogy 2018.

november 15-én dr. Nagy Miklós csendesen elhunyt.

Márkusné Natter-Nád Klára

A Kodály Intézet és a Nemzetközi Kodály Társaság jubileuma

Negyven esztendő: párhuzamosok találkozásai

Mindkét történet korábban kezdődött. Akár az 1964-ben Budapesten tartott ISME konferenciáig léphetünk vissza, amikor a nemzetközi zenepedagógus társadalom felfigyelt a magyar zenei nevelés eredményeire, az eredményeket létrehozó iskolás gyerekekre, leendő muzsikus fiatalokra, zenetanárookra és a kezükben jól működő módszerekre – óvodától a főiskoláig. Ezek alapját az a zenei nevelési eszmerendszer és gyakorlati útmutatás adta, amely Kodály Zoltán nevéhez kötődik. Ezen eszmék hazai ápolására és világszerte való megismertetésére nyílt meg 1975-ben – néhány éves előkészítő munka után – a Mester szülővárosában, Kecskeméten a *Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet*, mely 2005 óta a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kötelékében működik. A Kodály Intézet munkáját egy másik jubiláló, a húsz éve, sokak akaratából és áldozatoságának köszönhetően létrejött *Kodály Intézetért Alapítvány* segíti.

Világszerte egyre több helyen, akkoriban legjellemzőbben Észak-Amerikában, tűntek fel olyan zenepedagógusok, akik elkötelezett hívei lettek a magyar módszernek, vagy, ahogy ők nevezték, a *Kodály módszernek*. Ennek az elkötelezett érdeklődésnek tettekben megnyilvánuló jele volt többek között a *Denise Bacon* által, *Erdei Péter* közreműködésével 1969-ben megalapított Kodály Musical Training Institute. Itthon pedig a *Kodály Zoltánné* kezdeményezésére 1970-ben és 1972-ben Kecskeméten megszervezett, és áldott emlékü *Nemesszeghyné Szentkirályi Márta* együttműködésével vezetett Nemzetközi Kodály Szeminárium. 1973-ra megérett a helyzet arra, hogy a művelődésügyi miniszter utasítást adjon ki a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet létrehozásáról Kecskeméten.

Ugyanez év nyarán a kaliforniai Oaklandben megszervezték az I. Nemzetközi Kodály Szimpóziumot, ahol a résztvevők – *Szőnyi Erzsébet* és a házigazda Holy Names College zenei vezetője, *Sister Mary Alice Hein* javaslatára – elhatározták, hogy megalapítják az *International Kodály Societyt*. 1975 nyarán, a Kecskeméten harmadízben, már az Intézet által szervezett Nemzetközi Kodály Szemináriumhoz is kapcsolódó szimpózium valóban meghozta a *Nemzetközi Kodály Társaság* megalapításának lehetőségét. Nem kevés jogi vita, a magyar és a nemzetközi szabályok egyeztetése árán, a Kulturális Kapcsolatok Intézete gyámkodásával. Mind a budapesti székhelyű nemzetközi társaság, mind a két évig tartó épület-renoválás után kapunyitásig jutott, külföldi (nyugati) diákokat váró Intézet újdonságnak számított a kulturális palettán.

A *Kodály Intézet* alapvető feladata kezdettől a „külföldi zenepedagógusok magyar zenepedagógiai-módszertani továbbképzése”, ám az

évtizedek során gazdagodott a program. Az intenzív készségfejlesztő és módszertani képzés mellett – Kodály szellemében – kínál gyakorlati és elméleti oktatás egységével magánének, zongora és karvezetés kurzusokat az éves tanfolyamok keretében is. Amióta a Zeneművészeti Egyetem révén betagozódott a felsőoktatás rendszerébe Kodály zenepedagógiai szakértő mesterképzés is folyik az Intézetben. Az Intézet mindig kereste és – a körülményektől függően – változó formában meg is találta a magyar énektanárok továbbképzésének lehetőségét. Ehhez leginkább a nyári Kodály szemináriumok – melyekre sokszor jöhettek határon túli magyar zenepedagógusok – adtak keretet. Magyar és angol nyelvű kiadványaival is a Kodály életmű feltárásához, megismertetéséhez, illetve a zenepedagógiai módszerek gazdagításához járul hozzá az Intézet. Könyvtára és főleg zenepedagógiai archívuma egyedülálló gyűjteménnyel várja az érdeklődőket. A négy évtized alatt sok száz hallgatója volt a világ minden tájáról. A régi hallgatók több ízben megrendezett találkozóján, így a mostani jubileumi eseményre érkezettek körében is azt tapasztalhattuk, hogy a kezdőként vagy már több éves tapasztalattal gyarapodni jött kollégák hálásan gondolnak vissza az itt tanultakra, mert személyes készségeikben fejlődhettek és használható, napi munkájukban kamatoztatható tudást szerezhettek a kiváló tanárok vezetésével.

A Nemzetközi Kodály Társaság egyéni és intézményi tagsággal rendelkezik. Az elnök hagyományosan külföldi személyiség, míg a két alelnök egyike mindig magyar. Az IKS-ben a kapcsolattartásnak és szakmai tájékozódásnak fontos fóruma az évente kétszer, jó ideje már elektronikusán is megjelenő Bulletin. E periodikumon kívül is több kiadvánnyal segíti a tagság és más érdeklődők tájékozódását az IKS.

A Kodály Intézet és az IKS tevékenysége szorosabban a nemzetközi Kodály szimpóziumok alkalmából kapcsolódott össze: 1987-ben, 1999-ben és 2013-ban voltak Kecskeméten nagyszabású rendezvények. E közös alkalmaknak és az önálló munkának, a számos országban az Intézethez és/vagy az IKS-hez kapcsolódva is működő Kodály intézetek és társaságok tevékenységének köszönhetően világszerte sok-sok zenetanár, karvezető, előadóművész ismerkedett és ismerkedik meg Kodály Zoltán életművével, igyekszik mindennapi pedagógiai vagy művészi munkájában továbbadni a Mester műveinek üzenetét, a zenei nevelésnek irányt mutató gondolatait. Arról tanúskodott a mostani budapesti ünnepi hangverseny és a kétnapos kecskeméti konferencia, hogy valamennyien, akik e „szervezetek” keretében működünk hittel valljuk névadó Mesterünkkel:

„A zene táplálék, vigasztaló elixír. A zene az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”

Ittzés Mihály

(H: 2015/4. 7.o.)

Közgyűlések időrendben

A megalakulást követően alapszabály szerint három évente tartott közgyűlést a Magyar Kodály Társaság, a kialakított napirendi programmal (néhány hónapos eltérés mindig volt). Az elnöki beszámolót követően, az elnökségi tagok beszámolóit, majd a jelenlévők hozzászólásai következnek. A szervezet gazdálkodását a számvizsgáló bizottság ellenőrzi. A bizottság elnöki tisztét hosszú időn keresztül *Zelinka Tamás* látta el. E feladat folyamatosságát jelenti, hogy a legutóbbi közgyűlésen (2018) is Őt kérték fel a feladatra.

Legmozgalmasabb mozzanata a közgyűlésnek az új elnökség megválasztása, előkészítését mindenkor a megválasztott *Jelölő bizottság* végzi. A megválasztott elnökség minden alkalommal önnön soraiból választ elnököt és társelnököt.

A következő közgyűlesekről a megválasztott elnökségi tagok és a tiszteletbeli tagok nevét közöljük.

1982. január 30. A második közgyűlésen *elnök: Szokolay Sándor*. Ekkor hoztak határozatot, hogy az elnökség létszámát 15 főre emelik. Így mód volt a korábbiak mellé – Andor Éva, Bónis Ferenc, Katanics Mária, Kocsár Miklós, Párkai István, Szőnyi Erzsébet, Ugrin Gábor, Erdei Péter, Vikár László, Tarcai Zoltán – új tagokat választani: Kertész Lajos, Lőrincze Lajos, Petrovics Emil, Vargyas Lajos is bekerült az elnökségbe.

1984. október 27. III. közgyűlés. *Elnök: Szokolay Sándor, társelnök: Erdei Péter. Tagok: Andor Éva, Arany János, Bónis Ferenc, Csík Miklós, Hartyányi Judit, Katanics Mária, Kertész Lajos, Kocsár Miklós, Mátyás János, Nógrádi László, Párkai István, Szőnyi Erzsébet, Ugrin Gábor, dr. Vargyas Lajos.*

1988. január 30-án a IV. közgyűlésen Szokolay Sándor elnöki beszámolójából idézve: „Társaságunk első tíz évét három ciklusra tagolta: Első periódusunkat: a keresés, az alapkeresés jellemezte! A második ciklust: a Centenárium előkészítő, lebonyolító munkái(...) A harmadik periódusunk: a valós hétköznapok időszakát (...) mérte ránk.” E feladatok teljesítéséről szólt a beszámoló. Ekkor az elnökség tagjai a szavazást követően meghatározták az egyéni feladatköröket is. *Elnök: Szokolay Sándor, társelnök: Erdei Péter (ügyvezetés). Tagok: Szőnyi Erzsébet (zenei nevelés), Bónis Ferenc (tudomány, tájékoztatás), Ugrin Gábor (szervezés), Vass Lajos (kórusélet), Kocsár Miklós (kapcsolat az intézményekkel), Kertész Lajos (kapcsolat az előadóművészekkel), Csík Miklós*

(a „Hírek” szerkesztője). Az Elnökség művészeti titkára: Mátyás János. Az elnökségnek tagjai a megyei csoportok vezetői is: Tarczai Zoltán és Rozgonyi Éva.

1990. október 13. az V. közgyűlést a Fészek Művészklubban tartották. *Elnök: Szokolay Sándor.* A meglévő elnökséget újraválasztották.

Mátyás János – korai 60 éves korában bekövetkezett – haláláról nekrológot közölt a Hírek Szokolay Sándor tollából. (1991/2 – 1992/1 22.o.)

1993. november 27-én tartották a VI. közgyűlést a Fészek Művészklubban. Mivel *Szokolay Sándor* másfél évvel azelőtt lemondott minden közéleti tisztségéről, 15 év után új elnök került a Kodály Társaság élére **Bónis Ferenc** személyében. *Társelnökök:* Szőnyi Erzsébet és Erdei Péter. *Tagok:* Csík Miklós, Kertész Lajos, Kollár Éva, Petrovics Emil, ifj. Sapszon Ferenc, Ugrin Gábor. A területi csoportok vezetői: Tarcai Zoltán, Rozgonyi Éva, Rázga József. 1994-ben, Petrovics Emil lemondását követően, Márkusné Natter-Nád Klárát, a Társaság folyóiratának felelős szerkesztőjét kooptálták az elnökségbe.

1998. október 30–31-én, a **Magyar Kodály Társaság 20 éves jubileuma** alkalmából tartotta VII. Tisztújító közgyűlését az újonnan felújított V. kerületi Szabolcsi Bence Zeneiskolában, ahol Pattantyús Á. Károly igazgató igazi vendéglátója volt a háznak. A rendezvény gazdag műsorán prózai és zenei műsorok váltották egymást. Bevezetőként a Váci utcai Ének-zene Általános Iskola kórusa énekelt Kodály gyermekkori műveiből, Farkas Mária vezényletével. Azt követően M. Katanics Mária, Eősze László, Márkusné Natter-Nád Klára, Bereczky János, Szalay Olga előadásai hangzottak el. Az esti hangversenyen a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Vegyeskara énekelt ritkán hallható Kodály műveket, Párkai István vezényletével. Majd ének és hangszeres szólisták szerepeltek: Béres Judit, Szontág Márton, Eckhardt Gábor, Alter Katalin és Homor Zsuzsa.

Másnap a szegedi Lauda leánykar énekelt Rozgonyi Éva vezényletével. Előadást tartott: Kovács János, Erdei Péter, Bónis Ferenc, Bartalus Ilona, Paksa Katalin. Az esti hangversenyen a Cantate kórus énekelt, ifj. Sapszon Ferenc vezényletével. Hangszeres közreműködők: Rónaszéki Tamás, Papp Györgyi, Fejérvári János, Gyöngyösi Zoltán, Hargitai Imre.

A *Közgyűlés* részletes, mindenre kiterjedő elnökségi beszámolóját **Bónis Ferenc** tartotta. *Szokolay Sándor* levezető elnök további sok erőt és tettekkészséget kívánt az elkövetkezendő évekhez. A megválasztott új elnökség, *elnök: dr. Bónis Ferenc, társelnökök:* Szőnyi Erzsébet és Kollár Éva. *Tagok:* Csík Miklós, Kertész Attila, Kertész Lajos, Márkusné Natter-Nád Klára, Paksa Katalin, P. Kollár Éva, Rozgonyi Éva, ifj. Sapszon Ferenc, Szőnyi Erzsébet, Tarcai Zoltán, Ugrin Gábor. Erdei Péter sokirányú elfoglaltsága miatt lemondott tisztségéről. A többség szavazata alapján Székely Miklóst választották az új vezetőségbe.

2002. december 8. A VIII. közgyűlés a Régi Zeneakadémián. *Elnök: Bónis Ferenc, társelnökök:* Szőnyi Erzsébet és Kollár Éva. A tagság nem változott. Felsorolásra került a: „köztünk élő tiszteleti tagok” neve: Antal György, Devecseriné Huszár Klára, dr. Eősze László, Kertész Lajos, Kodály Zoltánné, Melis György, Szokolay Sándor, dr. Szomjas Schiffert György, Szőnyi Erzsébet, dr. Újfalussy József, dr. Vagyas Lajos.

Az új kitüntetettek: Tóth Ferenc, Ugrin Gábor, Berkesi Sándor, Tarcai Zoltán.

2007. május 18-án, a IX. közgyűlést a Kodály Emlékmúzeumban tartották. Bónis Ferenc részletes elnöki beszámolójában megemlíti, a 2003-as esztendő nagyszerű Kodály hangversenyait: Budapest, Nyíregyháza, Pécs, Szeged, Veszprém városában. Tudományos konferencia keretében köszöntötték dr. Eősze Lászlót az életrajzi kutatás nesztorát, 80. születésnapja alkalmából. Sorba említi az évek gazdag Kodály-könyv termését. De szól a Társaság újra és újra felmerülő anyagi gondjairól. Ekkor jelenti be *Bónis Ferenc* lemondását az elnöki tisztségéről. Új elnök: *Szőnyi Erzsébet. Társelnökök:* Kollár Éva és Ittész Mihály. *Tagok:* Igó Lenke, Kertész Attila, Márkusné Natter-Nád Klára, Nagy Ernő, Ordasi Péter, Paksa Katalin, Rozgonyi Éva, Somorjai Paula, Tarcai Zoltán, Ugrin Gábor.

Új tiszteletbeli tagok: Almási István, Andrásfalvy Bertalan, dr. Bónis Ferenc, Gilbert De Greeve, Mézes Rudolf, Tillai Aurél, Vásárhelyi Gábor.

2008. október 10–12. a **Magyar Kodály Társaság megalakulásának 30 éves évfordulóját** a Szabolcsi Bence Zeneiskolában 3 napos rendezvény keretében ünnepelték.

Köszöntő beszédet mondott: *Pattantyús Á. Károly*, a Zeneiskola igazgatója, *Varga Sándorné* Budapest V. kerület alpolgármestere. *Gilbert De Greeve*, a Nemzetközi Kodály Társaság elnöke levélben köszöntötte a résztvevőket. **Zenétörténeti** előadásokat tartott: dr. Eősze László, dr. Bónis Ferenc, Arany János, Kertész Attila, Eckhardt Mária, dr. Berlász Melinda, Kusz Veronika, dr. Kollár Éva. **Zenepedagógiai** előadások, *Kodály koncepció a nagyvilágban* címmel, kerekasztal beszélgetés keretében zajlottak *Szőnyi Erzsébet* vezetésével. Igó Lenke, Gábor Lilla, Hartyányi Judit, Horváth Andrea, Ittész Mihály, Somorjai Paula, Szirányi Borbála, Ugrin Gábor referátumai hangzottak el. S. Szabó Márta, Hazai zenepedagógiai helyzetkép a *Bárdos Szimpóziumok* tükrében címmel tartott előadást. Dr. Márkusné Natter-Nád Klára, a *Kodály nevével viselő iskolák és kórusok* című újonnan megjelent könyv alapján ismertette tapasztalatait. **Népzenei** előadásokat tartott: dr. Tari Lujza, dr. Szalai Olga, dr. Kővári Réka.

Gazdag zenei program alakította a 3 napos műsort, közreműködők: A Szabolcsi Bence Zeneiskola növendékei és tanárai. A pécsi Nagy Lajos Ciszterci Gimnázium Zenetű népzenei együttese. A Marczibányi téri Kodály Zoltán Általános Iskola Gyermekkora, Öry Csilla és Uherereczky

Eszter vezényletével. A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Fiú-vegyeskara, vezényelt Tóth Márton. A kaposvári Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola kórusa, Pécsiné Hauk Erika vezényletével. *Vásáry Tamás* zongoraművész. A konferencia zárásaként szerepelt a kecskeméti Kodály Zoltán Ének-zenei Iskola Aurin Leénycara, vezényelt: Durányik László.

A koncertterem előterében Kodály Zoltán fotói fogadták az érkezőket. *Kertész Gyula* fotóművész: *Kodály 125 Képek és dokumentumok* címmel 16 tablón elhelyezett fotó kiállítása került bemutatásra.

A második nap hivatalos programja volt a *Közgyűlés*, sorrendben a tizedik. Elnöki beszámolót *Szőnyi Erzsébet* tartott. Elismeréssel szólt az eltelt időszakról, megállapítva, hogy 2007 májusa óta nem sok idő telt el, a Társaság történetében eddig még nem volt ilyen rövid időszak két közgyűlés között. Dr. Bónis Ferenc hirtelen lemondása után vállalta el egy évre az elnökséget (ahogy mondta: amíg fiatalabb nem akad) ám ez már a második év amit *Ittész Mihály* társelnök tartós segítségével folytat. Új tagok: dr. Fehér Anikó, Jámbor Zsolt, dr. M. Tóth Antal, Nagyné Nyári Ágnes. A közgyűlés gördülékeny és szakszerű lebonyolításáért köszönet illette a levezető elnököt, dr. Eősze Lászlót.

2009. május 9-én rendkívüli közgyűlés döntött a Magyar Kodály Társaság *közhasznú szervezetté* minősüléséről. A közgyűlési határozatot bejegyző bírósági végzés 2009. augusztus 12-én jogerőre emelkedett.

Ezt követően minden esztendőben tartottak közgyűlést.

2010. május 14-én a Rátkai Klubban tartott közgyűlésen történt változás az elnökségben: Paksa Katalin lemond, helyette dr. Szalay Olgát választják. Új tagként a tagságot ismét elvállalta ifj. Sapszon Ferenc.

2011. május 13. a Közhasznúsági jelentés elfogadása. *Új tiszteletbeli tagok:* Fazekas Pálné, dr. Márkusné Natter-Nád Klára, Olsvai Imre.

2012. május 5-én a Kodály Emlékmúzeumban tartott közgyűlésen: *Szőnyi Erzsébet* lemond elnöki tisztségéről. Új elnök: **Ittész Mihály**. *Társelnökök:* Kollár Éva és Hartyányi Judit. A vezetőségi tagságáról lemondott M. Tóth Antal és Ordasi Péter. Helyére, *új tagok:* Óri Csilla és Hartyányi Judit. *Tiszteletbeli tagok:* Medveczky Ádám, Sárosi Bálint, Ágh Tibor (Szlovákia), Guttman Mihály (Románia) Szöllőssy Vágó László (Szabadka).

2013. május 11-én a Régi Zeneakadémia tanácstermében az új *Tiszteletbeli tagokat* köszöntötték: Andor Éva, Breuer János, Fellegi Ádám, Párkai István, Perényi Miklós.

2014. május 24. a Rátkai klubban köszöntötték az új *Tiszteletbeli tagokat:* Kodály vonósnégyes jelenlegi és régi tagjai, Bartalus Ilona, Decsényi János, Erdei Péter, Herboly Ildikó, Kodály vonósnégyes tagjai: (Devich János, Éder György, Falvay Attila, Fias Gábor, Fejérvári János,

Szabó Tamás, Tóth Erika), Kertész Attila, Kollár Éva, Péczely Lászlóné, Rozgonyi Éva, Sebestyén F. Ilona, Józsa Mónika (Szlovákia).

2015. november 27-én a Kodály Emlékmúzeumban tartott rendkívüli közgyűlés módosította az Alapszabályt; a módosítást a Fővárosi Törvényeszk 2016. március 4-i végzése jóváhagyta és ezzel a Magyar Kodály Társaság közhasznú egyesületi besorolása megerősítést nyert.

Az *elnök*: dr. Ittész Mihály, *társelnökök*: Kollár Éva és Hartyányi Judit. *Tagok*: B. Horváth Andrea, Igó Lenke, Nagy Ernő, Nagyné Nyári Ágnes, Őri Csilla, Sapszon Ferenc, Somorjai Paula, dr. Szalay Olga, dr. Márkusné Natter-Nád Klára. *Tagcsoport vezetők*: Jámbor Zsolt, dr. Joób Árpád, Kertész Attila, Rozgonyi Éva. *Tiszteletbeli tagok*: Berlász Melinda, Domokos Mária, Heltai Nándor, Heltay László, Paksa Katalin, Tardy László, Patseas Michalis (Görögország).

2016. május 20-én a Kodály Emlékmúzeumban az új *Tiszteletbeli tagokat* köszöntötték: Hollós Máté, Somorjai Paula, Tari Lujza, dr. Tóthpál József, Zelinka Tamás.

Kocsis Zoltán zongoraművész a Nemzeti Filharmonikus Zenekar főigazgatója nem tudott jelen lenni. Július 21-én a zenekari próbája előtt, Kovács Géza főzeneigazgató és a zenekar jelenlétében nyílt arra lehetőség, hogy Társaságunk vezetőségét fogadta, ahol elnökünk dr. Ittész Mihály átnyújtotta az oklevelet a Kossuth-díjas művésznak. Sajnálatos halála rövidesen november 6-án bekövetkezett.

2017. május 9-én a Kodály Emlékmúzeumban tartott közgyűlésen jelentették be, hogy dr. Joób Árpád váratlan halálát követően, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei tagcsoport új *elnökévé*: Szabó Dénest választotta – segítője: Belinszky Etelka.

2018. május 13-án, A Magyar Kodály Társaság megalakulásának 40. évében az MTA Zenetudományi Intézet Bartók termében tartották a legutóbbi közgyűlést. Ekkor nyújtotta be lemondását vezetőségi tagságáról Ittész Mihály. Előrehaladott betegsége miatt a közgyűlésen személyesen már nem tudott részt venni. Ez a nap jelenti a Magyar Kodály Társaság ötödik elnökének a megválasztását.

A Magyar Kodály Társaság új ELNÖKSÉGE: *Elnök*: Kertész Attila Liszt-díjas karnagy, *Társelnökök*: B. Horváth Andrea és dr. Szalay Olga. *Tagok*: Blazsek Andrea, dr. Döbrössy János, Erdélyi Ágnes, Gráf Zsuzsanna, Kneifel Imre, Nagy Ernő, Őri Csilla, Rápl Györgyi, dr. Sárosiné dr. Szabó Márta, dr. Márkusné Natter-Nád Klára – (a Hírek főszerkesztője), Kende Zsuzsa – (titkár).

TAGCSOPORT VEZETŐK: *Szabó Dénes* (Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas karnagy, az MMA rendes tagja, a Nemzet Művésze) a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tagcsoport vezetője, segítője: *Belinszky Etelka*.

Bencsik Erzsébet, a Sopron–Nyugat–dunántúli Tagcsoport mb. vezetője. *Jámbor Zsolt*, a Kecskeméti Tagcsoport vezetője.

Nagyné Nyári Ágnes, a Veszprém–Felső–dunántúli Tagcsoport megbízott vezetője.

Rozgonyi Éva, Szeged, a Dél-dunántúli Tagcsoport vezetője.

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Balásházi Bálint (elnök) Puskásné Ispán Franciska, Sebestyenné Farkas Ilona

*

Szőnyi Erzsébet tiszteletbeli társelnök írásban küldte köszöntőjét

Üzenet!

Ad multos annos !

***Isten éltesse a 40 éves Kodály Társaságot!
Legyen még sok 40 éve, növekvő és buzgó tagsággal!
Munkáját támogatás és elismerés öveze, mert
„a tűznek nem szabad kialudni.”***

***Ezt kívánja az utódoknak egy előd, aki 40 évig volt
a MKT elnökségének tagja
Szőnyi Erzsébet
alelnök, társelnök, elnök, elnökségi tag***

A köszöntőt felolvasta: Somorjai Paula

Az Elnökségi ülések

A Magyar Kodály Társaság Elnökségének a kezdetben kialakult munkarendjét az évtizedek során következő Elnökségi üléseken is követték. Ezért jelen időben szólhatok az eseményekről.

Az Elnökség általában havonta ülésezik. Számba veszi a legfrissebb zenei eseményeket, mindenekelőtt a zenepedagógia, népzene és zenetudomány területéről. A jelenlévők beszámolnak vidéki rendezvényekről, így fokozatosan alakult a három évtized során megalakuló *Vidéki tagcsoportok* jelentősége és azok további élete.

Tervezésre kerülnek a következő időszak programjai: hangversenyek, előadások, rendezvények, könyvbemutatók ezek igen gyakran a különböző *Társszervezetekkel* való együttműködésben jönnek létre. Kiemelt jelentőségűek a jubileumi esztendőkből Kodály tiszteletére rendezett *Nemzetközi Konferenciák* széleskörű szervezése.

Az Elnökségi ülésekre gyakran hívnak vendégeket. Ez jelenti a kapcsolatok megerősítését, a tájékozódás szélesítését, részben országos, másrészt külföldi eseményekre-kapcsolatokra, a *Kitekintésre* való tekintettel.

Dr. Ittzés Mihály, Szőnyi Erzsébet, Somorjai Paula

B. Horváth Andrea

Varga Károly, Hollós Máté, Zelinka Tamás

Ispán Franciska, Tari Lujza

Somorjai Paula, Sebestyénné Mona,
Kodály Zoltánné

Márkusné N-N. Klára, Hartyányi Judit

Néhány pillanatfelvétel Elnökségi ülés és Tiszteletbeli tag oklevél átadás alkalmáról.

A fotókat, Kollár Éva készítette.

1986 óta a rendezvényeket és hangversenyeket a *Régi Zeneakadémia* Dísztermében lehet megtartani. Akkor került vissza az épület a Zeneakadémia tulajdonába. – *dr. Ujfalussy József* a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora és *Forrai Miklós* karnagy, egyetemi tanár, a Liszt Ferenc Társaság elnöke – a Minisztériumokban végzett hathatós közbenjárására. Az épületben van azóta a MKT irodája is, és az elnökségi üléseket a Tanácssteremben tartjuk.

1997 március 6-án emléktábla avatással emlékeztek Kodály Zoltán halálának 30. évfordulójáról. A megemlékezést – Bónis Ferenc elnöksége idején – a MKT Elnöksége szervezte. Ekkor került elhelyezésre az épület falán *Varga Imre* szobrászművész alkotása.

(H: 1997/1. 5.o.)

Kodály évfordulók

Nemzetközi Konferenciák, Zenetudományi ülések

... „nőttön nő tiszta fénye / Amint időben, térben távozik.”

Arany János: Széchenyi emlékezete

Nemzetközi Kodály Konferenciát Kodály Zoltán emlékére első alkalommal **1972-ben** a Magyar Tudományos Akadémia rendezett. Az igazgató *Szabolcsi Bence* professzor volt, az egykori Kodály-tanítvány, az Ő személye biztosította az igényes, hiteles, tudományos szintet. Sajnálatos módon akkor jelent meg utoljára a nyilvánosság előtt, egy hónappal később elhunyt.

A következő konferencia a Kodály centenárium megünneplésének kimagasló eseménnyé vált. A Magyar Kodály Társaság a megalakulását követő években már megkezdte annak előkészületeit.

1982 december 13–17-ig Kodály Zoltán születésének 100. évfordulója alkalmából négy napos **Nemzetközi Zenetudományi Konferenciát** rendeztek Budapesten, Három szekcióban folytak az előadások angol és német nyelven.

13-án a konferenciát köszöntötte Szokolay Sándor. Ünnepi beszédet *Szentágothai János*, az MTA elnöke mondott. A **Zenetörténeti** szekció vezetője, *dr. Bónis Ferenc*. E napon délelőtt 7 előadás – délután 8 előadás hangzott el magyar és külföldi előadóktól.

Iskolai kórusok adtak elő Kodály kórusműveket, Mohayné Katanics Mária, Szabó Dénes és Reményi János vezényletével.

14-én délelőtt a Zenetörténeti szekció keretében még 9 előadás hangzott el. Délután a **Zenepedagógiai** szekció *Szőnyi Erzsébet* vezetésével Kerekasztal konferenciát tartott 6 magyar résztvevővel. A téma: Kodály zenepedagógiai eszméi a magyar iskolákban. Ezt követte Szabó Tibor elnökletével: *Hagyomány és korszerűség* címmel – kerekasztal beszélgetés 6 magyar résztvevővel.

15-én egy napos kirándulást tettek Kecskemétre. Program: látogatás a Kodály Intézetben, *Ittész Mihály* előadása: Kodály és Kecskemét: szellemi gyökerek és személyes kapcsolatok. Magyar népzenei bemutató: *Olsvai Imre* összeállítása. Látogatás a Kodály Zoltán Általános Iskola, Gimnázium és Zeneművészeti Szakiskolában.

16-án a *Vikár László* vezette **Népzenei** szekció 1. ülését tartották Vargyas Lajos elnökletével, 8 résztvevővel. Délben a Budai Várban az Európa Parkban került sor az *új Kodály szobor megkoszorúzására – Varga Imre alkotása.* – Ünnepi beszédet *Szokolay Sándor* mondott.

Délután a Zenepedagógia szekció 2. ülését tartották. Este Ünnepi hangverseny volt a Zeneakadémián. Műsoron: Fölszállott a páva, Öregék – Székely keserves – Jézus és a kufárok. Közreműködtek: Gulyás Dénes, a Magyar Rádió és Televízió énekkara, a Magyar Állami Hangversenyzenekar, vezényelt: Ferencsik János.

17-én A Népzenei szekció 2. ülése, *Vikár László*, majd *Sárosi Bálint* elnökletével, 7 előadás hangzott el külföldi és magyar előadóktól.

Zenei közreműködők: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Kamarakórusa, *Párkai István* vezetésével. A Magyar „Ifjú Zenebarátok” Kórusa énekelt (Fölszállot, a páva, Norvég leányok, Békesség óhajtás) *Ugrin Gábor* vezényletével. Zárszót *Szokolay Sándor* mondott.

Ez a konferencia a nemzetközi zenei közvélemény figyelmét is felkeltette, eredményeiről nagyon *pozitívan számoltak be*, erről az utólag megjelent cikkek tesznek tanúságot. (H: 1984. 22.o.)

1992. december 14–18-ig tartották a harmadik **Nemzetközi Konferenciát**, Kodály Zoltán születésének 110. és halálának 25. évfordulója alkalmából. A Régi Zeneakadémia nagytermében és a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetben. A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola ifj. Sapszon Ferenc vezette énekkara Kodály művekkel köszöntötte a résztvevőket. Göncz Árpád megnyitóját követően dr. Bónis Ferenc üdvözölte a tanácskozást. Fodor András „Az énekmondó” c. versét olvasta fel, amit Kodály 70. születésnapjára írt. Ünnepi beszédet *Kosáry Domokos* az MTA elnöke mondott. A megnyitót *Kertész Lajos* zongoraművész Kodály kompozícióinak előadása zárta.

A konferencia hivatalos nyelve angol és német volt. A lezajlott tanácskozás három szekcióban működött, a **Zenetörténeti** szekció *dr. Bónis Ferenc* vezetésével. Előadók: Percy Young (Anglia), Dietrich Kämper (Németo.), Wolfgang Klaus Niemoeller (Németo.), Ernst Hilmar (Ausztria). Albi Rosenthal (Anglia), Rudolf Stephan (Németo.). Vikár László, Szabolcsi Miklós, Bónis Ferenc, ifj. Bartók Béla, Garkas Ferenc, Eösz László, Breuer János.

A **Népzenei** szekció vezetője – *Vass Lajos*, aki az előkészítő szakaszban a témát gondozta, sajnos váratlanul elhunyt. – Helyette az irányítást *Sárosi Bálint* vette át. Az előadók: Tari Lujza, Paksa Katalin, Szomjas-Schiffert György, Sárosi Bálint, Tarczai Zoltán. Almási István (Románia), Franz Fördermayr (Ausztria), Jill Trinka (USA), Jill Trinka (USA).

A **Zenepedagógiai** szekciót *Szőnyi Erzsébet* vezette. Előadók: Forrai Katalin, Rozgonyi Éva, Ittész Mihály, Pécsi Géza, Keresztúri Mária, és Lukin László. Külföldi vendégek: Vajda Cecilia (Anglia), Gilbert De Greeve (Belgium), Alexander Ringer (USA), Michalis Patseas (Görögország).

16-án a délben a Kodály Emlékmúzeum látogatásán *Kodály Zoltánné* vendéglátásában részesültek a konferencia résztvevői.

17-én Kecskeméten volt az egész napos program, *Ittész Mihály* szervezésében. Délelőtt a Kodály iskolát, délután a Kodály Intézetet látogatták a vendégek. A nap utolsó eseménye a Kodály Társaság és a kecskeméti Katona József Társaság által kiírt Zeneszerzői verseny díjnyerteseink bemutatkozása volt. Az első díjas *Mohay Miklós* „Könyörgő imádság” c. művét a Kecskeméti Pedagógus Énekkar női részlege adta elő *Erdei Péter* vezényletével. (H: 1993.)

1997. szeptember 22–24-ig Kodály Zoltán születésének 115. és halálának 30. és évfordulója alkalmából, a Magyar Kodály Társaság háromnapos **Nemzetközi Konferenciát** rendezett a Kodály Múzeum Előadótermében. Az ünnepélyes megnyitón *ifj. Sapszon Ferenc* vezette Cantate Vegyeskar adott elő Kodály kórusműveket. A tanácskozás résztvevőit

Bónis Ferenc elnök köszöntötte. Ezt követően a **Zenetörténeti** szekció kezdte meg munkáját német vagy angol nyelven. Második napon **Zenepedagógiai** kerekasztal beszélgetés volt napirenden Szőnyi Erzsébet vezetésével. Délben a VI. kerület polgármestere fogadta a vendégeket, ahol az Erkel Ferenc Ének-zene Tagozatos Iskola kórusa Szebellédi Valéria vezetésével adott kis hangversenyt Kodály műveiből.

Kodály Zoltán nevelési eszméi a harmadik évezred küszöbén

A Kecskeméti Kodály Intézet kiadásában jelent meg (1999) a kiadvány, mely közli a Zenepedagógiai szekció anyagát. A magyar zenei nevelésről 10 előadás, a kodályi elvek külböni alkalmazásáról 11 előadás hangzott el.

I. Körkép a magyar zenei nevelésről

Előadók: Arany János, Kollár Éva, Hraschek Katalin, Mocskonyiné Tallér Edit, Forrai Katalin, Csik Miklós, Sárosiné Szabó Márta, Ugrin Gábor, ifj. Sapszon Ferenc

II. Kodály zenepedagógiai eszméi a nagyvilágban

Szőnyi Erzsébet, Orosz Pál József, Románia, Vajda Cecília – Nagy-Britannia, Boda Gabriella – Marokkó, Bruckner Adrienne – Dél-Korea, Vető Zsuzsa – Izrael, Hani Kajokó – Japán, Rozgonyi Éva – Japán Ördög Mária – Brazília, Parackiné Nagy Ágnes – Finnország, Ittész Mihály – Finnország, Jean Sinor – Amerikai Egyesült Államok

Szőnyi Erzsébet: Előszó

A Magyar Kodály Társaság nem először rendezett nemzetközi konferenciát a Mester életművének elemzése tárgyában. A jelen konferencia időpontja egybeesett Kodály Zoltán születésének 115., halálának 30. évfordulójával. Ez adta az alkalmat arra, hogy zenetörténeti, népzenei és pedagógiai előadások keretében emlékezzünk meg a kimeríthetetlen gazdagságú életút számunkra ma is érvényes üzenetéről.

A pedagógiai szekció képzeletbeli kerekasztal-beszélgetés formájában zajlott, amennyiben az asztal egyik oldalán az előadók, a másikon a konferencia résztvevői foglaltak helyet. Így jött létre a párbeszéd egyfelől a magyar zeneoktatás jelenlegi helyzetéről, másfelől a kodályi elveknek néhány külföldi országban folyó alkalmazásáról.

Habár a nemzetközi konferencia hivatalos nyelve általában az angol, a német és némelykor a francia, e pedagógiai tanácskozás nyelvétül a magyart választottuk. Több okból. Elsősorban azért, hogy a magyar kollégák közül minél többen megértsek a belföldi és külföldi tanításokról szóló beszámolókat. Másodsorban abból a szerencsés körülményből, hogy az idegenben végzett tanítások megvalósítói vagy magyar ajkú kollégák, vagy olyan külföldiek, akik kitűnően beszélnek nyelvünket. Éppen a japán Hani Kajokó írta levelében, melyben a konferenciára

való meghívást elfogadta, hogy csak akkor tud eleget tenni annak, ha előadását magyarul tarthatja meg.

A magyar előadók a nevelés egy-egy részterületének hivatott, szakavatott képviselői voltak. A külföldi beszámolók a Kodály koncepció néhány kiemelkedő európai, ázsiai, afrikai, észak- és dél-amerikai alkalmazásának eredményeiről tudósítottak.

A délutáni szekcióülés tartalmában kissé kiegészítője volt a Nemzetközi Kodály Társaság működésének. Meghívott előadóink közül ketten nem tudtak megjelenni. Hani Kajokó egészségi állapota miatt maradt távol, hozzászólását írásban küldte el. Kodály eszméinek Japánban való terjedéséről Rozgonyi Éva egészítette ki Hani Kajokó írását, miután sokat járt Japánban és nagyon jól ismeri az ottani helyzetet.

A másik meghívott, aki nem volt jelen, Parackiné Nagy Ágnes Finnországban tanít, ott most ugyanebben az időben helyi Kodály-rendezvényt tartanak. Írásban elküldött hozzászólását Ittész Mihály, a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet igazgatóhelyettese egészítette ki, tekintettel arra, hogy az Intézetbe befutott hírek és szakanyag alapján tájékoztatást tud adni a finn Kodály adaptációról.

Megjegyzés 1999-ben: Kötetünk előkészülete során értesültünk arról, hogy szekciónk utolsóán felszólaló előadója, Dr. Jean Sinor néhány nappal a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) rendes évi vezetőségi ülése előtt 1999. március 9-én Budapesten váratlanul elhunyt. Itt közölt, egyik utolsó konferencia-előadásával már csak emléke előtt tisztelgetünk.

A konferencia harmadik napjának témája a **Népzene** volt. Tizenegy előadás hangzott el három szekcióban. Az utóbbi, mely egyúttal a konferencia záróprogramja volt Szentendrén a városháza dísztermében zajlott le. Így e kis kirándulás legjobb visszatükröződése volt a konferencia sokszínű tematikájának, mely mégis egy egységes gondolat köré csoportosult. Befejezésül elhangzottak a köszönet szavai Kodály Zoltánné felé aki mindvégig aktív részvételével emelte a konferencia jelentőségét.

(H. 1997/2)

2002. március 8–9. Zenetudományi ülészakot tartottak a Szabolcsi Bence Zeneiskolában. A jeles napok ez esztendőben a Mester és Tanítvány közös megemlékezésére adtak alkalmat. Sárosi Bálint a népzene-kutató Kerényi Györggyel kapcsolatos emlékeiből idézett. Eősze László a 90. születésnapja alkalmából Sulyok Imre munkásságát méltatta. Előadást tartott Szalay Olga: Kodály szerepe a népdal összkiadás előkészítésében 1940 előtt. Daróci Bárdos Tamás: a „Magyar Kórus” kiadóról. Lukin László: Az Énekszó és az Éneklő Ifjúság folyóiratok jelentőségéről. Tarczai Zoltán: A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei csoport tevékenység-

géről. *Dalos Anna*: „Nem Kodály-iskola, de magyar” Gondolatok a Kodály-iskola eszméjének kialakulásáról. *Kovács Andrásné Gaál Mária*: A XIX. századi magyar zongoramuzsika. *Rozgonyi Éva*: az MKT szege-di csoportját mutatta be. Azt követte a Kardos Pál Nőikar mősora Ordasi Péter vezényletével. *Kertész Attila*: A Pécs-Baranyai Kodály Társaság tevékenységéről szóló részletesen. Majd a pécsi Kodály Zoltán Gimnázium Bartók Leánykara adott elő neves Kodály műveket, Kertész Attila vezényletével. Befejezésül hangszeres muzsika csendült fel a Zeneiskola hangszeres tanárainak – Németh Ida, Frideczky Katalin, Reményi Ágnes – előadásában. *Szőnyi Erzsébet* köszönetet mondott a résztvevőknek és *Pattantyús Á. Károlynak* a Zeneiskola igazgatójának.

2002. december 6–7. **Nemzetközi Kodály Konferenciát** rendeztek Kodály születésének 120. évfordulója alkalmából, a Kodály Emlék-múzeum előadótermében, a *zenetörténet*, a *népzenekutatás* és a *zenei nevelés kérdéseiről*. *Dr. Bónis Ferenc* elnök bevezető szavai:

„Működésének 25. esztendejébe lépett a Magyar Kodály Társaság. Amikor 1978-ban, alig egy évtizeddel Mesterünk halála után megalakult, feladatát Kodály szellemi örökségének ápolásában jelölte meg. Ez, a mindennapok nyelvén, három területet jelent: az iskolai zeneoktatást, a népzene-kutatást és a zene-történet kutatását, közelebből Kodály életének, munkásságának és korának kutatását. Nemzetközi konferenciáink tematikája is ezt a hármas egységet mutatja.

Mostani tanácskozásunk annyiban tér el a korábbiaktól, hogy nyelve mindvégig magyar. Ne lássák ebben a magunkbazarálkozás szándékát. Azt szeretnénk csupán, ha az itt feltárandó új tények, az iskola közegén át, bekerülnének a fiatalok tudatába. Ennek legtermészetesebb eszköze – erre tanítottak korábbi rendezvényeink – a magyar nyelv.

Aki érzékenyen figyel közéletünkre, annak olykor megüti fülét a „magyarkodó” szó, nem éppen dicséret értelemben. A zenét illetően pedig éppenséggel Kodályra mutogatva. Eltekintve a kifejezés értelmelenségétől – hiába is keresnénk párját a francia nyelvben, az angolban vagy németben – hadd idézzem Bartókot, aki eleve így „szólt hozzá” a témához: „Ha azt kérdezik tőlem, mely művekben öltött tetet legtökéletesebben a magyar szellem, azt kell rá felelnem, hogy Kodály műveiben. Ezek a művek: hitvallomás a magyar lélek mellett”.

És hadd idézzem Kodályt is, aki a hangulatokra és találgatásokra épülő áltudományt megvetve, ezt mondotta: „Járjon elől az anyag mélyreható megismerése, arra épülhet minden egyéb.” E két mélyértelmű mondás irányítsa munkánkat!

Szívből köszöntve kedves Mindnyájukat és hasznos, jó tanácskozást kívánva, e gondolatok jegyében megnyitom az V. Nemzetközi Kodály-konferenciát.”

(H: 2002/3. 4.o.)

A kétnapos konferencián 21 előadás hangzott el. A közreműködő zenei előadók: A Kodály Zoltán Kórusiskola Jubilate Leánykara, vezényelt, ifj Sapszon Ferenc. A Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola hangszeres növendékei. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem növendékei.

Az első nap délelőttjén az elnök Bónis Ferenc volt. Az előadók: Ujfalussy József, Bónis Ferenc, Csengery Adrienne, Breuer János, Eősze László. A délutáni program előadói: ifj. Sapszon Ferenc, Berlász Melinda, Almási István, Hamburger Klára, Tímár Sándor, (előadását táncbemutatóval illusztrálta)

Délután 5-kor kezdődött a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnázium hangszeres növendékeinek hangversenye. Műsoruk: Kodály: Adagio, Bacsovcics Nóra (hegedű). Szakai Yumiko (zongora) Bartók: Magyar parasztdalok, Somogyi Júlia (fuvola), Granik Anna (zongora). Kodály: Székely keserves, Bartók: I. román tánc, Asztalos Aliz (zongora) Kodály: Fáj a szívem, Madaras Gergely (fuvola), Szalai András (cimbalom) Szalai András: Két tétel cimbalomra. Bartók: Improvizációk magyar parasztdalokra Op. 20, Fülei Balázs (zongora).

A második napon délelőtt, elnök Paksa Katalin: Az előadók: Szalay Olga, Ág Tibor, Tátrai Zsuzsanna, Rudasné Bajcsay Márta, Tari Lujza.

A délután kezdődő program elnöke: Kollár Éva. Előadók: Bodor Anikó, Olsvai Imre, Ittész Károly, Gilbert De Greeve (A Nemzetközi Kodály Társaság elnöke ugyancsak magyarul tartotta beszédét) K. Udvari Katalin, Ugrin Gábor.

2007. március 19–21. három napos Nemzetközi Kodály Konferenciát tartottak Kodály születésének 125. évfordulója alkalmából a Kodály Emlékmúzeumban. *A Kodály-kutatás, a zenei nevelés és a népzene kérdéseiről.* Köszöntőt Bónis Ferenc mondott.

A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Laudate gyermekkara énekelt Kodály műveiből, Fischer Edina vezényletével. A tanácskozás nyelve magyar, angol és német. Előadók: Szőnyi Erzsébet, dr. Ujfalussy József, Klaus Wolfgang Niemüller (Kölnből), Sávoly Tamás, Bónis Ferenc, Breuer János, Eősze László, Berlász Melinda, Ittész Mihály, Demény Attila (Kolozsvár). Befejezésül a Kodály-vonósnégyes szerepelt.

A második napon a téma: „Kodály zenei nevelési eszméinek érvényessége napjainkban, külföldön és belföldön.” Délelőtt folyamán nyolc külföldről érkezett előadó tartotta előadását: Gilbert De Greeve, a NKT elnöke, Betsy Mc Laughlin Moll (pittsburghi Dusquesne Egyetem) magyarul adott elő (1967–69-ig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatója volt). Edouard Garo (svájc), Reé Ferrel (a Californiai Egyetem), Matthias Funkhauser (München), Lois Choksy (Kanada, Calgary Egyetem), dr. Miyako Furiya (Japán, Miyagi Egyetem), Diether Nagel (Köln).

A magyar előadók az ország különböző területéről érkeztek: Kollár Éva és ifj Sapszon Ferenc (Budapest), Szabó Márta (Debrecen), Kertész

Attila (Pécs), Szabó Dénes (Nyíregyháza). Az esti hangversenyen A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Exultate fiúvegyeskara – Tóth Márton, a Jubilate Leánykar és a Cantate vegyeskar ifj Sapszon Ferenc vezényletével adott elő Kodály műveket.

A konferencia harmadik napján – Kodály és népzene – gazdag világot tártak fel Kodály egykori tanítványai és azok tanítványai, az MTA Zenetudományi Intézet Népzenei Osztályának munkatársai és a határon kívüli kutatók. Előadók: Tóth Margit (hosszú évekig élt Egyiptomban a Kopt zenét tanulmányozva) előadásának címe: Kodály Egyiptomban? Almási István (Kolozsvár), Sárosi Bálint, Szalay Olga, Bereczky János, Olsvai Imre, Ág Tibor (Felvidék), Domokos Mária, Paksa Katalin, Tari Lujza, Kővári Réka, Jókai Mária (Zoborvidék), Bodor Anikó (Vajdaság).

Az előadássorozatot a *Jánosi együttes* hangversenye zárta. – A háromnapos konferencia alkalmat adott, hogy a kávé és ebédszünetekben a magyar és külföldi résztvevők tovább fűzzék gondolataikat jelenről és jövőről. *Kodály Zoltánné* szívélyes vendéglátása, a mindenkire odaforduló figyelmessége hozzájárult a Kodály szellemében való együvértartozáshoz.

2012. március 10-én *Kodály Zoltán születésének 130. évfordulója tiszteletére* a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – **KÓTA egész napos ünnepi rendezvényt** tartott Budapesten a Semmelweis Szalonban.

Előadást tartott: Kollár Éva, dr. Eöszte László, Somorjai Paula, dr. Ittzés Mihály, Gombos László „A Páva variációk új értelmezéséhez” címmel.

Az ének-zene tanítás kérdéseiről Hraschek Katalin vezetett „Kerekasztal beszélgetést fiatal tanárokkal”. Este Ünnepi Hangversenyt tartottak a Budai Ciszterci Gimnázium dísztermében. A rendezvény fővédnöke *Kodály Zoltánné Péczely Sarolta* jelenlétével megtisztelte a konferenciát és az esti hangversenyt.

2012. december 15–16-án *Kodály születésének 130. évfordulója tiszteletére Konferenciát* rendezett a **Magyar Kodály Társaság** a Kodály Emlékmúzeumban. Elnöki megnyitót *Ittzés Mihály* mondott: „Kodály üzenetei kánon formában” közreműködött a Gemma Énekegyüttes, Tóth Márton vezetésével. A konferencia előadói 15-én: Tardy László, Berkesi Sándor, Józsa Mónika (Galánta), Richter Pál, S. Szabó Márta, Zwolenszky Antal (Svájc), Berlász Melinda, Hollós Máté. Délután a Szent Margit Gimnáziumban: Kodály Zoltán Bicinia Hungarica és Tricinia CD összkiadás lemezbemutató hangversenyét tartották.

16-án délelőtt az előadók: Szalay Zoltán (Brassó), Almási István (Kolozsvár), Szabó Miklós, Bónis Ferenc. Ezt követte a Megemlékezés – Hartyányi Judit előadása. A záró hangverseny: Kodály Magyar rondó, Onczay Csaba és Gulyás Márta előadásában. Befejezésül a Kodály emléktábla megkoszorúzása.

2017. március 24–25. XIII. Magyar Karvezető Konferencia és Fiatal Karvezetők Versenye a Kodály-év jegyében, a KÓTA és az LFZE rendezésében, a Zeneakadémia Kupolatermében. A rendezvény védnöke Kodály Zoltánné és Szőnyi Erzsébet. Köszöntőt dr. Kutnyánszky Csaba rektor helyettes tartott. A kétnapos rendezvény során előadások és gyakorlati bemutatók követték egymást. A téma középpontjában a *Karénekelés és Kodály kórusművei* álltak. Gyakorlati bemutatót a Kecskeméti Kodály Iskola Gyermekkarával Szegedi Ildikó, valamint az érdi Körösi Csoma Sándor Általános Iskola 6. osztályos tanulóival Rápli Györgyi tartott. Előadók: Hartyányi Judit, Arany János, dr. Tardy László, Berkesi Sándor, dr. Szalay Olga, dr. Ittész Mihály. Bemutatásra került: Cigány György és dr. Fehér Anikó portréfilmje „Ha felmegyek Kolozsvárra...” és követte Fehér Anikó előadása.

Délután „Kodály Kórusműveinek előadói tradíciói és a mai gyakorlat” címen négy előadás hangzott el. Gyermekkarok: Hraschek Katalin, Női karok: dr. Mindszenty Zsuzsánna, Férfi karok: dr. Lakner Tamás, Vegyeskarok: dr. Kollár Éva. Befejezésül a Budapesti Monteverdi Kórus énekelt, Kollár Éva vezényletével.

25-én délelőtt *Személyes emlékek Kodályról* címmel Kerekasztal beszélgetés tartottak, A résztvevők: dr. Bónis Ferenc Erkel-, Széchenyi- és Szabolcsi Bence-díjas zenetörténész, a zenetudományok kandidátusa; dr. Sárosi Bálint Széchenyi-díjas népzene kutató, a zenetudományok akadémiai doktora; Prof. Szőnyi Erzsébet Kossuth-díjas zeneszerző, a Nemzet Művésze; Sebestyenné Farkas Ilona karnagy, zenetanár a MKT elnökségi tagja; Somorjai Paula énekművész, karnagy, a MKT elnökségi tagja. Bemutatásra kerültek Kertész Gyula fotóművész archív felvételei. A beszélgetést vezette: dr. Márkusné Natter-Nád Klára a MKT Hírei főszerkesztője. (H:2017/2 10.o.)

Osztálytalálkozó 1948-ban
Kertész Gyula, Kodály Zoltán, Engel Iván, Serly Tibor, Seiber Mátya, Széchenyi István,
Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Szigeti Mihály, Kerényi György

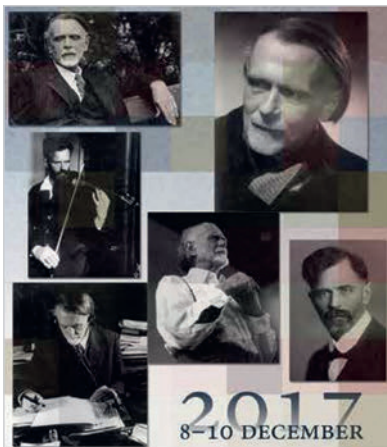
FOTÓ: KERTÉSZ GYULA

2017. december 8–10. Kodály Zoltán halálának 50. évfordulója alkalmából, az MTA BTK Zenetudományi Intézet Bartók termében, *National Master in International Context*, angol nyelvű: **Nemzetközi zenetudományi konferenciát tartottak.** A háromnapos konferencia elsődleges célja az volt, hogy felhívja a nemzetközi zenetudományi közösség figyelmét *Kodály Zoltán életművére*. A Kodály-oeuvre-t bemutató előadások mellett, a referátumok Kodály zeneszerző tanítványainak – így például Veress Sándornak vagy éppen izraeli magyar zeneszerzőknek – nemzetközi pályáját is vizsgálták. Az esemény szervezőinek nem titkolt célja éppen az volt, hogy e zeneszerzők kutatói megoszthassák egymással tapasztalataikat. A konferencia zárónapja a népzene kutatás múltját és jelenét vizsgálta. Az előadások arra kerestek választ, hogy a világ népzene kutatói ma mit tudnak hasznosítani Kodály elemző módszereiből, illetve hogy a kodályi népzene szemléletnek milyen hatása van a kurrens népzene kutatói irányzatokra.

A konferencián huszonhat külföldi és tizenegy magyar zenetudós tartott előadást. A konferencia megnyitó előadását a Kioto-díjjal kitüntetett Richard Taruskin, az MTA Tiszteleti Tagja tartotta. A muzikológusok Izraelből, az USA-ból, Japánból, Nagy-Britanniából, Dániából, Németországból, Finnországból, Ausztriából, Spanyolországból, Szlovákiából, Szerbiából, Szlovéniából, Görögországból, Romániából érkeztek.

Az esemény első estéjén – Szabadi Vilmosnak és muzsikustársainak köszönhetően – Kodály kamarazenéjével, a második estén pedig a Marczibányi téri Kodály iskola kórusainak előadásában Kodály gyermekkarokkal ismerkedhettek a vendégek.

A konferencia rendezője: *Dalos Anna* (PhD) Tudományos főmunkatárs, kutatócsoport vezető, MTA BTK Zenetudományi Intézet.

A NATIONAL MASTER IN INTERNATIONAL CONTEXT

*International Musicological Conference
on the 50th Anniversary of
Zoltán Kodály's Death*

Institute for Musicology RCH HAS
Táncsics Mihály u. 7., H-1014 Budapest

Szőnyi Erzsébet és a Magyar Kodály Társaság

Szőnyi Erzsébetről, kompozíciói, általa vagy róla írott könyvek, cikkek sokasága, továbbá rádió- és televízióriportok révén tudható, hogy mi mindent tett zeneszerzőként, pedagógusként, közéleti személyiségként, „öt kontinensen a zene szolgálatában”. A Magyar Kodály Társaság, amelynek alapító és kezdetől elnökségi tagja, az ő sokrétű és sokáig tevékenységének csupán egyik, noha jelképi értelemben és valóságosan is fontos fóruma. Szőnyi Erzsébet és a Magyar Kodály Társaság: a hívószó Kodály, a cél „a zene mindenkié”.

Események, alkalmak, amelyek a Tanárnő nevéhez kötődnek. Amikor beszédet mond. Ilyenkor nemcsak saját hangja, hanem mintegy „Kodály hangja” is. Amikor kompozíciói megszólalnak, személyes vagy közösségi mondanivalóval, elvont esztétikai vagy gyakorlati pedagógiai céllal vagy – nagyon gyakran – mindezek együttesével megszólítva előadót és hallgatót. Amikor életműve történeti-esztétikai-módszertani elemzés tárgya. Amikor önmagáról és Mesteréről vall. Ilyen eseményeket, alkalmakat veszünk sorra, csupán azok közül, amelyek a Kodály Társaságban valósultak meg (tudjuk, a Társaság Szőnyi egész aktivitásának csupán kicsiny része) és amelyek egyúttal nyilvánosan dokumentáltak, a *Hírekben*, a Társaság honlapján, vagy más kiadványokban és fórumokon.¹

Szerzőként *Az MKT Híreinek* negyven évfolyamában, rendes és alkalmankénti különszámaiban a kezdetektől mindmáig jelen van: gondolatébresztő ajánlások, beszámolók, ismertetések, laudációk és megemlékezések kerültek-kerülnek ki tolla alól; egy lapszámnak szerkesztését is vállalta. (1985)

1980-ban, előretekintve a közelgő Bartók és Kodály centenáriumi évekre, a közoktatás és a zeneiskolák felé fordul, kézenfekvő (pénzbe sem kerülő) pedagógiai lehetőségeket sorol a két zeneszerző méltó megünnepléséhez és rámutat e lehetőségek kiaknázásában rejlő össznemzeti távlatokra. (H: 1980/2. 7–8. o.) Máskor, tovább tágítva a perspektívát, a Kodály-koncepció iránti világméretű érdeklődést amerikai, francia, belga, holland és ausztrál példákkal igazolja. (H: 1981/1. 10–12. o.)

Időben néhány évtizedet előreugorva, Szőnyi Erzsébet két cikluson át, 2007–2012 között a Magyar Kodály Társaság elnöke. E periódus jeles történéseinek egyike: útjára indul a *Kodály Zoltán nevét viselő iskolák kamaraének-találkozója* rendezvénysorozat. Csoportok az egész országból jönnek;² egész kórusok találkozójához nincsenek anyagi források.

¹ Vö.: *Hiszek a zene erejében. Szőnyi Erzsébet zeneszerzővel beszélget Mezei Károly*. Budapest, 2010. Kairosz Kiadó (Magyarnak lenni 40.), 97–98. o.

² A Társaság honlapján (<http://www.m-kodalytarsasag.hu/kepkamaraenek2010.htm>) az első találkozóóról 13 csoport fotója látható. Statisztikai áttekintés későbbi találkozókról áll rendelkezésre; 2012-ben például kilenc város tíz iskoláját képviselték a résztvevők.

Szőnyi Erzsébet a Kodály Zoltán nevét viselő iskolák I. kamaraének-találkozójára kórusművet komponál, *Vészi Endre: Éneklő iskola* című versére. (2010. november 13.)

2012. április 25-én, (saját 88. születésnapján), elnöki működésének mintegy záróaktusaként ő nyitja meg az Országos Idegennyelvű Könyvtárban rendezett kerekévfordulós Kodály-kiállítást, amelynek anyagát Eősze László állította össze, címe:

Egy kultúra-teremtő művész: Kodály Zoltán 1882–1967.

A soron következő közgyűlésen az elnöki tisztelet átadja Ittész Mihály addigi társelnöknek. Őt magát az elnökség tiszteletbeli tagjává választják. Aktivitása töretlen, elnökségi üléseken és a Társaság nyilvánosrendezvényein egyaránt.

90. születésnapja alkalmából, 2014. április 14-én közösen köszönti őt a Társaság és a Magyar Muzsikus Fórum, különben egy országos „Szőnyifesztivál” (Hollós Máté kifejezése) részeként.³ Az ünnepségnek – *Tanúvallomás. Szőnyi Erzsébet köszöntése* – a Kodály Emlékmúzeum adott otthont. Ennek keretében különleges, egyszerre intim és tudományos előadást tart Bónis Ferenc, *A Százéves terv történetéhez. Szőnyi Erzsébet és Kodály Zoltán levelezése* címmel.

2016. november 19-én az Óbudai Társaskörben rendez Erzsébet-napi Szőnyi-estet a Társaság. A műsort Márkusné Natter-Nád Klára szerkesztette és vezette.

A Mester életműve időtálló – erről Szőnyi Erzsébet több alkalommal is tanúságot tesz, és emellett súlyos érveket sorakoztat fel. Így 2016. február 22-én a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteményében, a Kodály Társaság és a Muzsikus Fórum rendezte kerekasztal-beszélgetésen, melynek témája *Kodály Zoltán zenepedagógiai elgondolásainak időszerűsége*, moderátor: Ittész Mihály.⁴

2015–2016 folyamán a Kodály Emlékmúzeumban *Utak Kodályhoz* címmel a magyar kulturális élet jelesei nyilatkoznak személyes „Kodály-

Kollár Éva felvétele

³ Megjelent: *Magyar Szemle*, 2014. 5-6. szám, 77–112. o.

(http://www.magjarszemle.hu/cikk/a_szazeves_terv_tortenetehez_szonyi_erszebet_es_kodaly_zoltan_levelezese); az előadáshoz csatlakozó hangversenyen közreműködött a Pannonia Sacra Általános Iskola kórusa Blazsek Andrea vezetésével, továbbá Szecsődi Ferenc – hegedű, Tuzson Erika – brácsa, Nagy Márta – zongora.

⁴ A kerekasztal résztvevői: Gráf Zsuzsanna, Mindszenty Zsuzsanna, Őri Csilla és Sapszon Ferenc karnagy, valamint Kis Eszter Veronika újságíró (Magyar Nemzet). Közreműködött Körmen-di Klára – zongora.

úttjáról”, így Andrásfalvy Bertalan, Decsényi János, Eősze László, Kertész Lajos, Medveczky Ádám, Onczay Csaba, Párkai István, Perényi Miklós, Sárosi Bálint, Sebestyénné Farkas Ilona és Sebestyén Márta.

Elsőként a program egyik ötletadója – miként őt a beszélgetőtárs Ittész Mihály „leleplezi” –. Szőnyi Erzsébet szól tanulóveiről (úton Kodályhoz), az évtizedekről, mikor a Mester munkatársa volt (mintegy „úton Kodállal”), évtizedekről, amelyekben a Mester örökségét közvetíti (úton Kodály nyomában), végül érinti az *Utak Kodálytól* (Ittész szóhasználat) problematikát is. Jóllehet mindez a Kodály Társaságban hangzik el, üzenete egyetemes érvényű és még szubjektív elemeiben is egyetemes érdekű.

Imént „leleplezésről” szóltunk. Bizonyára sok, a Tanárnőtől származó felvetést, iránymutatást, állásfoglalást tartalmaznak a Társaság közgyűlési jegyzőkönyvei, még többet az elnökségi ülések emlékeztetői, ám az ő legtöbb cselekedete alighanem valahol a háttérben, csakis avatott szemmel felfedezhető vagy valószínűsíthető, miként festők önportéja olykor, falképen, vásznon, valamelyik mellékalak álruhájában. „Leleplező” véletlen: a két éve már magyarul is olvasható Szőnyi-életrajz (Jerry Jaccard: *Dallamok és disszonanciák*) a Nap Kiadó „Álarcok” sorozatában jelent meg. A jelen írásunk címében szereplő „és” felfejtése nem lehetett, és talán soha nem is lehet teljes körű. Viszont amit már tudunk és amennyit egyáltalán megtudhatunk, azért sem lehetünk eléggé hálásak.

A Társaság évenkénti programja a Mester sírjának megkoszorúzása, halálának évfordulóján; az ünnepi beszédet több ízben Szőnyi Erzsébet mondta. Idézzük fel a legutóbbit, amelyet 2017. március 6-án, a Kodály emlékévben hangzott el:

„... összefogtunk. Lett győri zenei nevelési konferencia, magyar és nemzetközi Kodály Társaság, Intézet, Múzeum, Archivum, ifjúsági és felnőtt kórus mozgalom, népdalkörök, táncház, Felszállott a páva, Virtuózok, a Zene Háza... Csak az iskolai énektanítás ügyét nem tudtuk a hátrányából előbbre vinni. Tudjuk, 50 év alatt sokat változott a világ, de jó lenne Tanár úr tanácsait hallani, hogy miként alkalmazkodjunk ehhez, vagy hogyan tudnánk megmaradni annak, amit szeretnénk, illetve helyesnek látunk? A mindennapos éneklés egy csepp a tengerbe. De mit? És hogyan? Mikor és hol? Számos kérdés vár feleletre. Miként sáfárgodtunk azokkal a javakkal, melyeket ránk hagyott?” (H: 2017/1)

Ez az úgyszólván nemzeti önvizsgálatra indító kérdés a Magyar Kodály Társaság következő éveinek, évtizedeinek fő haladási irányát is kijelöli.

Köteles György

A Kodály Zoltán Emlékmúzeum és Archívum

Zenei életünk nagy nyeresége, hogy **1990-ben Kodály Zoltánné** sokéves küzdelme eredményeként megnyílt a zeneszerző egykori lakhelyén a Kodály köröndön (Andrássy út 87-89) a **Kodály Zoltán Emlékmúzeum és Archívum**. (H: 1990. XII. 18.o.)

Az intézmény előtörténete 1975-ig, a Kecskeméti Kodály Intézet létrejöttéig megy vissza. Ennek az (állami) intézetnek adományozta ugyanis 1984-ben Kodály Zoltánné az Andrássy úti lakást, azzal a határozott kéréssel, hogy emlékmúzeumként működjék – írja a kezdetekre visszaemlékezve *Erdei Péter*, a Kodály Intézet első igazgatója. A felújítási munkálatok után, „1990 tavaszán a magyar zenetörténet legfontosabb alkotóműhelyeinek egyike nyílt meg Budapesten a hazai s a külföldi látogató előtt – az egyetlen e fő műhelyek között, mely lényegében úgy maradt fenn, ahogy halhatatlan lakója, Kodály Zoltán elhagyta” – olvassuk a Kodály Emlékmúzeum 1990-es kiállítási katalógusában, Bónis Ferenc tollából. „Kodály 1924 októberétől haláláig, 1967 márciusáig lakott a ma nevét viselő Köröndön. A tér is, melyre ablakai néznek, az út is, melyen a körcikk alakú ház bejárata van, megőrzött egyet s mást a Magyarországon átszövő történelmi hullámokból. Az egykori Sugár utat, amikor Kodályék odaköltöztek, Andrássy Gyulának, az 1867-es alkotmányos kormány elnökének nevét viselte. 1949-ben Sztálin út lett, 1956-ban A magyar ifjúság útja, 1957-ben a Népköztársaság útja. A teret a II. világháború alatt Hitler térnek hívták. Utóbb visszakapta eredeti nevét; 1982 óta Kodály-köröndnek nevezik. Miniatűr magyar történelem az utcablák tükrében.” (Bónis, i. h.)

A Kodály-hagyatékot a Mester özvegye hűen őrizte, amíg azután a közkinccsé tételéhez alkalmas feltételek létrejöttek. „Páratlanul ritka szerencse, hogy az egész hagyaték érintetlenül együtt maradt, s az utó-

doknak csak folytatniuk kell azt a következetes munkát, ami már korábban – még Emma asszony életében – megkezdődött: a dokumentumok gyűjtését, rendezését és őrzését” – ezekkel a szavakkal vezeti be *Kapronyi Teréz* az archívumról tartott előadását az intézmény által rendezett zenetudományi ülészakon. (*Magyar Zene* 1991/2. 1990. december 15.)

Az Emlékmúzeum (Kodály egykori lakásában) és a tőzsomszédságában megnyílt Archívum funkciója szerint elkülönülő intézmény, ám „A hagyaték teljességét a múzeum és az archívum állományai közösen alkotják. A múzeum (...) a műtárgy jellegű dokumentumokat őrzi, mindazokat, amelyek [Kodály 1967-ben bekövetkezett halála óta, tehát 23 éven át] változatlanul maradtak a lakásban: többek közt a bútorok, hangszerek, festmények, képek, szobrok és népművészeti tárgyak. A mintegy hatezer kötetes könyvtár [forrás-értékű Kodály-bejegyzésekkel] és Kodály kottatára csak helyileg része a múzeumnak: jellegénél fogva az Archívumhoz tartozik”, utóbbi őrzi a kéziratokat (eredeti és facsimile; a scriptorok sorában Kodályon kívül Emma asszony, Bartók Béla, Ziegler Márta, Szabolcsi Bence), Kodály-nyomtatványokat, hangdokumentumokat, továbbá a képi ábrázolásokat, álló- és mozgóképek, néma- és hangosfilmek. (Kapronyi, i. h.)

Az 1990. április 28-i múzeumi megnyitó emlékét fotó is őrzi: jelképi értékű, hogy Erdei Péter, a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet igazgatója mondott ünnepi beszédet.

FOTÓ: FÖLDI IMRE

A múzeum első időszak kiállítása, amelyet *Bónis Ferenc* és *Ittész Mihály* rendezett, a zeneszerző Kodályra összpontosított, az anyag időrendi és műfaji csoportosításának ötvözésével. A tárlók: Erőgyűjtés;

A dalköltő műhelyéből; A szóló- és kamaraművek világából; A *Psalmus hungaricus*; Az Éneklő Magyarországrt: Gyermekek-, női-, férfi- és vegyeskarok; Zenekari művek; Összefoglalás és továbblépés: „A magyar népzene”; *Háry János kalandozásai* (1926); *Székely fonó* (1932); Félbehagyott hangversenydarabok, pedagógiai remekművek árnyékában; Kései aratás [a *Zrínyi szózatától* a *Szimfóniáig*]; A pálya végső útjelzői – jól mutatják a zeneszerzői életmű csomópontjait.

Mintegy második avatásra került sor **1990.** december 15-én, amikor első ízben adott otthont az Andrassy úti ház alagsorában kialakított *Előadóterem* zenetudományi konferenciának. *Kodály Zoltánné* bevezetője nyitotta meg a tizenöt előadást felsorakoztató eseményt. Azóta a Kodály Társaság rendezvényeinek, ünnepélyes eseményeknek is rendszeresen otthont nyújt – Kodály Zoltánné szíves hozzájárulásával – a Kodály köröndi Kodály Múzeum *Előadóterme*.

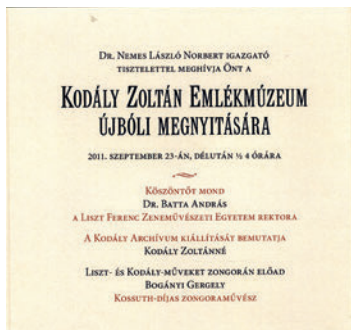

A kiállítások sora azután folytatódott. Emeljük ki néhányat. **2004.** március 17-én, Kodály és Bartók első szerzői estjének évfordulóján, amely egyúttal Kodály első feleségének, Schlesinger Emmának is születésnapja, hangversennyel egybekötött kamarakiállítás adózott Emma asszony emlékének: a hangversenyen az ő művei csendültek fel, a tárlók pedig kronologikus elrendezésben mutatták be személyes tárgyait, kotta-kéziratait, valamint róla készült fénykép-felvételek gazdag sorozatát. A dátum-választás, ahogyan erre a recenzens *Dalos Anna* rámutat, a zeneszerző özvegyének gesztusa az első feleség iránt.

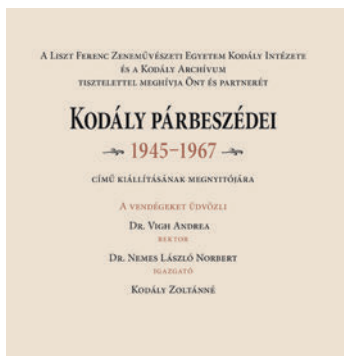
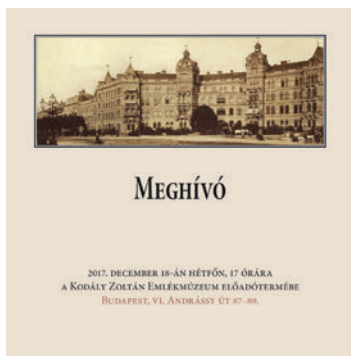
(*Muzsika*, 2004. 5. szám, 15. o.)

A Múzeum, három éven át tartó felújítása után, **2011.** szeptember 23-án újra megnyílt, és amely ezúttal a tudós Kodályt állította reflektorfénybe: *A magyar népdal strófa-szerkezetétől Arany János népdalgyűjtésményéig* címmel, Kapronyi Teréz és Barnás Andrásné rendezésében.

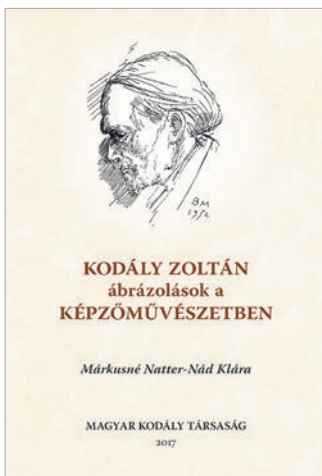
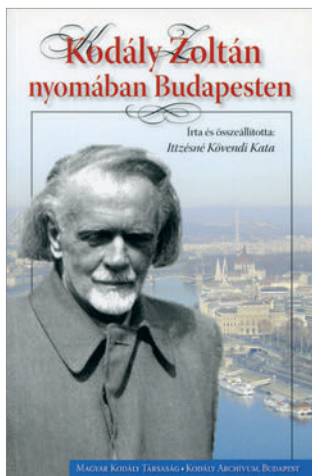
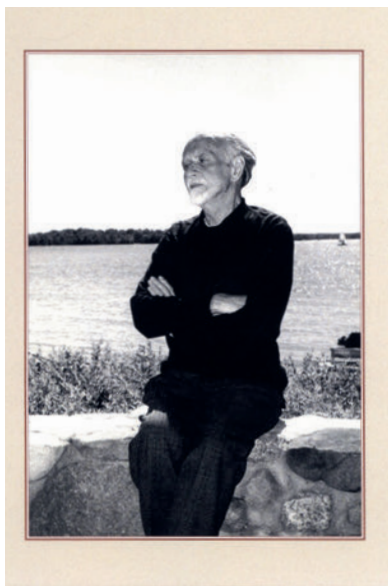

A 2017. évi kettős Kodály-évfordulóra ismét új kiállítás nyílt a Kodály Archívum és a Kecskeméti Kodály Intézet együttműködésében, december 18-án. A *Kodály párbeszédei 1945–1967* címet viselő tárlatot Tallián Tibor és Kapronyi Teréz rendezte. Párbeszéd a gyermekkel, a zenével, a tudománnyal, a nagyvilággal, a politikával. (Katalógusa ezidén jelent meg nyomtatásban.)

Hosszan lehetne még sorolni azokat a – más intézményben, más helyszínen – rendezett kiállításokat, amelyekhez a Kodály Archívum, illetve *Kodályné Zoltánné Péczely Sarolta* segítséget, támogatást adott. Felsorolni sem lehetne azokat a szűkebb szakma vagy a szélesebb közönség érdeklődésére számot tartó munkákat, amelyek az archívum gazdag forrásanyagából méríthettek, közöttük több az Archívum saját kiadása.

Az életmű iránt érdeklődőkhöz szóló könyvek között említsük meg azt a két kiadványt, amely a kettős Kodály-évforduló alkalmából, 2017. december 16-ra jelent meg, a Kodály Emlékmúzeumban került bemutatásra:

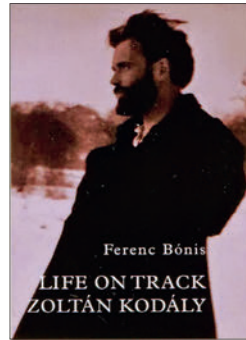
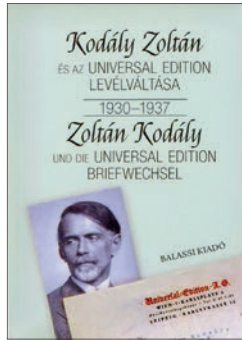
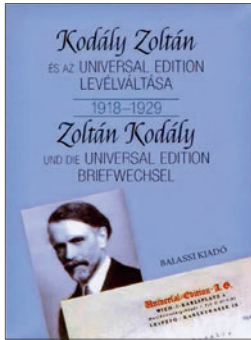

A Kodály Archívum, köszönhetően létrehívójának, a Kodály-ügyért lankadatlan aktivitással és áldozatkészséggel tevékenykedő Kodály Zoltánnénak, valamint az archívumot megalakulása óta vezető Kapronyi Teréznek, a Mester tárgyi és szellemi hagyatékának gondozásában és továbbörökítésében kivételes szerepet játszó létesítmény.

Köteles György

Bónis Ferenc könyvbemutatója

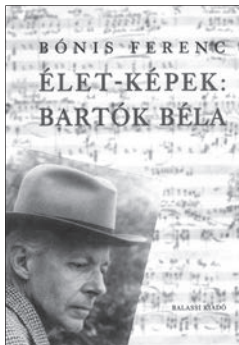
a Balassi Kiadó és Kodály Archívum rendezésében tartották
2018. november 7-én az Emlékmúzeumban

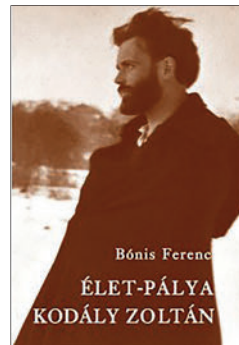
Köszöntőt mondott Kodály Zoltánné

A köteteket bemutatta Tallián Tibor zenetörténész
Közreműködött Ránki Fülöp zongoraművész

A negyven éves Magyar Kodály Társaság programjaiban legnagyobb számban a Könyvbemutatók foglalnak helyet, melyben kiemelkedő *dr. Bónis Ferenc* munkássága, könyveinek számával ugyancsak túl van a 40 éves jubileumon. Az első könyvek a Zeneműkiadó Vállalat – Editio Musica Budapest kiadványai voltak. Azt követve szerepel a Püski Kiadó, majd az Argumentum Kiadó és az utóbbi húsz év hűséges társa a Balassi Kiadó, ahol már 13 könyve jelent meg.

ÉLET-KÉPEK: BARTÓK BÉLA Életrajz
843 képpel. Egyszerű formában 1956-ban jelent meg. Idővel a feltételek és terjedelem változott. 2006-ban jelent meg.

ÉLET-PÁLYA: KODÁLY ZOLTÁN Életrajz
877 képpel. A szerző 1957-ben már tervezte, de kézírata 2007 és 2011 között készült el Kodály Zoltánné inspirációjára.

A kecskeméti Kodály Intézetről

„... hogy ennek az életműnek valami módon folytatása lehessen”

1973. június 15-én, miniszteri utasítás értelmében, „a zeneoktatás pedagógiai és módszertani kérdéseinek feldolgozására, „a zeneoktatás színvonalának emelését elősegítő koncepciók kimunkálására és a magyar zeneoktatás eredményeinek külföldi propagálására” önálló intézet létesül Kecskeméten. Tudományos megalapozottság, pedagógiai műhely, nemzetközi vonzerő már mind együtt voltak Kecskeméten, mikor az intézmény szervezése megkezdődött. Hiszen már jó két évtizede itt működött egy hivatalos megbecsülést élvező és nemzetközi hírű általános iskola, 1969–1973 között e város intézményeiben folyt a magyar pedagógia addigi történetének legnagyobb – talán mindmáig nem meghaladott – hosszsmetszeti vizsgálata (a zenei nevelés transzferhatásáról), és már két nemzetközi Kodály-szeminárium (1970, 1972) tapasztalatai állottak rendelkezésre. A miniszteri utasítástól a Kodály Intézet megnyitásáig további két év telt el (szervező- és pedagógiai munkával telt, egyebek között: III. Nemzetközi Kodály-szeminárium; a Nemzetközi Kodály Társaság megalakulása – mindkettő 1975 nyarán), míg elkészült az egykori ferences kolostor épületének felújításával és átalakításával az Intézet otthona, és 1975. szeptember 29-én, ünnepélyes keretek között sor kerülhetett a hivatalos avatásra és megnyitásra, amely

Pozsgay Imre – akkor művelődési miniszterhelyettes – nevéhez fűződik.

„Amikor Kodály életműve lezárult, mindnyájunkban, akiknek életére és munkájára Kodály személyisége még közvetlen inspirációval hatott, feltámadt a vágy, hogy ennek az életműnek valami módon folytatása lehessen. Ez a közös akarat hozta létre nyolcévi előkészület után a Kodály Intézetet, s szabta meg annak rendeltetését is” – írja Kodály Zoltánné, a kecskeméti intézet megalapításának 10. évfordulójára kiadott évkönyv ajánlásában. Az idézett szövegből kiolvasható, hogy a kecskeméti Kodály Intézet felállításának terve már 1967-ben, a Mester halálának évében megfogalmazódott; a „nyolcévi előkészület” részleteit pedig azóta gondos kutatómunkával tárta fel Kéri Laura doktori disszertációja.¹

¹ Kéri Laura: *A Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet megalakulása és története (1973–2005)*. Doktori disszertáció. Témavezető Ittzés Mihály. Budapest, 2008. ELTE, 20. o., interneten: *Parlando*, 2018. 6. szám, http://www.parlando.hu/2018/2018-6/Keri_Laura-Kecskemeti_Kodaly_Intezet.pdf.

Az 1975. évi megnyitás, történelmi távlatból, értékelhető ekképp: *már nyolc évvel* Kodály halála után. Nemzetközi viszonylatban úgy látszik: *mégis fáziskésésben*, hiszen Denise Bacon és Erdei Péter Bostonban már 1969-ben Kodály-intézetet létesített (hivatalos megalapítás: 1971), ahol pedagógiai gyakorlat és tudományos-kísérleti ellenőrzés kezdettől együtt jártak. A bostoni meg sok, azóta létesült külföldi testvére és a kecskeméti intézet azonban nem mérhető össze, hiszen Kecskeméten országos hatókörű (noha jogi értelemben országos hatáskörrel föl nem ruházott) és a magyar zenepedagógiát nemzetközi szinten képviselni hivatott intézmény született. Első igazgatója Kardos Pál, utódei 1974–2008 Erdei Péter, akinek nevéhez az intézet megszervezése és megnyitása köthető. 2008 óta Nemes László Norbert; első főállású oktatója, már 1973 szeptemberétől. 21 éven át igazgatóhelyettese és 2018-ban bekövetkezett haláláig, tehát 45 éven át munkatársa, az előkészítésben már 1969 óta fontos szerepet vállaló Ittzés Mihály. A kinevezett oktatói kar létszáma mindig 10 fő körül mozgott, mellettük nagyszámú óraadó, illetve meghívott előadó vállalt részt a munkában, külföldiek is.

Az intézet oktatómunkája éves (posztgraduális vagy részképzéses) nemzetközi tanfolyamok, továbbá évközi és nyári (hazai és határon túli hallgatóknak meghirdetett, illetve nemzetközi) továbbképzések, valamint a nyári Kodály-szemináriumok keretében folyik. A kecskeméti intézet emellett számos külföldi intézménnyel tart rendszeres kapcsolatot, ezen kívül hangversenyeket, konferenciákat rendez; kotta – és többnyelvű – részben az intézet alapítványa révén megvalósuló – könyvkiadói tevékenysége a hazai és nemzetközi tudományosságot és pedagógiát egyaránt szolgálja.

Újabb kiadványai között szerepel Ittzés Mihály disszertációja: *Zoltán Kodály, in retrospect* (2002), Balás Endre–Kontra István (szerk.): *A zenei köznevelés történetéből. Dokumentumok és pedagógus portrék a XX. század második feléből* (2005), Kardos Pál: *Az intonálás iskolája* angol nyelven (2005), Dobszay László: *Kodály után. Tűnődések a zenepedagógiáról* (2009, angolul is), valamint *A hangok világa* I–II. angol nyelven (2011), Papp Károlyné – Spiegel Marianna: *Alapfokú szolfézsztanítás a gyakorlatban* (2012, angolul 2016), Ittzésné Kövendi Kata: *Kodály Zoltán nyomában Budapesten* (2017, angolul is). A kiadványok között hanghordozót is találunk: Kodály orgonakiséretes vegyeskarait, a kecskeméti Cantus Nobilis előadásában (2007).

Az intézet történetének néhány fordulópontja:

- 1982-ben új épületszárnyal bővül.
- 1990-ben Budapesten, a zeneszerző egykori lakásában megnyílik a szervezetileg a kecskeméti intézethez tartozó Kodály Emlékmúzeum és Archívum, Kodály Zoltánné ajándékából, illetve általa letétbe helyezett tárgyakból és a Művelődési Minisztérium anyagi támogatásával. Ez az intézmény a Kodály-kutatások egyik fontos bázisa.

– 2005-ben a kecskeméti intézet a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemhez affiliálódik.

– 2016-ban sor kerül a Kokas Klára Zenepedagógiai Kutatóműhely felállítására.²

– 2017-ben, a Kodály-évben, hazai és európai uniós forrásokat biztosít a kormány az épület korszerűsítéshez és további bővítéséhez, amely feltétel az intézet pedagógiai tevékenységének szélesítéséhez.³

dr. Vigh Andrea, Szőnyi Erzsébet,
Rozgonyi Éva, Vas Irén

A Kodály Intézet, a Kodály-hagyatékon kívül más jelentős gyűjteményeket is őriz: legutóbbi gyarapodása *Szőnyi Erzsébet* pedagógiai vonatkozású könyv- és kottanyaga és ilyen tárgyú munkásságának dokumentumai, az adományozásra 2017. augusztus 4-én, ünnepélyes keretek között került sor.

A Kecskeméti Kodály Zenepedagógiai Intézet és munkatársai a Mester életművén és a pedagógián messze túlmutató érvényű kodályi szellem hűségesei hordozói.

Kodály Zoltánnét idézzük:

„Életművet» folytatni nem lehet (...), de annak szellemében tovább küzdeni a még el nem ért célokért, emberi és művészi értékek kibontakozásáért, megbecsüléséért: olyan feladat, amely méltó Kodályhoz, és méltó azokhoz, akik e küzdelem terhére, a »kodályi örökséget« vállukra vették.”

Köteles György

² <http://kodaly.hu/research>, megtekintés 2018.11.25.

³ BAON. A Bács-Kiskun megyei hírportál, 2015. december 15., <https://www.baon.hu/kozelet/helyi-kozelet/megkezdodik-kodaly-intezet-korszerusitese-1146577/>, megtekintés 2018.11.25.

Emlékeim a Kodály Intézetéről

Történt 1978. szeptember közepén „éppen 40 éve”. Egy táviratot kaptam, amitől megrettentem. Akkortájt minden távirat valami rossz hírt jelentett számomra és ez meglepően különös helyről, Kecskemétről érkezett. Feladója: Kodály Intézet Titkárság. Pontos szövegére nem emlékszem, de annyi állt benne, hogy szeretnének meghívni hangképző énektanárnak.

Már kezdtem volna óbudai zeneiskolai munkámat, amikor ez a váratlan hír ért. Gondoltam, fele sem tréfa, még sosem jártam a helyszínen, ezt meg kell nézmem.

A kapun belépve olyan érzés fogott el, amit csak a kölni dómba látogatásomhoz hasonlíthatok. Elállt a lélegzetem. Egy más világba érkeztem. A kerengő udvarán öreg hársfa áll. Erről Schubert dala jutott eszembe. Mindenütt tisztaság, derű, nyugalom, kedves fogadtatás. Kodály szellemében folyó munka csábítása tárult elém. Nem tudtam

ellenállni, igent mondtam. Az Intézet ekkorra már hivatalos minőségében működött. Amikor soraimat írom, éppen évfordulóját ünnepli. 43 éve, 1975-ben szeptember 29-én volt az avatási ünnepség. Egyelőre kisebb növendéklétszámmal és egy családias hangulatú tanári karral ment a tanítás. Én ebbe a munkába kapcsolódtam be.

Az Intézet kinevezett igazgatója *Erdei Péter*, helyettese *Ittész Mihály* volt. Az akkori tanárok: Erdeiné Szeles Ida, Gábor Lilla, Hajdú Roland, Keönch Boldizsár, Kocsárné Herboly Ildikó, Kokas Klára, Nemes Klára lettek kollégáim.

Feladataink között kell említeni a szolfézs, zeneelmélet, karvezetés, zongora, kamarazene, Kodály pedagógiájának ismerete, módszertan, népzene, hangképzés tanítását. Én az utóbbival foglalkoztam.

Utamon az a meggyőződés vezetett, hogy tanároknak, különösen énektanároknak komoly hangigénybevételt jelent a napi több órás éneklés és főként a beszéd. Igyekeztem ezen a téren hiányos vagy már elfelejtett ismereteiket felfrissíteni. Hiszem, hogy a tiszta éneklés nem csupán a hallás kiművelésén alapszik, hanem technikai háttere is meghatározó.

A növendékek létszámának emelkedésével a tanárok száma is emelkedett. Így csatlakozott Szabó Orsolya, Kiss Katalin, Kontra Zsuzsa, Plathy Sarolta, Nemes László Norbert és a többiek egészen napjainkig. A kezdeti oktató gárda részben már nyugdíjas, egy részük pedig már a Kodály vezette nagy kórusban zengi az égi harmóniát. Nyugodjanak békében!

Az éves tanfolyamok idővel többévesre bővültek. Nyáron kétévente nemzetközi Kodály-szeminárium alkalmával a legkiválóbb vendégtanárok és előadók működtek közre a kodályi út bemutatásában és gyakorlásában. A teljesség igénye nélkül csak néhányukat említeném: Katanics Mária, Kistétényi Melinda, Forrai Katalin, Vikár László, Vargyas Lajos, Hegyi Erzsébet, Szabó Helga, Szesztay Zsolt, Dobszay László, Joób Árpád, Reményi János, már mind mennyei kórustagok.

Számomra mindig nagy örömet jelentett a reggeli közös éneklés, amit a Református Kollégium nagytermében vezettem, a tanfolyam létszámától függően akár 100-150 résztvevő „bemelegítve”, vidám hangulatban indíthatta napi munkáját.

Azt hiszem, sokat köszönhetek az elvállalt feladatnak, amit még nyugdíjazásom után is kisebb-nagyobb mértékben folytattam. Megismerhettem a világ különböző országaiból érkezett növendékeken keresztül sokféle jellemvonásukat. Láttam, hogyan élnek egymás mellett, hogyan illeszkednek egymáshoz és hazánkhoz az eltérő világból érkezett emberek. A közös cél és feladat: jobb tanárként, Kodály nevével hazatérni, ez forrasztotta őket egységbe.

Az intézeti munkát most már a Zeneakadémia intézményeként *Nemes László Norbert* irányításával végzik. Bízunk benne, hogy a korábbiakhoz hasonlóan kapcsolatuk a Magyar Kodály Társasággal folytatódik a jövőben is.

Intézeti életem kedves emlékei maradnak a kis karácsonyi hangversenyeket követő hangulatos partik, amelyeken növendékeink voltak a vendéglátók. Hazájuk ingyencégeit tálalták fel büszkeséggel és sok szeretettel. A tanévzáró után a hazaindulók búcsúztatására az Intézet tanárai és dolgozói igyekeztek hasonló jókkal útjukra engedni a távozókat.

Még egy számomra kiemelkedő emléket idéznék. 1991 szeptemberében Zsófia spanyol királyné Antall Józsefné és Göncz Árpádné kíséretében ellátogatott Kecskemétre. Énekelhettem nekik Liszt Ferenc és Kodály Zoltán dalait Szabó Orsolya zongoraművész kolléganóm kíséretével. A rövid kis hangverseny után a következőket írta az Intézet emlékkönyvébe:

„Az ember a teljes békesség légkörét érezhette, amit országuknak kívánunk, csakúgy, mint az egész világnak.” (Zsófia királyné, 1991. szeptember 26.)

Való igaz, ahogy a spanyol királyné a békés légkörről írt. Aki ide belép, azt megigézi ez a környezet, ahogyan én is éreztem első látogatásomkor.

Köszönet illeti mindazokat, elsősorban *Kodály Zoltánnét*, akik ezt a békességes zenei szigetet megálmodták, gondos előkészítés után létrehozták. Jómagam csak egy kis láncszem voltam a nagy kerékben, de ha sikerült valakinek hasznára lennem, már nem éltem hiába.

Somorjai Paula

Válogatás – az elmúlt 40 év írásaiból a múltban és jelenben

A Kodály-diákkörrel Kecskeméten

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Középiskolai énektanár- és karvezetőképző tanszékén működő, Kodály Zoltán nevét viselő Diákkör tagjaival 1979. december 14-én Kecskemétre utaztunk.

A Diákkör megalakulása óta – ezúttal negyvennégyen – másodízben látogattunk el Kodály szülővárosába. E kirándulásokkal lehetőséget kívánunk nyújtani a hallgatónak, hogy megismerkedhessenek a Kecskeméten működő zenei intézmények magas színvonalú munkájával.

Kecskemétre érkezve elhelyeztük virágainkat a Kodály Zoltán egykori szülőházát jelző emléktábla alatt. Szabolcsi Bence gondolatait idéztük és a Nagyszalontai köszöntőt énekelve emlékeztünk meg Kodály Zoltán születésének 97. évfordulójáról.

Az Óvónőképző Intézet meglátogatásával elsődleges célunk az volt, hogy megismerkedjünk az iskola előtti zenei neveléssel, valamint az óvónőjelöltek zenei képzésével. Láthattunk egy óvodai énekfoglalkozást, melyet az Intézet egyik másodéves hallgatója vezetett. A gyerekek életkorának megfelelő játékos tevékenységi formák keretei között komoly, zenei alapozómunkának lehettünk szem- és fültanúi. A gyermekdalok és a szervesen hozzájuk tartozó mozgásos játékok mellett ritmikai és dallami rögtönzésekre, kérdés-felelet játékokra is sor került.

A bemutató után az Intézet ének-zenei tanszékének tanárai – dr. Kálmán Lajos, Párdányi Judit és Róbert Gábor – tájékoztattak bennünket a tanszéken folyó munkáról. Megtudhattuk, hogy az óvónőjelöltek az óvodai dalanyag megismerésén, elemzésén, népzenei és szakmódszertani ismeretek elsajátításán kívül hangszer tanulnak, valamint kórusban énekelnek.

Még itt, az Intézet falai között került sor egy valamennyiünk számára nagy élményt jelentő találkozásra. Nemesszeghy Lajossal ismerkedhettünk meg, aki Kecskemét zenei életében igen jelentős szerepet játszott: ő alapította és vezette hosszú ideig a városi szimfonikus zenekart, s több évtizedig tanított éneket, zenét. Kodály Zoltánnal kapcsolatos személyes élményeiről, valamint a kecskeméti énekes iskola létrehozása körüli küzdelmes munkáról beszélt nekünk.

Utunk következő állomása éppen a Kodály Zoltán Ének-Zenei Iskola volt. Nemesszeghyné Szentkirályi Márta, a kodályi zenepedagógiai koncepció egyik első gyakorlati megvalósítója, e kivételes képességű peda-

gógus-egyéniség hozta létre az iskolát 1950-ben. 1973-ig, korai haláláig nagy szakértelemmel, hittel és szeretettel irányította a már 12 évfolyamossá bővült ének-zenei iskolát. Az 1973 óta Rozgonyi Éva által vezetett intézményben ma is magas színvonalú munka folyik. Egy hetedik és egy ötödik osztályos énekórát láttunk, Vass Irén és Sipos Erzsébet tanárnő óráit. Mindkét énekórán megragadott bennünket a gyerekek tiszta, helyesen tagolt éneklése, a zenei folyamatok valóban zenei úton történő megközelítése.

Délután rövid városnézés következett, majd felkerestük a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézetet, ahol Erdei Péter igazgató tartott tájékoztatót sokoldalú tevékenységükről. Ismertette az egész éves tanfolyamok programját, óratervét és beszélt a nyári kurzusok jelentőségéről. Majd az Intézet hallgatói közül egy kanadai, egy ghanai és egy norvég hallgató számolt be hazája zenepedagógiai helyzetéről és arról, hogy a Kecskeméten tanultakat hogyan tudják otthoni munkájukban hasznosítani. Denise Bacon, a bostoni Kodály Center éppen Kecskeméten tartózkodó igazgatónője arról beszélt, hogy miként vélekednek a külföldiek zeneoktatási módszerünkről.

A budapesti főiskolások és az Intézet hallgatói közös éneklésével zártuk az emlékezetes napot.

(Hírek, III. évf. 1.sz., 1980 április)

Szabó Márta
főiskolai hallgató

A Kodály Diákkörök Kecskeméten

A közel negyven éve készült beszámolót a Zeneakadémia Kodály Zoltán Diákkörének tagjaként írtam. A csoport Szőnyi Erzsébet tanszékvezető tanárunk irányításával működött, s mint volt kecskeméti Kodály Iskolásnak, nekem jutott a feladat, hogy előkészítsem a 44 középiskolai énektanár- és karvezetőjelölt kecskeméti szakmai napjának programját.

Akkor még nem sejtettem, hogy hamarosan tanárként visszatérhetek egykori iskolámba, s 13 évig kollégája lehetek a cikkben felsorolt kiváló zenepedagógusoknak. Azt sem tudhattam, hogy majd egykori tanítványaim is tanítanak az akkor meglátogatott kecskeméti intézményekben.

Az utat nem, de a cikket már elfelejtettem.

Köszönet a felidézésért dr. Márkusné Natter-Nád Klárának, a Krónikásnak, köszönet az inspiráló Tanárnak, Szőnyi Erzsébetnek és mindazoknak, akik élménnyé tették számunkra ezt a napot!

2018. november 5.

Dr. S. Szabó Márta
egyetemi docens, tanszékvezető
Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar

Énekiskola Békéstarhoson

1946–1954

Emlékek és gondolatok

Ez év november 5.-én volt 60 éve, hogy az akkori Vallás-és Közoktatásügyi Minisztériumban aláírták az első Magyar Állami Énekiskola létesítő rendeletét. Az intézményt *Gulyás György*, a debreceni Dóczi Tanítóképző Intézet lelkes zenetanára álmolta meg. Hogy szívós akarattal meg is valósíthatta, az egy alföldi nagyközség, Békés előjáróinak is köszönhető. Ők ajánlották fel ugyanis az iskola céljaira a község birtokában lévő és a háború után üresen álló tarhosi Wenckheim kastélyt, a hozzá tartozó területekkel. Ez az Énekiskola valósította meg elsőként Kodály zenei nevelési elveit a gyakorlatban. Célja a falusi tehetségek felkarolása volt, hogy belőlük a magyar vidék számára magyar népdalon, értékes zenén felnőtt tanítókat, zenei szakembereket, egyéb ún. középkadereket képezzen, akik a legkisebb faluban is a zene lelkes apostolai lesznek.

Tarhos, Árpád fejedelem elhalt fia volt. A major az ő nevét őrzi. Békéstől 8 kilométerre a vésztői országút mentén fekszik. Itt áll az országúthoz közel a Kiskastély, beljebb az erdők irányában a Nagykastély. Az alapításkor az iskola megkapta még a parkot, a gyümölcsöst és a konyhakertet, a kertészlakást, a lovászházat, és a Kiskastély melletti kétlakásos házat is. A közeli intézői lakást, valamint az országút másik oldalán, Berkében, a Kiskastélytól kb. egy kilométernyire lévő vadászházat pedig eleinte bérelték, később ez a két épület is az iskoláé lett. Ez volt tehát boldog tarhosi diákéveink színtere, számtalan kedves emlék forrása.

A vadszőlővel befuttatott Nagykastély volt az intézet központja, szíve, motorja. Itt lakott Gulyás igazgató úr és családja, itt volt kisgyerek Gulyás Béla ma Svájcban élő karmester, később Gulyás Márta zongoraművész, a Zeneakadémia kamarazene tanszékének vezetője. A tanárnők közül többen szintén itt laktak, itt voltak az irodák, és a lícista lányok kollégiuma (mert Tarhos az egyetlen koedukált iskola volt akkor). Az alagsorba csigalépcső vezetett le két helyen is. Itt működött a konyha, ahol párosával naponként váltva egymást, mi is segítettünk. Ilyenkor nem mentünk iskolába. Itt voltak a kiszolgáló helyiségek, három nagy ebédlőterem hosszú asztalokkal, lócékkal, (még felállva, közösen imádkoztunk étkezés előtt és után), itt lakott két hivatalsegéd is, és a vadász. Rá nagy szükség volt, mert a kastély egész környékét, a parkot és a vadállományt éjjel-nappal ő vigyázta. (Magunk is gyakran láttunk őzeket, kis gidákat, nyulat, fácánt.) Biciklin járt, zöld vadászkalapban, puska a vállán. Mellette futott a vizslája. Mi nagylányok Janikának szólítottuk. Pártolólág szemet hunyt, sose jelentette a felügyelő tanárnak, ha még ébresztő előtt leszöktünk zongorát gyakorolni a Kiskastélyba, aminek az ormán még ott ült a hajnali derengésben a bagoly.

A kastély melletti fenyőerdőben, a régi lovászházban volt az általános iskolás kislányok kollégiuma. Nevelőikkel laktak itt, többek között Kapás Géza tanár úrral és családjával. Itt tologattuk babakocsiban az ifjabb Kapás Gézát, aki ma a Zeneakadémia hegedűtanára.

A Nagykastélytól, ha a rózsakerten áthaladtunk, gyönyörű, hosszú cseresznyesor vezetett a park bejáratáig. Az úttól balra nagy konyhakert, ahol mi is rendszeresen dolgoztunk, jobbra különböző korú telepített tölgyesek. Errefelé volt a kertészlakás is, és egy használaton kívüli üveg-ház. Egyszer ide húzódtam be vihar idején, amikor az ügyeletes tanárnő kiküldött, hogy még a vihar előtt terejem be a parkból a gyerekeket. Ez sikerült is, de magam már nem értem be a Nagykastélyig. Elsötétült az ég, dörgött, villámlott, az erdő zúgott, az eső szakadt, a park fái hajladoztak a nagy szélben. Eddig sose félttem a vihartól, de ez akkor félelmetes volt.

A tanárok többször is tartottak órákat a parkban, a csodálatos környezetben a jó levegőn. Volt a bejáratától nem messze egy természet-adta hatalmas gödör, az un. „Nagygödör”, ami fáival-bokraival, lankáival és remek akusztikájával ideális színpada lett tábortüzes szabadtéri ballada-előadásainknak. Meredek oldalán a lépcsőzetesre kialakított lelátón ült a hálás közönség: tarhosi majorbeliek, békésiek, a sokfelől összese-reglett szülők, sőt nem ritkán „magas” pesti vendégek is. Filmesek fantáziáját is megragadta a festői látvány. Az előadások végeztével csillagfénynél, egymásba karolva sétáltunk vissza a Nagykastélyhoz, és madrigálokat énekelünk: „A nap leszállott halkan...”

Minden reggel harangszóra ébredtünk, mert a kastély mellett egy harangláb is állott. Ez jelezte számunkra az időt. Hálótermünk rendbetétele és a „vizit”, vagyis a takarítás ellenőrzése, majd a reggeli után csoportosan, magunk kedvére énekelve vonultunk le az iskolába a saját kezünkkel épített salakúton. A Kiskastélyban voltak a tantermeink és a nagy zeneterem, ahol a vendégeink tiszteletére adott hangversenyeinket, ünnepélyeket, gyűléseket, idővel mozielőadásokat is tartottuk. Minden este itt volt az énekkari próba, utána a népi táncok gyakorlása is. Egész életemet végigkíséri az ehhez a teremhez kapcsolódó számos csodálatos élmény, az a sok-sok kórusmű, melyeket itt Gulyás György vezényletével megtanulhattam, énekelhettem. Itt oltódott belém a népdal- és a népi tánc szeretete is. Bizonyára ennek köszönhető, hogy tanári, karvezetői munkám mellett népdalkutató is lettem, és néprajz szakon doktoráltam.

Számtalan koncert tanúi voltak az öreg falak, hiszen a különös iskolára sokan voltak kíváncsiak bel- és külföldről egyaránt. Itt énekelhetünk *Kodály tanár úrnak*, és szorongva vártuk a véleményét. „A Cigánysíratót így még sohase hallottam”, dicsért meg bennünket. Feledhetetlen emlék, ahogyan a Pünkösödölőt és a Túrót eszik a cigányt vezényelte akkor nekünk! Az a kitüntetés ért, hogy a bemutatkozáskor a Táncnótát én dirigálhattam a Mester színe előtt. Ki akartam tenni magamért, és

nagyon igyekeztem úgy vezényelni, ahogy eddig karnagyunktól, Gulyás Györgytől láttam. „Jó”, jelentette ki a Tanár úr. De utána – a mű végén az utolsó két hang leintő mozdulatára utalva – tréfásan megkérdezte: „Maga milyen legyeket kapdos?” Ebből rögtön kitetszett, hogy bizony még van mit tanulnom kórusvezetésből.

Más alkalommal pedig *Ádám Jenő* tanár úr vezényelt itt bennünket. A Bartók: Bolyongást tanította az ő utánozhatatlan stílusában. Ebben a teremben játszott nekünk *Friss Antal*, *Zempléni Kornél* és még sokan mások. Mi pedig, ha kellett, éjszaka is kiugrottunk az ágyból, hogy a zeneterembe sietve hangversenyt adjunk az éppen akkor érkezett chilei vendégnek. És osztálytársunk, a ma már Kossuth-díjas Szokolay Sándor óraszünetekben itt zongorázta el nekünk legújabb szerzeményeit, szonatináit, meg a Hüvelyk Matyit és az Ostinato-t. De itt zajlott az érettségi vizsgánk is. Két napig tartott, két elnökkel. Egyik nap a közismerteti tárgyakból feleltünk Sándor Jenő elnökletével, második nap a zenei tárgyakból, ahol Várnai Klára vezette a bizottságot. Ebben a teremben került sor még egy szép eseményre, Papp László csellótanár ikergyermekeinek keresztelőjére, ahol kórusunk akkor az egyszer nélkülüm énekelt a háttérben, mivel én az egyik keresztmama szerepében elől álltam a kis Zsuzsival a karomban.

Itt a Kiskastélyban is laktak tanárok a kezdetektől fogva. Mi hárman Mező testvérek 1947 nyarán jöttünk Tarhosra iskolába. Szüleink 1950-ben Szeghalomról utánunk költöztek. Édesapám természetrajz-földrajz kémia szakos gimnáziumi tanár volt. Ő az általános iskolában kapott állást, édesanyám pedig zongorát tanított, valamint a cselló tanszak zongorakísérője volt az iskola megszűnéséig. Ők is a Kiskastélyban kaptak egy tantermet lakásul, hárman, mert a kishúgom akkor még csak 4 éves volt. Ott történt, ebben a lakás-tanteremben, hogy mi nagyobb testvérek akik változatlanul a kollégiumban laktunk továbbra is gyakorolni azért „hazajártunk”. Laci öcsém játszott egy kis Bach darabot éppen. Valamit eltévesztett. Márta húgom rögtön rászólt és mondta a helyes hangot. Meglepődtünk, és rögtön próbára tettük. Akkor vettük észre, hogy abszolút hallása van. Szinte megijedtünk. Rohantam a másik tanterembe, ahol éppen tanári gyűlés volt. Bekopogtam, hogy a szüleim egy pillanatra okvetlen jöjjenek ki! Meg voltak ijedve szegények, hogy mi történhetett, de nagyon megörültek, amikor meghallották, hogy „csak” ennyi. Ezután ha vendégek jöttek az iskolába, a húgomat az igazgató úr mindig produkáltatta, mint valami kis csodabogarat. Így bemutatta Zathureczky Edének is, aki a zongora mellett azzal kezdte a vizsgáztatást, hogy leütött egy á-hangot. Márta azon nyomban válaszolt: „A bácsi azt hiszi, hogy á, de ez egy hamis gisz.” Volt nagy derűtség!

Édesapámék csak az iskola megszűnésének évében, 1954-ben költözhetek a Kiskastély melletti épület egyik lakásába. Mi hárman nagyok azonban az iskolai szünetekben is az egyik tanteremben laktunk vas-

ágyakon, mert otthon nem fértünk. Itt lemezeket hallgattunk, olvastunk, muzsikáltunk nap mint nap. Az olajos padlóra újságpapírt teregettük szőnyeg helyett. A minisztériumi autó sofőrjének külön szoltak, hogy ne ijedjen meg, ha a Kiskastély mellett a salakúton valaki kézen járva jön velük szembe. Csak Mező tanár úr az, aki rendszeresen tornázik nap mint nap.

Én 1951-ben érettségiztem, és kerültem fel a Zeneakadémiára, a bátyámat követve. Ezután Tarhosra már „csak” hazajártunk. Hamarosan férjhez mentem egy volt tarhosi diáktársamhoz, 1953-ban született egy kislányunk, még ő is lakott a Kiskastélyban, még tologattam a parkban babakocsiban.

Friss Antal professzor megnézte a pici kezét, és megállapította, hogy jó csellista lehet belőle. Valóban, bár Japánban él mint angoltanár, máig csellózik. Férje gitározik, három gyermeke zongorázik. A legkisebb, Kaneko Miyuji Attila éppen itthon, a Zeneakadémián, követve a családi – valamint tarhosi hagyományokat. Ő a Békés-Tarhosi Baráti Kör legfiatalabb tagja.

A berkei vadászház esett legtávolabb az iskola központjától. Itt laktak a fiúk a felügyelő tanárral. Lóvontatta keskeny vágányú cukorrépa-szállító kis vasúti kocsis, ún. „lóré” vitte fel naponta őket reggelizni és iskolába, vacsora után vissza. (Ezen a sínen szállították a termést a sarkadi cukorgyárba.) Hanem a fiúk a táncpróba vagy a gyakori vidéki szereplések után késő este gyalogolhattak haza esőben-sárban. De akkor is, ha hét végén, vacsora után némelyik még ottmaradt az ebédlő ajtajában beszélgetni a kiválasztott kislánnyal.

Az intézői lakást a Kiskastélytól csak egy kis tér választotta el, ahol gledicsiabokrok gyűrűjében egy Krisztus-szobor állt. Magát a hosszú, nagytornácós házat az országút mentében a valamikori uradalmi cselédlakások és műhelyek mellé építették, közel a melegvizű artézi kúthoz. Később a Békést Vizesfással összekötő keskenyvágányú kisvontat tarhosi megállója is éppen ennél az épületnél volt. Tantermek, betegszoba és tanári lakások céljára használta az iskola. A szüleim ott is laktak egy ideig. A konnektorokat a falba éppen a mostani férjem, mint nagydiák szerelte be nekik. És ez természetes volt hogy egy diák villanyt szerel, mert Tarhoson úgy nevelkedtünk, hogy semmilyen feladattól nem riadtunk vissza.

Szokolay Sándor nyilatkozta többször is, hogy ez az iskola „élményiskola” volt, melyben az ének és zene mellett fontos szerepe volt a fizikai

1954. Az utolsó érettségiző osztály diákjai Jánoky Judit, Csukás István, Fekete Betti

munkának is. Ha kellett, utat építettünk, a fiúk váltót a berkei vadász-házhoz, azzal az egészséges önbizalommal, hogy egészen biztosan jó lesz az, amit csinálunk. Örültünk hogy valami fontos, hasznos munkát végezhetünk, büszkék voltunk arra, hogy ilyen felelősségteljes dolgot bíztak ránk. És igyekeztünk ennek legjobb tudásunk szerint meg is felelni. Egyidőben az igazgató úr sokat betegeskedett. Ezért gyakran én vezényeltem a kórust minden idegesség, lámpaláz nélkül, olyan magabiztosan, mint egy rutinos karnagy. Sőt a „nem énekkarosok énekkarának”, a másodvonalbeli kórusnak is tanítottam be darabokat. Mikor a Zeneakadémián elkezdem tanulni a vezénylést *Vásárhelyi* tanár úrnál, akkor egy időre elgyávultam. Akkor döböntem rá, hogy ez a munka milyen komoly, tudatos technikai háttérrel igényel. Különben a tanár úr szeretett minket tarhosiakat, mert mint mondta: „ezeket csak technikára kell tanítani, a zene bennük van”.

Ahogy nőtt a diákok létszáma Tarhoson, egyre sürgetőbbé vált hangszeres-, elsősorban zongora gyakorlófülkék kialakítása. A kisinternátus mögötti romos ólból építettük mi magunk egy kőműves irányításával az egyiket, az intézői lakás mögötti használaton kívüli istállóból alakították át, a fiúk a másikat. Zeneistállónak nevezték el. *Csukás István* Kossuth-díjas költő, volt tarhosi diák így írt erről: „...Időnként, eszméleltünk a zene töltötte ki öt éven keresztül. Minden dolgunkat a zenén át néztük, érte tanultunk hihetetlen buzgalommal, fegyelmöződtünk, s dolgoztunk, romot takarítottunk, építkeztünk, istálló hidlását ástuk ki másfél méter mélyen, kubikoltunk, télen rőzsét gyűjtöttünk, lepedőt mostunk, és énekeltünk párba verődve, két szőlamban, kapásból....” (Emlékezés egy iskolára.)

1951-ben, amikor az osztályommal érettségire, a kórusral pedig a berlini VIT-re készültünk, a Nagykastélyra emeletet építettek. A nagylányok kollégiumát addig áthelyezték a Kiskastély mellé, az ún. „új iskolába”. Ez is úgy épült, mint később a Zenepavilon. Mi tisztítottuk a bontott téglát ácskapcsokkal, mi hordtuk oda brigádokba szerveződve az építkezéshez, mi voltunk részben a segéd munkások is. Ha valakinek romlott a tanulmányi eredménye, nem dolgozhatott velünk. Óriási nevelő ereje volt a közös munkának, aminek a jó ízét egész életünkre magunkkal vittük.

Iskolánk évről évre fejlődött, gyarapodott. 1950-től kezdve minden évben küldte legtehetségesebb neveltjeit a Zeneakadémiára. Elsőként mindjárt *Szokolay Sándort* és *Mező Imrét*. Követte őket a többi *Mező* testvér mellett *Farkas Ilona*, (a Kossuth-díjas Sebestyén Márta édesanyja), *Tarjáni Ferenc*, *Bozay Attila* (szintén Kossuth-díjasunk), *Bartalus Ilona*, hogy csak néhányukat említsek. A zeneakadémia tanárai pedig szívesen jártak le Pestről tanítani, vállalva az akkori idők utazási nehézségeit is, mert maguk is fellelkesültek a tanítványok hihetetlen hangszeres fejlődését látva. *Mező László* (ma már ő is Kossuth-díjas) pl. csupán

öt évnyi csellótanulás után diplomát nyert a párizsi nemzetközi Casals versenyen. Azonban hiába vitték a sikeres diákok valamint a neves látogatók az iskola, és vele hazánk jó hírét szerte a világba, minden évben a fejünk felett lógott a megszüntetés Damoklész-kardja. Mert Tarhos nem illett bele a meglévő iskolarendszerbe több dologban is. Már kezdettől 8 osztályos általános iskola és négy líceumi osztályként indult. Ezt a 8+4-es felosztást csak később vezették be minden iskolában. Zenei általános iskola – valamint zenei líceum és tanítóképzőként is különleges volt. 1949-től zenei szakirányú gimnázium lett. Ez is újdonság volt még akkor. Naponta volt énekóra, amit 1950-ben a tarhosi zenei általános iskola mintájára vezettek be Kecskeméten, majd országosan is. Mint már említettem, egyetlen koedukált iskola is volt. Emellett állandóan kifogásolták, hogy „sokba kerül.” Kodály később egy írásában epésen meg is jegyzi: „Békéstarhost – ahol az újfajta énektanítókat kezdték már képezni – megnézték németek, csehek, oroszok, bolgárok. Mind azt mondták, nálunk ilyen nincs, de kell, hogy legyen. Eddig a bolgárok meg is valósították. Mi megszüntettük, takarékoságból. Így természetesen sokba került, mert nem volt ideje, hogy termését megérlelje és betakarítsa.

(Úgy hírlík, a helyébe került intézet még többre kerül.)” (Tanügyi bácsik...1956.)

Az iskola alapításakor a helyet magát nem tartotta elfogadhatónak a Mester. Amennyire aggódott a kezdetleges körülmények, az elszigeteltség miatt, később személyes tapasztalatai nyomán annyira elismerte az iskola eredményeit. A Ki a jó zenész? c. híres beszédében így nyilatkozott: „Próbát tettem egy kis háromszólamú darabbal, három iskolában.

Teljesen hibátlanul csak Tarhoson énekelték le első látásra.” Később megtett mindent az intézet megmaradása érdekében. Süketnéma zenészek c. nyilatkozatában 1952-ben így ír Tarhossal kapcsolatban: „Ez az iskola mutatja eddig legtisztábban, mit lehet elérni az új módszerrel. És éppen ezt az iskolát akarják most megszüntetni. Oda kell törekednünk, hogy a helyes zenei oktatás ne egyesek véletlen kísérletezése, hanem általános legyen.”

A **Zenepavilon** avatására 1953. május 1-én került sor. Részlet Kodály avatóbeszédéből: „Ebben a szép épületben garanciáját látom annak, hogy a kormány komolyan veszi a jelszót: műveltséget a népnek és zenei mű-

veltséget különösen.” Sajnos nem így történt. Még az ő fellépése, érvei is hatástalannak bizonyultak a hatalom ellenében. Hiába nyilatkozta a Szabad Népből 1954 márciusában J. Ty. Leszjuk is, a moszkvai Kulturális Minisztérium munkatársa: „Magyarországi élményeimből kiemelkedik a békéstarhosi zeneiskolában tett látogatásom. ...Ez a nagyszerű intézmény bármely országnak méltán becsületére válnék”. Gulyás György mégis megkapta a végzést az iskola bezárására augusztus utolsó napjaiban, amikor az új diákokat már kiértésítették, hogy felvételt nyertek. Törőcsik Mari is köztük volt! A szülőkkel a tény egy Gulyás nevében, de általa soha alá nem írt levélben közölte a minisztérium, tarhosi keltezéssel, aug. 31-ei dátummal. Édesapámék mindketten elvesztették állásukat egyik napról a másikra. Ott álltak a reménytelenségben a négy muzsikus gyermekükkel lakás és megélhetés nélkül. Apám sírt. Mi csak ijedten néztünk egymásra, hogy ilyen egyáltalán hogy lehetséges? Az intézetet októberig ki kellett üríteni.

*„Ó, zenét adó hatalom! Hisz úgy
építettünk iskolát, téglát hordva,
semmink se volt, cukorrépa-vasút
vitt reggelenként, s míg dalunk galambja
szűz álmoként röpi, miniszterek
fontoskodása között elveszett
zengő iskolánk az országos gondban.”*

Csukás István: Békés-Tarhos

„Szerencsére a tarhosi szellemet nem lehetett megölni, az ma már sokakban él és előbb-utóbb kivívja megillető helyét köznevelésünkben.” (Kodály Zoltán: Közönségnevelés. 1958.)

Majd ezt írja 1961-ben: „1945-ben nagy reménnyel láttunk újra munkához. Megkapta a középiskola is jogát a zenéhez, a legfelső osztályig. Megalakult Tarhos, majd példájára a kecskeméti iskola, heti 6 énekórával... De csakhamar sötétedni kezdett. Tarhost megszüntették, pedig az nevelte volna a legjobb általános iskolai tanerőket.”

Vajon a Mester mit írta most?

(H: 2006/3. 26.o.)

*Bencze Lászlóné dr. Mező Judit
(1932–2017)*

Emlékezés

„...Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy csodaiskola, egy zöldellő énekpark...Tarhos...ahol békésen összecsengett a nyugati madrigál a keleti népdallal, ahol a kukoricaföld mellett is magaseurópai dallamok szálltak, és ahol még a madarak is szolmizáltak...

*60 éve született, / Ma is élhetne.
Higgyünk a feltámadásában.”*

Bartalus Ilona: A tarhosi csoda

Kodály Zoltán névadás a Debreceni Szakiskolában

(FOTÓ AZ ISKOLA TULAJDONA)

1957. június 23-án a névadáskor, a homlokzatra került felirat

A névadó ünnepséget 1957. június 23-án tartották.

Az ünnepség egyben a Hajdúsági Zenei Hét nyitó rendezvénye is volt. A műsorfüzetbe ezt írta Kodály Zoltán:

„Egy ország zenekultúráját nem egyes zenészek csinálják, hanem az egész nép. Minden ország zeneszerzése, ha eredeti, a maga népe dalain alapul. Ezért kell azokat állandóan figyelni, énekelni, tanulni.”

A névadó ünnepség után hangverseny következett Kodály műveiből, a szerző jelenlétében. A Nagytemplom orgonakarzatán szólalt meg a *Missa Brevis*, a Kodály Leánykar és a Kollégiumi Kántus előadásában, a Csokonai Színház szólistáinak közreműködésével, Pongrácz Zoltán orgonakíséretével, Gulyás György vezényletével.

A nagyszabású *Budavári Te Deumot* Vaszy Viktor vezényelte. A Kodály Leánykart a Vass Lajos által vezetett Állami Férfikar egészítette ki. Közreműködött négy szólista és a MÁV Filharmonikus Zenekar.

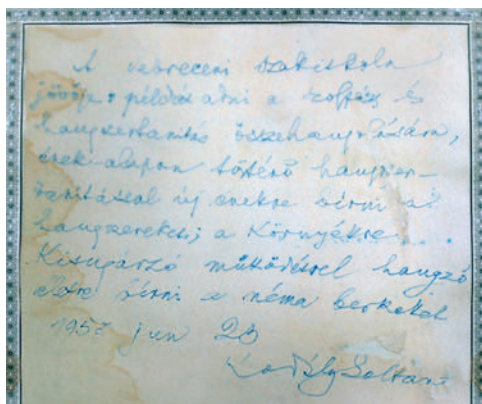
„Tebát azért egyeztem bele, utóvégre, hogy nevemről nevezzék el ezt az iskolát, mert látszott valami biztosítéka, hogy az egészséges zenekultúrára való nevelés itten jó otthonra talál, biztos kezekre van bízva...”
mondta avatóbeszédében Kodály Zoltán.

Kodály Zoltán a debreceni zeneművészeti szakiskola névadásán 1957. június 23.
[A képen, Kodály Zoltán mögött Pongrácz Zoltán, Gulyás György és mások]

„A debreceni szakiskola jövője: példát adni a szolfézs- és hangszeritanítás összehangolására, ének-alapon álló hangszeritanítással új énekekre hívni a hangszereseket; a környékre kisugárzó működéssel hangzó életre bírni a néma berkeket.”

Kodály Zoltán bejegyzése,
az iskola emlékkönyvében

Ezt a feladatot adta Kodály Zoltán az egyetlen iskolának, amelyet életében feljogosított nevének viselésére.

1957-ben ünnepélyes keretek között iskolánk egyedüli módon felvehette Kodály Zoltán nevét, a nagy magyar zeneszerző, tudós, zenepedagógus – még életében – hozzájárult a névadáshoz. Nem véletlen, hogy Debrecenben hangzott el Kodály Zoltán kinyilatkoztatása:

„Nincs megalkuvás művészetben és magyarságban!” Kodály Zoltán műveinek tolmácsolásában elsők között volt városunk, s az iskola. 1929-ben a Dóczi Református Leányintézet már előadta, többek között: Túrót eszik a cigány, a Villót és a Gergely járást.

1934-ben a haladó szellemű Ady társaság meghívására jött Debrecenbe előadást tartani a Mester

Népzene és Műzene címmel. A Kodály-est az Aranybikában zajlott, óriási sikerrel. Erre az alkalomra készítette városunk szülötte a neves szobrászművész Medgyessy Ferenc Kodály-fejet ábrázoló plakettjét, amelyet, 1500 példányban sokszorosítottak.

Ez volt az estre a belépő.

Az esten fellépet az intézmény – akkor még – Zeneművészeti Szakiskola gyermekkara, műsoruk: Tantum ergo, Süket sógor, Táncnóta, vezényelt, Elefánthy Mária. *Hoór-Tempis Erzsébet* iskolánk neves énekművész tanára, aki már e korai években műsorára tűzte a Kodály műveit. Az iskola igazgatója, a zongoraművész *dr. Baranyi János* – Kodály három zongoraművét adta elő. A Református Kollégium polgári fiúiskola énekara a Lengyel Lászlót, a Dóczy Gimnázium leánykara, a Pütkösdőlőt, iskolánk a „Zenede” kórusa, a Mátrai képeket, a Kodály tanítvány *Szabó Emil* vezényletével.

A Református Kollégium 400 éves fennállásának jubileumi ünnepségén, 1939. május 14-én, első ízben hangzott el Debrecenben a *Psalmus Hungaricus*. A főpróba karnagya Kodály Zoltán volt. Az ünnepségen betege miatt nem tudott megjelenni, a következő sorokat küldte:

A terrakottából készült plakett az iskola tulajdona

„A Psalmus útját én úgy érzem, mint egy tőlem idegen bolygóét.

Három legutolsó állomása: Athén, Debrecen, Párizs.

Ez a szimbolikus háromszög, mintha az egész életem értelmét és törekvését ábrázolná:

A magyar álljon a maga lábán, egyik kezét Athén a másik kezét Párizs felé nyújtva.

Minden tebségét az újkor Párizsa és az ókor Athénje fejlesztheti odáig, hogy önmagát legjobban kifejezze.

Minél rövidebb a magyar lélek útja Athénig és Párizsig, annál könnyebben talál önmagára.

Ezért legfontosabb nekem a három állomás közül Debrecen.

Ilyen fiatal kórus még sosem énekelte a Psalmust, sehol.

Nem minden aggály nélkül néztem elebe a nagy vállalkozásnak. De már az előzetes próba meggyőzött, hogy ifjúságunk az erején felüli vállalkozást is győzi.”

Stébel Ildikó
ny. Könyvtárvezető – Kodály könyvtár

Kodály Debrecenben

A Debreceni Zenede már jóval Kodály Zoltán születése előtt, 1864-ben gyakorlatába iktatta Kodály majdani zenei nevelési koncepciójának egyik alapvető elemét, miszerint a növendékeknek énekes megalapozással kell megismerkedniük a kottaolvasással a hangszertanulás megkezdése előtt. Az az általános képezde, amelyet az orgonista-tanár, *Szotyori Nagy Károly* a 19. század második felében 34 évig vezetett, ezt a célt tűzte ki, így pedagógiai tartalmában messze megelőzte korát.

Kodály életében több szálon is kapcsolódott Debrecen városához. Amint azt *Straky Tibor* zongoraművész-tanár, a helyi Zeneművészeti Szak-középiskolát 1966 és 1988 között vezető igazgató írásából is tudhatjuk, Kodály első vidéki zenetörténeti előadása *Régi magyar táncok* címmel Debrecenben volt (1925), amint a *Háry János* első vidéki és szabadtéri előadása is, melyet a Magyar Rádió is közvetített (1934). A *Székely fonót* elsőként vidéken a debreceni Csokonai Színházban vitték színre (1937), és Kodály életében csak egyszer, Debrecenben adott engedélyt arra, hogy oktatási intézmény, a Zeneművészeti Szakiskola felvegye nevét.

Ebben jelentős része volt *Gulyás Györgynek*, aki Békéstarhoson történelmi jelentőségű iskolaalapításával, majd 1954-től a debreceni intézmény igazgatójaként bizonyította Kodály számára is, hogy az általa vezetett debreceni iskola képes

„példát adni a szolfézs- és hangszertanítás összehangolására, énekes alapon álló hangszertanítással új énekekre hívni a hangszereket, a környékre kisugárzó működéssel hangzó életre bírni a néma berkeket.” (Kodály bejegyzése a szakközépiskola vendégkönyvébe.)

Gulyás volt a vezetője annak a leánykarnak, mely 1958-ban megnyerte a llangolleni nemzetközi kórusverseny I. díját, majd a következő évben Arezzóban is remekelt. Itt már vegyeskari kategóriában is indultak, s a következő évtizedben külföldi szerepléseik kapcsán az ország „daloló diplomataivá” váltak. A vegyeskar 1971 óta hivatásos együttes, mely Kodály kórusműveinek hiteles előadása mellett az oratorikus irodalom, valamint a kortárs magyar és külföldi kórusművek európai színvonalú tolmácsolója. Gulyás után többek között *Erdei Péter*, *Strausz Kálmán*, *Kamp Salamon* és *Pad Zoltán* irányította az énekkart, mely jelenleg *Szabó Sípós Máté* vezetésével működik.

A zenetanárképzés, mely 1966-ban immár intézményesen is önállósult, Debrecenben is megkezdődött. Ennek szükségességét *Simonffy Emil*, az akkori zenedei igazgató már 1906-ban egy memorandumban megfogalmazta, megvalósítására azonban csak 60 év múlva került sor. A hároméves képzés hangszeres- és ének-zene-szolfézs szakos tanárokat képzett, majd 1974-ben az országban elsőként jött létre a szolfézs- és ének-zene tanárokat, valamint karvezetőket képző főiskolai szak. Megalapítója *Szesztay Zsolt* volt, aki – Kodállal ápolta személyes kapcsolata

révén is – tanárképző tanárként a kodályi zenepedagógia hiteles továbbadója, karnagyként pedig műveinek kiváló tolmácsolója volt.

Szesztay Zsolt hívtá életre 1985-ben a **Bárdos Szimpóziumok** rendezvénysorozatát, mely azóta 32 alkalommal nyújtott továbbképzési és szakmai találkozási lehetőséget az ország zenepedagógusainak, karvezetőinek. Fontos szerepe volt ebben

Duffek Mihálynak, a különböző névváltozásokon átesett, jelenleg a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kara nevet viselő intézményt 25 éven át vezető zongoraművész-tanárnak.

Bár a találkozó *Bárdos Lajos* nevét viseli, mégis mindig jelen volt Kodály szellemisége: az előadások, bemutató foglalkozások témája és metodikai megoldásai, valamint a kórushangversenyek műsora igazolja ezt. *Szőnyi Erzsébet*, Kodály szellemi örököseinek leghitelesebb képviselője rendszeres előadója vagy vendége volt a szimpóziumoknak, Ittész Mihály, a Magyar Kodály Társaság nemrég elhunyt elnöke pedig ötletadóként, előadóként, kiadványaink lektoraként segítette a rendezvénysorozat munkáját.

Kodály szellemisége jelen van az intézmény napi tanárképző tevékenységében. Az utóbbi másfél évtized túlságosan is gyakran változó felsőoktatási koncepcióiban a kar mindig igyekezett megtalálni annak a lehetőségét, hogy a kodályi elvárásoknak megfelelő szemléletű, magas szintű szakmai és pedagógiai felkészültségű, inspiráló erejű tanárokat és karvezetőket képezzen. Ehhez elengedhetetlenül szükséges a Kodály nevét viselő alsó- és középfokú debreceni zenei intézménnyel való szoros együttműködés, mely a hallgatói utánpótlást, s egyben a gyakorlati képzés helyszínét is biztosítja. Jelenleg a Magyarországon akkreditált zene-tanári képesítések legtöbbje megszerezhető intézményünkben, szűkebb szakterületünkön pedig valamennyi: ének-zene-, szolfézs-, zeneismeret-, zeneelmélet-tanári, valamint egyházzene-tanári alsó- és középfokú tanításra jogosító, valamint kóruskarnagy-művészi képesítés.

Bár helyi tagcsoportunk nincs, de napi munkánk, valamint a nyíregyházi tagcsoporttal való szoros együttműködésünk révén úgy érezzük, hogy 40 éve méltó módon szolgáljuk a Magyar Kodály Társaság célkitűzéseit.

Dr. S. Szabó Márta
Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar

Kodály Iskolák Regionális Találkozója Győrben

A Magyar Kodály Társaság a Kodály év tiszteletére, 2017-ben meghirdette a Kodály Zoltán nevét viselő iskolák és kórusok regionális találkozóit. A tervek szerint Kecskemét, Nyíregyháza, Szolnok, Kaposvár és Győr városa jelentette az egyes régiók központját.

A felkérés *dr. Ittész Mihály*tól, a Magyar Kodály Társaság elnökétől származik. Az észak-dunántúli régiós találkozó házigazdái feladatát a *Győri Kodály Zoltán Általános Iskola* elsőként vállalta.

Horváthné Ferencz Judit intézményvezetővel való egyeztetések után a találkozóra 2018. április 20-án került sor. A találkozón három iskola – a **győri**, a **budapesti** Marczibányi téri és a **tatabányai Kodály Zoltán iskolák kórusai** vettek részt. Több hetes levelezést folytattunk az iskolák igazgatóival, énektanáraival az időpont, a körülmények és a program tervezésének ügyében.

A vendéglátás és az utazás költségeit a Kodály Társaság vállalta, az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásának köszönhetően.

Április 20-án szép napsütéses reggelen érkeztek a vendég iskolák kórusai, így mindjárt lehetőségük nyílt a helyszíni próbára. A meghívott vendégeket és Győr városának neves énektanárait az igazgatói irodában fogadták, akik szívesen és érdeklődéssel jöttek e különleges hangversenyre. Az iskolaépület tágas, barátságos aulája alkalmas a nagylétszámú társaság befogadására, ahol több mint 200 énekes részvételével fél 12-kor kezdődött az Ünneplés hangverseny.

Köszöntőt mondott *Blazovicsné Varga Marianna*, a Győri Tankerület igazgató asszonya.

Dr. Márkusné Natter-Nád Klára a Magyar Kodály Társaság nevében üdvözölte a résztvevő énekkarokat, a megjelent vendégeket és felidézte a Kodály Zoltán nevét viselő iskolák történetét:

– Az ország területén 20 iskola és 10 énekkar viseli Kodály Zoltán nevét. Az azonos név általában rokonságot jelent. A jubileumi Kodály-év alkalmából tervezte a Magyar Kodály Társaság a területileg közelebb lévő rokonok baráti összejövetelét. Győrben a Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola vállalta a vendéglátó szerepét, ahova Budapestről és Tatabányáról látogattak el a Kodály Zoltán iskolák kórusai.

Kodály Zoltán zeneszerzői, zenetudósi munkássága mellett a zenepedagógia terén is jelentőset alkotott, azon munkálkodott, hogy a zenetanulást élményszerűvé tegye és hogy a zene szeretete már gyermekkorban kialakuljon.

Szülővárosában Kecskeméten alakult már az 1950-es évben az ő személyes útmutatásával az a mindennapi énekes gyakorlat, ami 1952-ben intézményesült az első Ének-zenei Általános Iskolában. A kecskeméti példát hamarosan másból is követték.

Budapesten 1954-ben nyílt meg az első ének-zenei iskola a Lorántffy Zsuzsanna utcában, amely (később költözést követve) új helyszínen folytatja munkáját, ugyancsak a II. kerületben a Marczibányi téren.

Kodály Zoltán életében nem kívánt hozzájárulni ahhoz, hogy a nevét intézmények, együttesek felvegyék. Mégis tett néhány kivételt, olyankor, ha valahol biztosítottak látna a különlegesen igényes kórusmunkát. Elsőként egy nagyon lelkes és igénykő vidéki együttes, a Hajdúszováti Énekkar kapta meg 1948-ban Kodály Zoltán hozzájárulását a névfelvételhez. 1949-ben a budapesti Vendel utcai Tanítóképző Andor Ilona vezette színvonalas kórusa érdemelte meg Kodály nevét. A Debreceni Zeneművészeti Szakközépiskola, Gulyás György iskolateremtő munkájának eredményeképpen 1957-ben vehette fel Kodály Zoltán nevét.

Budapesten a Marczibányi téri Ének-zenei Általános Iskola 1975-ben vehette fel Kodály Zoltán nevét. (A névfelvételi ünnepségen dr. Eöszé László zenetörténész ismertette a miniszteri határozatot.)

Győrben 1982-ben alapították az Ének-zene tagozatot, Kodály születésének 100 éves évfordulója alkalmából. Az ünnepélyes névfelvétel 1986-ban volt, Kodály Zoltánné Péczely Sarolta és dr. Bónis Ferenc zenetörténész jelenlétében. Akkor került sor Csáki-Maronyák József festőművész Kodály portréjának leleplezésére itt, az épület aulájában.

Tatabányán az Általános Iskola 1990-ben vette fel Kodály Zoltán nevét, az Ének-zene tagozat 1991-ben alakult. Az épület előtti Kodály téren már messziről látszik egy szép Kodály mellszobor; Bondor István alkotása.

A mai napon kicsinyek és nagyok szerepléseit fogjuk hallgatni. Nagyon szép műsorral készült mindegyik iskola, méltó módon Kodály Zoltán nevéhez. Bizonyára érdekes lesz felismerni olyan művet, amit mi is énekeltünk, csodálkozva hallgathatjuk azt, ami még ismeretlen számunkra. A szereplések után pedig lesz alkalom az ismerkedésre, baráti beszélgetésre. Örömteli, sikeres szereplést kívánok!

A műsor kezdetén a Győri Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola Aprók kórusa vonult kézenfogva a színpadra. Kedves gyermekdalokat énekelve, furllyával vagy mozgással kísérve el is játszottak, karvezetőjük Bizszerné Szabó Judit vezetésével.

A **Győri Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola Kiskórusa** követte őket. Két magyar népdalt és Kodály Zoltán bicíniumokat adtak elő. Karvezető: *Etseyatse Andrea*.

A **Tatabányai Kodály Zoltán Általános Iskola és AMI Kicsinyek Kórusa** gazdag műsorral szerepelt, a művek zeneileg szépen megformált előadásban szólaltak meg. Idegen népek dalaiból összeállított népdalcsozor, Kodály bicíniuumok, Szőnyi Erzsébet, Bárdos Lajos, Kocsár Miklós művek, valamint Delibes: O, salutaris..., végül Szent László király himnusza volt a műsorukon. Zongorán

közreműködött: *Ocskai Gabriella*. Karvezető: *Sárközyné Pomázi Ágnes*.

A **Győri Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola** felsőtagozatosainak közel 70 fős kórusa, a **Kodály Gyermekkar** következett. Ők szerepeltek előző napon az Éneklő Ifjúság Minősítő hangversenyén, ahol magas színvonalon előadott műsorukkal az „Arany diplomát” és az „Év Kórusa” kitüntetést érték el. Ezen a másnapi szereplésen a szép éneklés mellett a felszabadult öröm hangja is megcsendült. Felhangzott Clemens non Papa: Sanctus kánon; Szabó Barna: Ding, dong...; God rest ye merry

Gentlemen; majd a Kodály Gyermekkarok közül a *Villő*. Az előző napon a *Gergely járás* előadásáért „dícsérő” oklevelet kaptak. Karnagyuk: *Etseyatse Andrea*.

A *Tatabányai Kodály Zoltán Általános Iskola és AMI Kodály kórusa* színes műsorral készült, Kodály művei közül a Hat könnyű gyermekkart adták elő. A kiegyenlített szép hangú kórus mellett, ügyes furulyajátékosok is szerepeltek. Zongorán közreműködött: *Ocskai Gabriella*, karvezető: *Salló Gyözőné*.

A *Budapesti Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zenei Alapfokú Művészeti Iskola „Versenykórusa”* vonult a színpadra. A 12-19 éves lányok Ifjúsági Egyneműkarként két héttel ezelőtt vettek részt Itáliában, Assisiben, a „Voices for Peace” versenyen, ahol Aranydiplomát nyertek, magas pontszámmal. Versenyműsorukból adtak

válogatást Győrött, előadásukban elhangzott: Kodály Zoltán: Nagyszalontai köszöntő; Kodály Zoltán: Zöld erdőben; Bartók Béla: Fa fölött, fa alatt; Palestrina: Pueri Hebraeorum; Kodály Zoltán: III. olasz madrigál; Tóth Péter: Rorate caeli. Karvezetők: Óri Csilla és dr. Uherczky Eszter.

A nagylétszámban jelen lévő „kisebkek kórusa” megbűvölve hallgatta a „nagylányok” különlegesen szép zenei megfogalmazású, érzelmileg telített énekét.

A délelőtti hangverseny záró száma az örömteli vidám hangon megszólaló KÖZÖS ÉNEK volt, gyönyörű magyar népdalokat énekeltek a „Magyar népdalok” kötetből, *Etseyatse Andrea* zongora kíséretével. Vezényelt: dr. Uherczky Eszter

Végül a Kodály Társaság nevében dr. Márkusné Natter-Nád Klára mondott köszönetet a kórusoknak és karvezetőiknek igéyes, szép műsoraikért, hogy ilyen jó ismerői a Kodály műveknek és ilyen szeretettel éneklék őket. Megköszönte a vendéglátó iskola igazgatójának és munkatársainak is a gondos előkészületet. – A Kodály Társaság kiadványainak egy-egy példányát átadva kívánt az énekeseknek további sok sikeres szereplést, és Kodály szavait idézte: „...nem sokat ér, ha magunknak dalolunk, szebb, ha ketten összedalolnak. Aztán százan ezren, míg megszólal a nagy Harmónia ...”

Az izgalom, a szerepléssel járó feszültség feloldására az iskola ebédlőjében a jó étel mellett, kellemes kikapcsolódás várt. Az iskola még némi programmal is készült:

Az aulában „Kodály a képzőművészetben” címmel egy 14 képből álló tabló lett kiállítva. A tablók a 2017-es jubileumi évben megjelent „Kodály Zoltán ábrázolások a Képzőművészetben” című könyv anyagából adtak válogatást.

A könyvtárban pedig megtekinthettünk egy interjú részletet: „Iskolánk vendége volt dr. Nádasi Alfonz bencés tanár” címmel.

A Kodály iskolától búcsút véve még egy különleges eseményt szerveztek a kórusok számára, délután 3 órától: Rövid látogatást a **Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumban**.

Ennek az iskolának volt a tanulója Kodály Zoltán Édesapja.

Így új élményekkel gazdagodva köszöntek el egymástól a kórusok, egy legközelebbi viszontlátás reményében.

Márkusné Natter-Nád Klára

DR. NÁDASI ALFONZ

Az előadás Kodály Zoltán születésének 100. évfordulójára rendezett ünnepségen hangzott el Győrben, a Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumban, 1982. december 14-én.

A győri bencés diák apa száz éves fia

Mit tudunk mondani Kodály Zoltánról éppen most, születésének századik fordulóján, amikor könyvek, tanulmányok, cikkek egész sora jelenik meg róla. Sorozatot hallunk a Rádióban, dokumentumfilmet látunk a TV-ben.

Egyéni mondanivalónk azért akadhat, hiszen Istennek legyen hála, hogy a szovjetunióbeli négy évetem leszámítva, harminc évig dolgozhattam mellette.

Sokan megkérdezték tőlem, hogyan kerültem hozzá. Miért éppen jómagam dolgoztam vele annyi időt? Ma sem tudok rá felelni. Egyszerűen azt mondhatni: hívott. De miért hívott?

Nincs jobb feltételezésem, mint a következő: Édesapja halálát fejezte ki folytatólagosan Szent Rendünk iránt. Édesapja ugyanis iskolánk növendéke volt: 1870-ben érettségizett.

Kodály mindig meghatódottan emlegette szüleit. Közismerten szűkszavú ember volt, aki a kérdésekre röviden, mázsányi súlyú mondatokban felelt. Egyéni életet firtató kérdésekre pedig úgy tett, mintha nem hallotta volna. Ilyent csak legbizalmasabb körülmények között lehetett tőle hallani, és mindig saját maga kezdeményezésére. Így tudtam meg, hogy édesapja a nyugalomban élő tanárait ismételten felkereste apátságainkban, Tihanyban, Zalaapátiban, Dömölkön és Bakonybélben, hogy kifejezze háláját a kapott sok szépért, jóért, lelki szellemi javakért.

Íme, a szülői szeretetre is visszaható gondolat, a hála ilyen megnyilvánulása, végigkísérte Kodályt egész életében.

Jellemző megnyilatkozása volt a következő: Kérte, hogy kísérem el hozzánk Győrre, mert szeretné látni édesapja iskoláját. 1958 volt. Előké-

szítettük édesapja érettségi bizonyítványát és önképzőköri dolgozatait. A díszteremben fogadtuk. Egyik diákunk üdvözölte:

„Tisztelettel és szeretettel köszöntjük Tanár urat, mikor 88 évvel megboldogult édesapja érettségije után iskolánkban felkeresi az ő emléket és meglátogat bennünket. A bencés diák Fridericus Kodály nyomdokán jár a gyermek, a maga hetvenöt esztendejével. Nem hisszük véletlennek, hogy a bencés nevelés Istenbe kapaszkodó eredményei az édesapa példáján is kivirágzanak. Hiszük, hogy Tanár úr, akit büszkén vallunk korunk legnagyobb magyarjának, nem utolsósorban a bencés diák édesapától örökölt tulajdonságait alakította öntudatosan egész életében. Ennek pedig egyik megnyilatkozása a szülők és a nevelők iránt érzett szeretet. Köszönjük a nekünk adott néma példát! Megőrizzük életünkben. Isten hozta Tanár urat!”

Erre Kodály így válaszolt: „Sokat jártam az országot. Itt Győrött is voltam már. De most nem a szokásos úton vagyok, hanem zarándokúton. Azt a helyet akartam megismerni, melynek lelkületét édesatyám mindig meghatottan emlegette. Tanuljátok meg mindazt, amit elétek adnak tanáraitok, hogy művelt magyarok legyetek. Erre van szüksége az országnak. A vallásérkölcsi nevelésről nem beszélek, hiszen az itt természetes. Az iskola akkor teljesíti feladatát, ha a szaktárgyak összességként a jellemet is úgy formálja, hogy helyt álljatok, bárhol kerültök. A ti iskolátok pedig ilyen. Legyetek mindig hálásak érte!”

Megmutattuk a régi okmányokat. Megható volt látni, ahogy édesapja minden érdemjegyét megvizsgálta. Majd önképzőköri dolgozatait is fellapozta. Mind jobban lehajtotta fejét és a sárguló lapokra kicsurrantak könnyei. Suttogva mondta nekem, aki jobbán ültem: Mindig büszke voltam édesapámra.

Másik tulajdonsága az állandó munka volt. Diákkorában, a nagyszombati érseki gimnáziumban, jeles tanuló volt. A háromnyelvű környékből – magyar, német, tót – bejövő fiúk nyelvi nehézségének leküzdéséhez úgy járult, hogy megtanult tótul. Otthon pedig öccsével csak így beszélt, hogy minél nagyobb gyakorlatra tegyen szert.

Különösen a hittant, latint és görögöt szerette. Tanárai közül különös hálával emlegette hittanárát, Toldy Bélát, aki egyúttal az ének- és zenekar vezetője is volt. – Kodály hamarosan úgy megtanult orgonálni, hogy a diákmisén ő játszott az orgonán. Megtanult még hegedülni és csellózni is.

Ez a munkatempó jellemzője maradt egész életében, halála napjáig. Legjobb példája ennek, hogy még halála előtti estén Ady: Isten harsonája versének megzenésítésén dolgozott. A ritmusképleteket még fölírta a szöveg fölé; a dallamot azonban magával vitte az örökkévalóságba.

A munka azért volt éltetője, hogy mint örök pedagógus, mindig adhasson másnak. De ezt csak úgy tudta megtenni, hogy fiatal korában megkezdett szorgalmas tanulását sohasem hagyta abba. Mikor a napi tanítással, közéleti kötelezettséggel, amelyet csak keresztény áldozatvál-

lalásnak tekintett, végzett, következett a nagy munka igazi formája: az írás, a zeneszerzés. Ha ebben is elfáradt, pihennie kellett. Ennek a pihe-
nésnek a kitöltése volt az én feladatom: görögül és latinul a Szentírás olvasása, hozzá természetesen az exegézis, imádkozás mindig csak latinul; a klasszikusok fordítása.

Mivel fogságom utáni években kevesen tudtak oroszul, a Szovjet Tudományos Akadémia zenei kiadványait is referáltam, de mintegy tíz év múlva átvette ezt a munkát a Magyar Tudományos Akadémia nyelvi osztálya, a maga szakfordításainak közlésével.

Így alakult ki benne fiatal kora óta a két alappillér: vallásossága és hazafisága. Vallásosságáról igen kevés ember tudott. Járt ugyan templomba, de lelkületéről soha senkinek sem adott számot (feleségének is csak alig). Csak én voltam az a szerencsés, aki munkánk közben nemcsak önkéntelen megnyilatkozásainak voltam tanúja, hanem részese lehettem állandó kérdésének is. Egyszóval lelke egészének.

Sokszor kérdezett tanulóink szellemi színvonaláról, munkaszeretetről; szüleik, nevelőik iránt tanúsított viselkedéséről. De legfőképpen arról, mit tudunk vallásos nevelésben adni négy év alatt úgy, hogy az maradandó legyen önálló életükben.

Bizony, nemegyszer tanúja voltam annak, hogy civil hallgatóktól is megkérdezte ugyanezeket. Bátorította őket pozitív kiállásra világnézetük megvallásában. A maga vallásos érzéseit Szent Benedek Atyánk *discretio*ja jellemezte. Ennek kivetülése azt eredményezte a kevésbé jóhiszemű emberekben, hogy ő morc, mogorva. Értetlenül álltak egy mondata előtt, mert nem ismerték az összefüggést a lélek kincsei között. Nem ismerték az eredeti forrást, a szülői ház vallásos nevelését: szülei hitvalló vallásos életet éltek. Két nagynénje győri orsolyita volt. Naponta imádkoztak érte, hogy a muzsikuskok „bohém” élete ne térítse el öccsüket a megkezdett úttól. – Nem ismerték az érseki gimnázium tudatos lélekformálását. Nem ismerték saját lelkének elmélkedésre hajló alkatát, melyet ifjúkora óta tudatosított magában.

Tehát nem ismerték az eredeti forrást, mely a lángészben tér és idő egységében jelentkezik. A gyermekkori, a még csak csírában meglévő tulajdonságok érlelődés formájában, majd kész eszként mutatkozik, éppen a legmegfelelőbb pillanatokban.

Elő felesége súlyos betegen feküdt. Észrevettem, hogy éppen abban az időben hetek óta Zrínyi szövegeit olvasgatja. Egyébként egyik kedvelt szerzője volt, akit a legkülönbözőbb időkben elő-elővett. Nem volt nehéz kitalálni, hogy ebből új mű születik. Nem kérdeztem, mert készülő munkájáról nem szeretett nyilatkozni. Azért is nem, mert a zenei ihletet is kegyelemnek vallotta, amelynek jelenléte az ő legbensőbb titka volt.

Egyszer megkértem, hogy a Schola Benedictina számára írja meg az 50. zsoltárt. Tudtam, hogy ifjúkori vázlata megvan fiókjában. „Nincs hozzá kegyelem”

Máskor robbanásszerűen váltódott ki az ihlet. Pl. az Ave Maria évtizedekig cipelt gondolata húsz perc alatt vált valósággá.

A betegség mellett dolgozott, térdére tett táblára fektetve a kottalapot. 1954 volt. Az az idő már valami újat rejtett magában. Különösen a művészek és tudósok finom érzéke jelezte, hogy forrósodik a levegő. Valami kitörőben van. Valami robbanással van tele. Kodály is ezt akarta kifejezni. Hova menekülhetett volna ez az istenes lélek; a Budavári Te Deum, a Tantum ergo, a Pünkösdlő, sok zsoltár megzenésítője, mint Zrínyi hazaféltéséhez, melyet imádság formájában fejez ki.

Az utolsó ütemek következtek az Amenben. Főlnézett a kottalapról és ezt mondta: „Ez a hálám, hogy Emma életben maradt; és följánlom a hazáért.” Valóban az Amen úgy bomlik ki az egész mű végén, mint virág a napsugár hatására az egyik magyar végvárban az ámuló vitézek szeme előtt.

Ez a gondolat elvezet a másik forráshoz, a hazaféltéshez. A lángész nem magyarázza tetteit. Vállalja a legmerészebb helyzetekben is a felelősséget. Még akkor is, ha mindenki félremagyarázza. A tudatosan Istenben hívő ember rábízta magát az ő ítéletére. A csak rejtetten hívő tudja, hogy az idő neki dolgozik. Az erkölcsi elégtétel majd elkövetkezik. Nehezen értették meg, hogy a fiatal zeneakadémiai tanár (1907) mindig elégedetlenségét fejezi ki a kormány művészet- és társadalompolitikájával szemben. A szakmabeliek jól ismerték a jobb világ utáni vágyát.

1918-ban a legkiválóbb és legnagyobb tekintélyű művészekkel együtt felkérték az ország zenei közügyeinek vezetésére. A Tanácsköztársaság bukása után az eredmény: felfüggesztés. Majd hosszú idő után visszahelyezés a régi állásába. A harc további folytatása az uralom lévőkhöz ellen.

Második világháború. Teljes átalakulás.

Itt kezdődik a mindenre kiterjedő ártatlanság a kormányzat részéről. Nem tudták elképzelni, hogy aki évtizedekig teljes erőből küzdött a megújulásért, annak nem kell feltétlenül kommunistának lennie. Lassan mellőzni kezdték. Majd eltiltották művei előadását. Aztán jött a botrány, mikor a külföldi sajtó mindezt, mint világszégyent tárgyalta és összehasonlította Sztálin és Hitler numerus claususával. Magam is olvastam a titkos rendeletet, melyet egyik jóakarója, szégyenkezését kifejezve, mutatott meg kettőnknek.

Aztán lassan tisztult a szemlélet és a világhírnév hatása itthon is érezte az igazságot. Megtisztult körülötte minden. Tágszemléletű irányítók belátták, hogy akihez az egész világról szinte hetenként jönnek küldöttségben, nem lehet más, mint a magyarság büszkesége, akinek egyéni útját és feddhetetlen felfogását csak tisztelni lehet és kell is.

Brosúraműveltségű nem is érthet meg olyant, mint például az alanti: Kodály senki előtt nem titkolta állásfoglalását. Mindig feltételezte, hogy a beszélő partner van annyira tárgyilagos, hogy az ő objektív érvei mögött meglátja az egész embert, aki sohasem magáért gondolkodott, ha-

nem mindig az egész országért. Ilyen borotvaélen járó beszélgetés folyt le jelenlétemben közte és Budapest egykori szovjet városparancsnokának segédtszjtje között.

Két külön világból indult a beszélgetés. Mind konkrétabbá váltak az ezredes kérdései. Az egész ország zeneművészetére vonatkozott a muzsikát és más művészeteket becsülő ember érdeklődése. De minden kérdés lényege mégis a politikai állásfoglalás volt. Egyszer csak ezzel fordult Kodályhoz: Tanár úr, önt mindenki egyenes embernek ismeri. Azt is tudjuk, hogy sok dologban nem helyesli tetteinket. Mondja meg, valóban szeret bennünket a magyar nép, ahogy most az elmúlt napokban annyi helyen hallottam.

Néhány másodpercnyi gondolkodás után Kodály így válaszolt: A magyar nép nagyon tehetséges. Pontosan felismeri, mennyit érnek a szavak. Ha maguk országunk és népünk javát szolgálják, a magyar anyák legkisebb gyermekükbe is beoltják maguk iránt a hálát. De, ha nem, ne várjanak mást, mint néma beletörődést. Remélem, mindent országunk és népünk javára tesznek. – Tanár úr, ezt vártam öntől. Ilyen világosan és tömören még sohasem fogalmazták meg ezt a témát. Magam mindent megteszek, hogy pozitívum legyen a jelenlétünk az önök számára.

Kodályt hazaszeretete indította népdalgyűjtő útjára. 1903-ban, látva, hogy rejtett kincset tartogat ez a sokat vesztett ország, látott hozzá annak felkutatásához. Minden „új dallam” további munkára sarkallta, és küldte újabb és újabb településekre. Legnagyobb örömei közé tartozott, ha látta, hogy növéndékeiben is fogékonyan jelentkezett a gyűjtés vágya. Jó néhányuk fölmerte a parasztdal fogalmában a magyarság egykori életének vetületét. Saját példájával bizonyította, hogy egy négyesoros, egyszerűnek látszó népdal a maga mikrokozmosz életében éppen olyan tökéletes lehet, mint egy nagy zeneszerző munkája által elkészült szimfónia.

Érdemes erre példát mondani. Megvilágítani, hogy csak a tökéletes él túl évezredek, minden változás ellenére. Beleegyökezik az anyaföldbe, és százsorosán újjáéled a legtermészetesebb életformát követő néprétegekben.

– A Repülj páva bizonyítja, hogy a dal is, a szöveg is megihlet lánglelkű szerzőket. Adyt megihlette a szöveg, Kodályt pedig a dallamon kívül Ady szövege. Ebből a kölcsönös ihletéből származott egyik legzseniálisabb műve. De egyúttal jó példát is kapott vele a honfoglalás előtti magyarság életére. Íme a megtörtént jelenetet így mondta el nekem:

A Páva volt másoron Moszkvában. Koncert után odajön hozzám: Espaj, a jó nevű népdalgyűjtő. Tolmács kísérte. Remegő hangon, meghatódottan mondja: Maestro, szívem mélyéből mondok köszönetet önnek, hogy egyik lejegyzett dalomat dolgozta föl.

– Kolléga úr, mikor és hol gyűjtötte ezt a dalt?

– Néhány éve a cseremiszek között.

– Már én sokkal előbb írtam le ezt, innen jó 1500 km-re Nyugatra.

Az egyik legmeggyőzőbb élő bizonyítéka volt régi feltételezésének, hogy az őshaza dallamkincse valami rejtett módon 1500-2000 évet is megél az eredetitől teljesen más földrajzi és társadalmi körülmények között is.

A másik teljesen személyes jellegű, mely prófétaí előrelátását is bizonyítja, de hazaszeretetének is sajátos megnyilatkozása. – Mindig szívén viselte, hogy növendékei szakmájuknak ne barbár képviselői, hanem általános műveltségű emberei legyenek. Maga is ezért tanult meg annyi nyelvet, hogy hozzájusson az eredeti forráshoz.

Ez történt: 1940-ben egyik szentatyva olvasása közben, minden átmenet nélkül, ezt a megdöbbentő mondatot mondta:

– Meg kell tanulni oroszul.

– Miért? – kérdeztem.

– Mert az ottani Tudományos Akadémia kiadványai közül néhány eljutott hozzám.

Látom a tartalmából, a kottapéldákból, milyen alapos munka folyik népdalgyűjtés területén. De a magyarázatot nem értjük. Legföljebb csak akkor, ha más nyelvre jól-rosszul lefordítják. Sohasem tudjuk bizonyosan, hogy egyik-másik helyen a fordítás pontatlan, vagy a gyűjtő írta helytelenül. Így nem lehet tudományosa dolgozni, mikor tudjuk, hogy az ottani rokonnépeknél mennyi földerítetlen adat van, ami ránk is vonatkozik. Klasszikus műveltségű embereink tanuljanak meg oroszul. Akkor senkire sem szorulunk. Rögtön elővett egy Röpülj páva-szerű példát a rokonnépek gyűjtéséből.

Mikor hét év múlva, négy év távollét után 1947-ben visszajöttem, első mondatai közt volt:

– Ugye megtanult oroszul?

– Igen.

– Akkor máris kezdhetjük a munkát.

Egész élete teherhordás volt. A zseni mindent átfogó alkata nem tért

ki a hátgörnyesztő, ütésekkel is oszto-gató sors elől. Mint sajátját viselte azok terhét, akik tudatosan benne éltek lelkében: Pázmány aggodását a magyarság életéért, Zrínyi küzdel-mét. (Katonáihoz hasonlította magát, akik mindig odamennek, ahol rés támad az ostromlott váron.) Teleki Pál vértanúságát. Erasmus örök elé-gedetlenségét és gyökeréig javítani törekvő ajándékát. Morus Szent Ta-más országos gondot hordozó lelkét. És sokszor visszatérően Szent István örökös aggodását a kereszténységért és magyarságért.

A Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg-megyei Tagcsoportja 1985–2018

Értékvesztett korunkban... jól esik Kodály gondolataival töltekezni, akinek írásai – akár Bibliánk is lehetne – számos időt álló tanítást hordoznak. (Tarcai Zoltán, Közgyűlés 2008. Budapest). Mint például:

„... minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használni, hazájának szolgálni tud. Az igazi művészet az emberiség emelkedésének leghatalmasabb eszköze, s aki azt minél több embernek hozzáférhetővé teszi, az emberiség jótévője” (Ki a jó zenész? 1953)

„Mi tehát a teendő?”

Mennél nagyobb tömegeket közvetlen érintkezésbe hozni igazi értékes zenével.” (Vidéki város zeneélete, Városi Színház, Nyíregyháza, 1937)

Ezen gondolatok jegyében ápolja Kodály Zoltán szellemi örökségét a Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg-megyei Tagcsoportja, amely **1985. március 29-én** alakult – vidéken elsőként – közel 200 fővel a Bessenyei György Tanárképző Főiskola ének-zene tanszékének tanszékvezetője, **Tarcai Zoltán** karnagy, egyházzeneész elhivatott, önzetlen munkájának köszönhetően.

Tarcai Zoltán és Tagcsoportunk alakuló közgyűlése a Váci Mihály Városi Művelődési Központ kamaratermében (1985. március 29.)

Részlet az alapító elnök *Tarcai Zoltán Egy vidéki tagcsoport elindulása* címmel megtartott beszédéből:

„Kodály mindig a jövőnek dolgozott. Ezért is emlegette éppen itt Nyíregyházán, a „belterjes munka” fontosságát, s kárhoztatta az „olvasatlan ezrekért” megvásárolt produkciókat, melyeknek tartós hatásában nem hitt. „Anyagi eszközökkel lehet rövid időre elkápráztatni, más városok irigy-

ségét felkelteni, de a lelkekben maradandó zenekultúrát teremteni nem lehet. (Kodály)

Ha az új tagcsoport „csak” annyit vállal magára, amennyi e mondatból következik, lesz munkája hosszú évekre...” (Tarcai 2015. 43.)

A **Kodály Társaság elnöke Szokolay Sándor** nem tudott részt venni az alakuló ülésen, levélben köszöntötte a tagcsoportot. Idézet a levélből:

*„Kedves Kodály által megigézettek Derék Hada!
... nyugodt és bizakodó vagyok megalakulásotok felől! A garancia: a vidék még mindig tisztább, és töretlenebb LELKESEDÉSE! ... és Élő Értékeitek... Szolgálatot vállaló, másokért még élni tudó Elhivatottaké! Igen! Éppen ezért vágytam Nyíregyházára most, hogy belőletek én is meríthessek!*

*Kodályról nem Kodályért kell szólnunk: hanem Magunkért!
Egész népünkért! Műveltségünkért, Magyarságunkért! S Jövőnkért!”*
(Tarcai 2005. 39.)

A megalakult tagcsoportunk elnökségének tagjai:

- Babka József – zeneiskola igazgató
- Dancs Lajos – főiskolai docens
- dr. Erdész Sándor – kandidátus, néprajzkutató
- Erdős Jenő – ny. igazgató, karnagy
- Ferenczi Erzsébet – karnagy
- dr. Margócsy József – ny. főigazgató
- Nemes Csabáné – szaktanácsadó
- Szabó Dénes – Liszt-díjas karnagy
- Tarcai Zoltán – tanszékvezető

Tarcai Zoltán, Zoli bácsi évtizedeken át volt a megye zenei életének meghatározó egyénisége. A Móricz Zsigmond Megyei Könyvtár támogatásával tartott ismeretterjesztő előadásai mágnesként vonzották az igényes kultúra iránt érdeklődőket. Az igen különleges és sokoldalú témákat kifejtő lélektől lélekig ható előadásait igényes zenehallgatásokkal és élő szemelvényekkel (vers, próza) színesítette.

Néhány előadás sorozat csak címszavakban a TIT Bessenyei György Szabadegyetem zeneművészeti tagozatának szervezésében megtartott „tagtoborzó” előadásokból:

- Korok és egyéniségek a magyar zenében (16 előadás)
- Évezredek muzsikája (8 előadás)
- Údvtörténet és zeneművészet (8 előadás)
- Verdi a lélekelemzés mestere (8 előadás)
- „Az igazat mond, ne csak a valódit”. A verista opera és mesterei (8 előadás)
- Dalok mesterei – mesterek dalai. (8 előadás)
- Nagy mesterek, nagy művek. (9 előadás)
- Egy életmű tanulságai – Bartók Béla (8 előadás)

- Úton Kodályhoz I. II. (16 előadás)
- A Biblia éve után, Szent Pál 2000. éve (5 előadás)

„Tagcsoportunk célkitűzése alig lehet más, mint minél több olyan alkalmat szervezni, melyben közösségi együttlét alkalmával találkozhatunk Kodály életművével, újra és újra átélhetjük szellemi hagyatékának embernevelő, lélekmegtartó hatását.

Így érthetően munkánk gerincét az évfordulós megemlékezések adják, vissza-visszatérő ünnepségek formájában. S Nyíregyházának különös ajándéka a sorstól, hogy Kodály életében három alkalommal is megfordult a városban, ... s ez ad számunkra felelősséggel, de szívesen vállalt kötelezettségeket.” (Tarcai 2008. 56. 57.)

Mindvégig ez a felelősségteljes, szívesen vállalt kötelezettség határozta meg elnöki munkáját. Nem volt olyan év, amikor Kodály születéséről és haláláról, a Zene Világnapjáról ne emlékeztünk volna meg.

Több évtized tevékenységét nem lehet részletesen áttekinteni, csak néhányat emelek ki az általa megtervezett és megvalósított több száz évfordulós megemlékezésből:

Galántai Kodály Napok (1987)

Szokolay Sándor köszöntése (1988. 03. 05.)

- Közgyűlés és emlékülés Kodály halálának évfordulóján a 4. sz. Általános Iskola dísztermében. A díszterem előterében kis ünnepség keretében köszöntötte a *Cantemus Gyermekkar Szokolay Sándor* zeneszerzőt, a MKT elnökét.

Egy gondolat Szokolay Sándor köszöntő beszédéből:

Nyíregyházán Kodály szellemét nem rakják véka alá! Világlik!

A *Kelet-Magyarországban* (1988. 03. 19.) *Támadjon fel a szeretet* címmel jelent meg exkluzív interjú a Kossuth-díjas zeneszerzővel. Részlet az interjúból:

„Milyenek látja a szabolcsi csoport tevékenységét?

Könnyű szívvel szólhatok: így kell csinálni, ahogy itt végzik ezt a munkát Nyíregyházán. Tarcai Zoltán beszámolóját hallgatva az volt az érzésem, ritkán hangzik egy testület több esztendő munkáját értékelve olyan

számvetés, ami a „hangyákhoz” szól, a muzsika egyszerű munkásaihoz. A szabolcsi csoport eredményei alapján arra lehet következtetni: olyan erő van itt, amely megújíthatja az országot, az egész Kodály Társaságot... Az első vidéki csoportnak azért kellett itt megalakulni, mert itt él Kodály szelleme...

Hogyan érintette Önt a 4-es iskola kórusának meglepetése, amikor Kodály-koncert ráadásszámaként Szokolay-művet énekeltek?

A kedves gesztus természetesen meglepett, de nem ez volt a megdöbbenő, hanem az az élmény, amit ezeknek a gyerekeknek az énekétől kaptam. ... egy-egy Kodály művet, mintha most hallottam volna először... Magasiskolája az éneklésnek, amit tudnak. Szabó Dénes a karmesterük egy varázsló... Nekem egy ilyen kórusmű, mint amit itt hallottam, a legszebb templomi liturgia.

– Ünnepség A magyarokhoz c. kánon komponálásának 55. évfordulóján

Hit és hazafiság Kodály műveiben címmel Szokolay Sándor tartott előadást.

– Kodály Zoltán és Basilides Mária 1926. november 6-án, a Korona Szálló nagytermében tartott estjének 70. 75. 80. évf. 90. évf. – 2016. a Bessenyei Társasággal közösen

– Bartók Béla és Zathureczky Ede 1934. január 10-én (a Bessenyei Kör meghívására) Nyíregyházán adott hangversenyének 60. 70. évfordulója.

– Kodály 1937. május 2-án Nyíregyházán tartott hangversenyének és a Városi Színházban tartott előadásának (Vidéki város zeneélete) 50. 60. évf.

(A korabeli meghívók tanúsága szerint az eredeti cím ez volt: Mit tehet a magyar város a zenekultúráért? Tarcai Zoltán elnökünk értelmezésében: mit tehet egy vidéki tagcsoport a zenekultúráért?)

– Idézet az 50. évfordulón Szőnyi Erzsébet a MKT társelnöke „... igyekszünk az általa kijelölt úton haladni” címmel tartott ünnepi beszédéből:

„...Itt és most viszont meggyőző példáját láthatjuk... ahol van lelkes szakember – hogy ismét Kodály egy híres mondását idézzem: „aki déli harangszókor nem dobja vissza a maltert a vakolóládába” -, s ahol van kezdeményezést támogató vezető, ott nem aludt még ki a lelkesedés tüze, ott megszólalhat a sok szép dallam, és eljuthat költő, zeneszerző „üzene-te” hozzánk, mai hallgatókhoz...” (Tarcai 2005. 50.)

– Kodály 1942. május 2-án Nyíregyházán tett látogatásának 50. 65. és 70. évfordulója.

1942-ben a Kálvineum udvarán tartott Éneklő Ifjúság hangversenyen 1500 dalos énekelte a Forr a világ... kánont Kodály vezényletével.

Az 1937-es és 1942-es nagy Kodály-ünnep szervezője tanítványa, Vikár Sándor volt.

Tagcsoportunk 10. „születésnapja”

– Dr. Bónis Ferenc – zenetörténész, a MKT elnöke – tartott előadást a *Psalmus Hungaricus születése* címmel. A Psalmus szövegét dr. Szabó Gyula főorvos olvasta fel.

– Kodály 1926-os nagykallói gyűjtőútjának 70. évf. Nagykállóban a MMA 2007-ben „Tiszta forrás település” címet adományozott, kifejezve ezzel Kodály Zoltán itt gyűjtött dallamainak, táncainak felbecsülhetetlen értékét.

Tarcai Tanár Úr nagyon sok megemlékezést tartott olyan személyekről, akikre példaképként tekintett, olyan pályatársakról, akiknek a munkáját nagyra becsülte, akiknek munkássága a megyéhez kapcsolódott.

Néhányat megemlítek ezekből a megemlékezésekből is:

- Sík Sándor emlékünnepe születésének 100. évf.
- Bárdos Lajos születésének 70. 80. 85. 95. 100. évf.

A 100. évfordulón a tagcsoport kezdeményezésére emléktábla került a Korona Szálló falára, emlékeztető arra, hogy Bárdos 12 nyíregyházi látogatása során ebben az épületben tartotta előadásait, vezényelte műveit, példamutatóan segítette megyénk kórusainak fellendülését.

Az avató beszédet Margócsy József, a BGYTKF főigazgatója mondta. Megszívlelendő, amit a zeneszerzőtől idézett: „Minél több értéket találunk valamilyen, annál jobban megszeretjük. Márpedig lényeges az, hogy szeressük, amivel foglalkozunk. És megszeretessük azokkal, akik ránk vannak bízva.”

(Tarcai 2005. 108.)

- Szőnyi Erzsébet és Kocsár Miklós szerzői estje 70. születésnapjuk alkalmából.
- Kiss Áron halálának 80. évfordulója. Szülőhelyén, Porcsalmán emléktáblát avattak a tiszteletére.
- Simándy József halálának 5. 10. évf.
- Dancs Lajos (a képen) halálának 5. 10. 15. 20. évf.

A 10. és 20. évfordulón „Szól a figemadár...” megyei népdaléneklési verseny.

„Nélküle... kevesebbet tudnánk arról a gazdag népdalkincsről, melynek felkutatásában, gyűjtésében és rendszerezésében oroszlánrészről vállalt, s hangyaszorgalmú közreadásával, terjesztésével rangot szerzett a nyírségi, szatmári dalok szépségének.” (Tarcai 2008. 160.)

– Dr. Margócsy József

– Erdős Jenő bácsi – köszöntésük 80. születésnapjukon.

A „testvér szervezetek” nevében köszönti: dr. Bánszki István, a Besenyői Társaság elnök, Labossa Gusztáv a Városvédő egyesület elnöke és Schmidt Sándor faragó népi iparművész.

Néhány kiragadott példa az emlékezetes előadásokból:

- Vargyas Lajos: A magyar népballada és Európa, közreműködött: Jancsó Adrienn, Kodálné Péczeli Sarolta és Hajdú Roland
- Olsvai Imre: A „Kodály-művek népzenei gyökerei. Km. Kóka Rozália. Tiszán-innen, Dunán túl... a magyar népdalok táji tagozódása
- Jancsó Adrienn: Kincses Kolozsvár
- Sárosi Bálint: Szénfi Gusztáv kora és a magyar népies zene Czinka Pannától Bihari Jánosig. (Legenda és valóság a verbunkos korszak körül)
- Kóka Rozália: Bukovinai székely népdalok és népmesék
- Erdélyi Zsuzsanna és Ferenc Éva: A világ váltáságért
- Jáki Teodoz: A moldvai csángókról
- Szabó Helga: Emlékeim Kodályról

Tarcai Zoltán a tagcsoport első 20 évének igényes és tartalmas programját összegezte a 2005-ben Erdélyi Tamás szerkesztésében megjelent KRÓNKA című kötetében.

Elnökünk 2009. december 26-án bekövetkezett halála után a Társaság vezetését dr. Joób Árpád népzenekutató, a Nyíregyházi Főiskola ny. tan-székvezető tanára, a Délibáb együttes egykori vezetője vette át.

Hogy Szabó Dénes felkérésére igent mondott, abban bizonyára szerepet játszottak nyíregyházi gyökerei. Nagy kihívást jelentett számára az elnöki megbízás, hisz Debrecenből kellett átjárnia a rendezvényekre, volt egy Tarcai Zoltán által több mint két évtized alatt kijelölt út, amelyet

a Tagság megszokott, de amelyet ugyanúgy folytatni nem lehetett, hiszen Ő egy teljesen más személyiség volt. De azért is, mert korábban Ő zenei együttesekkel dolgozott, a tagcsoportban pedig vannak ugyan zenészek, de a döntő többség különféle foglalkozású, hivatású személyekből áll, akiket összeköt a klasszikus zene, a klasszikus értékek szeretete. A Tagcsoportban végzett munkája során megismert emberi értékei – humánus, alázat, tisztelést – átsegítették ezeken a problémákon.

Az ismeretterjesztő előadásainak, megemlékezéseinek nagy része természetesen népzenei indíttatású volt. Pl.

– A magyar népzene rendszere és szelleme Kodály Zoltán 333 olvasógyakorlatában.

– A magyar népdalfeldolgozások kincsei (Kodály: A magyar népzene 1924–32, 1964)

– *Bartók és Kodály első népdalfüzete* megjelenésének 100. évfordulója és *Bartók Negyvennégy duó két hegedűre* c. sorozata komponálásának 75. évf.

– Kodály 1910-es szerzői estjének 100. évfordulója.

Népzenei kiadványainak bemutatása:

– *Jelenti magát Jézus...* (Válogatás a Magyar népzene keresztényszellemiségű anyagából)

– *Félre bánat, félre bú...* (Válogatás a magyar népzene vidám, mulató anyagából)

Különösen szívén viselte a megye népzenei értékeit, hagyományait:

– *Emlékezés Kodály első, 1921-es szatmári gyűjtőútjára*

Emléktábla avatása Túrricsén. 2012.

Az emléktáblát készítő Schmidt Sándor, a Népművészet Mestere

A parókian található asztal, amelyen Kodály lejegyezte a dallamokat.

„Szeretnénk, ha Túrricse és a szomszédos szatmári vidék büszke lenne erre a régvolt eseményre. Az iskolában talán szólhatnának az itt gyűjtött dallamok. Talán még szebbek volnának az ünnepek, ha egy-egy régi dallam, újévi köszöntő, húsvéti kántáló is felcsendülne. És így csak-csak közelítenék a Kodály megfogalmazta cél felé, ami nem kevesebb, mint – népből született, művelt Magyarország”. Írta Elnökünk az eseményről a Kodály Hírekbe.

– Találkozás Fülöpön *Gulyás Istvánné* adatközlővel. „A fülöpi bíró háza” címmel jelentek meg a tőle gyűjtött népdalok.

Az előadásokat – meghívott előadók esetében is – mindig az adott évszakhoz, egy-egy ünnephez vagy évfordulóhoz kapcsolódó rigmussal, verssel vagy énekkel vezette be, citera, duda vagy tekerőlant kíséretével. A búcsúzás is énekszóval történt, szép esti énekkel. Ezekkel a meghitt pillanatokkal nagyon megérintette lelkileg a jelenlévőket.

Meghívott előadó volt pl.:

– *Bereczky János*: A magyar népdal új stílusa

– *Dr. Ittzés Mihály*: Bukovinától Svájcig, Árgírus nótájától a Duóig, Kodály 1914.

– *Bényei József*: Magyar költők versei Kodály Zoltánról.

Mindezek mellett a Nyíregyházi Főiskola Zenei Intézete és a Kodály Zoltán Általános Iskola közreműködésével megszervezte az országos zenepedagógiai és zenei közművelődési találkozót, a „Nyíregyházi műhely”-t. A *Daloló csütörtök* keretében havonta egyszer közös éneklésre, daltanulásra hívta a népdalt szerető közönséget a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárba.

Tagcsoportunk 2015-ben szentmise és énekkari hangverseny keretében emlékezett korábbi Elnökünk *Tarcai Zoltán halálának 5. évfordulójára*.

Sajnos, 2016. május 11-én *dr. Joób Árpád* tragikus hirtelenséggel elhunyt.

Ezután vállalta el többszöri felkérés után a Társaság vezetését *Szabó*

Dénes Kossuth- és Liszt-díjas karnagy, a MMA Tagja, a Nemzet Művésze, a Cantemus Kóruscsalád igazgatója, aki a Társaság működésének 33 éve alatt minden jelentős rendezvényen „megidézte” Kodály szellemiségét kórusainak közreműködésével, akinek kórusai a Kodály módszernek köszönhetően évtizedek óta kiemelkedő eredményeket érnek el nemzetközi versenyeken, és akit *Bárdos Lajos* szellemes ötlettel a „három té” búvós erejével jellemzett 1993-ban Nyíregyházán egy jubileumi rendezvényen:

„ha a Tanár szereti a Tantárgyat és a Tanulót, akkor a Tanuló a Tanárán keresztül óhatatlanul megszereti a Tantárgyat is. Ez a hármas egység sugárzik, izzik Szabó Dénes tanítványainak énekében, oly természetes, oldott légkört teremtve, hogy hatása alól senki sem vonhatja ki magát... Jó tudni, hogy a Kodály nevet viselő iskola híven őrzi és megnyi-

latkozásaiban tükrözi a Mester szellemi hagyatékát. S a mai elvadult világban csillogó szemmel és kipirult arccal kiáltják világgá tanulságos gondolatainak egyikét: „Az ének szebbé teszi az életet, az éneklők másokét is” (Tarcai 2008. 190.)

Programjának meghirdetése után a társaság létszáma jelentősen megnövekedett, jelenleg közel 600 fő. Elnökünk folytatja az elődök által rendszeresített programokat, és mindenre elszánt a tekintetben, hogy „össze kell fogni a város és a megye szellemi erejét”.

A Cantemus Kóruscsalád nagy élményt jelentő hangversenyei mellett a meghívott, többnyire Kossuth-díjas előadókkal szerinte „... a megyében olyan kulturális lehetőséget tudunk teremteni, amiket az egész ország irigyelhet.” Eddig már olyan világhírű előadók fogadták el meghívását, mint Kelemen Barnabás hegedűművész, Kokas Katalin hegedű- és brácsaművész, Matuz István fuvolaművész, Hegedűs Endre, Bogányi Gergely, Vásáry Tamás, Rohmann Imre és Kuruc Tünde zongoraművészek, Rohmann Ditta csellóművész, a Széchenyi-díjas Freund Tamás agykutató, a Kossuth- és Munkácsy-díjas Fekete György belsőépítész, iparművész, a MMA tiszteletbeli elnöke, Perényi Miklós csellóművész, Földes Imre Erkel- és Prima-díjas zenetörténész, zenepedagógus...

A Cantemus Családi bérlet plusz keretében ezekre a hangversenyekre a Kodály Társaság tagjai kedvezményesen vásárolhatnak belépőjegyeket és ezeken az estéken megvalósul Kodály azon célkitűzése, melyet éppen Nyíregyházán fogalmazott meg 1937-ben: „Mennél nagyobb tömegeket közvetlenül érintkezésbe hozni igazi értékes zenével.” (Vidéki város zeneélete)

Vendégünk volt Hegedűs Endre és Fekete György

Néhány példa a sokakat vonzó előadások közül:

- Freund Tamás: Agyhullámok – memória – kreativitás, belső világunk és az információrobbanás hatásai.
- Földes Imre: Psalmus Hungaricus
- Solymosi Tari Emőke: Lajtha László munkássága
- dr. S. Szabó Márta: Schubert és Goethe kapcsolata
- Szabó Soma: Liszt – Les préludes

- Kissné dr. Mogyorósi Pálma: Gárdonyi Zoltán munkássága
  - Joó Csabáné: Gyökerek – Bartók Béla, Gaál István dokumentumfilmje
  - Tirpák Ferenc: Megemlékezés Szent László királyról
  - Dr. Sipos László: Zenés utazás a „Föld körül”
  - Harsányi Gézané: A Kállai kettős történet
- A Reformáció 500. évfordulójára Tagcsoportunk egy *protestáns vesperással* emlékezett a belvárosi református templomban.
Kodály-Arany balladaest.

Nyári kirándulásaink

„...Kodálynál a zene soha nem elszigetelten, öncélúan jelenik meg, hanem az élet teljességének szerves részeként... Ezért egyik legfontosabb feladatunk olyan alkalmak szervezése, amelyek élményt adóan töltik be ezt a funkciót. Előadások, hangversenyek mellett talán legmélyebb nyomot azok az utazások hagytak bennünk, melyeken Kodály nyomdokát követjük.” (Tarcai 2005. 66.)

Tagcsoportunk megalakulása óta majdnem minden nyáron volt „közöségiút kirándulás”, melynek élményeiről rendszeresen beszámoltunk a Kodály Hírekben is.

Bejártuk egész Erdélyt az ide szervezett nyolc kirándulásunk alkalmával. Találkoztunk többek között Zerkula János gyimesi primással, Kányádi Sándor költővel, Kallós Zoltán népzene kutatóval, Nyisztor Ilona népdalénekesssel, Gyimesbükkön megtanultuk a csángók táncainak alaplépéseit Antal Tiborék hegedű-gardon kíséretével. Borospatakán a csángó skanzenben a *Gyüttment Zenekar* autentikus műsora, hangszer és viselet bemutatója és az éppen ott vendégeskedő *Kesice* együttes nyugözött le bennünket.

Jártunk Moldvában, Bukovinában. „A táj szépsége mellett a bukovinai kis falvak – Andrásfalva, Hadikfalva, Istensegits – magyarul semmit nem tudó embereinek őszinte kedvessége, barátsága volt az igazi meglepetés. Itt átélhettük, megérthettük Bartók gondolatát: „az egyszerű emberek között békesség, egyetértés honol. Gyűlöletet más népek iránt csak a felsőbb körök árasztanak.” (Tarcai 2005. 67.)

Két alkalommal kirándultunk Kárpátaljára, 1987-ben részt vettünk a Galántai Kodály Napokon és ellátogattunk a Nyitra melletti Gimes községbe, a „Villó” csoporthoz.

Háromszor voltunk Doborjában és környékén. 1985-ben Bécs – Doborján – Kismarton útvonalon *iff. Bartók Béla* idegenvezetésével. 2015-ben a Fertőrákosi Kőszínházban megnéztük *Mascagni: Parasztbecsület és Leoncavalló: Bajazzok* című operáját. 2017-ben a Liszt Fesztiválon *Gottlieb Wallisch* hangversenye jelentett feledhetetlen élményt számunkra.

Négyszer szerveztünk Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirándulást. 1994-ben *Simándy József* is velünk tartott, aki sok-sok éven át énekelte a Psalmus Hungaricus tenor szólóját a nyírbátori református templomban.

Ellátogattunk a „*Mátrai képek*” községeibe (*Szuha, Tar, Mátraverebély, Zobor*).

Kóka Rozália vendégei voltunk Érden, Ő erdélyi utazásainkon is velünk tartott.

Palócföldön a *Madách* és *Mikszáth* emlékek után hangulatos estét töltöttünk el *Holecz Istvánné* és *Pál Pista* bácsi társaságában *Rimócon*.

Zempléni barangolásunk fénypontja volt, amikor Elnökünk, *Joób Árpád* vágáshutai „nyári rezidenciáján” vendégeskedtünk, ahol a „kultúracsúriben” *Erdei Péter* bemutatott nekünk Kodályról egy nagyon tartalmas filmet. A kellemes napot Sárospatakon, a *Zempléni Fesztivál* nyitókoncertjén zártuk, ahol éppen a Cantemus Vegyeskar énekelte.

A Balaton-felvidéken *Deák Ferenc* nyomába szegődtünk dr. Szinku Mihály Deák-kutató vezetésével.

2018-ban *Bach, Liszt* és *Wagner* emlékek nyomába eredtünk, Regensburg–Bamberg–Eisenach–Wartburg vára–Weimar, Bayreuth–Nürnberg útvonalon, valamint megyénk *Európa Nostra-díjas templomait* kerestük fel *Sipos László* Forster-érmes műemlékfotós szakmai vezetésével.

Néhány kép a kirándulásokról:

Nyári kirándulás Erdélyben. Vendégségben, a Gyimesben, Zerkula János és Regina néni híres zenészeknél. (1995. június 23–28.)

Rimóc – Holecz Istvánné (2010)

Vendégségben elnökünknel, dr. Joób Árpádnál Vágáshután (2013)

Több alkalommal koszorúztunk Kodály, Bartók, Bárdos Lajos sírjánál. Természetesen nem maradt ki a programunkból Kodály köröndi lakása, Bartók Csalán utcai villája és a Liszt Múzeum sem. A Zenetudományi Intézetben *Vikár László* kalauzolta a társaságunkat és *Kovács Sándor* mutatta be a Bartók Archivum titkait.

A kirándulások mellett rendszeresen szerveztünk, szervezünk színház és operalátogatásokat Debrecenbe, Miskolcra és Budapestre 50-100 fővel. Nyíregyházán a Filharmóniai és Cantemus hangversenyek törzsközöniségét is a Kodály Társaság tagjai adják.

Tagcsoportunk 33 éves töretlenül tartalmas és színvonalas munkássága méltán került be 2018-ban a **Települési Értéktárba**.

Belinszky Etelka

Irodalom:

TARCAI ZOLTÁN: *Krónika*. Nyíregyháza, 2005. Kiadta a MKT Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tagcsoportja

TARCAI ZOLTÁN: *Emlékeim*, Nyíregyháza, 2008. Kiadta a Nyíregyházi Városvédő Egyesület

Kodály és Pécs

„Pécs a tudomány és művészetek magvainak terjesztésére különösen alkalmas.”

V. Orbán pápa bullájában olvasható Nagy Lajos királyunk ezen megálapítása. Ez a mondat a pécsi egyetem 1367-es alapításakor hangzott el. A Szent István-i időktől kezdve napjainkig az ország zenei életének egyik központja Pécs. A 20. század első felében jeles paptanárok és világi tanárok ültetik el a zene szeretetét az ifjúság körében – még a két világháború nehéz időszakában is. Meg kell említenünk a Pius Gimnázium jezsuita tanárait, a rendkívül tehetséges világi zenetanárt Horváth Mihályt, majd később Nyolczas Ipolyt és Agócsy Lászlót, akik megalapozták a rangos pécsi zeneoktatást.

1927-ben a fővárost megelőzve Pécs rendezte az első „Éneklő Ifjúság”-ot. Agócsy László vezetésével a város főterén, a Széchenyi téren volt az első ilyen kórustalálkozó, majd 1932-ben és 34-ben a következő.

1945 ősze rendkívüli jelentőségű Kodály Zoltán és a pécsi, de a magyar és az egyetemes zenei élet kapcsolatában is. A budapesti ostrom után Kodály és felesége Emma asszony hosszabb időt tölt Pécsen és itt hozza először nyilvánosságra az új magyar zenei neveléssel kapcsolatos elgondolásait. Kodály Cinka Panna c. operáján dolgozott, de egy pár nap eltelte után felkereste a konzervatórium jeles tanárait: Agócsy Lászlót, Maros Rudolfot és Weininger Margitot. Röviden elmondta nekik terveit az új zenei nevelésről: *„Mit kell tenni? Az iskolában úgy tanítani az éneket és a zenét, hogy ne gyötrellem, hanem gyönyörűség legyen a tanulónak és egész életre beleoltsa a nemesebb zene szomját.”* A konzervatórium tanárai lelkesen vállalkoztak a kísérletre, s azonnal tisztázták, hogy a tanítás alapja a relatív szolmizáció lesz.

Kodály 1945. október 27-én „Pécs magyar zeneváros” címmel tart előadást a Leówey Klára Gimnázium dísztermében. A zsúfolásig megtelt teremben egyebek közt kifejti, hogy Pécsen sokkal többet kell tenni azért, hogy igazi „zeneváros” legyen. Kevés a „kótaértő”, pedig csak az ének után közeledhetünk valamely hangszer tanulásához. Először zenére kell tanítani a gyerekeket, s csak azután hangszerre. Első kötelesség tehát: a magyar zenei anyagot alkalmas módszerrel megtanítani. A módszer a relatív szolmizáció, melyet Agócsy László szolfézs-csoportja mindjárt bemutatott. Kodály november 19-én már a nagy nyilvánosság előtt, a Pécsi Nemzeti Színház színpadáról fejti ki a zenei nevelésről vallott elveit:

„Régóta és sokat hirdettem már, hogyan kellene a gyermeki lelket a magyar zenei ősfenoménn anyatejével táplálni, hogyan kellene benne a magyar zenei észjárást felépíteni és megerősíteni.”

„A magyar zenéből a nemzetközi zene megértésére könnyű út vezet, fordított irányban nehéz vagy semmilyen. Tehát szükség van a magyar zenei nevelésre, magyar és nemzetközi szempontból egyaránt.”

„Nemzetközi érdeklődésre annál inkább tarthatunk számot, mennél magyarabbak vagyunk.”

1.

„A magyar zenei nevelés megvalósításában egy ilyen városnak mint Pécs, nagy szerepe lehet – esetleg a fővárosnak is példát mutató, kezdeményező szerepe.”

„A demokrácia ezen a ponton kettőt jelent: egyik a zenei művelődés eszközeinek hozzáférhetővé tétele mindenki számára, másik a nemzeti sajátosságok teljes érvényesítése. Mindkettőt munkálja pécsi úttörtés.”

A kiragadott gondolatok természetesen csak egy rövid részét képezték az előadásnak, melyet a felhangzó kórusművek és a II. vonósnegyes bemutatása mellett nagy ovációval, negyedórás vastappsal fogadott az ötszáz fős közönség. Végezetül Kodály köszönetet mondott Pécs városának, hogy az 1944–45-ös év sok rettenetes megpróbáltatása után itt tölthette az őszt. A Kodály házaspár mielőtt visszatért volna Budapestre, hosszabb ideig Dombóváron tartózkodott, ahol megtekintették a városi népdalversenyt. Ezt a versenyt egy szőke kislány, *Péczely Sarolta* nyerte meg, aki már akkor 85 népdalt tudott emlékezetből énekelni...

Az elkövetkező években a hangszeres és szolfézsoktatás, valamint az általános iskolai énekoktatás terén vitathatatlan előrelépés történt. Kodály kiharcolta, hogy 1950 szeptemberében Kecskeméten megnyíljon az első ének–zene tagozatos általános iskola. Ezt követte Pécsen 1954-ben a Pedagógiai Főiskola Gyakorló Általános Iskolájában induló zene tagozat *dr. Péczely Lászlóné* vezetésével, majd 1958-ban Komlón, *Tóth Ferenc* irányításával.

„A ritmus idegfejyelmező ereje, a gége és tüdő tréningje közvetlenül a testnevelés mellé kapcsolja az éneket. Mind a kettő naponként szükséges, mint az étel.” (*Kodály*)

A középiskolai énekoktatás ezzel ellentétben visszaesik, sőt kivonul a gimnáziumokból. Kodály szívós állhatatosságának köszönhető, hogy 1955-ben a gimnáziumok humán osztályaiban visszaállították a tanítást. Majd a kecskeméti zenetanárok kérésére 1958-ban a Katona József Gimnáziumban megkezdte működését az első ének–zene tagozatos osztály.

Pécsen 1957-ben indult meg a gimnáziumi ének – zene tagozat szervezése. Ekkor lett a Janus Pannonius Gimnázium ének tanára *Ivasivka Mátyás*, akinek tájékoztató és előkészítő munkája nyomán az iskola kérvénnyel fordult a Művelődési Osztályhoz, hogy ének–zene tagozatos osztály indulhasson. A kérvényt elutasították, el sem küldték a minisztériumba. Szerencsére a gimnázium vezetése nem törődött bele a ku-

darcba és Kodályhoz fordultak segítségért. Ivasivka Mátyás 1963 februárjában felkereste a Mestert. Miután Kodály meggyőződött arról, hogy Pécssett biztosítottak a személyi feltételek, csak ennyit mondott: „A jövő héten megyek a miniszterhelyetteshez, majd megemlítem neki a dolgot.” A megemléstől minisztériumi engedély lett, 1963 szeptemberében pedig megkezdte működését az ének–zene tagozat a Janus Gimnáziumban. Az első tíz év sok sikert hozott, melyet leginkább a leánykar reprezentált Ivasivka Mátyás kitűnő irányításával.

2.

1973-ban *Kertész Attila* vette át a tagozat vezetését, mely 1975-ben a belvárosból Pécs egyik munkáskerületébe költözött. Az eredményes munkában viszont nem volt változás, sőt az 1973-ban alapított Bartók Béla Leánykar egyre több hazai és nemzetközi sikert ért el. Az eredmények alapján Kodályné Péczely Sarolta hozzájárult, hogy a Mester 100 éves születési évfordulója alkalmából – az addig Dobó István Utcai Gimnázium – *felvehesse Kodály Zoltán* nevét. Az emelt szintű ének–zene oktatás az iskolában azóta is folyik, bízunk benne, hogy névadójához méltó módon. A tagozat igazi „kórusiskolát” képvisel, mert időközben a 10 évvel fiatalabb vegyeskar is felnőtt a Bartók Béla Leánykar mellé.

Szerencsére Pécssett még adott egy egymásra épülő oktatási struktúra, amelyre eddig is, és reméljük, ezután is lehet építkezni: három ének–zene tagozatos általános iskolára épülő ének–zenei gimnázium és művészeti szakközépiskola, és az építmény csúcán a PTE Művészeti Karának Zenei Intézete. Sajnos Baranya megyében az öt zenei általános iskolából már csak három maradt: *Komlón, Szigetváron és Mohácson*. Országos kitekintésben ez még mindig jónak mondható. Ma is érezzük, hogy ebben Kodálynak óriási szerepe volt. Nemcsak az iskolák tényleges létrehozásában, hanem azok szellemiségében, a kialakult tradíció továbbélésében, az ott tanítók elhivatottságában.

Kodály eseményekben gazdag életének utolsó évtizedében sok időt töltött Pécssett. Ekkor már családi kötelek is fűzik a városhoz. Szinte aktív részese lett a város zenei életének, de elérkezett az 1967. esztendő...

A krónikás szerint február 18-án a Pécsi Liszt Kórus és Zenekar Bach és Händel műveket adott elő a Zeneakadémián Antal György vezényletével. Kodály gratulált a karnagynak és utalt a műsorközlő – Lukin László – megjegyzésére, mely szerint a 21. kantáta 1714-ben született (Pécs zenei életének kezdeteiről 1812-ből vannak adataink!): „*Igaza van Lukinnak. Halle, Lipcse, Pécs...*” Most már tudjuk, hogy ez a gondolat volt Kodály utolsó üzenete Pécs számára. Előremutató és felelősségteljes üzenet. Dr. Nádor Tamás a tragikus nap után többek között így írt a Dunántúli Naplóban: „*Alig néhány hete még itt járt a mecsekalji városban, melyet annyira szeretett, s mely 1945-ban néhány hónapra otthont nyújtott a magyar zene nagy mesterének. Azóta Pécs nemcsak a kodályi zeneoktatás valóra váltásában járt elől, hanem a Mester műveinek nagy szeretettel és gondos betanulással való megszólaltatásában is.*”

Művek sora jelzi Kodály és Pécs kapcsolatának mérföldköveit: az *Öt Tantum ergo* Agócsy vezényelte előadása Kodály jelenlétében, a *Missa Brevis* bemutatója a Dómban október 21-én, az *Agócsy Lászlónak* dedikált „Az éneklő ifúsághoz” c. kórusmű dr. Vargha Károly szövegével. Vargha Károlyt kérte föl Kodály az *Intermezzo* kórusmű változatának szövegírására is, de említsük meg a Tóth Ferenc vezette komlói gyermekkar számára komponált „Harasztosi legények”-et, vagy a Mohács c. kórusmű ősbemutatóját az 1965-ös Keszthelyi Helikonon *Ivasivka Mátyás* vezényletével.

A Pécs-Baranyai Tagcsoport

1995. április 28-án, ragyogó szép tavaszi napsütéses napon telt meg a pécsi Séta tér kórusokkal, zenét szerető polgárokkal, zene tanárokkal, karnagyokkal, akik részt vettek az ünnepi alkalmon, *Varga Imre* Kodály szobrának koszorúzásán. A kórusok mellett koszorúzott *dr. Bónis Ferenc* akadémikus professzor, a Magyar Kodály Társaság elnöke és a Pécs-Baranyai Kórus szövetség elnöke és ügyvezető alelnöke, *Tillai Aurél* és *Kertész Attila* karnagyok.

A Pécs – Vasasi Berze Nagy János Népdalkör Fábíán János vezetésével két népdalcsoportot énekelt Kodály Zoltán gyűjtéséből és Hasznos Árpád Káldi János: Kodály Zoltán című versét szavalta el. Az ünnepi pilanatokat alakuló közgyűlés követte a Pécsi Nevelők Háza Egyesület dísztermében, az intézmény igazgatónőjének, Vincze Csillának

a vezetésével. A Kodály Zoltán Gimnázium Leánykara Kodály Zoltán Táncnóta és Ének Szent István királyhoz című művét énekelte Kertész Attila vezényletével, majd Tillai Aurél egyetemi tanár, a Pécsi Önkormányzat Kulturális Bizottságának elnöke megnyitotta a közgyűlést.

A Magyar Kodály Társaság Elnöksége javaslatára a Pécs-Baranyai Kórus és Zenekari Szövetség elhatározta, hogy megalakítja a Magyar Kodály Társaság Pécs – Baranyai Tagcsoportját. A felhíváshoz csatlakozott a Pécsi Nevelők Háza Egyesület, a Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium és a Komlói Kodály Iskola.

Dr. Bónis Ferenc és Tillai Aurél méltatta a megalakulás jelentőségét, különösen amiatt, hogy Kodály Zoltánt szoros kapcsolat fűzte Pécs városához. Kiemelték Kodály 1945 őszi pécsi tartózkodását, amikor a Mester a zeneész társadalom és a pécsi polgárok elé tárta kidolgozott zenei nevelési elveit.

Az alakuló közgyűlés alkalmával 32 magánszemély és 11 kórus kérte felvételét a társaság pécsi csoportjába. A közgyűlés tiszteletbeli elnökké választotta a 85 éves *Antal György* Liszt-díjas karnagyot, a Pécsi Zeneművészeti Tanárképző Főiskola ny. igazgatóját. A megalakuló elnökség *dr. Andrásfalvy Bertalan* professzor urat elnökké és Kertész Attila karnagyot ügyvezető alelnökké választotta.

Így **1995. április 28-án** *dr. Bónis Ferenc* hozzájárulásával megalakult a Magyar Kodály Társaság Pécs–Baranyai Tagcsoportja. Az elnökség további tagjai: Ivasivka Mátyás karnagy, dr. Nádor Tamás író, zenetörténész, dr. Szabó Szabolcs karnagy, Tillai Aurél egyetemi tanár, Tóth Ferenc karnagy, Veres János a Pécsi Kodály Gimnázium igazgatója. A választás után Vincze Csilla igazgatónő felkérte dr. Bónis Ferenc zenetörténész professzort előadásának megtartására. A nagyszerű előadás – „A Psalmus születése” – után több felszólaló méltatta a megalakulás jelentőségét, aktualitását és beszélt Kodály Zoltánnal kapcsolatos emlékeiről. A Tagcsoport célja Kodály Zoltán szellemi hagyatékának ápolása, zeneműveinek, pedagógiai és tudományos írásainak közzétételé. Erősíteni akarja a közösségi összefogást nemzeti értékeink megőrzésére, újabb értékek létrehozására és átörökítésére. Pécs szellemisége, művészeti, zenei tradíciói erre kötelezik a megalakuló csoportot.

A 23 éve működő Tagcsoport, melynek 15 éve Kertész Attila az elnöke a

Pécs–Baranyai Kórus és Zenekari Szövetséggel minden évben megünnepeli Kodály Zoltán születésnapját, mely egyben a Magyar Kórusok Napja (december 16). Az ünnepi koncertek mellett tudományos előadás – sorozatok is emelték a kerek évfordulók színvonalát.

Előadásokat tartottak: Kodály Zoltánné Péczely Sarolta, dr. Andrásfalvy Bertalan, Antal György, dr. Bónis Ferenc, Csík Miklós, Dobos László, Gaál Tibor, dr. Ittész Mihály, Ivasivka Mátyás, Kertész Attila, Kertész Lajos, Kovács Attila, dr. Lakner Tamás, dr. Nádor Tamás, dr. Olsvai Imre, Rápli Györgyi, Sasvári Attila, dr. Szabó Szabolcs, Tillai Aurél, Tóth Ferenc, dr. Vargha Dezső, dr. Várnai Ferenc, dr. Vas Bence.

A Koncerteken olyan jelentős művek szólaltak meg a két évtized alatt, mint a Psalmus Hungaricus, Budavári Te Deum, Missa Brevis, Zrínyi szózata, A magyar nemzet, Liszt Ferenchez, Jézus és a kufárok, Mátrai képek, Sík Sándor Te Deuma, Semmit ne bánkódjál, Pünkösödölő, Árva vagyok, Ének Szent István királyhoz és még nagyon sok Kodály kompozíció. A Székely fonó két előadásban került bemutatásra óriási sikerrel a Tettyei Szabadtéri Színpadon.

A Pécs–Baranyai Kórus és Zenekari Szövetség a Kodály Társaság Pécs–Baranyai Tagcsoportjával emlékezik meg minden évben a Pécsi Dalárda újjáalakulásának évfordulójáról. A Pécsi Dalárda 1862. március 20-án lépett újra a pécsi közönség elé. Március 20. lett a Pécsi Dalos Nap, melyen a Kodály szobor

és a Pécsi Dalárda emléktáblájának megkoszorúzása, utcai énekes, zenei program után ünnepi koncert következik „Kodály jegyében”.

Jelentősek a népzenei találkozók, a Kodály Gimnáziumban megrendezett megyei népdaléneklési versenyek, a többször megszervezett „Kodály Népdal Maraton”, a megyében hagyományos osztályéneklési versenyek és természetesen a jeles Kodály évfordulók „Éneklő Ifjúság” koncertjei. Kiemelkedő alkalom volt a Galántai Kodály Zoltán Daloskör pécsi szereplése a Kodály Gimnázium Aulájában.

Galántával és a Galántai Kodály Gimnáziummal Kodály szeretett városával a gimnázium 35 éves szoros kapcsolatot tart fenn. Nagyon jól sikerült a 120. születési évforduló megünneplése. Dr. Bónis Ferenc elnök úr „Kodály Zoltán két Hány Jánosa” címmel tartott nagy sikerű előadást,

közreműködtek a Pécsi zeneművészeti Főiskola tanárai és diákjai. Az esti hangversenyen 28 Kodály-művet szólaltattak meg a pécsi kórusok.

Méltó módon sikerült az 2017-es „Kodály év” megünneplése is Pécsen és a baranyai városokban. Folytatódott 2018-ban a Magyar Kodály Társaság megalakulásának 40 éves évfordulójával a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának Liszt hangversenytermében és most október 13-án a Kodály Zoltán nevét viselő iskolák kórusainak országos fesztiváljával. Tulajdonképpen ekkor és itt zárta le a Magyar Kodály Társaság Pécs–Baranyai Tagcsoportja a „Kodály évet”, a 135 éves születési és az 50 éves halál évforduló alkalmából.

„Ha ez így van, hogy a zenében találkoznak az ennyire heterogén műveltségű emberek, akkor nyilván ennek az az oka, hogy a zene az emberi lélek kifejező eszköze, amely mindenkinek egyformán hozzáférhető, akármilyen egyoldalú más műveltségben van elmerülve. És csakugyan, ha végignézzük a kultúra területén, a kulturális csúcspontokon, mindenütt ott találjuk a zenét a vezető helyen. Így volt a görögöknél, így volt a reneszánszban, s így volt, sőt van a távoli-keleten, a kínai, a japán, az indiai műveltségben. Akkor kerül le a vezető helyről, hogyha süllyed az illető kultúra és a vége felé közeledik a fényes korszak.

(Kodály Zoltán, 1964.)

Kodály szavai ma is aktuálisak, a magyar zenei nevelés – és szélesebb körben a magyar közoktatás – ügyében számos ellentmondás húzódik meg, mely Pécsen és a régióban is jelentősen érezteti hatását. A gyerekek a zenével, a különböző művészeti tevékenységekkel tudják legjobban kifejezni érzéseiket, gondolataikat. Ugyanakkor közoktatásunkban az elmúlt évtizedekben a művészeti nevelés háttérbe szorult. Az általános iskolákban heti egy órára csökkent az ének – zene óraszám, van olyan pécsi iskola, ahol ez heti fél óra. Huszonöt év alatt két óra „tűnt el” a gimnáziumokból; maradt egy – egy 9. és 10. évfolyamon. Ez a jelentős óraszám csökkenés és az ének oktatás presztizsének folyamatos romlása az iskolai kórusmozgalom jelenlegi mélyrepüléséhez vezetett.

Az évente megrendezett „Éneklő Ifjúság” koncertjei reprezentálják ifjúsági kóruskultúránk szintjét. A kép ellentmondásos, hiszen kialakult városunkban és körzetében egy „elit” kórus társaság, ugyanakkor a valaha nagyon erős „derékhad” megszűnt létezni, vagy nem mutatkozik. A szakfelügyelet megszűnése óta már nem tudjuk, hogy hány iskolai kórus működik az iskola falain belül. (Bár amelyik nem lép ki a falak mögül, abból igazán sohasem lesz kórus.) Az elmúlt évben a pécsi és baranyai iskolákból már csak két nem zenei tagozatos kórus jelentkezett az Éneklő Ifjúságra. A Kodály centenárium idején még 30 – 35 iskolai kórus énekelt ezeken a rendezvényeken és ugyanennyi a megye város-aiban. Mára a 60–70 fellépő együttesből 12–14 maradt, s azok is az ún.

„tagozatos”, emelt óraszámú ének-zenét tanító iskolák kórusai. Kodály válasza: „*Van e jobb szemléltetőeszköze a társadalmi szolidaritásnak, mint a kórus? Sokan egyesülnek valaminek a megvalósítására, amit egyes ember ha mégoly tehetséges, egymaga nem tud megvalósítani. Ahol mindenki munkája egyaránt fontos, s ahol egyetlen ember hibája mindent elronthat.*”

Az utóbbi időszak pozitív törekvéseit erősíteni kell, így az örömdetesen elindult mindennapos éneklést is. A Kodály Zoltánné tiszteletbeli elnökletével fémjelzett Mindennapos Éneklés Bizottsága komoly munkával készítette elő az elképzelt mozgalmat. Bízunk az új Nemzeti Alap-tanterv filozófiáját megalkotó és a kerettanterveket összeállító kollégák felelősség teljes munkájában, melyhez a Magyar Kodály Társaság Elnöksége és a Pécs–Baranyai Tagcsoport is felajánlja szakmai segítségét.

Kertész Attila

a MKT Pécs-Baranyai Tagcsoport
elnöke

Felhasznált irodalom:

DR. NÁDOR TAMÁS: *Pécs zenei krónikája,*

Kodály Zoltán és Pécs-Baranya,

IVASIVKA MÁTYÁS – KOVÁCS ATTILA: *Pécsi Concerto*

Galántai Ünnepe

85 éve szólalt meg a Galántai táncok

A mátyusföldi Galánta, ahol gyermekkorának legboldogabb hét évét töltötte Kodály, mindig is erőteljesen őrizte a nagy zeneszerző, zene-pedagógus emlékét

85 évvel ezelőtt, 1933. október 23-án mutatták be Kodály remekművét a Galántai táncokat. A Mester tánc-rondója vérbő verbunkos zene, melyet a virtuóz zeneszerzői technika magasrendű szimfonikus alkotásá emelt. A bemutató előadás a Budapesti Filharmóniai Társaság 80 éves jubileuma alkalmából szólalt meg egy nagyszerű Dohnányi és Bartók darab társaságában. Kodály gyermekkorának akart emléket állítani, egyben a régi galántai hagyományt akarta folytatni. *Tóth Aladár* írta: „...egy régen eltemetett magyar világ alakjait idézi, de ugyanakkor világosan érezzük, hogy ezek az alakok csak most, ebben a zenekölteményben kezdik élni igazi életüket.” Kodály mondja 1933-ban: „*Néhány éve, a Nemzeti Zenede könyvtárában, egy pár sárgult füzetet talált dr. Major Ervin. Magyar táncok voltak, bécsi nyomtatványok a 18. század végéről. Innen kerültek elő a galántai táncok témái is. Hogy miért galántaiak?*”

Egyik füzetnek ez a címe: *Ausgesuchte Ungarische Nationaltanze im Klavierauszug, von verschiedenen Zigeunern aus Galantha.*” Kodály szellemesen nyilatkozik: „*Ha hozzátettem egyet-mást, azért van joguk a címre.*” Kodály ismerte a Mihók János primás vezette híres galántai cigányzenekart. Az ő cigány őseiknek és a szép galántai gyermekkorának állít emléket a Galántai táncokban.

Kodály emlékszoba avatása

A város 2018. október 23-án különösen szép és tartalmas ünnepségre hívta az érdeklődőket. A Magyar Kodály Társaság képviselőjében magam is részese lehettem e rendkívüli eseménynek – többek között az Esterházy kastély felújított északi szárnyában izléseesen berendezett Kodály emlékszoba átadásának – és köszönetet mondhattam

a lelkes szervezőknek, a kiállítás megálmodóinak.

Külön elismerést és tiszteletet érdemel e *Kodály-örökség* ápolásában és életben tartásában *Mézes Rudolf*, a Csemadok szervezetének nyugati regionális alelnöke, aki elmondta, hogy: „a Kodály szoba ezentúl befogadja mindazokat, akik kíváncsiak városunk „Nagy Fiának” életére, gazdag munkásságára. Olyan képek, dokumentumok, tárgyak fogadják az ideérkezőket, amelyek által szeretnénk bemutatni a Mester életének, munkásságának azt a szakaszát, mely szorosan kötődik városunkhoz. Azt is szeretnénk megismertetni a látogatókkal, milyen módon próbáljuk őrizni azt az örökséget, melyet Kodály ránk hagyott.”

Szomolai H. Andrea a *Magyar 7 c.* felvidéki hetilap 2018/27. számában részletesen beszámol az eseményről. Az újonnan kialakított zárándokhelyen központi helyet kapott *Pomothy László* Kodály Zoltánról készült portré-festménye. A művész elmondta, rendkívüli örömmel tölti el, hogy ez az emlékszoba megnyílhatott és a festmény megtalálta itt méltó

otthonát. A Kodály-emlékszoba kialakítását jelentős mértékben támogatta anyagilag Galánta város önkormányzata, a Városi Művelődési Központ, a Csemadok országos és városi szervezete, valamint a Galántai Honismereti Múzeum is segítette az emlékhely kialakítását. Bíró László, megyei képviselő, az MKP frakcióvezetője, a galántai önkormányzat tagja elmondta portálunknak, a tavalyi költségvetés megtárgyalásánál a Kodály emlékszoba létrehozására tett javaslatával a kulturális és kereskedelmi bizottság tagjai is azonosultak és 16 ezer eurót hagytak jóvá a szoba létrehozására. A képviselő szerint ezzel az aktuálisan egy úrt sikerről betölteni a Kodály hagyományok őrzésének tekintetében. „Kodály Zoltán neve és az Esterházy grófok öröke rendkívül jól tudja őregbíteni Galánta város hírnevét, az emlékszoba megnyitása egy nagy lépés a város népszerűsítésének és a kodályi hagyományok ápolásának útján”.

Ünnepi hangverseny

Az emlékszoba, illetve az épületszárny megnyitása után este, a színházteremben egy nagyszerű koncerttel folytatódott az ünnepség. Az apropót a Galántai táncok első elhangzásának 85. évfordulója és a „Kecskemét város napja” adta. Galánta és Kecskemét, a két „Kodály-város” között 16 év óta él a testvérvárosi kapcsolat és igen szoros az együttműködés. A galakoncertre kisebb küldöttség érkezett Kecskemétről, a város

alpolgármestere Mák Kornél vezetésével. A közönséget Peter Paška, Galánta polgármestere köszöntötte, majd a *Kodály Zoltán Daloskör* – Józsa Mónika vezetésével – Kodály Ének Szent István királyhoz és Szép könyörgés c. műveit szólaltatta meg magas szín-

vonalon. Ezután a *Komáromi Szimfonikus Zenekar* nagyszerű előadásában, Medveczky Szabolcs szuggesztív dirigálásával fölcsendült a Galántai táncok. Végül a *Kecskemét Táncegyüttes* a Kodály emlékévé alkalmából született Visszatekintés: Tisztelet Kodály Zoltánnak című összeállításával aratott fergeteges sikert a teltházas színházteremben.

A nagy hatású, emlékezetes műsor Kodály Zoltán remekművével, az Esti dallal fejeződött be a galántai Kodály Zoltán Daloskör előadásában. Köszönet a szervezőknek, az előadóknek, tisztelet Galánta városának!

Kertész Attila

Kodály Kórusok Fesztiválja Pécssett

2018. október 13-án a Magyar Kodály Társaság Pécs-Baranyai Tagcsoportja és a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézete patronálásával fesztivált rendezett, melyen a Kodály Iskolák kórusai és egy felnőtt Kodály kórus vett részt.

Az énekkarokat a Kodály Zoltán Gimnázium fogadta, majd az érkezés után azonnal koszorúzni indultak a Séta téri Kodály szoborhoz. A 200 diák hangulatos énekléssel vette körül a Mester rendkívül élet-szerű szobrát, Varga Imre alkotását. Szabad program, város nézés után az énekeseknek már sietniük kellett az akusztikai próbákra. A díszhangverseny 16 órakor kezdődött a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kara Liszt Ferenc Hangversenytermében.

Kertész Attila a Magyar Kodály Társaság nevében köszöntötte a kórusokat, karnagyokat, az iskolák vezetőit. Megemlékezett 1945 őszéről, amikor Kodály Zoltán itt, Pécssett hirdette meg először zenei nevelési elveit és módszertani tanácsokat adott az *Agócsy László* tanár úr által vezetett gyakorló tanári testületnek. Így indult az a kapcsolat, mely az évek során megerősödött Kodály és Pécs városa között. Jelentős szerephez jutottak a Pécssett megalakuló ének-zene tagozatos általános és középiskolák.

Elsőként a házigazda *Kodály Zoltán Gimnázium Leánykara* lépett pódiumra. Kodály Zoltán híres *Intermezzo*jának Pécs számára írt énekkari változatával (dr. Vargha Károly szövegére) nyitották a koncertet. Az 1982-ben Kodály Zoltán nevét felvevő gimnázium Bartók Béla Leánykarát *Kertész Attila* alapította. A Leánykar 45 éve kiemelkedő szerepet játszik az ország kóruséletében. Számtalan nemzetközi és hazai elismerést szerzett, Európa majdnem mindegyik országában koncertezett.

Az elmúlt „Kodály Évben” szlovákiai hangverseny körúton vettek részt a „Kodály nyomában” című rendezvénysorozat ünnepi alkalmain. Ebben az évben huszonötödöszer lettek az „Év kórusa” kitüntetés tulajdonosai és Arany fokozatot nyertek az Országos Diák Napokon. 2012-től *Rózsa Bernadett* vezeti az együttest, de örömteli anyai feladatai miatt másfél éve újra az alapító karnagy *Kertész Attila* vezényli az énekkart. Kodály Zoltán Négy olasz madrigáljából az első és ötödik darabot énekeltek, majd a Káldi János Kodályt megidéző versére komponált Karai József műve zárta a műsorukat.

A kecskeméti „zászló-bontás” után Pécssett és Székesfehérvárott indult be az ének-zene tagozatos általános iskolai képzés. 1992-ben csatlakozott hozzá a zene-gimnázium, mely középiskolai képzésként emelt

szinten ma is él és így a Székesfehérvári Kodály Iskola három énekkarát is hallhattuk ezen a délutánon.

A Bartók Leánykar után tehát a **Székesfehérvári Kodály Gimnázium Vegyeskara és Fiúkara** következett. A 2001-ben alapított vegyeskarnak és fiúkarnak szép versenyeredményei vannak, mind belföldön, mind külföldön. Kiemelkedő szerepléseik voltak Szlovákiában, Olaszországban, Finnországban. Hazai minősítéseik az „Arany fokozat Diplomával” és az „Év kórusa” kitüntető cím. Vezetőjük *Kneifel Imre* KÓTA – díjas karnagy, elismert népzeneész, egyben a Kodály Iskola igazgatója. Először Kodály Zoltán Köszöntőjét, majd a Horatii carment és a Cohors generosát énekeltek. Az egységes, szép hangzású együttes Kodály: Esti dal és Túrót eszik a cigány művével folytatta műsorát, majd a *Fiúkórus* következett. Örömmel fogadtuk lelkes éneklésüket. Kodály népdalfeldolgozásai és a Csikó nagy közönségsikert aratott *Körtesi András* zongoraművész közreműködésével, *Kneifel Imre* vezényletével.

Székesfehérvárott a már említett középiskolai ének-zene tagozatos oktatás 1992-es indulásakor rögtön megalakult a tagozatos leánykar, mely azóta is sikeresen működik. A *Székesfehérvári Kodály Iskola Leánykara* sok hazai és külföldi szép versenyeredményt jegyez, többek között, az „Arany fokozat Diplomával” és „Év kórusa” címek birtokosai. *Feke Mariann* irányításával számtalan európai országban bizonyították a magyar emelt szintű ének-zene oktatás értéket jelentő erejét. Először egy székelyföldi népdalcsoportot énekeltek átélten, nagyon szép hangzással, majd Kodálytól Örvendjen az egész világ és a Menyasszonybúcsúzó következett. Kodály Zoltán Zöld erdőben, Karácsonyi pásztortánc (fúrlyán közreműködött Tóth László) és a 150. genfi zsoltár c. kompozícióval emlékeztek a Mester művészetére. A hangulatos Karai-mű, a Sárközi karikázó nagyszerű előadása zárta műsorukat *Feke Mariann* vezényletével. Nagy vastaps kíséretében vonultak le a színpadról.

A **Kecskeméti Kodály Iskola Aurin Leánykara** lépett ezután a pódiumra. Az Aurin Leánykart 1998-ban – a Kodály Iskola Miraculum Gyermekekarának 15 év feletti lányaiából – alapította ***Durányik László Csokonai-díjas karnagy***. Az együttes nagyon gyors karriert futott be méltón Kodály városához mindig a zenei értéket képviselve. Szinte megszámlálhatatlan, hogy hány nemzetközi és hazai versenyt nyertek, 2006-ban Kínában olimpiai bajnokok lettek. Nemrég jöttek meg Portugáliából, ahol *Fundaoban* a nemzetközi verseny mindkét kategóriáját megnyerték. Ezúton is gratulálunk az énekkarnak és vezetőjének. Először Csik megyei népdalokat énekeltek, majd Kodály Zoltán híres darabját a Pünkösödölőt (szóló: Parádi Mercédesz). Ezek után két mai magyar zeneszerző műve következett: Gyöngyösi Levente: Ave Maria és Orbán György: Daemon irrepit callidus. Kodály művekkel fejezte be műsorát az Aurin Leánykar Lengyel Lászlóval és az Egyetem, begyetemmel. A kiemelkedően egységes, szép hangzású, plasztikus, finom színeket megszólaltató

együttes *Durányik László* szuggesztív dirigálásával nagy élményt jelentett a pécsi közönségnek és a kórusoknak.

Nagyszerű lehetőség, hogy az egyetem színpadán annak a három Kodály Iskolának az énekesei szerepelhettek, amely iskolák Kodály Zoltán segítségével, támogatásával először alakultak meg és kezdték el az énekzene tagozatos oktatást Kecskeméten 1950-ben, Pécsen 1954-ben és Székesfehérvárott 1955-ben.

A felnőtt énekkarok kategóriáját az **Alba Regia Kodály Vegyeskar** képviselte. A híres székesfehérvári énekkar elődje az a MÁV Déli Vasúti Műhely Dalegylete volt, mely 1892-ben, tehát 126 éve alakult. Az együttes az Alba Regia névvel 1971 óta működik. Tagjainak foglalkozása nagyon változatos, a zene szeretete köti össze őket. A legmagasabb magyarországi minősítéssel, a „Hangversenykórus” címmel rendelkeznek, nagyon sok siker részesei voltak a külföldön és itthon is. Rangos Kodály műsorral örvendeztettek meg bennünket. Először az Adventi éneket és a Naphimnuszt énekelték *Kneifel Imre* karnagy vezényletével, majd következett a Székely keserves, a Weöres Sándor versére írt Norvég leányok, a Békesség óhajtás, majd a Szép könyörgés című darabbal fejezte be műsorát az énekkar. A *Kneifel Imre* vezényelte együttes kitűnt kulturált hangzásával, a kodály-i hagyományokat követve, autentikus előadásokat hallottunk. Nagyon köszönjük a székesfehérváriaknak a rendkívül fajsúlyos, csak Kodály-kompozíciókból álló műsort, mely példa értékű volt az ifjúsági kórusok számára.

Befejezésül a 250 énekes egyszerre lépett a színpadra, hogy elénekelje Kodály Zoltán Berzsenyi Dániel versére komponált nagy formátumú kánonját, melyet *Kneifel Imre* vezényelt. A hálás közönség felállva tapsolta meg az együtteseket.

A műsorvezető végül valamennyiünk nevében megköszönte a rendezőknek, a Magyar Kodály Társaságnak, a Pécsi Tudományegyetemnek, a Pécsi Kodály Zoltán Gimnáziumnak, az Emberi Erőforrások Minisztériumának és a Nemzeti Kulturális Alapnak a támogatást.

Kertész Attila

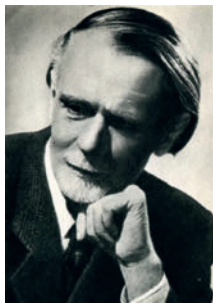

Így őrizzuk az örökséget Veszprémben

Kodály után 50 évvel

Ezt a címet adtuk a Kodály emlékévében megrendezett legnagyobb hangversenyünknek, amelyet a halála 50. évfordulójához közel, 2017. április 2-án tartottunk a veszprémi *Hangvilla* hangversenytermében. Az ünnepi esemény rendezője és főszereplője *Veszprém Város Vegyeskara* kóruscsaládja volt, bevonva a műsorba az ének-zenei általános iskola kicsinyeit és több hangszeres szólistát. A még újnak számító *Hangvilla* kiváló akusztikájú nagyterme, az ekkor pár hónapja közadakozásból megvásárolt Steinway zongora, a kórus computer-orgonája és a háttérvetítés technikai lehetősége egy egységesen megszerkesztett, Kodály életművét és ránk hagyott zenei, nevelési, filozófiai útmutatásait egy nagy ívben felrajzoló programot tettek lehetővé. A zenészek mögött gondosan válogatott fényképek egészítették ki a narrátor

Erdélyi Ágnes magyarázó, mesélő mondatait,

az alábbiakban ezzel a narrációval végig vezetve tesszük közzé a műsort, a zeneművek hangjait kérjük, hallják és képzeljék hozzá!

Az előadáson a háttérben 14 nagy méretű képet vetítettek. A könyvben a fényképek ezeket csak részben pótolják.

Veszprém Város Vegyeskara bevonul a színpadra.

1/ 50 esztendeje nyugszik a Farkasréti temetőben a magyarság egyik legnagyobb nevelője, alkotója, Kodály Zoltán. A mai hangversenyen hálát adunk a munkásságáért, és számot vetünk azzal, hogy mit sikerült és mit nem sikerült megvalósítani az általa megálmodott, a leendő magyarok számára felépített, teljes és boldog embert nevelő programból. Az egész világon ismerik, elismerik az úgynevezett Kodály-módszert, mi hogyan élünk vele országszerte, és itt Veszprémben? Reményeink szerint választ adunk ma erre, őszintén és lelkesen, minden hallgatónk örömeire.

Először a hála hangjai csendüljenek fel: a Sík Sándor piarista szerzetes költő versére írt kórusművet Kodály a 80. életévében írta, összegezve egy hitben megélt élet bölcsességét. Kórusunknak különösen is fontos ez a zenés elmélkedés, az egykor volt piarista gimnázium szellemisége Veszprémben máig hat a volt diákok, köztük sok énekkaros munkálkodásán keresztül.

Veszprém Város Vegyeskara énekel, *Kodály Zoltán – Sík Sándor Te Deumát*, hálaadását!

2/ Kodály zeneakadémiai növendékei nagyívű pályát futottak be, közülük most a református egyházzene: *Gárdonyi Zoltán* megemlékezését halljuk orgonamuzsikába foglalva.

Emlékeiből a fiatal Kodály dalai közül a Nausikaá tör elő, amely a görög királynagy lány melázó vágyakozását, és a lélek viharainak hullámain tárja elénk, a mester születésének 100. évfordulójára, 1882-ben komponálta. *Friedler Magdolna* orgonaművészt hallhatjuk, aki Veszprémben nőtt fel, itt járt Kodály-féle ének-zenei általános iskolába, majd a veszprémi zeneművészeti szakközépiskola legelső évfolyamába, érett orgonaművészé pedig a budapesti Zeneakadémián vált. Előadásra került *Gárdonyi Zoltán: Meditatio in memoriam Kodály Zoltán* című műve.

3/ A következőkben az ifjú zeneszerző műhelyébe pillanthatunk be. Visszaemlékezéseiből megtudjuk, hogy a család otthonául szolgáló galántai vasútállomás épületében a 3-4 éves gyermek Mozart, Schubert, Mendelssohn kamaraműveket hallhatott műkedvelő szülei előadásában. Ugyanitt, Galántán találkozik a romlatlan, ősi magyar népdallal, szolgálóik és „mezítlás kis pajtásai” ajkáról felcsendülve, s ez mély nyomot hagy benne, sőt a jövőjét határozza meg. Nagyszombatban, gimnazista diákként kezd el hegedülni, csellózni és zongorázni, az egyházi zene pedig a nagyszombati székesegyházban érinti meg őt. Mindenféle komoly tanulmányok nélkül, 18 évesen komponálja első kis kórusműveit, köztük a most felcsendülő *Ave Mariát – nőikarra és orgonára 1898*. A VVV nőikara énekel.

4/ Kodályt a csellóhoz gyermekkori élmények kötötték, de mint mondta, számára sohasem csak az volt a lényeges, hogy egy hangszeren játszani tudjon. Kezdetől fogva sokkal többet komponált, mint játszott. Az 1915-ben született virtuóz csellódarab új technikákat keres, a legmélyebb húr fél hanggal lejjebb van hangolva, ezzel a hangszer hangterjedelme szélesebbé válik. Virtuozitása és zenei értéke a legjobb csellistáknak is kihívás, és örömmel jelenthetem be, hogy Veszprémben van egy gyermekünk, aki már felnőtt ehhez a feladathoz. *Hartmann Domonkos* előadásában szólalt meg,

Kodály Zoltán: Capriccio szóló csellóra című műve.

5/ A fiatal zeneakadémiai tanár Kodály nagy európai tanulmányutakat tett, Berlinben és Párizsban ismerkedett a zenei felsőoktatás intézményeivel és az új zenei irányzatokkal. Mélyen megérintette őt Debussy muzsikájának a hangzása, a gazdag színskála, ennek hatását egy gyönyörű zongoradarabban hallhatjuk.

Kodály 1907-ben komponált *Meditáció Debussy egy motívuma fölött* című művét a veszprémi muzsikus fiatalság másik képviselője: *Golarits Flóra* adta elő.

Felvidéki néptáncosok

6/ „Lehettem volna zeneszerző a klasszikus mesterektől tanulva is, de magyar zeneszerző, magyar zene szerzője soha nem lehettem volna, ha nem találkozom Galántával” – írja Kodály. S valóban az előbb hallott művek keletkezésének idején már érezte, tudta a németes hatásoktól mentes, valódi magyar zene megteremtésének szükségességét. Bartókkal való megismerkedése, közös gondolataik barátsággá mélyülése elindította azt a felfedező és értékmentő munkát, amely a magyar népdalkincset megmentette az eltűnéstől, szinte az utolsó órában. Bartókot Erdély szőlította, Kodályt a Felvidék hívta haza, 1906-ban jelenik meg első közös kiadványuk, a *Hús magyar népdal*, ekkor még zongorakíséretes „köntösbe” öltöztetve.

A műsort *felvidéki dalokkal* folytatjuk. Ezek gyűjtője nem Kodály, hanem *Manga János*. 1938-ban jegyezte le a dalokat *Menyhe* nevű községben.

A *Dúdoló Népzenei Műhely* énekesei: Kiss Anna, Kiss Róza, Havér Sára és művészeti vezetőjük *Baksa Kata* énekelt. „*Zoborvidéki népdalok*”.

7/ Hogy mit jelentett az ősi népdal megmentése, azt ma egyre jobban értékeljük. Néhány évvel ezelőtt jelentette be a Népzene tudományi Intézet, hogy a Kárpátmedencében száz esztendő alatt fellelt mintegy kétszáz ezer önálló magyar népdal feldolgozása, rendszerezése és közzététele befejeződött. Ma már azt is tudjuk, hogy az énekesek után a nép-

táncosok is nekiindultak, s ugyanezt a módszeres gyűjtőmunkát elvégezték, Martin György és munkatársai vezetésével. Így találkozhatnak a világhírű magyar táncházmozgalomban énekesek, népi hangszeresek és táncosok. Veszprémben is él a hagyomány, iskoláink, együtteseink kitűnnek a fiatalok táncos nevelésében, és a művészi előadásban.

A következő kórusblokkban a népdalfeldolgozások útját mutatjuk be.

Kodály Nagyszalontai köszöntője még egészen egyszerűen, strófikusan szólal meg a népdal, ezzel a művel most Arany Jánosra is gondolunk, születése 200. évfordulóján.

Bartók Béla már nem hangról-hangra komponálja meg a népdalt, az eredeti szöveget megtartva saját dallamot, harmóniát ad a zenének, de mindvégig hű a magyar zene ősi jellegzetességeihez. A nőikar a *Tavaszi szél vizet áraszt* című művét adja elő.

Veszprém Város Vegyeskara ezután két élő szerző népdalfeldolgozását éneкли: **Daróci Bárdos Tamás** – Bárdos Lajos gyermeke, aki a Magyar Állami Népiegyüttes zenei munkatársa volt évtizedeken keresztül. Népdalszvitje szinte a szemünk elé varázsolja a sodró lendületű, ropogós népi táncot: *Mikóházi nagyharang*

Végül az erdélyi születésű komponista **Orbán György** egészen új feldolgozását hallhatjuk, a régi, kedvelt népdalhoz: *Tavaszi szél vizet áraszt*. Zongorán közreműködik: *Józsa Eleonóra*.

Bartók, Daróci Bárdos Tamás, Orbán György

Forrai Katalin, Ádám Jenő, Weöres Sándor, Kocsár Miklós

8/ Amint sokasodtak az ősi magyar zene gyűjteményei, Kodály a Zeneakadémián „kiszemelte” azokat a tehetséges növendékeket, akik a következő generációkat bevezethetik a magyar népzenei alapokon nyugvó zenei tudásba. Nem más, ez az, amit Kodály-módszernek hívnak, ami inkább filozófia, és mint, amit az UNESCO most szellemi világörökségnek ismert el. *Forrai Katalin* a legkisebbeknek gyűjtötte csokorba a népi gyermekjátékokat és dalokat, *Ádám Jenő* megalkotta az iskolai ének-zene tanítás magyar módszertanát, *Weöres Sándor*, a legjátékosabb költő pedig Kodály alkotótársa lett apró művek komponálásában, ez a *Kisemberek dalai* című sorozat. Zeneszerző generációk sorakoznak azóta, akik komolyan veszik Kodály intését: „Senki sem lehet túl nagy ahhoz, hogy a gyermekeknek írjon, sőt igyekeznie kell, hogy elég nagy legyen a feladathoz!” Közülük is kitűnik *Kocsár Miklós* munkássága, akire azt is szokták mondani, mint komponista, hogy ő napjaink Kodálya!

A következő percekben a Simonyi iskola Kicsinyek Kórusáé volt a színpad.

A veszprémi ének-zenei iskola 1953-ban a második volt az országban, amelyet a kodályi elvek szerint alapítottak. Bemutatják, hogy ma sem idejétmúlt, sőt élvezhető a dalos játék, gyönyörű a magyar nyelv és a költészet, s az egyszerű dalocskáktól hogyan lehet a többszólamú kórus-éneklésig eljutni. Tanáruk, kórusvezetőjük *Baráth Péterné*, zongorán közreműködő: *Farsang-Törös Krisztina*. A Kicsinyek műsora: *Dalos körjátékok*: Kis kece lányom, Igllice szívem, Mit ásol báránykám, *szolfézs-játék hangolt csövekkel és kézjelekkel*: Árnyék ül a falu dombján, *Bicínium*: Mély erdőn, *Kocsár Miklós*: *Kutyatár*.

9/ A Kodály tanítványok közül a népes családdal, és sok-sok kórusénekeskel körülvett **Bárdos Lajos** lett az, aki a magyar kórusmozgalmat megteremtette. Munkatársaival együtt megalapította a Magyar Kórus nevű kiadót, ahonnan ontották a különböző korú és műfajú kórusoknak az értékes éneklési anyagot. A repertoáron ugyanúgy megvolt a magyar népdalfeldolgozás, mint az európai klasszikus zene reneszánsztól a romantikáig – legtöbbször értékes magyar fordításban –, és a keresztény egyházi zene is. Minden iskolában, majdnem minden nagyüzemben, hivatalban, dolgozói szakszervezetben és városban alakultak éneklő közösségek. A Kórus a szépség és az összetartás színtere volt. Ma ezzel nem állunk így, közösségeink máshogyan működnek – ha működnek – de ahol még vannak éneklők, ott ma is jó dolog együtt alkotni egy harmóniát.

A következőkben a *Veszprém Város Vegyeskara* fiatal énekeseinek, a *Vokál* műsora következett. Ők legtöbbször az éppen 100 éves Csermák Antal Zeneiskola hangszeres növendékei, de sokan magáért az éneklésért és a baráti közösségért járnak hetente a kórusba. **Kodály Zoltán** előtt a *Cohors generosa* kezdetű 18. századi Diákköszöntővel tisztelegnek, majd egy elfeledett műfajból, a misztériumjátékból énekelnek. **Bárdos Lajos** – *Dienes Valéria* írójával több éneklési és táncolási művet alkotott a görög pedagógiai eszményekre építve: a test, az elme és a szív együttes nevelésével. A *spártai gyermek* című kórusmű egy ilyen misztériumjáték részlete. Végül a még ma is élő híres Kodály tanítvány: **Szőnyi Erzsébet**

Bárdos Lajos, Táncolók – misztériumjáték előadás, Szőnyi Erzsébet

művével világkörüli utazásban vehetünk részt: Őt világrész dalai szólnak meg. Zongorán közreműködik zeneiskolai továbbképzős növendékünk: *Pituk Gábor* (Vokál műsora)

10/ *Kodály Zoltán* hosszú élete során hatalmas történelmi változások és embert próbáló feladatok edzették. Szükszavú, szigorú és megalkudni nem akaró ember volt. Csak a tettek szándéka és értéke volt mérvadó számára. Iránytűje lett a magyar muzsikuskoknak, tudósoknak és a tanároknak is. Nagyszabású kórusműveket írt költőink történelmi verseire, amelyekben mindig benne volt a korának szóló üzenet, és nem véletlen, hogy némelyiket időnként tilos volt énekelni. Odafigyeltek rá és tartottak véleményétől a politikusok is, bár a diktatúra súlyosabb éveiben neki sem volt szava – ezt Brusznay Árpád történetéből is tudhatjuk. A számtalan nemzethez szóló műve közül most a vegyeskar egy jelhangszerű kompozíciót ad elő: *Vörösmarty Mihály* versére *Magyarország címere*. A komponálás dátuma is fontos: 1956!

11/ Napjaink zeneszerzői is érzékenyek és sokszor kritikusak a közélet jelenségeivel szemben. *Nagy különbség azonban, hogy az utóbbi évtizedekben már nem kell régi korok szövegeihez fordulniuk, nyíltan, őszintén fogalmazhatnak. Vajda János kis bagatelljeiben a zenei élet visszasságait karikírozza ki. Ő az a zeneszerzőnk, akinek talán legszélesebb a stílári palettája, végtelen ötletességgel, humorral keveri a zenetörténetben kidolgozott stílusokat.*

A *Cselényi Béla* versére írt bagatell a modern világ művészeinek érvényesüléséről elmélkedik. Emelkedett előadásmódja mögött, ha Önök meghallják Kodály művét, amely úgy kezdődik, hogy Forr a világ, címe: A magyarokhoz – az nem a véletlen műve! Vajda János bagatelljének címe: *A helyezkedőkhöz* (VVV)

12/ A másik bagatell egy napjainkban szokásos jelenséget mesél el: zeneszerzői pályázatot írnak ki, s a pályázóknak ajánlás szükséges. *Vajda János görbe tükrében ezt így olvashatjuk: „Én alulírott, szívvel ajánlom az alapítvány bölcs kuratóriumának egy nagy összegű pénzbeli támogatásra.”* Indokolásul: fent nevezett szerző, aki műveivel kimagaslik, s késő századok után méltán láttatja zseninket, integrált Európánk fényes egét beragyogni...Most megírandó oratóriumát ha megírja – ha bírja – nemzeti nagy létünknek múzsai talpköve lesz!

De ha mégsem? Döntsünk nagyvonalúan! Majd finomít az utókor! *Vajda bagatell: Ajánlás*

13/ Műsorunk elején már felcsendült a hívő keresztény Kodály Zoltán hangja. A népdalfeldolgozások és hazafias kórusok mellett a hitvallás művei jelentik a harmadik nagy csoportot a zeneszerzői életműben. Kodály ebben is egyként volt európai és magyar: ha csak a két legnagyobb oratóriumára gondolunk: a Budavári Te Deum a töröktől való megszabadulás évfordulójára egy latin, katolikus hálaadás, a Psalmus Hungaricus pedig a

főváros ünnepére írt magyar, református zsoltár. Kodály a katolikus liturgia számára sok értékes művet ajándékozott, miséi mellett az Oltáriszentség tiszteletét szolgáló himnuszok is gyakran csendülnek fel a templomokban.

Veszprém Város Vegyeskara ma éneкли először városunkban Aquinói Szent Tamás himnusz-sorozatát: *Pange lingua címmel, amely az orgona előjátékával és kíséretével Kodály egyik legnagyobb szerűbb egyházi zenéje. A háttérben a galyatetői kápolnát láthatjuk, amely a művész életében a pihenés, a feltöltődés, a lelki elmélyülés helyszíne volt. Friedler Magdolna orgonajátékával kiegészítve megpróbáljuk idevarázsolni a Kodály kápolnát. (VVV Kodály Zoltán: Pange lingua)*

14/ Kedves vendégeink! Köszönjük, hogy velünk tartottak a megemlékezésben, a számvetésben. Talán elmondhatjuk, még nincs veszve Kodály öröksége. Bár az az álma, hogy 100 év alatt egész Magyarország énekelni és kottát érteni fog, megvalósíthatatlan, de megmaradt a magyar népdal és tánc, vannak kórusok, kiváló hangszerek, és legfőképpen van magyar nemzeti kultúra az iskolától a hangversenytermekig!

Befejezésül az *Összkar* előadásában csendült fel az a kórusmű amit az egész világon Kodály legkedvesebb műveként tartanak számon: az *Esti dal*.

Utóhang másfél évvel később

A Hangvilla hangversenytermében 450 zenebarát nagy lelkesedéssel köszönte meg a Kodály életmű színes összefoglalását. A muzikusoknak, kórustagoknak emlékezetes munka volt, örömteli végeredménnyel. A veszprémi médiumok részletesen beszámoltak a hangversenyről.

Munkánkat folytatjuk, a 2003-ban megalakult, a Magyar Kodály Társaság Felső-dunántúli Tagcsoportját szervezzük újjá, megfontolva a Társaság első elnökének, Szokolay Sándornak a szavait:

*„Kodályról nem Kodályért kell szólnunk, hanem magunkért!
Égész népünkért, műveltségünkért, magyarságunkért! S jövőnkért!*

*Erdélyi Ágnes
karnagy*

A Szegedi Tagcsoport rendezvényei

Kodály Zoltán születésének 135. és halálának 50. évfordulója alkalmából rendezett emlékhangversenyt

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata
és a Szeged Városi Kórus Egyesület
2017. november 30-án
a Szent-Györgyi Albert Agóra nagytermében

Köszöntőt mondott Dr. Kozma József elnök

KÖZREMŰKÖDŐK

Rókus Gyermekkar

Vezényelt: Dr. Liptákné Klement Ágnes

Lassus Kamarakórus

Vezényelt: Varjasi Gyula

Szegedi ÓVI Kodály Zoltán Óvónői Kara

Fuvolán közreműködnek: Laukó Tünde és Fodor Henriett

Vezényelt: Szabó Katalin

Szeghy Endre Pedagógus Nőiakar

Vezényelt: Dohány Gabriella és Szabó Katalin

Partiscum Vegyeskar

Vezényelt: Lázár Tamás

Valamennyi kórus Kodály műveit adta elő.

A kettős évforduló tiszteletére jelent meg „A bicinium éneklési versenyek 45 éves története” – Készült Kodály Zoltán születésének 135. és halálának 50. évfordulójára című kiadvány a Pro Musica Kiadó gondozásában. *Fagler Erika*, a dokumentumgyűjtemény írója és szerkesztője ez alkalommal mutatta be a szegedi források feldolgozásának műhelymunkáját és érdekességeit.

*

A Magyar Kórusok Napján hangverseny a Felsővárosi Minorita templomban

2017. december 16-án

*A reformáció 500. évfordulója előtt tisztelgő,
Kodály Zoltán zsolnárfeldolgozásaiból összeállított
ünnepi összkari hangversenyen köszöntőt mondott
Gyüdi Sándor Liszt-díjas karnagy, a Szeged Városi Kórus Egyesület elnöke*

KÖZREMŰKÖDŐK

GYERMEKKAROK

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskola Bartók Gyermekkórusa,
SZTE Gyakorló Gimnázium és Általános Iskola Gyermekkara

Vezényelt: Siposné Csendes Éva

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskola Bartók Gyermekkórusa,
SZTE Gyakorló Gimnázium és Általános Iskola Gyermekkara
Vezényel: Molnár-Palusek Emese

LEÁNYKAROK és NŐIKAROK

SZTE Vántus István Zeneművészeti Szakgimnázium Leánykara, Tömörkény István Gimnázium Leánykara, Lassus Kamarakórus, Szegedi ÓVI Kodály Zoltán Óvónői Kara, Szeghy Endre Pedagógus Nőikar, Bartók Béla Nőikar, *Vezényel: Erdős Kinga*

SZTE Vántus István Zenei Szakgimnázium Leánykara, Tömörkény István Gimnázium leánykara, Lassus Kamarakórus, Bartók Béla Nőikar
Vezényel: Ordasi Péter Liszt-díjas karnagy

VEGYESKAROK

Argenteus Vegyeskar, Szegedi Vox Nova Kórus
Vezényel: Delleyné Halama Piroska

Argenteus Vegyeskar *Vezényel: Kovács Gábor*
Szegedi Vox Nova Kórus, *Vezényel: Balogh Irén*

Argenteus Vegyeskar, Partiscum Kórus, Szegedi Vox Nova Kórus
Vezényel: Lázár Tamás

Közreműködik: a Szegedi Szimfonikus Zenekar művészeiből álló kamaragyüttes, Vezényel: Gyüdi Sándor Liszt-díjas karnagy

*

Csongrád Megyei Bicinium Éneklési Verseny

2017. február 10. Szeged, Szent-Györgyi Albert Agóra

*„Csak énekelj, mert az ének jó dolog. Csak énekelj, mert az ének szép dolog.
Csak énekelj, mert az éneken szív dobog.”*

Bárdos Lajos – Lukin László

A verseny a Regisztrációt és Megnyitót követően 13 órakor kezdődik Két helyszínen, XIII. kategóriában.

A zsűri tagjai: Rozgonyi Éva, Erdősné Fagler Erika, dr. Baricz Zsoltné, Vass Irén, Bányai Lászlóné, Kocsis Györgyi. Az Eredményhirdetés 17 órakor. A versenyzők arany, ezüst és bronz minősítésben részesülnek.

A kiemelkedően szereplő párosok, fellépési lehetőséget kapnak, a 2017. áprilisában zajló Éneklő Ifjúság Gálahangversenyén.

1972, az első bicinium éneklési verseny óta sok százán énekeltek a rendszeresen megrendezett „versenyeken”, melyek elsősorban a páros éneklés örömmünnepei, másodsorban nemes vetélkedők, melyeken az általános iskolától az egyetemig vehetnek részt az ifjú énekesek.

Reméljük, a hagyomány folytatódik, s az idei 45. jubileumi verseny után is még sokan követik az elődöket, megszépítve ezzel önmaguk és mások életét.

Fiatal Magyar Tanárjelölt Karvezetők Versenye

KODÁLY ZOLTÁN SZÜLETÉSÉNEK 135.

és

KARDOS PÁL SZÜLETÉSÉNEK 90. ÉVFORDULÓJA TISZTELETÉRE

A verseny anyaga

A) Elődöntő:

Kodály Zoltán: A 121. genfi zsoltár, Kodály Zoltán: Gömöri dal
Bartók: Jóságigéző, Kodály Zoltán: Egyetem, begyetem

Közreműködő kórusok: SZTE JGYPK Argenteus Vegyeskara

Karnagy: Kovács Gábor

Bartók Béla Nőiakar – Szeged

Karnagy: Ordasi Péter

B) Döntő: Bartók Béla: Játék, Kodály Zoltán: Gergelyjárás

Közreműködő kórus: Rókus Gyermekkar

Karnagy: Dr. Liptákné Klement Ágnes

Kodály Zoltán: A szabadság himnusza (3 szólamú vegyeskar),

Kodály Zoltán: Jövel Szentlélek Úristen

Közreműködő kórus: Vox Universitatis Szegediensis

Karnagy: Cseri Zsófia

A versenynek 12 résztvevője volt

A verseny programja: 2017. február 11–12

11-én – Szent-Györgyi Albert Agóra

12-én – SZTE Zeneművészeti Kar, Fricsay terem

12-én – SZTE Zeneművészeti Kar, Fricsay terem

A zsűri tagjai: *Rozgonyi Éva* Liszt- és Bartók-Pásztory-díjas karnagy, a szegedi Bartók Kórus örökös karnagya, *Thész Gabriella* Liszt-díjas karnagy, a Magyar Rádió Gyermekkarának ny. vezetője, *Tóth Ferenc* Liszt-díjas karnagy, a komlói Kodály Zoltán Ének-Zenei Ált. Isk. és a Komlói Nemzetközi Gyermekkórus Fesztivál megalapítója, a zsűri elnöke

A zsűri tanácskozása idején: *Kardos Pál: Karvezetés III. – Intonálás c. könyve új kiadásának bemutatása. Moderátor: dr. Mindszenty Zsuzsánna, a KÓTA elnöke*
Kardos Pál emléktáblájának megkoszorúzása a Karolina-iskola falán

Eredményhirdetés, értékelés

Rendezők: Kardos Pál Alapítvány Szent-Györgyi Albert Agóra

Támogatók:

Editio Musica Budapest, „Kodály Világa” Program, Magyar Kodály Társaság

Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége (KÓTA)

Nemzeti Kulturális Ala, Szeged Városi Kórus Egyesület, Szte Zeneművészeti

Kara

Két éve alakult a Magyar Kodály Társaság Soproni Tagcsoportja

Két éve, 2016 november 16.-án alakult meg a Soproni Tagcsoport. Soproni meghívásunkra érkezett Ittzés tanár úr, aki egy nagyszerű előadást tartott Liszt és Kodály címmel. Ezt követően került sor hivatalos megalkulásunkra.

Legjelentősebb rendezvényeink közül emelnék ki néhányat:

2017. április 24-én a Soproni Liszt Ferenc hangversenyteremben nagyszabású rendezvényt tartottunk, ahol az óvodás csoporttól a felnőtt kórusig minden korosztály képviseltette magát. A megnyitó beszédet dr. Ittzés Mihály elnök úr tartotta melyben kifejezte örömét, hogy új tagcsoporttal gazdagodott a Magyar Kodály Társaság.

A Zeneiskolával közösen rendeztük meg a Kodály Quiz vetélkedőt a Soproni Tankerület általános iskolái részére. Ez olyan sikert aratott tanulók és pedagógusok körében egyaránt, hogy úgy döntöttünk, háromévente megismételjük.

2017. március 6-án a Horváth József Alapfokú Művészeti Iskola népdaléneklési fesztiválját tartottuk ami minden évben rendszeresen ismétlődik. A zsűri a Magyar Kodály Társaság elnökségi tagjaiból állt. Szeptemberben B. Horváth Andrea járt nálunk, Andor Ilona munkásságával ismertetett meg bennünket.

2018. májusában a „Kodály Társaság 40” jegyében egy nagyon szép, teltházas Kodály-Bartók hangversenyt rendeztünk. Meghívott előadó dr. Márkusné Natter-Nád Klára volt. A műsor második részében különleges élményt nyújtó előadás hangzott el Kodály Zoltán: Hány János színpadi művének keresztmetszete.

A Horváth József Alapfokú Művészeti Zeneiskola növendékeinek 16 tagú Fuvola Együttese alakította a zenekari szólamot, zongora kiegészítéssel. Egy női és egy férfi szólóénekes néhány szép népdalt és egy első osztályos szolfézs csoport az Á-B-C dalt adta elő. A történetet a mesélő összekötő szövege foglalta össze.

Igyekszünk a következő években is értékes rendezvényekkel jelentkezni és ének-, valamint óvoda-pedagógusok továbbképzésével bővíteni a palettánkat. Tervünk, hogy a soproni csoport a Nyugat-dunántúli régióon belül bővüljön.

Bencsik Erzsébet
MKT Soproni Tagcsoport vezetője

Kodály Iskolák Kórustalálkozója Kecskeméten

A 2017-es jubileumi év alkalmából *Ittész Mihály* kezdeti szervezését a Regionális Kórustalálkozókra vonatkozóan tett is követte. Győrött, Kaposvárott, Nyíregyházán és legutóbb Pécsen megvalósították a találkozót. Az utolsó állomás esetében a szülőváros emlékezett névadó mesterére. 2018. október 26-án rendezték Kecskeméten a Kodály nevével viselő iskolák találkozóját.

Kertész Attila A Magyar Kodály Társaság elnöke köszöntőjében megemlékezett az iskolát alapító Nemesszeghy Mártáról és az iskola közelgő születésnapjáról is.

A találkozóra a következő együttesek érkeztek:

Gyálról a Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Iskola néhány felsőssel megerősített Kicsinyek kórusa, tanárok: Ácsné Földi Judit, Barnáné Pittner Krisztina; **Szolnokról** a Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola és Néptánc Alapfokú Művészeti Iskola Kodály Zoltán Gyermek-kórusa, tanár: Szabó Tímea; **Szobron** a Kodály Zoltán Alapfokú Művészeti Iskola ifjú énekes Takács Bátony, tanár: Zoltainé Szabó Ildikó, valamint az iskola Gyermek-kórusa, tanárok: Csánkiné Tomeg Mariann és Fehérné Szabó Mariann. A vendéglátó **kecskeméti** Kodály Iskola híres Miraculum Gyermekkar Durányik László vezényletével szerepelt és közreműködött az iskola ifjú zongoristája Rain Yang Yuxuan.

A találkozón volt meghívott vendégkórus ez esetben **Budapestről** a Csokonai Vitéz Mihály-díjas Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa és a Vox Hungarica Nőiakar. Egyesülve léptek fel, karnagy *B. Horváth Andrea* volt, aki egy váratlan betegség miatt Döbrössy Jánost is helyettesítette. Csak Kodály műveket énekeltek többek között a nem gyakran hallható Jelenti magát Jézus és a Vízkereszt opuszokat.

Az Éneklő Ifjúság hangversenyek szokásrendjét követve egymást meghallgatták a kórusok így a földszint megtelt, de az erkély sajnálatosan üresen tátongott, csak *Ittészné Kövendi Kata* és két erkélybéli társa ült ott követve az eseményeket. Az összkarral záruló koradélutáni hangverseny végén

kicsik, nagyok, felnőttek együtt énekeltek *Durányik László* vezetésével, a jelenlévő hallgatóság öröme.

Jó lenne ezeket a találkozókat állandósítani, hogy a kisebb helyekre is felfigyelhessünk. Azonban előzőleg szakmai tanácsokkal is kell segíteni a résztvevő iskolákat, karnagyokat minden tekintetben, mert a név kötelez !

B. Horváth Andrea

Az Esztergomi Nyári Egyetem

Esztergom városának egyik neves zenei eseménye volt évtizedeken át a TIT Komárom-Esztergom megyei Egyesület szervezésében az 1965 óta működő Dunakanyar Művészeti Nyári Egyetem.

Szabolcsi Bence Kossuth-díjas akadémikus kezdeményezte a Bartókról, majd Kodályról szóló előadás-sorozatot, a szervezéssel Szőnyi Erzsébetet bízta meg.

Az első két évben Bartók Béla élete és munkássága volt a főtéma.

1967-ben *Kodály Zoltán* elvállalta a fővédnökséget, ám személyes közreműködésére március 6-án bekövetkezett váratlan halála miatt már nem kerülhetett sor. A Nyári Egyetem szervezője, irányítója és művészeti vezetője 1967 óta *Szőnyi Erzsébet*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanszékvezető professzora. A tanfolyam anyagát elsősorban a magyar zenei nevelés, a Kodály koncepció képezi.

Az első években 40-50 külföldi hallgató érkezett, de részvételük évente folyamatosan emelkedett kb. 100 főre, olyan esztendő is volt, amikor elérte a 140-et. A hallgatók részvételének a szervezését kezdetben Moharos József, majd két évtizeden át Katona László végezte nagy körültekintéssel, figyelemmel és tapintattal.

Évente 10-14 országból, főleg Európából, annak nyugati részéből, de tengeren túlról, Afrikából, Kínából is érkeztek hallgatók. A végső összeállítás szerint az öt évtized során, öt kontinensből érkeztek a résztvevők. Az első években az előadások a Technika Házában voltak, a szállás a Martos Flóra Kollégiumban. A későbbi években az esztergomi Vitéz János Taniítóképző Főiskola adott megfelelő otthont, nemcsak a szállás és ellátás hanem az előadótermek vonatkozásában is.

A kétheti közös munka két fontos pillérre támaszkodott: naponta reggelenként tartott iskolai tanóra-bemutatókra, majd a nyelvi csoportokra osztott foglalkozásokra.

Az oktatás angol, francia, német, olasz, spanyol nyelven folyt. Az évtizedek során tekintélyes előadói névsor alakult: Kauer Ágnes, Takács László, Székely Miklós, Igaliné Büttner Hedvig, Fazekas Pálné, Gaál Andrea, Mocskonyiné Tallér Edit, Rápli Györgyi, Hraschek Katalin oktattak a tanfolyamon. A hosszú évek tapasztalata szerint az olasz meg a spanyol csoport volt a legnagyobb létszámú. Ezekben visszatérő hallgatók voltak, akik több nyáron át mélyítették el tudásukat. Előfordult, hogy egy csoport létszáma 60-70 fő körül mozgott. A tanárok közül Takács László tanár úr a kezdettől végig minden évben jelen volt, az olasz csoport vezetőjeként.

A tanóra-bemutatókon is több ének-zene tagozatos iskola vett részt. Hosszú éveken át a gyöngyösi 1. sz. Általános Iskola ének-zene tagozatos tanulói szolgáltatták a bemutató órákat, *Nagy Judit* tanárnő kiváló

vezetésével. Majd Hraschek Katalin (Budapest, XII. Városmajor u-i Kós Károly Iskola) és Rápli Györgyi (Érd, Körösi Csoma Ének-zenei Általános Iskola) tanulói voltak a bemutatók. Nagyon kedvelt volt a hallgatók között egy délelőtti tankönyv-bemutató és vásár. Itt hozzájuthattak a tanfolyam hallgatói azokhoz az Ének-zene tankönyvekhez, amelyeket a tanulók a bemutató órákon használtak, emellett nagyon kedveltek voltak az Általános Iskola alsó tagozatos könyvei, melyekben a könnyű gyermekdalok módszertani egymásutánja jól illusztrálja a kodályi koncepció felépítését, emellett a színes képi magyarázatok áthidalják a nyelvi nehézségeket. A könyvekkel kapcsolatos előadást, gyakorlati magyarázatot az 1980-as és 90-es években Márkusné Natter-Nád Klára tartotta.

A hallgatók legfőbb szándéka az volt, hogy megismerve a magyar zenepedagógia eredményes módszereit hazatérve hazájukban, a maguk sajátos viszonyai között azokat a saját gyakorlati munkájuk során alkalmazhassák.

A délutáni program a kóruspróba volt, amikor a hallgatóknak alkalomuk nyílt bemutatni saját nemzetük népdal és kórusvilágát. Főként azonban a magyar karnagyok vezetésével a befejező hangversenyre készültek, részben magyar, részben a klasszikus zeneirodalom kórusműveiből. A záróhangversenyt minden esztendőben az Esztergomi Bazilikában tartottak meg ünnepélyes keretek között. Mint a külföldiek elbeszéléseiből feljegyezték: maradandó élményt jelentett ez számukra.

Mindezek mellett egy-egy kiránduláson ismerkedtek a vendégek Magyarországot nevezetéseivel.

A TIT Egyesület, profiljának megfelelően, a szakmai tartalom mellett hazánk, kultúránk bemutatását, megismerését tűzte ki célul, ezzel kaput nyitva Magyarország felé. Éppen ez egyik oka, hogy az esztergomi tanfolyam jól megfért a kecskeméti nagyszabású szemináriumok mellett, mely utóbbiak főként a zenei szakismeretre összpontosítanak. Így sokan azok közül, akik Esztergomban kezdtek, később Kecskeméten a nyári szemináriumon, vagy a Kodály Intézet éves tanfolyamán folytatták tanulmányaikat.

A csaknem 40 év alatt több mint 4000 külföldi hallgató ismerhette meg a magyar zenei nevelés alapjait, ahogy a külföldiek emlegetik a „magyar módszert”. A 2005-ben jubiláló Nyári Egyetemre azonban nehéz évek vártak. Szőnyi Erzsébet a szakmai vezetést már ezt megelőzően átadta, egykori tanítványának *Rápli Györgyinek*.

2006-ban és 2007-ben különböző okok, szervezeti háttér bizonytalanná válása, személyi feltételek hiánya, pénzsűke miatt nem szervezték meg a tanfolyamot. Az újabban meghirdetett ösztöndíjak új irányt, új lehetőségeket tártak a zenepedagógia iránt érdeklődő ifjúság részére

Így a több mint négy évtizeden át eredményesen működő Esztergomi Nyári Egyetem lassan, szinte észrevétlenül megszűnt.

Márkusné Natter-Nád Klára

Kodály terem az ELTE-n

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanárképző Főiskolai Kar Zenei Tanszéke 2002. november 25–26-án példamutató szakmai tudással és lelkesedéssel összeállított kétnapos ünnepséget tartott Kodály Zoltán születésének 120. évfordulója alkalmából. A régi egyetemi campuson új helyet kapott intézmény szép hangversenyteremmel bővült, mely az évforduló alkalmából Kodály Zoltán nevét vette fel.

A két nap ünnepi műsora bevezetőjeként az új terem bejáratánál elhelyezett táblát megható szavakkal leplezte le *Kodály Zoltánné*, a rendezvény díszvendége. Ehhez a keretet a „Nagyszalontai köszöntő” zengzetes hangjai adták meg, a Tanárképző vegyeskarát *Erdős Ákos* vezényelte. Ezután került sor a **Kodály Zoltán Kamarateremben** az emléknapok megnyitására.

Elsőként a tanszékvezető, *Zongorné Juhász Irén* tartalmas bevezetőjét hallhatta a megjelent nagyszámú közönség, melynek soraiban hazai zeneéletünk színe-java látható volt, hiszen igen sokan vették ki részüket az elmúlt években a tanárképző munkájából úgy mint volt tanszékvezetők, tanárok, tanárok tanárai stb. Öröm volt hallani *Pallagi Ákos* negyedéves hallgató kitűnő szavát, Garai Gábor: Elindult egy ember c. – Kodályról szóló – költeményét, mely egyben a megemlékezés emelkedett hangulatát is megadta.

A rektori üdvözlét *dr. Klinghammer István* egyetemi tanártól hallottuk, a dékáni köszöntést *dr. Manherz Károly* egyetemi tanár mondta el. Mindkét beszéd igen elismerőleg szólt a Zenei Tanszék munkájáról és kiemelte, hogy milyen szervesen illeszkedik ez a művészeti ág az Egyetem mindennapi életébe.

A kamaraterem ünnepélyes névadásán *Kodály Zoltánné* kiemelte az esemény jelentőségét, és annak a reményének adott kifejezést, hogy ez a hangversenyterem kiemelkedően fontos és jelentős szerepet töltsön be a hallgatók és a tanszék életében. Egyúttal Kodály Zoltán képet – (egy fiatalkori fénykép felnagyított formában, méltó keretbe helyezve) – ajánlódott az intézménynek, mely így a Kamaraterem falán mindig emlékeztetni fog a Mesterre és erre az ünnepi aktusra. Kodály Zoltánná szavai máris megszívlelendő eredménnyel jártak, amennyiben Pallagi Ákos negyedéves hallgató Alapító Emléklapot mutatott fel a közönségnek, mely szerint a tanszék, a hallgatók és az Egyetem kötelezik magukat arra, hogy minden év márciusában (március 6. Kodály Zoltán halálának évfordulója), a mostanihoz hasonló rendezvénnyel emlékeznek meg a nagy magyar zeneszerzőről, tudósról és nevelőről.

Az emelkedett hangulatú rendezvényt az ELTE Nőiakar és a Pro Musica Vegyeskar szereplése tette még emlékezetesebbé. A Nőiakar Kodály: 150. Genfi zsoltárát, a Vegyeskar a Szép könyörgést szólaltatta meg.

Az előbbi *Mindszenty Zsuzsánna*, az utóbbit *Erdős Ákos* vezényelte, mindketten a tanszak elhivatott, kitűnő karnagy-tanárai.

A teremből kilépve, az épület folyosóján *Tavaszy Noémi* grafikusművész Kodály ihlette képeiből összeállított kiállítás színesítette az ünnepséget, ezzel is demonstrálva a különféle művészeti ágak termékeny összetartozását. A kiállítás megnyitását *Burián Orsolya* másodéves hallgató meglehetősen szép népdalcsokra és *Mindszenty Zsuzsánna* gondolatébresztő szavai keretezték. Másik képzőművészeti eseménye az ünnepi alkalomnak az volt, hogy a Kodály Zoltán kamaraterem falára *Schmidhoffer Gertrúd* szép üvegfestménye került, s rajta az ELTE címere.

Az emlénapok további részét előadások, művész-tanári hangverseny, Kodály Zoltán műveltségi vetélkedő, műhelymunka Kodály kórusműveiből, továbbá volt művész-tanárok, valamint volt hallgatók – immár tanárok – szereplése tette teljessé.

Szőnyi Erzsébet

ALAPÍTÓ EMLÉKLAP

a Zenei Tanszéknek a Zenei Tanszéknek vezetője,
Hallgatói Önkormányzatának tagja
nyilatkoznak abban, hogy

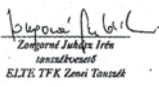
KODÁLY ZOLTÁN
(1882. december 16. - 1967. március 6.)

Zenei, eszenzerzési és humanista gondolkodású
születésnapján 120. alkalommal 35. évfolyamos hallgatók ismeretüknek
először alkalmazzák 2002. november 25-26-án meggarant

emléknappokat
minden év március első hetében megrendezzük

Ötünk az életű díjoltása, megismerése és megismertetése,
koncertek és színházi előadások a hallgatók ismeretüknek,
zenei műveltségüknek elősegítése.
Tiszteletteljes Kodály Zoltán pedagógiai és eszenzerzési munkásságára.
Helytársai az ELTE Kodály Zoltán Kamaraterem.

Részvétel - a meghívott zenészekkel közösen - a Zenei Tanszék tanárai és hallgatói.
Budapest, 2002. november 25.

Dr. Mészáros Károly dékán
ELTE Bölcsészettudományi
Kar

Pallagi Ákos hallgató
ELTE Tanszékvezető Függetleni Kar
Hallgatói Önkormányzat

Zongorista Juhász Irén
tanársegítő
ELTE TFK Zenei Tanszék

Személyes emlékek

Az 50 éve elhunyt Kodály Zoltán emlékére és a 85 esztendőös Bónis Ferenc köszöntésére

Dombóvári János megtisztelő felkérése a Zenetudományi Konferenciára, megindított bennem egy különös emlékezési folyamatot *Kodály Zoltán*-nal és *Bónis Ferenc*cel kapcsolatban. Rögtön elnézést kérek Önöktől, hogy rendhagyó előadásom meglehetősen személyes emlékezés lesz, ugyanakkor nem maradnak el a tudományos vonatkozások sem.

Először is *Kodály Zoltán*ról, *Kodály* tanár úrról szeretnék beszélni. Abban a szerencsés helyzetben lehettem, hogy édesapám *Tátrai Vilmos* hegedűművész révén, személyesen ismerhettem *Kodály Zoltán*t és kamaraműveit. A férjem *Fülöp Attila* opera-, dal- és oratóriuménekes révén a dalait, a csodálatos *Psalmus Hungaricus*t és a *Te Deum*ot.

Apánk a Lukács uszodában mutatott be bennünket a testvéremmel *Kodály* tanár úrnak. Maradandó élményem azonban a lakásán tett látogatás volt. Megvallom, hogy kisgyermekként kissé nyomasztóan hatott rám a túlszűfolt otthon a számomra ismeretlen tárgyaival, sötét falaival. Évtizedekkel később azután többször is jártam itt, *Kodály*né *Péczei Sarolta* jóvoltából. Néprajzkutatóként már egészen másként vélekedtem, és nagy élményt jelentett számomra, hogy 2003-ban előadást tarthattam „*Kodály* tárgyi néprajzi gyűjteménye” címmel.

Kodály Zoltán egykori otthonában, a mai *Kodály Múzeumban* a századfordulós, huszadik század eleji népművészeti érdeklődésnek, a korabeli tárgykultúrának *különleges, sajátos, reprezentatív* megjelenésével találkozunk. *Különlegessége* az, hogy maradéktalanul megőrződött a 20. század eleji lakberendezés. *Sajátossága* abban áll, hogy a népművészeti tárgyak funkcionális, és szerves részei a lakásnak. *Reprezentatív*, mert a népművészeti tárgyak nagy része száz esztendőnél régebben készült, és kimagasló esztétikai értéket képvisel. Az előadásomban a lakásban található 19. századi 20. század eleji leltározott tárgyakat ismertettem. Többnyire Erdélyből származnak a bokályok, Dunántúlról a díszkancsók, a magyar nyelvterület különböző részeiről kerültek a lakásba a szoknyából, halotti lepedőből, kötényből, ingujjból készített himzett vagy szöttes terítők, párnák. A faragott népművészeti tárgyak között van ácsolt láda, megrendelésre készült íróasztal és szék, valamint olyan

faragott tárgyak, melyeket ajándékba kapott a Mester. A népművészeti tárgyak sorát két népi hangszer havasi kürt és tekerőlant is kiegészíti.

A lakásban található népművészeti tárgyak mellett különös meglepetést jelentettek számomra a Néprajzi Múzeumban azok a viseletdarabok, melyeket Kodály Zoltán Zoboraljáról hozott a 20. század első évtizedében. 85 812-85 840 leltári számok alatt. Nem vagyok viseletkutató, de az anyag megtekintése,

a leírókartonok átolvasása után az a véleményem, hogy a gyűjtemény értéke felbecsülhetetlen. Kodály Zoltán aprólékos leírást készített a hímzett női ingekről, melyeket Zoborvidéken, Nyitraegerszegen vásárolt. A leírókartonokon az egyes hímzésminták helyi elnevezéseit is gondosan lejegyezte.

Éveken át jártam a zoboralji falvakba gyűjteni. Kodály Zoltán első gyűjtőútja után nyolcvan évvel, 1986-ban Nyitraegerszegen Kostyál Anni néni még jól emlékezett arra, hogy a nagyanyját Kodály Zoltán Budapestre hívta, s ahogy Anni néni mondta: „és ott énekelt, azokat a régi énekeket.”

2007-ben hozzám legközelebb álló témát választottam a gyulai konferenciára, amikor Kodály Zoltán népzenei *gyűjtéseiről*, a *tudományos feldolgozásról* és azokról a *műveiről* beszéltem, melyeket a magyar nyelvterületről származó kalendáriumi szokáshagyományok ihlettek. Rendkívül tanulságos volt ez a témakör is, hiszen megismerhettem Kodály Zoltán gyűjtési elveit, módszerét, hihetetlen munkabírást, 1890–1952 között 36 vármegyében, 238 helységben 5510 dallamot gyűjtött. A peremvidék elv alapján a történelmi Magyarország magyarok lakta legrégebbi településeit igyekezett felkeresni. Kodály tehát úgy gondolkodott, hogy a peremvidék jelentősége abban áll, hogy a nyelvhatárra szorulva régiesebb hagyományok maradtak fenn, másrészt pedig a szomszéd népekkel való kölcsönhatásokat itt lehet leginkább vizsgálni.

1916–17 fordulóján a Kisfaludy Társaság felkérésére a nem peremvidéken fekvő Nagyszalontára ment. Itt diákok, tanárok gyűjtöttek, de Kodálynak nem volt jó véleménye az amatőr gyűjtésről, pontatlanok, dallamleírás nélküliek voltak, ezért önálló gyűjtésbe kezdett. A kötettel is problémák voltak, mert nem lehetett következetesen végigvinni Kodály eredeti szándékát és összekeveredtek a pontatlan szövegek és a Kodály által

lejegyzett dallamok. Végül közel nyolcvan év után, 2001-ben jelent csak meg a teljes forráskiadvány *Szalay Olga–Rudas Péterné* munkája nyomán.

Tanulságos Kodály gyűjtési módszere: először mindig több napos felderítő gyűjtést végzett, nagy területet bejárva, majd ahol érdemesnek tartotta tért vissza a fonográf-fal. Volt, ahová többször visszajárt. Nagyszalontán kívül a legtöbb dalt a zoboraljai Ghymesen gyűjtötte. Gyűjtőútjain először a papot és a tanítót kereste fel. Velük hívatta össze az énekelni tudókat. Eleinte nem jegyezte le az énekesek nevét. Később azonban rendkívül fontosnak tartotta, idézem: „Az énekesekről feljegyzendő: a név, kor, származás, családi, vagyoni körülmények, iskolai végzettség, vallás, olvasottság, utazás, világlátottság, katonáskodás, különös említésre méltó körülmény. Dalismeret mennyisége, minősége.”

A helyszíni gyűjtés mellett gyakran az énekesek, zenészek utaztak Budapestre, különösen a Pátria lemezek elkészítésekor. A XX. század első felének egyik legnagyobb népzene gyűjtő vállalkozása volt a **Pátria sorozat**. Ekkor – a fiatal néprajzkutató, *Ortutay Gyula* szervezőmunkájának köszönhetően – a Magyar Rádió stúdiójában először rögzítettek paraszti zenét, paraszti előadásban. Az volt a szándék, hogy az egész magyar nyelvterület még elérhető és rögzítésre érdemes értékei belekerülhessenek. A szakmai irányítást *Bartók Béla*, *Kodály Zoltán* és *Lajtha László* vállalta. Kilenc év leforgása alatt 125 fémmatrica jött létre, amelyekről (1942-ig) 107 darab lemezt préselt és hozott üzleti forgalomba a *Kelen Péter Pál* vezette PATRIA cég.

Ebben az új sorozatban a népzene mellett népmese, szokásanyag és a vallásos népdalok is helyet kaptak, bemutatva a legfőbb magyar népzenei dialektusterületek jellegzetességeit. A Pátria-matricákat az eredeti lemezekkel együtt a Néprajzi Múzeum őrzi. Megjegyzem, hogy a korábban 78-as fordulatszámú lemezen megjelent hangfelvételek kiadását valósította meg a Fonó 2001-ben, amikor a kor technikai lehetőségeit kiaknázva 3 CD-ROM-on jelentette meg a felvételeket. Kodály Zoltán fonográf-felvételei 2002-ben jelentek meg *Tari Lujza* szerkesztésében CD-én. (HCD 18254-55) Kodály a gyűjtőmunkával párhuzamosan rendszeres tudományos feldolgozó munkát végzett, melynek eredményeiről a néprajzkutatás máig élő központi folyóiratában az *Ethnographiában* számolt be.

Kodály és Bartók számára fontos célként fogalmazódott meg a *rendszerezett népdalgyűjtemények* kiadása. Már 1913-ban tervezetet készítettek erről a Kisfaludy Társasághoz, mely azzal kezdődik, hogy akkor már hetven esztendeje 1843-ban az Akadémiától a Társaság átvette a népdalok gyűjtését és kiadását.

Mutató táblák sorát tervezték, így: szövegmutatót betűrendes a kezdősorokból és egy tárgy szerinti; helynévmutatót, a község mellett az odaváló dal sorszámával; kótás ún. tematikus katalógust; külön forrásmutatót; több dallamra fogott szövegek, különböző szöveggel énekelt dallamok mutatóját; bibliográfiát minden dalhoz; francia és német

nyelven is jegyzeteket. 1913-ban azonban hiába fordultak a még mindig a folklór ügye legfőbb istápolójának tekintett Kisfaludy Társasághoz, a magyar népzene rendszerezett kiadásával foglalkozó nagy jelentőségű tervezetükre választ sem kaptak.

Elképzeléseik alapján megszerkesztették az első jelentős korszerű népzenei kiadványt [Népdalok (Erdélyi magyarság) 1923]. A nagyszabású tudományosan feldolgozott népzene gyűjtemény megvalósítása a **Magyar Népzene Tára** sorozat a második világháború utánra maradt. Néprajzkutatóként, közelebbről népszokáskutatóként megkerülhetetlen a Bartók Béla és Kodály Zoltán által megálmodott és törzsanyagként a gyűjtéseiket tartalmazó Magyar Népzene Tára sorozat. A vaskos kötetek kiapadhatatlan forrásnak bizonyulnak nemcsak a népzene kutatás számára.

Kodály Zoltán ugyan már 1940-től a Magyar Tudományos Akadémián a „Magyar Népzene Tára”-nak szerkesztését vezette és miután Bartók Béla emigrált és 1945-ben súlyos betegségben meghalt, a korábbi közös tervek megvalósítása teljes mértékben Kodályra hárult. Irányításával jelent meg 1951–1966 között a sorozat első öt kötete. Ugyanebben az időben a Magyar Tudományos Akadémia Népzenekutató Csoportját vezette igazgatói minőségben. Népzene tudósként itthon és külföldön egyaránt nagy szakmai és társadalmi elismerés övezte élete végéig.

Kodály Zoltán munkásságában rendkívül fontos, ihlető szerepe van a magyar népzenenek. Kamaraműveiben „Gordonka-zongoraszonáta” „Triószerenád”, „Hét zongoradarab”, zenekari műveiben „Marosszéki táncok”-ban saját gyűjtésű erdélyi népdalait szólnak meg, a „Galántai táncok”-ban magyar verbunkos dallamokat használt fel. Vokális műveiben, pl. „Molnár Anna” vegyeskarra írt művében népballadát dolgozott fel, a „Mátrai képek” pedig Mátra-vidéki népdalokból formált nagyszabású vegyeskari kompozíció.

Daljátékait a Hány Jánost és a Székelyfonót ugyancsak a népzene ihlette. A Hány librettóját Paulini Béla és Harsányi Zsolt írták, 1926-ban készült. A Székelyfonó 1932-ben keletkezett, ez utóbbi műnek egész zenei világa a magyar folklórból keletkezett, hiszen székely népi szokásokat, életképeket foglal egy drámai történet keretébe.

A közel ötven gyermekkarra írt művében egy-egy gyermekjátékot, mondókát, néphagyományt őrző gyermekdalt dolgozott föl, mint a „Túrót eszik a cigány”, „A süket sógor”, „Katalinka, szállj el”. Kalendáriumi szokások ihlette kórusművei: Karácsonyi pászortánc (1935), Angyalok és pásztorok (1935), Nagyszalontai köszöntő (1931), Újesztendő köszöntő (1929), Villó (1925), Gergely-járás (1926), Pünkösödölés (1929)

Kodály Zoltán által értő és érző hozzáértéssel és ihlettel újjáteremtett magyar népszokás dallamok és szövegek nemcsak hazánkban, nemcsak a magyar nyelvterületen, hanem az egész világon ismertté lettek. Számomra különösen fontos volt, hogy megismerkedjek azzal, hogy milyen jelentősége volt Kodály Zoltán munkásságában a kalendáriumi

szokásoknak. Erről előadásokat tartottam, tanulmányt is írtam „A tavaszi leányszokások Kodály Zoltán kórusműveiben” címmel.

Kodály Zoltán mindenkire rendkívüli hatással volt, aki valaha találkozhatót vele. Engedjék meg, hogy két rövid részletet idézzek Édesapám *Tátrai Vilmos* „Hegedűszó alkonnyatban” c. emlékező könyvéből Kodály Zoltánnal való korai és az utolsó találkozásukról.

„A Fasori Gimnázium és a Zeneakadémia mindössze három villamosmegállóra volt egymástól. Harmadik gimnazista voltam, mikor az iskolai tornaverseny után a villamossal versengve futottam hegedűórára. A szegény diáknak akkoriban villamosjegyre sem volt pénze. Magyarország legsúlyosabb gazdasági válságában vergődött. A korábban 21 milliós országot elnyomoritotta a trianoni békeszerződés. A szegénység egyik jele volt, hogy a villamosok is üresen jártak.

Futva érkeztem a Főiskolára. Késésben voltam. Nem csoda, hogy nagy igyekezetemben a második emeleti fordulóban nekiszaladtam Kodály Zoltánnak. Tisztelettudón összecsaptam bokámat és bocsánatot kértem.

– Te hegedülni vagy tornászni jöttél? – kérdezte megpillantva tornaruhámat.

– Hegedűórára jöttem.

– Mit jelent ez az ákombákom a trikódon?

– Ágostai hitvallású evangélikus főgimnázium. – mondtam büszkén. Megsimogatta a fejem.

– No, jól van, menj az órára!

Az évtizedek során többször tapasztaltam, mennyire nem szíveli a rövidítéseket. Egyszer a koncertnaplómban lapozgatott.

Mi ez a ZA?

Zeneakadémiánk rövidítése.

Miért írja két nagybetűvel?

Csak a magam használatára teszem.

Saját maga számára is írjon rendesen!

A kis gimnazista, aki nekifutott Kodály Zoltánnak, álmában sem hitte volna, hogy valamikor a Mester életművének hű szolgálója lesz. Nem gyanította, hogy sok száz koncerten szólaltatja meg a kodályi muzsikát. S ugyan miért remélhette volna, hogy a szerző jelenlétében játssza majd hanglemezre kamarazenei és zenekari életművét?

Nem szólva a személyes találkozások különleges élményéről.

A gyermekkori véletlen egy egész életre ható szellemi találkozás követte. Magam készítette kristálydetektoros rádión hallgattam a magyar nyelv tisztaságáról szóló egyetemi előadását. Mélyen megragadott, hogy egy zeneszerző ennyit törődik anyanyelvünkkel. 2001, 203-204. old.

Az utolsó találkozásról szóló írását idézem:

„Ilyen hosszú ideig még sohasem voltam nála. Egyéni gondjaim, zene-életünk valamennyi problémája sorra került. Mikor ifjú feleségével, Sáríkával kikísért, és az ajtóból levezető lépcsőre léptem, áramütésként

ért a gondolat, hogy utoljára látom Kodályt. A nyomasztó előérzet anynyira elhatalmasodott rajtam, hogy szabadulni akarván, gyalog indultam hazafelé. A legkülönösebb, hogy korábban soha nem fordult fejemben, hogy Kodály meghalhat. Gyermekkorom óta annyira megszoktam, hogy eszményeinek élő szobraként köztünk van.

Vigasztalan esőben utaztunk és Londonban is lehangoló időjárás fogadott. A mindennapos szereplés feszültségében lassan elhalványult aggodalmas előérzetem. Utunk hatodik városában Huddersfieldben koncertünk szünetében bejött hozzánk egy öreg lord és megilletődött hangon szólt hozzánk:

– Uraim, szomorú hírt kell közölnöm önökkel. Meghalt Kodály Zoltán. – E pillanatban ugyanazt éreztem, mint lakása lépcsőjén. Tehát mégis utoljára láttam Kodályt...”

Műsorunk folytatása előtt 'in memoriam' Haydn op. 76-os B-dúr vonósnégyesének lassútételét szólaltattuk meg.” (207-208. old.)

Az én személyes utolsó emlékem, pedig az, hogy férjemmel, Fülöp Attilával néhány hónapos fiatal házasként megrendülten álltunk a ravatalánál a Magyar Tudományos Akadémián.

Kodály Zoltán az én generációm számára, amíg élt a biztonságot jelentette nemcsak a zenei életünkben, hanem az egész magyar szellemi élet számára. Amit látnunk kell Kodály Zoltán zeneszerzői, tudói, oktatói munkássága ma is hat és nemcsak magyar, hanem nemzetközi kisugárzása van. Ehhez nem csekély mértékben járult hozzá Sárka töretlen, céltudatos munkája, melynek most itt mi is részesei lehetünk. *Kodályné Péczely Sarolta* létrehozta a Kodály Zoltán Emlékmúzeumot és Archívumot. A Kodály életmű sokrétű kisugárzását, teremtő erejét mutatja, hogy gyakran sok-sok évtized után, de újra és újra felfedezzük a zeneszerzőt, a népzene gyűjtőt, a tudóst, az intézményszervezőt és szellemi vezetőt. Ezzel együtt azt is érezzük, hogy mennyire hiányzik fél évszázad után is.

Bónis Ferenc munkásságának köszönhetően közelebb juthatunk Kodály Zoltán munkásságához, sőt az „Igy láttuk Kodályt” (1979) c. munkában a kortársak személyes emlékeit őrizhetjük. Itt jegyzem meg, hogy apámmal is készült beszélgetés, melyben röviden, de azonos módon emlékezett meg a Kodály Zoltánnal való első és utolsó találkozásáról, mint az itt korábban idézett saját visszaemlékezéseiben.

Bónis Ferenc összegyűjtve publikálta a különböző helyeken megjelent írásait is (2007), közzé tette az Archívumból az Universal kiadóval folytatott levelezését is. 2011-ben jelent meg a Kodály Archívum és a Balassi kiadó gondozásában az *Élet-pálya: Kodály Zoltán c. magyszabású munkája*.

Személyesre fordítva a szót, Bónis Ferenc zenetudóst ugyancsak Édesapám révén sok évtizede ismertem meg, de 15 évvel ezelőtt felkért, hogy az Erkel Társaság szervezésében évenként megrendezendő más-más tematikájú gyulai tudományos konferencián vegyek részt előadóként. Váratlanul ért néprajzосként, de utána egy évtizeden át vártam az őszi konferenciát, ahová férjemmel együtt mentünk, és ahol előadásokat tartottam az Erkel korabeli 19. századi gyulai népeletről, az étkezési szokásokról, a népszokásokról, Mosonyi szülőföldjéről és hagyományairól, és a már említett kalendáriumi szokásokról, és azok alapján készült kórusművekről Kodály Zoltán munkásságában. Különösen izgalmas vállalkozás volt Erkel és a népszínművek kapcsolatát kutatni, valamint a nép szerepét Erkel operáiban, és Liszt Ferenc magyarságát.

Szeretnék köszönetet mondani a mindig színvonalas, érdekes konferenciáért, a kitűnő szervezésért, melyhez hozzátartozott a közös vacsora, ahol az éppen aktuális díszvendéggel pl. egyik évben *Szokolay Sándorral*, másik évben *Vásáry Tamással* is együtt lehetünk. Sajnos sokan már nincsenek köztünk. Mindenki számára emlékezetesek maradnak *Erkel Tibor* zongorajátékával kísért Himnusz éneklése.

Első sorban azt szeretném megköszönni, hogy olyan világ nyílt ki előttem, ahol nagyon jól éreztem magam, mikor Erkel kottákat, eredeti népszínművek kézíratait foghattam a kezembe, amikor Bónis Ferenc tanulmányaiban, könyveiben kaptam választ Mosonyi, Liszt, Erkel, Kodály témáimmal kapcsolatos kérdésekre.

Jó egészséget és alkotó tevékenységet kívánok Bónis Ferencnek a nagyszerű zenetudósnaк, tudományos szervezőneк, a jó barátnaк.

Tátrai Zsuzsanna

Elhangzott 2017 június 15-én, a Kodály Emlékmúzeumban rendezett Zenetudományi Konferencián. (H: 2017/3. 17-23.o.)

Tíz éves a Magyar Nyelv Múzeuma

Ünnepi rendezvény 2008-ban és 2018-ban

A Magyar Kodály Társaság két volt elnökének közreműködésével
Szokolay Sándor és Ittzés Mihály

Petőfi Sándor a maga idejében Széphalom meglátogatására e szavakkal hívott fel: „... *szent hely, szent az öreg miatt, kinek ott van háza és sírhalma. Kötelessége volna minden emelkedettebb lelkű magyarnak életében legalább egyszer oda zárándokolni...*”

Egy nemzeti zárandokhely születése

Egy nemzeti emlékhely létrehozásának ötletét 1859-ben, a Kazinczy Ferenc születésének centenáriumát ünneplő Magyar Tudományos Akadémia tagjai vetették fel. Az emlékünnepséget két hónapra rá Széphalmon is megtartották. Az emlékhely kialakítására az Akadémia megvásárolta Kazinczy egykori széphalmi telkét, a mauzóleum terveit pedig, melyben a lakóház nagy részét eredeti formájában kívánta megőrizni, *Ybl Miklós* készítette el. A görög templomokat utánzó neoklasszicista síremlék épületet 1873-ban adták át.

Mosonyi Mihály főhajtása

A nyelvújító-írók tisztelők között találjuk Mosonyi Mihályt, aki 1859-ben megkomponálta *Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének* című zongoraművét, majd röviddel ezután elkészítette ennek zenekari változatát is. A Michael Brandt-ként született zeneszerző életében is mérföldkőnek számít a zongoradarab, mert ez az első opusa, amelynek kottalapjára nevét Mosonyi Mihályként jegyezte. Élete egyik példája annak a verbunkos által tett erőteljes hatásnak, amelynek eredményeképpen idegen muzikusok magyarrá váltak. Noha a zongoramű szerkezetén Mosonyi nem változtatott, a darab hangszerelésével zenetörténetet írt azzal, hogy a Hódolat az első szimfonikus mű, melyben a *cimbalom* is szerepet kap.

Mosonyi a zeneszerzés nyelvújítójaként is a teljes magyarságra törekedett. Partitúrájában a hangszerek magyar nevükön szerepelnek: a fagottot *búgósípnak* hívta, másutt *medencének* a cintányért, valamint talán ő terjesztette el a brácsa máig élő magyar nevéként a *mélyhegedűt*. Természetesen nem érte be a nevek magyarításával. Sajátságos magyar műfajra, jellegzetes hangszínekre, különleges nemzeti hangszerekre vágyott, s arra, hogy a hazai és külföldi nagyközönséggel mindezt megismertesse és megszerettesse. Ezménye megvalósításából, miszerint „*A magyar zenének művészi értelemben vett kifejtése által (a német, olasz, s francia zeneirány s iskola mellett) teremtsük meg a 4-ik világhírű írmodort is: a magyart*”, tevékenyen kivette részét Mosonyi is. A költő és az irodalmi életet szervező emléket Kazinczy versének felhasználásá-

val három énekhangra, vegyeskarra, valamint nagyzenekarra írt magyar kantáta megalkotásával koronázta meg.

Kazinczy *Tisztulás ünnepe az Ungnál 886-ik esztendőben* című költeménye 1823-ban jelent meg a Kisfaludy Károly szerkesztette Auróra-almanachban. A 60 soros hazafias vers mind témáját, mind formáját tekintve eszményi kantáta-szövegnek bizonyult Mosonyi számára. Vélhetően 1860-ra így megszületett a magyar zenetörténetben az első verbunkos zenei anyagra épülő kantáta.

A zeneművet a Lavotta-szimfonikusok a millennium évében a Magyar Rádió stúdiójában a Magyar Verbunkos Zene-sorozatuk 2. darabjaként CD-lemezen rögzítették. A felvétel megjelenését *Bónis Ferenc* Régi magyar muzsika hanglemezen címmel a Zene, Zene, Tánc művészeti folyóiratban megjelent recenziójában „az első hanglemezfelvétel dicsőségeként”, egyenesen „világpremiernek” nevezte, amelyben „nemcsak a vállalkozás mondható dicséretesnek, hanem a zenei megvalósítás színvonala is”.

Megépült a Magyar Nyelv Múzeuma

A múzeum létesítésének ötletét Pásztor Emil, az Egri Tanárképző Főiskola tudós nyelvésze 1994-ben a Kazinczy Ferenc Társaság közgyűlésén – amelynek maga is tagja volt – vetette fel. Széphalmon, Kazinczy Ferenc egykori gyümölcsöskertjének helyén épült fel és 2008. április 23-án nyílt meg a Magyar Nyelv Múzeuma. Az Európában egyedülálló intézmény modern és mégis tájba illő impozáns épületét Radványi György Ybl-díjas építész tervezte.

Az épületben három kiállítótér, könyvesház, szemináriumi terem kapott helyet, valamint egy előadóterem száz kényelmes ülőhellyel, korszerű hang- és fénytechnikával, amely alkalmassá teszi hangversenyek, kulturális találkozók, irodalmi estek megrendezésére is.

Ünnepélyes átadás ősbemutatóval

A Magyar Nyelv Múzeuma **2008. április 23-án** nyitotta meg kapuit. A múzeumot Sólyom László köztársasági elnök avatta fel, s jelen volt Vizi E. Szilveszter, a Magyar Tudományos Akadémia akkori elnöke, a nyelvújító író Stockholmban élő 79 éves ükunokája, Kazinczy Ferenc, valamint több, határon túli anyanyelvőpoló szervezet elnöke is.

Sátoraljaújhely Város Önkormányzata a jeles ünnepre **Szokolay Sándor Kossuth-díjas zeneszerzőt zenemű megírására kérte fel.** A vegyeskarra, kamarazzenekarra és orgonára komponált mű középpontjába a szerző *Nagy Gáspár Szavak* című költeményét, annak mondanivalóját helyezte.

Szokolay Sándor a több héten át tartó alkotás folyamatába, mint lendő előadót, a Lavotta János Kamarazenekar művészeti vezetőjét is

bevonta. A számtalan éjszakai e-levelzés és telefon után 2008. március 6-án, 23 óra után néhány perccel a szerzőből hatalmas energiával feltörő örömkialtás email formájában jutott el e sorok írójához.

Jánoskán, Te Drága!

Íme: a kész mű! Végre!

FINIS LAUS DEO!!!

*Hála a Teremtő Istennek, hogy adott ehhez Felső-Erőt! Ez ma igen ránk fér
Ölel Baráti hűséggel, Sanyi*

*Elkészült hát a SZAVAK, Rapszódikus-Ének magyar-módra
Óda a magyar nyelvhez Nagy Gáspár versére
Vegyeskarrá, kamarazenekarra és orgonára,
Szokolay Sándor 370. opusa.*

Az alkotó azonban madáchi értelemben sem pihent, katartikus pillanatában a műről, valamint a szöveg zenei mondanivalójáról az előadótkat szükségét érezte üzenet formájában azonmód tájékoztatni.

Drága Előadók!

Nem szántam másnak, mint őszinte ajándéknak ezt a művet a keleti végvárok védelmezőinek. Igaz, minden modern mű manapság könnyen büntetéssé válik. Ez főleg a szokatlanságuknak köszönhető! Én hiszek abban, amit leírok, az igazában, s üzenetében is. Épp ezért vállalom a dirigálását is. De nem biúságból 77-ik évemben, magamat nem csak megismertem, de bőven meg is tapasztalhattam. Bevallok egy általános érvényű „bizonyosságomat” műveim tanulási idejéről. Először sokszor és sokan idegenkedtek a dallami, de főleg ritmikai énem milyenségétől, de a fáradtságot mindig megérte, mert amikbe energiát tudtam adni, az mindig meghozta bőven az eredményét. A küzdelem minél nehezebb, annál inkább pásztoralnom kell bizonyos mértékig a „művemre bízottakat”, s nem a betanítójukat akarom „kioktatni!” Végül is, higgyétek el, a saját-műveimet én ismerem (hitem szerint) a legjobban, s emiatt nem maradhatok adósotok. Az „erőfeszítéseknek” akarok érzelmet (elsősorban), értelemet (másodsorban) adni munkátokhoz, de ezen túlmenően is, a darab „szuszogását” szeretném megszoktatni, s még inkább a „selfedezznivalókkal” fokozni! Német László szerint minden ember annyit ér, amennyit érezni tud. Hát én nagyon tudok... De ez nekem sem csak áldás, átok is... Az alkotást nem az ujjunkból szoptuk, hanem jó esetben felülről kaptuk, s ebben a bályogós-hazában mindenér meg kell küzdenünk, (Kodály szerint) szenvednünk is. Hát ezt akarom most, hogy kész lettem elhadarni Nektek, mert a nehézség nem azért van, hogy fáradjon, hanem az új, de igaz és szép-mondandó nem lehet banális közhely, és túl megszokott, hanem vállalni kell a megújulást. S erre van ma a legnagyobb szükség. Ennyit bevezetőül! De csűröm-csavarom tovább!

Nem akarlak magatokra hagyni Benneteket, és összekarolva sokkal többre mehetünk. Újra idézem szeretett Német László példaképemet: aki azt mondta:

„ne azt nézzük, ami van, hanem azt, ami lehetne!” Nebéz helyzetben vagyunk, de az egész Világ is. Most nem lapítani kell, hanem bátran, bátrabban szólni az igazunkról. Ezért írtam ezt meg, mert nehezemre esik e szárnalmas világban itt élnem, de elmenni nem tudtam volna, igaz, álmomban sokszor disszidáltam, de a lábam sohasem tudott volna engedelmesskedni nekem.

Éjjel egy óra múlt... Rövidebbre kell fogni magamat, mert az alvás titka a legnagyobb, s nem hanyagolható csak úgy...

Drága Lelkecskéim! (drága Adám Jenő bácsi szólított így bennünket.) Kell most szólni, s nem akárhogy, ezért írtam meg Nagy Gáspár versét. Mert a zene felerősíteti az igazat! Nagy Gáspár versét, ha csak elmondjátok, mormogva megérezitek ezeréves szorultságunkat, keserűségünket, feljajdulásainkat e bencés diák-volt istenes emberben. (...)

Nekem már nincs sok időm! Ha nem is lehet igazában tökéletes a mi életünk, de a teljes élet gazdagságát (amit a Teremtés adott nekünk), azt saját gyalázata nélkül senki nem veheti el tőlünk. Hat a Ti széphalmi örökségetek és a felkérés jól jött a mai sanyargatottságunk idején!

Nem nebéz művet akartam írni, hanem keserű-edes kemény és igaz – Nagy Gáspár szavával – „Isten elé tett memorandumot” kell, nem ordítanunk, nem siránkoznunk, hanem belső hitünk tántoríthatatlanságát kell e gyűlevészekkel, művészi eszközökkel, Tiborc-módra „felelgetnünk.”

Erről van hát szó és nem a nebéz hangközökről, ritmusokról és hajlításokról! Boldog nemzeti megújulást március 15-ére!

Hívtetek és Testvértetek, aki már előre is nagyon szeret benneteket...

Ennyit előlegként, s egy kis kurzusszerű találkozás talán előbbre viszi merészségünket...

*A találkozás reményében,
Szokolay Sándor*

A Magyar Nyelv Múzeuma ünnepélyes átadásának reggelén valamennyi hangszeres és kórustag közreműködésével megtartott sikeres összpóba végén még egy-egy utolsó szerzői kérést követően a Corvin-lánc tulajdonosa kedves, bátorító szavakkal mondott hálás köszönetet, mielőtt a rövid zenekari bevezető után felzengett: „Sütnek a Szavak! Fájnak, de becsületére a száznak, mondják a Szavak, mondják: ami legbelül Fáj!”

Az improzálás épület 21. századi stílusú falai az ünnepség művészi te-
tőpontján pedig visszhangozták: „Dicséretére az Égnek, Magasába indul az Ének! Dicséretére az Égnek, Magasába száll az Ének! Alleluja!” És dicsőségére a vezénylő zeneszerzőnek, az ősbemutató közreműködő Lavotta János Kamarazenekarnak, Zemplén Egyesített Vegyeskarának, valamint a művet megrendelő Sátoraljaújhely Város Önkormányzatának!

Tíz éves jubileum *Arany és Kodály balladaest Széphalmon*

Az időközben a Petőfi Irodalmi Múzeum irányítása alá került Magyar Nyelv Múzeuma, az átadás idejével napra pontosan, a „születésnapról” reprezentatív programmal emlékezett meg. Kazinczy Ferenc sírjának megkoszorúzása után *A magyar nyelv jelene és jövője* címmel tudós előadók – Kiss Jenő, Péntek János, Kováts Dániel – fejtették ki gondolataikat a magyar nyelvről s méltatták a széphalmi Mester szellemi otthoneremtését.

A megemlékezés csúcspontjaként IN MEMORIAM ARANY JÁNOS ÉS KODÁLY ZOLTÁN címmel a Színház és Filmművészeti-, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatóinak előadásában, a Magyar Kodály Társaság rendezésében balladaestet hallhattak a szépszámú ünneplők.

Arany Jánosról ismeretes, hogy kottaismerő ember lévén önszorgalomból zongorázott, gitározott, azonban számára a muzsika a technikai tudás helyett elsősorban lelki balsamként, vigaszként szolgált:

*„Az öregúrnak van egy tamburája,
S mikor az ihlet s unalom megszállja,
Veszi a rozszant, kopogó eszközt
S múlatja magát vele négy fala közt...”*

Arany János: Tamburás öreg úr

Amikor halála évében családja körében gitárját kezébe vette, felesége könnyek között jegyezte meg: *„Janit ily jó hangulatban rég nem láttam, hogy gitározék.”*

Arany és Kodály neve szinte összeforrt, és nem csupán *„az ember lélek virágai”* által, ahogy Arany a népköltészetet, népdalt nevezte.

„Csak bámulhatjuk, hova tudott emelkedni a legszegényebb sorsból, az (...) alatt járó izlés légköréből. (...) Vezércsillaga a népköltészet volt. (...) Költőnek is a legnagyobb, akit a tudományos munkásságáért is a legtöbbszörre kell értékelni. (...) Arany nagyon sokat foglalkozott a régi és a népnyelvvél. Ő körülbelül ugyanazt tette a költészetért, amit mi próbálunk most megtenni a zenéért” – írta Kodály.

A műsort összeállító Ittész Mihály, a Magyar Kodály Társaság elnöke, az Arany-Kodály balladaest elé írt ajánlásában a két művészi-emberi alkat rokonságára elsőként egy Kodály-levélidézettel hívja fel az olvasó figyelmét: *„(...) Arany János (az én doppelgängerem és előrevetett árnyékom, vagy én neki árnyéka – mindegy.)”* Annak ellenére, hogy csak két Arany-verset zenésített meg Kodály (Haja, haja – Csalfa sugár), azonban írásaiban, előadásaiban a költő-előd nevét gyakran említette. A költőóriás iránti mély tisztelete abban is megnyilvánult, hogy Arany születésének 70. évfordulójára dallamgyűjteményének gondozását, kritikai értékelését elkészítette. A Magyar Dalest címen megrendezett (1927. március 27.) Kodály szerzői hangversenyének műsorfüzetében olvashatunk az alábbiakról:

„A székely népballadák fölfedezése most vagy hetven esztendeje (zenéjével akkor még nem törődtek) lázba hozta a magyar irodalmi világot. Gyulai Pál azt írta, hogy harminc ó-székely ballada fölér a magyar műköltés minden enemű termékével. Akkor Arany János leghíresebb balladái már megvoltak.”

„Egy másik emberöltő, megkésve, de tán még nem elkésve, meghozta a székely balladák s az egész magyar népköltés zenéjét is. Nem mondunk nagyobbát, mint Gyulai, ha azt mondjuk, hogy harminc ilyen dallam fölér a magyar műzeneköltés minden enemű termékével (...) Pedig itt hiába keresünk Arany Jánost.”

„Csodálatos és hihetetlen, hogy 1858-ig, mikor a 'Barcsai'-t fölfedezték, senki sem sejtette, hogy ilyen is van.”

„Most már persze van zenei Aranyunk... Hála Kodály Zoltánnak: amit Zoboralján „a töpörödött kis öregasszonyok”, Erdélyben meg „az öreg harisnyás székelyek” megőriztek, ma már a legmagasabb rendű magyar zeneirodalom része” – olvashatjuk tovább az előszóban.

A műsor mindkét részét Kovács Gergely zongorajátéka, valamint Szűcs Attila éneklése fogta keretbe: az elsőben a *Székely nóta* (Op.11., No. 6.) és a *Dudanóta*, a második részben a *Székelykeserves* (Op.11., No.2.), valamint *Az hol én elmenyek* kezdetű népdal csendült fel. Az összeállításban külön egységet alkottak a történelmi képek: a két Aranyballada, a *Szondi két apródja*, továbbá a *Rákócziné* (Antóci Dorottya, illetve Horváth Csenge tolmácsolásában), valamint Kodály három dala, a *Katona vagyok én, Kádár István* (Bartos Barna énekelte), és a Gulyás Bence által előadott *Rákóczi kesergője*. A népéleti témákat feldolgozó részben az Arany-balladák – *Én vagyok az anyám átka...* (Reider Péter), *Árva fiú* (Kovács Máté), *A varró leányok* (Ábel Stella), *Szőke Panni* (Márkus Luca), *Az ünneprontók* (Darvasi Áron) – között Kodály két dala – a *Három árva* (Kiss Judit Anna) és *Szabó Erzszi* (Fürjes Anna) – hangzott el. A szünet után az Őszikék ciklusához tartozó három balladát hallottunk: *Tengeri hántás* (Márfi Márk), *Vörös Rébék* (Dino Benjamin), *Tetemre hívás* (Ertl Zsombor), valamint a bűn és bűnhődés problematikáját középpontba állító Ágnes asszonyt, Rudolf Szonja előadásában.

Az Arany-balladák között elhangzott székely népballadák zenei anyagáról írta Kodály: „Valamikor a székely dal volt a magyar dal: törmelékei, maradványai a többi magyarság közt mindenütt ott vannak. Ma a székely a legmagyarabb magyar és a magyar csak úgy lehet újra magyar, ha menél székelyebbé tud válni.” Kodály Zoltán feldolgozásában három ballada, a *Kádár Kata* (Kiss Judit Anna), *A rossz feleség*, valamint a *Mónár Anna* Fürjes Anna előadásában hangzott el. Mindhárom előadó a székely balladákat mélyen átélte, a drámaiságot szuggesztív énekléssel tolmácsolta. Az énekművészek zongorakísérője, Dallos Erika a Liszt Ferenc Zene-művészeti Egyetem korrepetitora kiválóan oldotta meg nehéz feladatát és az előadás sikeréhez érzékeny, pontos játékaival járult hozzá.

Dombóvári János

Zempléniként a Magyar Kodály Társaságban

Sátoraljaújhelytől igen messze van a főváros, s ezt a távolságot napjainkban is egyfajta hátrányként élik meg a zeneoktatás, az itteni zenei élet napszámosai a zenét szívesen hallgató közönséggel együtt. Vezetői megbízásom óta törekedtem arra, hogy ujjamat lehetőség szerint a főváros zenei ütőerén tartva annak pulzálását tapinthatam a végeken is. Ezért is éreztem megtiszteltetésnek azt, hogy 1993-ban Lavotta-előadásommal¹ az ez idő tájt létrejött Magyar Zenetudományi és Zenekritikai Társaság első konferenciáján részt vehettem.

Utam a Magyar Kodály Társaságba...

Vonzódásom a tudós társaságokhoz régi keletű, hiszen igazgatóságom kezdetén a Kárpát-medencét is behálózó Kazinczy Ferenc Társaság vett fel soraiba. A társaság 28. kötetének megjelenését maga mögött tudó Széphalom Évkönyve azóta is a Lavotta-kutatással, valamint Zemplén zenei életével foglalkozó írások, tanulmányok legfontosabb publikálási helye. A millennium környékén Bónis Ferenc, a gyulai Erkel Ferenc Társaság elnöke bizonyára értesült a verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, az első színházi karmester, házitanító Lavotta János Zempléni, valamint annak volt megyeszékhelyén kibontakozó kultuszáról. Elnök úr a társaság tállyai tervének – mely szerint dombormű elhelyezésével jelölnék meg azt a feltételezett volt patika épületét, ahol Lavotta rövid rosszul léte után elhunyt.²

A zenetudós meghívására számos alkalommal voltam előadó-résztvevője a gyulai zenetudományi konferenciáknak. Innen pedig egyenesen vezetett utam az Erkel Ferenc Társaságba. A gyulai évek során fontos szervezői tapasztalatokat szereztem, amelyeket a zempléni Lavotta-konferenciák megrendezése során jól hasznosíthattam.³

---

¹ Lavotta János és a magyar vonós kamarazene kezdetei

² Kiss György Munkácsy-díjas szobrászművész Lavotta bronz-domborművét 2001-ben leplezte le Bónis Ferenc, Pekó József Tállya polgármestere. Közreműködött a Lavotta János Kamarazenekar.

³ 1990: Tudományos ülés Lavotta halálának 170. évében.

Előadók: Domokos Mária, Legány Dezső, Dombóvári János

Valamennyi konferencia moderátora: Fehérné Sulyok Éva

1994: Sátoraljaújhely-Tállya-Pusztafödemes: Országos ünnepség Lavotta születésének 230. évében.

Az ünnepségeken résztvevő Lavotta Emlékbizottság fővédnökei: Farkas Ferenc zeneszerző,

Katona Tamás történész. Közreműködött a Zempléni Kamarazenekar (műv. vezető: Dombóvári János),

Lavotha Elemér csellóművész, a stockholmi zeneakadémia professzora

2000: Konferencia Lavotta halálának 180. évében. Előadók: Barsi Ernő, Domokos Mária,

Dombóvári János, Papp Géza, Pethő Csilla, Réti Zoltán

2004: Lavotta és kora. Konferencia Lavotta születésének 240. évében.

Díszvendég: a 60 esztendőös Rolla János. Előadók: Bónis Ferenc, Dombóvári János,

Fehér József, Papp Géza, Sziklavári Károly, Tímár Sándor

Közreműködött a Lavotta János Kamarazenekar

A Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskola élén eltöltött három évtized első harmadában a társaság hírei az áldott emlékű mentoraimtól, Szokolay Sándortól, Lukin Lászlótól jutottak el hozzám sátoraljaújhelyi találkozásaink alkalmával. Emlékeim szerint a gyulai konferenciák egyikén ismerkedtem meg *dr. Márkusné Natter-Nád Klárával*, zenei közíróval, a Magyar Kodály Társaság elnökségi tagjával, a társaság kiadványainak szerkesztőjével, s a közlés szándékával előadásom kéziratát kérte tőlem. Amikor pedig sportbalesetem mozgásomat egy időre a négy fal közé korlátozta, rokonszenves, ugyanakkor megtisztelő ajánlatot tett: a HÍREK olvasóinak mutassam be a sátoraljaújhelyi Lavotta-projektet: a verbunkos zenei stílust oktató-nevelő programjába emelő művészeti iskolát, a Magyar Verbunkos Zene – jelenleg a tizedik darabjánál tartó – CD-sorozatot létre hozó kamarazenekart, valamint a zenetudományi konferenciákat szervező, a kiadványok megjelentetését biztosító közhasznú alapítványt. Innen már csak egy lépés volt a tagfelvételi kérelem benyújtása...

-
- 2005: Farkas Ferenc születésének centenáriuma. Konferencia és emlékhangverseny. Előadók: Bónis Ferenc, Dombóvári János, Fehér József, Gombos László, Sziklavári Károly
Közreműködött: Lavotta Szimfonikus Zenekar, kórusok Sárospatakról
- 2007: A dal a magyar lélek székely kapuja. Konferencia Kodály Zoltán születésének 125. évében. Előadók: Bónis Ferenc, Dombóvári János, Eöszé László, Fehér József, Horkay Tamás, Sziklavári Károly
- 2010: Erkel Ferenc születésének bicentenáriuma. Konferencia és hangverseny. Díszvendég: a 75 esztendő Erkel Tibor. Előadók: Bónis Ferenc, Dombóvári János, Erkel Tibor, Fehér József, Gombos László, Horkay Tamás, Rakos Miklós, Sziklavári Károly
Közreműködött: Lavotta János Kamarazenekar, Kassai István (zongora), Szekrényesy Béla (cselló), Dombóvári János, Szabó Márta, (hegedű), Szabó Sándor (brácsa)
- 2012: Lavotta Jánostól Kodály Zoltánig. Konferencia és hangverseny Kodály születésének 130. évében. Díszvendég: a 80 esztendő Bónis Ferenc. Fővédnök: Kodályné Péczely Sarolta. Előadók: Bónis Ferenc, Dombóvári János, Gombos László, Horkay Tamás, Ittész Mihály, Rakos Miklós, Scholcz Péter, Sziklavári Károly, Tusnády László.
Közreműködtek: a Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskola tanárai, növendékei
- 2014: Lavotta János és a magyar nemzeti romantika kora. Konferencia és hangverseny Lavotta születésének 250. évében. Lavotta Emlékév fővédnökei: Balog Zoltán miniszter, EMMI – Bónis Ferenc
Díszvendég: a 90 esztendő Szőnyi Erzsébet. Előadók: Agócs Gergely, Bónis Ferenc, Dombóvári János, Elek Szilvia, Fehér Éva, Gombos László, Ittész Mihály, Rakos Miklós, Sziklavári Károly, Tusnády László
Közreműködött: a Lavotta János Kamarazenekar (karmester: Derecskei András), Dombóvári Zsolt (cselló), Dombóvári János Imre (fuvola)
- 2015: Mosonyi Mihály és a magyar nemzeti romantika kora. Konferencia és hangverseny Mosonyi születésének 200. évében. Előadók: Andrij Karpyak, Csáky Imre, Dombóvári János, Gombos László, Ittész Mihály, Kassai István, Scholcz Péter, Sziklavári Károly, Tátrai Zsuzsanna, Tusnády László
Közreműködött: a Lavotta János Kamarazenekar (karmester: Derecskei András), Andrij Karpyak – Dombóvári János Imre (fuvola), Kassai István (zongora), Polster Ildikó (ének), Szomora Tibor (hegedű)
- 2017: Magyar zenetörténeti kérdések Lavottától Kodályig. Konferencia Kodály születésének 135., halálának 50., Bónis Ferenc születésének 85. évében.
Fővédnök: Kodályné Péczely Sarolta – Hoppál Péter államtitkár, EMMI
Előadók: Berlász Melinda, Bónis Ferenc, Dombóvári János, Gombos László, Ittész Mihály, Kassai István, Korolenkó Ilona, Scholcz Péter, Tallián Tibor, Tátrai Zsuzsanna, Tusnády László
Moderátor: Fehérné Sulyok Éva – Ittész Mihály
Közreműködött: a HANGÁSZNÉGYES (fuvola: Dombóvári János Imre, hegedű: Licskó Tibor, brácsa: Dombóvári János, cselló: Fehérné Sulyok Éva), Bojti Eszter – Pál Edith Erzsébet (zongora), Dombóvári János (mélyhegedű)

Felvételem a Magyar Kodály Társaságba...

A Lavotta Alapítvány a negyedszázad alatt megrendezett tíz konferenciából hármat szentelt Kodály Zoltán emlékének. A szervezet elnökeként az események fővédnökének mindhárom alkalommal *Kodályné Péczely Sarolta* úrhölgyet kértem fel. Különösen emlékezetes számomra az emlékévben a Kodály Emlékház és Archivumban megtartott konferencia.

De erről a későbbiekben részletesebben még szólok.

Tagságomat a Magyar Kodály Társaságban *Ittész Mihály* elnök úr látta el kézjeggyével. Személyes ismeretségünk a széphalmi konferenciákkal kezdődött, amelyeknek ő is több alkalommal volt előadója. Elnök úr mély humánusát, tanári kisugárzását, derűjét, finoman ironikus humorát Bónis Ferencet köszöntő könyv szerkesztése során magam is megtapasztalhattam. A történet Kodály Zoltánné megtisztelő felkérő levelével kezdődött, amelyben a szerzők dolgozataikkal a Széchenyi-díjas zenetudóst, a Mester életművének leghívebb ismerőjét 80. születésnapja tiszteletére megjelenő könyvvel köszöntik.

A tanulmánykötet⁴ szerkesztői munkálatait Ittész elnök úr végezte. Dolgozatom⁵ révén kerültem közvetlen munkakapcsolatba a Szabolcsi Bence-díjas művészeti íróval, zenepedagógussal. Azóta is hálás vagyok azért a végtelenül türelmes gondosságért, a gyakori levélváltásokért, szakmai tanácsért, amelyben a könyv szerkesztése során részem volt. Mihály kecskeméti búcsúztatásán az evangélikus templomban J.S.Bach d-moll Chaconne-ja közben Tamás fia hegedűhangjával együtt sirt az én lelkem is...

Térjünk vissza az emlékévben megrendezett konferenciára, amely több szempontból is rendhagyónak számított. Először a helyszín miatt, ugyanis a zempléni konferenciák egyik sajátossága, hogy az előadásokat többnyire két napra osztjuk el. A széphalmi Magyar Nyelv Múzeuma kiváló környezete az előadásoknak, valamint a témához kapcsolódó hangversenyeknek. Az első nap a Kazinczy Ferenc sírját felkereső előadók főhajtásával zárul. Másnap Tállyán, az előadások meghallgatása után Lavotta János síremlékéhez zarándokolunk, ahol az előzetes egyeztetés után az emlékbeszéd elmondására mindig akadt erre vállalkozó előadó. A másik sajátossága a zempléni konferenciáknak unikális. Tokaj-Hegyalján szinte szentségtörésnek számítana ilyen ran-

⁴Részlet az egészhez. Tanulmányok a 19. és 20. század magyar zenéjéről.

Emlékkönyv a 80 éves Bónis Ferenc tiszteletére. Argumentum Kiadó – Kodály Archivum, 2012

⁵Lavotta János helye, szerepe a magyar zenepedagógiában

gos eseményt pincelátogatás nélkül megrendezni. Már csak Lavotta emlékére tekintettel is, aki a szemtanúk szerint poharát a Servus humillimus! – köszöntéssel emelte ajkához. Ilyenkor minden tekintet a borkóstolást nagy szakértelemmel irányító borászra és a kezében lévő lopóra, illetve annak tartalmára szegeződik, hogy a tokaj-hegyaljai őshonos szőlőfajtákból⁶ készült borok illatát, zamatát, színét beazonosíthassák. Egyébként pedig a szervezők kiváló kapcsolatot ápolnak a hegyaljai pincészetekkel⁷, akik a zenetudományi konferenciáink önzetlen támogatói.

A Kodály-emlékévben a Magyar Kodály Társasággal közösen tervezett konferencia szándéka szerint hármas célt tűzött maga elé: Lavotta János, Kodály Zoltán emlékezetén túl a 85 esztendőös Bónis Ferenc köszöntését. Mivel professzor úr már nem vállalta a hosszú utazással járó kockázatot, azt javasolta, hogy a Kodály Emlékház legyen a tanácskozás színhelye. Az esemény fővédnökének Kodály Zoltánné mellett hozzájárulásával Hoppál Pétert, az EMMI kulturális államtitkárát kértem fel, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy az esemény több médiafigyelmet kaphat majd. Hálásan köszöntem meg Ittész Mihály elnök úrnak, hogy miután a társaság részéről kezébe vette a rendezés ügyét, minden tétova bizonytalanság megszűnt. Az egyébként szép szakmai sikert eredményező konferencia a média ingerküszöbét azonban nem igazán érte el. Az írás nyitó mondatára utalva alig tudtam leplezni csalódásomat, különösen fájó az általam szívesen hallgatott Bartók Rádió szerkesztőinek minden értesítés ellenére mutatott közömbössége. Azt már korábban tudomásul kellett vennem, hogy rendezhetünk mi bármilyen rangú zenei eseményt itt a Sátorhegy alatt. Azonban amikor a „hegy megy Mohamedhez” azért, hogy a fővárosban, a Kodály Emlékházban, pár száz méterre a rádió épületétől, ez az esemény a kultúra hírei között se találjon utat a hallgatókhoz...? Azért az olvasó nem maradt információ nélkül, hála társaságunk periodikájának, a HÍREK-nek, valamint a PARLANDO online kiadásának...

Így néz ki hát az én kapcsolatam a 40 éves Magyar Kodály Társasággal, annak tiszteletre méltó tagjaival. Önazonosságom, szakmai önbecsülésem része, forrása ez a tagság, amely segít abban, hogy zempléniként, Lavotta-kutatóként, a Lavotta János Kamarazenekar alapító-művészeti vezetőjeként benne maradhassak a zenetudomány, az ország zenei vérkeringésében.

⁶ Furmint, hárslevelű, sárgamuskotály, valamint a belőlük készített szamorodni, aszú borok

⁷ Bérés Szőlőbirtok és Pincészet – Erdőbénye, Grand Tokaj – Tolcsva, Patricius Borház – Bodrogkisfalud, Estók Pincészet – Sátoraljaújhegy

Ittzés Mihály búcsúztatása 2018. június 22.

„*Boldog ember az, aki nem jár gonoszok tanácsán, bűnösök útján meg nem áll, és csúfolódók székében nem ül. Hanem az Úr törvényében van gyönyörűsége és az ő törvényéről gondolkodik. Olyan lesz, mint a folyóvizek mellé ültetett fa, amely ideje korán megadja gyümölcsét és levele nem hervad el, és minden munkájában jó szerencse leszen.*”

Az elmúlt évtizedek során számtalanszor eszembe jutott az első zsol-tárnak ez a néhány verse, amikor kedves barátomról, pályatársamról, Ittzés Mihályról gondolkodtam. Igen, minden munkájában jó szerencse leszen, mondja a zsol-táros, és valóban így volt. Hit, szorgalom, kitartás, gondosság, következetesség és jó lelkiismeret, mindenek felett pedig önzetlenség jellemezte az ő életét, távozásával pótolhatatlan úrt hagyva családban, Kodály Intézetben és a magyar zenei életben.

Fiatal korában az ember a példaképeit talán leginkább a családban és a tanárai között keresi és találja meg. Később, a felnőtt élet elején pedig az idősebb pályatársak között. Így voltam ezzel én is, és közülük a leginkább meghatározó Ittzés Mihály volt. 55 évig ismertük egymást!

Először 1963-ban találkoztunk, amikor ő befejezte a zeneakadémiai tanulmányait, én pedig elkezdtem. Ő 1973. szeptember 1-től az akkor alapított Kodály Intézet első teljes állású oktatója lett, én egy évvel később, 1974 őszén kerültem ide. Attól kezdve együtt építettük, fejlesztetük a Kodály Intézetet azzá, amivé lett.

Több mint 20 éven keresztül állt mellettem főigazgató helyettesként. A mindennapok küzdelmei során derült ki, milyen sok közös van családi hátterünkben, neveltetésünkben, erkölcsi elveinkben, világnézetünkben. Mind szakmai, mind emberi vonatkozásban példaképemmé vált. A hivatali viszony szerencsére hamar kölcsönös megbecsüléssé, majd egyre szorosabb és őszintébb barátsággá alakult.

Az évek során sokat vitáztunk is, hol egyik, hol másikunk érvelt meggyőzőbben, de mindig békében váltunk el. Évekig próbálkoztunk azon, hogy a hazai énektanárképzés kodályi alapokon nyugvó, intézményes formáját megvalósíthassuk az Intézetben belül, de ez sajnos nem sikerült, s ez mindkettőnknek örök fájdalomra maradt!

Közös munkánk első időszakában többször voltunk együtt külföldön. Előfordult, hogy mielőtt sorra került, előző este megkértem, olvasná fel nekem szállodai szobámban az angol nyelvű előadását. Soha nem vette rossz néven, sőt inkább köszönettel vette, s másnap sikeresen ment minden.

Kodály Zoltán születésének 125. évfordulóján, 2007. december 16-án a Kecskeméti Kodály Intézetben tartott ünnepi megemlékezés egy köszöntővel vette kezdetét, melyen Erdei Péter főigazgató méltatta prof. dr. Ittész Mihály nyugalmazott főigazgató-helyettes, Kodály-kutató munkásságát, s adta át neki „A Kodály Intézetért” emlékplakettet (Kecskemét Megyei Jogú Város)

Ittész Mihály építette ki a Kodály Intézet könyvtárát és archívumát, amely a néhány kötetes kézi könyvtárból mára az ország egyik legjelentősebb zenei gyűjteményévé nőtt. Az archívumban pedig sok olyan felbecsülhetetlen értékű dokumentum, kézirat, jeles személyiségek hagyatéka található, amely bőséges kutatni valót ad a tudós érdeklődőknek jó néhány évtizedre. Többek között ez a munka vezetett oda, hogy 1982-ben Kodály Zoltánné Péczely Sarolta asszony Kodály egykori budapesti lakását teljes berendezésével, könyvtárával együtt Intézetünk gondjaira bízta.

Mihály saját szakmai érdeklődése szorosan kapcsolódik az előbbiekhöz. Kodály életművének mindhárom területéhez kapcsolódva születtek forrásértékű tanulmányai, előadásai, melyek végül doktori értekezéssé álltak össze. Nem volt könnyű rábeszélni őt, hogy minden készen áll, csak éppen el kell indítani az eljárást. Sokan tudjuk itthon és a nagyvilágban, hogy ő volt Kodály életművének talán legalaposabb ismerője!

De foglalkozott Kodály kortársainak, tanítványainak munkásságával, Kecskemét zenei múltjával is, ezt igazolják az alábbi kötetek is: In memoriam Nemesszeghy Márta, ...Bodon Pál, ...Vásárhelyi Zoltán, ...Csenki Imre.

Bárdos Lajosról monográfiát készített. És tervezte a Kodály monográfiát is. Írt tankönyveket az egykor volt óvónői szakközépiskola számára. Szerkesztette az Intézet évkönyveit, segítette fiatalabb kollégáink publikációinak megjelenését, terjesztését. Mindezt pedig olyan természetes önzetlenséggel és jóakarattal tette, ami példátlan. Ugyanilyen példaértékű volt az a tevékenység, amit a NKA Zenei Kuratóriumának elnökeként egy cikluson át végzett, amikor is megpróbálta a majdnem lehetetlen, vagyis pártatlanul, kizárólag értékalapon elosztani a rábízott javakat.

Gazdag, termékeny életet adott a Teremtő Ittzés Mihálynak. Bámulatra méltó szaktudása, legendás memóriája biztos útjelző volt neki magának és minden arra figyelőnek. Ötletgazdagsága szinte kifogyhatatlan volt, de mindig kötődött a szóban forgó kérdés mélyre ható ismeretéhez!

Életét szolgálatnak tekintette, szerényen, önzetlenül, soha nem hivalkodva öntötte, osztotta tudását a tanítványainak, a kollégáinak, és mindenki másnak.

Mindezekén túl pedig ember volt a szó legnemesebb értelmében, kedvességével, humorával minden munkatársát elbűvölte. Nagyon szerettük őt. Most, hogy az Intézet épületének felújítása elkezdődik, végig futott lelki szemeim előtt az elmúlt több mint 40 év. Bármilyen szép lesz az épület a felújítás után, az ő hiánya most már mindig jelen lesz a falak között.

Az utóbbi 2-3 évben az volt az érzésem, hogy erőt vett rajta valami kényszerű sietség, egyre többet vállalt, mintha versenyt futna az idővel. A munka lázában égett, sokszor hajnalig ült a számítógép mellett. Járt az országot, jelen akart lenni minden rendezvényen, amit a Kodály Társaság szervezett. Sokszor kértem, válogasson, ossza meg a tenni valókat, de ebben nem figyeltem rám.

Márai Sándor Füves Könyvében írja a következőt: *„Nem segít semmi, a végén el kell égni, ha azt akarod, hogy valami megmaradjon abból, ami életed értelme volt. Az élet anyagát, a test szövetét is oda kell dobni a lángoknak, melyek egyszerre perzselnek kívülről és belülről.”*

Az ő életének értelme Kodály szolgálata, a kodályi életmű hűségese védelme és terjesztése volt. Neve, munkája, mint a világító torony áll most és fog állni a jövőben azok előtt, akik a magyar zenetudományt hivatásuknak tekintik.

A Kodály Intézet és a Kodály Intézetért alapítvány minden munkatársa a legnagyobb szeretettel és tisztelettel fogja őrizni dr. Ittzés Mihály emlékét. Isten veled, kedves Miska barátom! Pihenésed legyen békés, hiszen életed művének fája tovább él, levele nem hervad el, és a zsoldárossal szólva: *„minden munkádban jó szerencse lésszen!”*

Elhangzott dr. Ittzés Mihály búcsúztatásán, a kecskeméti evangélikus templomban 2018. június 22-én. (H: 2018/3. 5.o.)

Sírkőavatás

Még fél éve sincs, hogy dr. Ittzés Mihály volt elnökünk váratlanul elhunyt. **2018. október 21-én** a református temetőben emlékeztünk az eltávozottra, ahol Szemők Zsuzsa szobrászművész által megformált síremlék avatása volt.

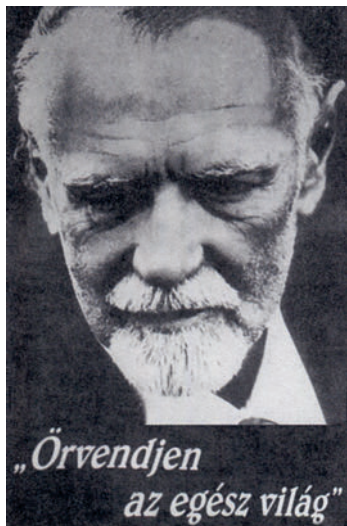
A már őszi színekben pompázó természet, az utolsó napfénytől még csodásan nyíló rózsák, a kicsit nyirkos levegő a néha le lehulló levelek mind a csendes emlékezés hangulatát segítették. Most is, mint a temetés alkalmával mindenki kézbe kapta az éneklendő dallamokat, szövegeket így téve még emelkedettebbé a szertartást. Testvére Ittzés János ny. evangélikus püspök mondta az emlékbeszédet, megáldotta a sírkövet. A szertartás után az alkotóknak Kata kedves szavakkal megköszönte az ihletett és férjéhez méltó emléket – az életfája, a gabona szál, melyen a kék madarak csendesen várják a feltámadást, az előlapon egy, a hátlapon hárman, körben maga az élet szála immár egymásba érve. A szertartás vége felé szitálgató esőben megteltek az előrelátóan odahelyezett vázák s mi csendesen a gondolatainkba merülve indultunk az evangélikus templomba, folytatni az emlékezést, oda ahol még négy hónapja sincs hogy végső búcsút vettünk kedves barátunktól.

Azt a Korál misét hallgattuk meg, melyet az elhunyt szerkesztett édesapja 100. születésnapja emlékére és Győrben hangzott fel először 2004-ben, később Kecskeméten is, többek között ezt is megtudtuk Zászkaliczky Páltól valamint arról is beszélt bevezetésként, hogy a Pater Noster és az Ite missa est egy utólagos kiegészítés. A korálokat értően, ihletetten éneklő Kecskeméti Énekes Kör Erdei Péter vezényletével bársonyos hangszínnel szólalt meg, csodálatosa érthető szövegmondással. Sárosi Dániel orgonán működött közre a kórus kísérőjeként valamint J.S. Bach korálelőjátékokat, harmonizációkat és egyéb darabokat játszott.

B. Horváth Andrea

Hangversenyek

„Örvendjen az egész világ”

ORSZÁGOS IFJÚSÁGI
HANGVERSENY-SOROZAT
A KODÁLY JUBILEUMI ÉV
ALKALMÁBÓL

2002. szeptember 28
december 14.

*„...nem sokat ér, ha magunknak
dalolunk, szebb, ha ketten összedalolnak.
Aztán mind többen, százan, ezren, míg
megszólal a nagy Harmónia, amiben
mind egyek lehetünk.”*

Kodály Zoltán gondolatainak legszebb valóráváltását példázta az a hatalmas összefogás ami a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége Ifjúsági Tagozatának kezdeményezésére létrejött.

Az ország tíz városában rendeztek fesztivált, időrendi sorrendben: Kaposvár, Cegléd, Miskolc, Szarvas, Debrecen, Veszprém, Pécs, Szeged, Kecskemét, Sopron. A rendezvénysorozatot a KÓTA koordinálta, a rendezéssel járó feladatokat a helyi szervezők bonyolították, a sorozatokhoz az egyes városok igen sok segítséget nyújtottak, de különösen ki kell emelni azokat az énektanár-karvezető kollégákat akik a szakmai és rendezői feladatok orszlán részét vállalták. Minden helyszínen legalább 6-8 kórus lépett fel, a kicsinyektől az egyetemista korosztályig, és mindenütt meghívást kapott egy-egy vendégkórus mely nem az adott régióban működik. A műsorok legnagyobb részében Kodály kórusművek hangzottak fel, a koncertek gyakran közös énekléssel kezdődtek, de minden esetben közös énekléssel fejeződtek be.

A sorozat támogatói között részt vállalt a Magyar Kodály Társaság is, így néhány hangversenyről személyes hangú bejáratot is közreadunk.

(H: 2002/3. 44.o.)

A 80 éves örökifjú: Éneklő Ifjúság

Kodály gyermekkarest

„Ünnepre jöttünk zengő énekszóval:
hadd szóljon orgona s a szárnyaló dal.”

Kerényi Györgynek Hans Leo Hassler kórusművéhez írott szavaival kezdem megemlékezésemet e kettős évfordulón.

Éneklő Ifjúság néven először 1934. április 28-án tartottak hangversenyt, ugyancsak a Zeneakadémia Nagytermében. Ennek 80. évfordulójára emlékeztünk a 85 évvel ezelőtt, 1929. április 14-én elhangzott első *Kodály gyermekkarest* műsorának hiánytalan felidézésével.

Azt több ok tette lehetetlenné, hogy ugyanazokat az iskolákat, vagy legalább jogutódjukat kérjük fel az emlékesten való közreműködésre, amelyeknek kórusai a legendás hangversenyen szerepeltek: vagy nem is léteznek, mint például a Wesselényi utcai polgári fiúiskola, melynek épülete helyén is más ház áll, vagy ma nem rendelkeznek a műsor igényeinek megfelelő énekkarral. Azt sem tudtuk megvalósítani, hogy a művek az akkori sorrendben szólaljanak meg, de ez talán jót is tett a műsor dramaturgiájának.

Egy mű, a legelsőnek felhangzó *Pange lingua* orgonakíséretes himnusz azonban a helyén maradt. A Kner nyomda által készített műsorlapon, a Kodály Archivum példányán e műsorszámnál Emma asszony kézírásával olvasható: *bemutató*. Az ismertebb vegyeskari változat mellett szinté bemutatónak kijáró figyelmet érdemel a mű mostani előadása. Az *Öt Tantum ergo* zenei anyagát felhasználó nagyobb ciklikus forma rekonstrukciójához Szabó Miklós karnagy úr kutatásai is hozzájárultak.

Köszönet illeti a karvezető énektanárokat és a kórusok tagjait, hogy az ünnepi estünkön való közreműködést vállalták; személyesen is köszönettel tartozom *Hartyányi Judit* társelnöknek az énekkarok kiválasztásához, felkéréséhez nyújtott körültekintő segítségéért.

Egy gyermekkaresttel kapcsolatban a hivatalos-hivatásos zeneélet és a zenetudományos szemlélet oldaláról felvetődhet a kérdés: lehet-e egy iskolai kórusok, műkedvelőnek tekintendő karok közreműködésével megszólaltatott koncertet zenetörténeti eseménynek tekinteni. Úgy gondolom, hogy igen, mert mi más lett volna, amikor a mostani emlékünnepeünk „tárgyát” képező esemény előtt négy évvel, 1925 tavaszán Kodály Zoltán magyar dalestjén az első gyermekkarai, a *Villő* és a *Túrót eszik a cigány* először megszólaltak, vagy amikor 1937-ben Kecskeméten, majd Budapesten első ízben csendültek fel Bartók gyermekkari művei. Kodály kezdeményezése nyomán – nemcsak az ő műhelyéből kikerülve – hatalmas gyermekkari irodalom jött létre, egyszerre pedagógiai és művészi céllal. Ma is, vagy ma talán még inkább, úgy láthatjuk: Kodály

iskolapéldát adott: a szóban megfogalmazott elvet zeneművek sorával igazolva: „csakis művészi érték való a gyermeknek.” Abban is példát adott, hogyan lehet a népdalt, a népi gyermekjátékdalt a magas művészet értékei közé emelni.

Bárdos Lajos emlékezéseiből tudjuk, hogy a *Magyar Kórus* kiadó, illetve azonos című lapja és az *Énekszó* című folyóirat által elindított, Kodály kezdeményezését kiteljesítő folyamat eredménye volt az egyre gazdagodó gyermekkari irodalom, s 1934-re már tetemes mennyiségű kompozíció gyűlt össze, egyre több énektanár-karnagy vállalkozott a régi mesterek újra felfedezett és a kortársak új szellemet képviselő darabjainak megtanítására, előadására. Bárdos Lajos felesége, Irénke asszony adta az ötletet, hogy tartsanak „iskolaközi” hangversenyt, s hogy a dalos sereglésnek adják az *Éneklő Ifjúság* nevet.

Azt is Bárdos tanár úrtól tudjuk, hogy az *Éneklő Ifjúság* név használatára csak azok a dalostalálkozók voltak jogosultak, amelyeken legalább négy-öt énekkar szerepelt, és amelyen volt közös ének. Erre a célra a kezdetektől a kánonéneklést találták a legalkalmasabbnak. Egy 19. századi osztrák zeneszerző, Ludwig Ernst Gebhardi (1787–1862) remekül hangzó Glória-kánonja, Kerényi György magyar szövegével vált szinte kötelező darabjává a karénekes összejöveteleknek. Az akkor már néhány éves gyakorlat (és a Berzsenyi évforduló) ihlette Kodály Zoltán nagy kánonját 1936-ban. Ez volt az egyetlen mű hangversenyünk műsorában, mely nem az 1929-es programban hangzott el először.

Jegyezzük fel emlékestünk műsorát:

Pange lingua – Aquinói Szent Tamás himnusza. A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Laudate és Jubilate kórusa, vezényelt Sapszon Ferenc, közreműködött Harmath Dénes orgonaművész.

Villő, Táncnóta – Andor Ilona Gyermekkar, vezényelt Tamási Kinga;
A süket sógor, Gergely-járás – Hunyadi János Iskola Nagykórusa, vezényelt: Igaliné Büttner Hedvig;

Cigánysírató – Kós Gyermekkar, vezényelt: Hraschek Katalin;

Gólyanóta, Isten kovácsa – Marczibányi téri Kodály iskola Gyermek-kara, vezényelt Őri Csilla és Uherezky Eszter;

Lengyel László, Túrót eszik a cigány – Vörösmarty Leánykar, vezényelt Gyombolai Bálint; *Jelenti magát Jézus, Újesztendőt köszöntő* – Szent István Király Nőikar, vezényelt Tőkés Mária Tünde;

Pünkösdőrlő – Magnificat Ifjúsági Kórus, vezényelt Szebellédi Valéria.

A műsort záró nagy kánont, Kodály-Berzsenyi: *A magyarokhoz* című művét, körülénekelve a középen helyet foglaló közönséget, az egyesített kórus, több mint 400 énekes adta elő. A szünni nem akaró tapsokra válaszul ismét megszólalt az összkar, Sapszon Ferenc vezetésével, a közönséget is bevonva az éneklésbe.

A hangverseny megvalósításához – Balog Zoltán miniszter úr döntése nyomán – az NKA miniszteri keretéből kaptunk támogatást. Nagy vállalkozásunk fővédnöke Kodály Zoltánné volt, védnökei pedig dr. Vigh Andrea, a Zeneművészeti Egyetem rektora, dr. Bónis Ferenc zenetörténész, a MKT korábbi elnöke, aki az 1970-es években az Ifjúsági Rádió zenei szerkesztőjeként az Éneklő Ifjúság mozgalom akkori fellendülésének egyik legfőbb segítője volt, Daróci Bárdos Tamás zeneszerző, a Bárdos Lajos Társaság társelnöke pedig az alapító mesterek szimbolikus és családi képviselőjeként.

A nézőtér széksoraiban nagyjából az éneklők hozzátartozói ültek. Nemcsak az ő tapsaikból ítélve, de sokak egybehangzóan megfogalmazott véleménye szerint is, a különleges hangulatú, felemelő érzéseket keltő hangverseny méltó volt a mesterművekhez, az Éneklő Ifjúság legszébb hagyományaihoz, s talán betöltötte azt a feladatot is, hogy felhívjuk a figyelmet az iskolai zenei nevelés súlyos gondjaira, de e gondok ellenére mutatkozó szép eredményeire is, az 1929-es minta alapján készült kis plakáton és képeslapon látható kedves éneklő gyerekek mai utódainak művészi teljesítményére.

(H: 2014/2. 4.o.)

Ittész Mihály

**AZ ELSŐ ÉNEKLŐ IFJÚSÁG HANGVERSENY
80. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL, A 85 ÉVE MEGTARTOTT
ELSŐ KODÁLY GYERMEKKÁREST MŰSORÁVAL**

Kodály Zoltán I. Magyar Kórusverseny

Budapest, 1997. december 12–14.

Rendező: Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége – KÓTA

Elnök: *Dr. Baross Gábor*

Versenyigazgató: *Vadász Ágnes*

Művészeti vezető: *Kollár Éva*

Fővédnök: *Dr. Magyar Bálint* művelődési és közoktatási miniszter

Tiszteletbeli elnök: *Kodály Zoltánné Péczely Sarolta*

A nyitókoncerten *dr. Maróti Gyula* a KÓTA alapító főtájkára megnyitó beszédében kihangsúlyozta, hogy a körülmények most tették szükségessé a verseny meghirdetését, kialakult a megmérettetés igénye. Magyar Kórusok eddig is mindenkori résztvevői voltak számtalan Nemzetközi Versenynek, kimagasló eredményekkel. Most úgy tűnik megteremtődik a hagyománya a Magyar Kórusversenynek is.

A hangversenyen szerepelt:

Budapesti Monteverdi Kórus, *Kollár Éva* vezényletével,

ELTE Bartók Béla Énekkara, *Baross Gábor* vezényletével,

Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Jubilate Leánykara, *Ifj. Sapszon Ferenc* vezényletével.

Az ő előadásaikban hangzott el a KÓTA zeneszerzői pályázatán díjat nyert 3 mű:

Horváth Barnabás: Libakerti Albert sóhaja (Tóth Árpád verse),

Pődör Béla: O vos omnes

Horváth Barnabás: Hét mese nőikarra és nagybögőre (Székely Magda versciklusára)

A szünet után előadásra került:

Kodály Zoltán – Psalmus Hungaricus

Közreműködött: a Budapesti Monteverdi Kórus, ELTE Pro Musica Vegyeskar, karigazgató: *Kollár Éva*

Kecskeméti Pedagógus Énekkar, Sinfonietta Hungarica Zenekar,

Művészeti vezető: *Déri András*, Szólista: *Kiss B. Attila*

Vezényelt: Erdei Péter.

A Kórusversenyre 56 jelentkező volt, 7 kategóriában. Legnagyobb létszámban a Gyermekkarok jelentkezték – 20 együttes – a Férfikarok kategóriájában csak 3 együttes volt a mezőnyben.

A zsűri elnökei: *Párkai István* és *Sapszon Ferenc*, a zsűri tagjai: *Kollár Éva*, *Mohayné Katanics Mária*, *Venno Laul* (EE), *Wilko Brouwers* (NL), *Rozgonyi Éva*, *Erdi Péter*, *Farkas András* (CH), *Krikor Tchetinyan* (BG)
(H:1998/1 48.o.)

Köszöntés a nyitókoncerten

2018. november 15.

Tisztelt Vendégeink, kedves Énekesek, Kollégáink és Barátaink! Több mint két évtizede, közel 25 évvel ezelőtt pattant ki az a gondolat, hogy nemzeti kórusversenyt kellene szervezni, mert szeretnénk lehetőséget adni hazai együtteseinknek, hogy széles szakmai fórumon, országos zenei ünnepen mutatkozhatnak be,

és hogy a legjobbak méltó jutalmat kapjanak művészi előadásukért.

A gondolatot a KÓTA Elnöksége és az akkori Művészeti Bizottság tagjai fölkarolták, és figyelmes előkészítő munka után valóra vált az ál-munk, elindult a Kodály Zoltánról elnevezett Magyar Kórusverseny. Reménykedtünk benne, hogy a sikeres kezdet után további, hasonlóan színvonalas alkalmak tovább szolgálják majd a magyar kórusélet virág-zását. Bízunk benne, hogy fölpezsdül az éneklő kedv, hogy egyre több együttes jön közénk egy olyan helyszínre, ahol csak nyerni lehet. Mert az ilyen örömnép hatalmas lendületet ad a kórusoknak. A több hó-napos szorgalmas munka után sokszorososan magasabb szintű produkció születik, amely megfényesíti az együttesek jövőjét. Kiderül, hogy megéri a sok áldozatos próba, alaposabban fölkészülünk, figyelünk, segítünk egymásnak, egyre szebben énekelünk, – végül pedig egyre jobban szeretjük egymást, a karnagyunkat, az éltető, élményt adó muzsikát.

Ma már a VIII. Kórusverseny kapujában állunk, és „várjuk az új magyar csodákat”. Köszönjük a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségének, hogy ismét vállalta a szervezés kemény munkáját, köszönjük a versenyt támogató szervezeteknek a jelentős szakmai és anyagi segítséget.

Legyen tehát büszke minden kórus, amelyik részt vesz ebben a nemes versengésben! Zengjen tehát az énekszó! Évezredek óta tudjuk, hogy a muzsikának varázsereje, a dalnak titka van, de senki nem fogalmazta meg ezt olyan szépen, mint Babits Mihály „A 2. ének” című versében.

„...És akinek szép a lelkében az ének,
az hallja a mások énekét is szépnek.”

Reméljük, hogy a kedves közönségnek, és főként a tisztelt zsűri tag-jainak szép a lelkében az ének, és így szépnek hallják majd a kórusok énekét is. A zsűrinek jó munkát, a kórusoknak örömteli, sikeres muzsi-kálást kívánunk!

Kollár Éva

A Budapesti Monteverdi Kórus 46 év muzsikája...

Énekelni jó, – az éneklés testünk-lelkünk egészségét és teljességét szolgáló, csodálatos dolog. Együtt énekelni pedig olyan érzés, mint ha részesei lehetnénk egy angyali kórusnak, amelyekben megoldódnak a földi kötelékek, és szárnyra kapnak a legszebb, legnemesebb érzések. A kórusban éneklés a szellem öröme, – a láthatatlan művészet jól érzékelhető, boldogító valósága.

Nos, ennek az élménynek a megszületéséért sokat kell tenni. A közös muzsikálás sikeréhez, a lelki értékek megszületéséhez bőséges idő, a ki-munkálás türelme, figyelme és fegyelme, valamint az együttesért vállalt felelősség kell, – mindezt összesítve pedig végtelen szeretet szükséges hozzá. És lehet, hogy ezért a boldogságért sokat kell áldozni és fáradozni? És hogy sokunknak mindez mégis megéri? Ez az igazi csoda!

Ilyen csoda született 1972-ben, amikor a Leövey Klára Gimnázium ifjúsága önálló vegyes kamarakórust akart létrehozni az akkorra már világhírű Kodály Zoltán Leánykar mellé. Annak az elismert kórusnak a vezetője a kiváló *Andor Ilona* karnagy volt. Igen ám, de a fiúk is énekelni akartak, – és ma is akarnak, Istennek hála. A kezdeményezők tehát megkérték frissen érkezett, kezdő tanárukat – e sorok íróját –, hogy alakítsanak új együttest. Ez megtörtént, és az akkori fiatalok közül többen ma is velünk tartanak. Ilyenek tisztelettel körül vett alapító énekesink, mint Járai Márta, Kóbor András, és még sokan, akik csaknem 47 év óta tagjai együttesünknek.

Vegyes kamarakórusunk fiatalos lendülete jó kezdet volt, és később sem hagyott alább. Az érettségi után a tanítványok együtt maradtak, barátok jöttek, szerelmek szövődtek, házasságok kötettek, gyermekek születtek... és a közösséghez tartozás igénye, a zene szeretete tovább érlelte szakmai és baráti kapcsolatainkat, zenei teljesítményünket, – így az együttesből lelkes, sikeres vegyeskar lett, amelyik a gimnáziumi bölcsőből kinőve, néhány év alatt országos ismertségre és elismertségre tett szert. Kezdetben a Budapesti Kamarakórus Napok színpadán mutatkoztunk be, dalostalálkozókon, fesztiválokon énekelve bejártuk az országot. 1979-től pedig elindulunk egy fényes nemzetközi pályán is, amelyik Európa szinte minden országába elvezetett minket. Számos zenei esemény között a legnehezebb feladatot mindig a kórusversenyeken való részvétel jelentette. Legelső sikerünket az ausztriai Spittalban értük el, ezután Németországba, Olaszországba, Franciaországba kaptunk meghívást, később pedig csaknem minden európai zenei fórumon bemutatkoztunk, első-második díjakat szereztünk, mint a Debreceni, a Tours-i, a Llangollen-i versenyeken. Több Nagydíjat is nyertünk, így Pécsset, Prágában, Tours-ban, Sligo-ban. Életünk egyik legnagyobb öröme és

büszkesége pedig az Arezzo-i Nagydíj volt, amelyet 1985-ben kaptunk, /ezt megelőzte akkor, hogy több kategóriában nyertünk, és még karnagy-díj is jutott arra a napra/. Az ott elnyert mives „Arezzoi Guido” bronz szobrot boldogan őrizzük, és méltó becsben tartjuk trófeáink, a kupák, emléklapok és diplomák között.

Élményekkel teli koncert utakon vettünk részt Erdélyben, Kárpátalján, a Dél-Vidéken, Moszkvában, Kiebben, Spanyolországban, Belgiában, Hollandiában, és több ízben Ausztriában, Olaszországban, Franciaországban, Nagy-Britanniában, Németországban. Rangos fesztiválok vendégként szerepeltünk, ezek közül is kiemelkedtek az Europa Cantat Fesztiválok eseményein adott koncertjeink. Különösen kedves volt számunkra, hogy 2015-ben zenei műhelyt vezethettünk a Pécsi Europa Cantat keretében. Itt a közös munka során, valamint az önálló koncertjeinken kortárs magyar zeneszerzők műveit szeretettük meg a nemzetközi résztvevőkkel és a hallgatósággal. Kórusunk alapvető célja éppen ez, hiszen számos hazai komponista kórusművét első előadásban adhattuk elő. Ezek jó részéből hanglemelt készített velünk a Hungaroton. A németországi Carus kiadó a magyar egyházi kórusmuzsika repertoárjából állította össze műsorát, amelyet együttesünkkel vett föl, és kotta-kíséretes CD formájában adott ki. Ezen fölül további 10 alkalommal rögzítettünk válogatást az európai zeneirodalom remekeiből. Hálásak vagyunk sorsunknak, hogy névadónk, Claudio Monteverdi gazdag életművéből, világi és egyházi kompozícióiból sokat megszólaltathattunk. Ez a csodálatos forrás immár 43 éve életi a Budapesti Monteverdi Kórus zenei világát. Természetesen, bőséges táplálékot találunk a különböző korszakok mestereinek művei között is, így mindig frissítjük a műsorainkat. A zeneirodalom oratorikus műveiből is megszólaltattunk jó néhányat. Ilyenkor visszahívjuk régebbi énekeseinket is, és ezek az értékes találkozások az elillanó zenei hangok varázsával tovább örökítik az ünnepi órákat.

Életünk nagy élményei volt a négy alkalommal megrendezett „Nemzetközi Monteverdi Fesztivál”. Ezen programok életrehívói, szervezői és boldog résztvevői voltunk. Meghívásunkra több mint 20 baráti kórus érkezett hazánkba Európából és Amerikából. A fő helyszín Esztergom volt, ahol bizonyosan megfordult Claudio Monteverdi is, 1495-96 táján, a törökök elleni harcok idején, Gonzaga herceg udvari muzsikusként. De Vácott és Budapesten is voltak hangversenyek. A fesztiválok Cl. Monteverdi műveit a résztvevő énekessel közös betanulás után adtuk elő. Természetesen, minden együttes bemutatta saját zenekultúrájának értékeit, és néhány nagyszabású alkotást közösen is műsorra tűztünk. Sok nagyszerű karnagyot is meghívtunk. Közülük is kiemelkedő élmény volt, amikor Prof. Simon Carrington a Yale Egyetem kamarakórusával és a Budapesti Monteverdi Kórus énekeseivel együtt G. F. Händel Messiás című oratóriumát szólaltatta meg az Esztergom Bazilikában. Hasonlóan szívmengető zenei eseményt jelentett, amikor a Salzburgi Dóm zeneigazga-

tója, Prof. Czifra János vezényletével fölhangzott W.A. Mozart „Credo” miséje (KV 257), és nagy sikert arattunk, amikor mi magunk adtuk elő Orbán György „Stabat mater in d” című gyönyörű oratóriumát.

A Budapesti Monteverdi Kórus legutóbbi élményéről: idén, 2018. októberében Franciaországban jártunk, és két hangversenyt adtunk a „Lisztomania Festival” keretében. Ez a francia zenei szervezet a Nemzetközi Liszt Társasággal közösen, évente szervez konferenciákat és hangversenyeket, amelyeken zenetudósok és művészek tisztelegnek Liszt Ferenc géniuszának, az ő művészetét helyezik reflektorfénybe. Idén is gazdag programot kínáltak a nemzetközi közönségnek, és örömkre, a Budapesti Monteverdi Kórus volt a fesztivál egyik vendége. Így adhatunk nagyszerű önálló hangversenyt Chateauroux-ban, a társaság székhelyén lévő „Équinoxe” nevű óriási hangversenyteremben, és ugyanitt bemutatkoztunk a csodás akusztikájú Liszt-Kápolnában is. A fogadásunkat nagyszerűen megszervező Le Choeur Pléiade kórusal együtt a párizsi Saint Eustache katedrálisban előadtuk C. Saint-Saëns Requiemjét, *Boda Gabriella*, franciaországi magyar karnagyasszony vezényletével. Főlemelő élmény volt az is, amikor a koncert első felében a Budapesti Monteverdi Kórus adta elő műsorát: Liszt Ferenc motettáit, Kodály Zoltán *Pange lingua* című művét. Szőnyi Erzsébet, Kocsár Miklós és Orbán György darabjai is nagy sikert arattak a 600 főnyi párizsi közönség előtt. Utazásunk sok élménye között még egy nagyszerű ajándékot kaptunk, amikor felejthetetlen pillanatokot élhettünk át október 23-án, nemzeti ünnepünkön: a Párizsi Magyar Kulturális Intézet (Balassi Intézet) meghívására koncertet adtunk a népes magyar és francia vendégseregnek. Megható volt a közönséggel együtt énekelni a Magyar Himnusz! Műsorunkat Kodály Zoltán–Balassi Bálint: Szép könyörgés című művével kezdtük, majd Szőnyi Erzsébet és Kocsár Miklós népi imákra készült műveit, valamint Bárdos Lajos, Pásztai Miklós, Karai József magyar népdalföldolgozásait adtuk elő. Mindezeket szünni nem akaró taps jutalmazta. A lelkes közönség szinte szétfeszítette az intézet előadótermet. Nagyszerű érzés volt Franciaországban magyarnak lenni.

Kórusunk egész életútját megaranyozta *Kodály Zoltán muzsikája*, amelyet mind a hazai, mind a külföldi hangversenyeinken őszinte örömmel fogadott a közönség. Hálát adunk a sorsunknak, hogy ezt a gazdag életművet örökül kaptuk, és belőle csodálatosan mives darabokat választhatunk. Kodály kórusművei olyan értékeket hordoznak, amelyek kimeríthetetlen kincseket kínálnak az előadóknek és a hallgatóknak. Kodály Zoltán zenéjét, magyarságát és rendíthetetlen hitét példának állíthatjuk fiataljaink elé.

Ma is köszönetet mondunk azért, hogy a Magyar Kodály Társaság hangversenyein is gyakran megszólaltathattuk a remekműveket, és jelképesnek tekintjük, hogy a társaság megalakulásának történelmi pillanatában, 40 évvel ezelőtt műveivel tisztelghattunk Mesterünk emléke előtt.

Kollár Éva

Forrai Katalin díj-átadás

Nemzetközi Kodály Társaság 22. Szimpóziuma – 2015. Edinburgh

A *Magyar Kodály Társaság Hírei* hasábjain az elmúlt években több alkalommal beszámoltunk arról, hogy a **Forrai Katalin emlékére alapított díj** nemzetközi méretű figyelmet vívott ki magának. A díjat egykori tanítványai, munkatársai alapították a nagyszerű zenepedagógus tiszteletére, emléket állítva felbecsülhetetlen értékű pedagógiai munkásságának, melyet a kisgyermeknevelés ügyéért fejtett ki évtizedeken át. A díj egyben buzdításul is szolgál azon pedagógusok számára, akik az igényes zenei nevelés megvalósításán munkálkodnak, napjainkban is.

A kezdeményezés a *Nemzetközi Kodály Társaság* támogatásával jött létre. Első alkalommal egy francia és egy japán pedagógus vehette át a díjat, 2013-ban Kecskeméten, a 21-ik Nemzetközi Kodály Szimpózium keretében. Ők még személyesen ismerhették a tanárnőt és országukban már hosszú évtizedek óta azon munkálkodnak, hogy a gazdag zenepedagógiai örökség éljen tovább, nemzetközi viszonylatban is.

Idén 7 jelölés érkezett elbírálásra a Nemzetközi Forrai Katalin Díj odaítéléséről döntő bizottsághoz. Döntésük alapján a két díjazott 2015-ben: *Sister Lorna Zemke (USA)*, *dr. Gállné Gróh Ilona (Magyarország)*.

Sister Lorna kitüntetésének ünnepélyes átadására június 28-án került sor, a Silver Lake Egyetemen (Manitowoc, Wisconsin). A köztisztelőben álló szépkorú pedagógus tiszteletére rendezett fogadáson pályatársai, barátai, tanítványai vettek részt és jelen volt bizottságunk három tagja is – Mary Place (Anglia) Betsy Moll (USA) és Mary Stouffer (Kanada). Méltatták évtizedek óta megnyilvánuló, szünni nem akaró energiával teli munkakedvét, egyéniségének kisugárzását, szakmai tudásának mélységét, melyet pályafutása során több ezer diák / kollega megtapasztalhatott és megcsodálhatott. Tanulmányai, előadásai sokak számára jelentettek inspirációt és ráirányították a figyelmet a koragyermekkorai – sőt a születés előtti – zenei nevelés fontosságára és lehetőségeire.

A téma iránti vonzódása és elkötelezettsége a pedagógus pálya iránt évtizedekkel ezelőtt kezdődött, amikor Dániel Katinka mentoráltjaként személyesen is megismerkedhetett Kodály Zoltánnal (1965!), később Szőnyi Erzsebet tanárnőtől tanult, majd Forrai Katalinnal is szoros munkakapcsolatba került. A Kodály-i zenepedagógiai alapelvek avatott követévé vált hazájában.

Az elmúlt évtizedek során vállalt közéleti tevékenysége, valamint betöltött funkciói is nagy jelentőséggel bírnak: alapító tagja volt az USA-beli Kodály tanárokat tömörítő egyesülésnek (OAKE), majd 1980–82-ig ennek elnökeül is választották. Később a szervezet által alapított Életmű-díjat is elnyerte. Széleskörű nemzetközi munkakapcsolatainak köszönhető – és kollegái megbecsülése is fémjelzi –, hogy mára a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) tiszteletbeli tagja. Nemrégiben nyerte el a Professor Emerita címet, a Silver Lake Egyetemen.

Sister Lorna meghatódva vette át a Nemzetközi Forrai Katalin Díjat, melyet a Bizottság felkérésére *Gilbert De Greeve* (Belgium) – az IKS nemrégiben leköszönt elnöke – adott át. De Greeve úr, mint zongoraművész is sokat tesz évről évre Forrai Katalin szellemi örökségének megbecsüléséért – az ügyért, mely az értékek átörökítésének ébrentartását tűzte célul. *Idén május 16-án Angliában* – éppúgy, mint ezt megelőzően többször, más helyszíneken is a világban – jótékonysági koncertet adott a néhai Forrai Katalin tiszteletére, illetve a Díj további lehetőségeinek fenntartása érdekében.

A Nemzetközi Forrai Katalin
Díj magyar tulajdonosa
2015-ben Gállné Gróh Ilona

Nagy örömünkre szolgál hirdetni, hogy a másik díjazott *dr. Gállné Gróh Ilona* zenepedagógus.

Az ünnepélyes díjátadásra augusztus 6-án került sor, a Nemzetközi Kodály Társaság 22-ik Szimpóziumán, melynek idén Edinburgh adott otthont – a Skót Nemzeti Ifjúsági Kóruszövetség (NYCoS) rendezésében. Csakúgy, mint amerikai kollegája Gróh Ilona is magas, művészi szintű pedagógiai munkára törekvő pedagógus. Szűkebb hazájában – 1979-től mint kórusvezető, énektanár – Szekszárdon kezdett dolgozni. Óvodások között éppúgy, mint leendő óvodapedagógusok tanáraként is lelkes, zeneszerető-közeget alakító tanárként vett részt közéleti feladatokban. Rendszeresen vállalt szerepet népzenei versenyeken szakértőként, zsűritagként is.

A Forrai Katalinnal való találkozás számára is – mint sokunk életében – meghatározó volt. Munkáját Kati néni mindig érdeklődéssel figyelte, és feladatokkal bízta meg a Bölcsődék Országos Módszertani Intézetében csakúgy, mint az Országos Ének Munkaközösség vezető tanácskozásainak előkészítésében. Szoros szakmai kapcsolatuk mintegy húsz évet ölelt fel, melynek során Ili sok biztatást kapott dédelgetett álmának a Ringatónak létrehozásához. 2006-ban jött létre az első Ringató, ma már több mint 200 ága van a gondosan ültetett és táplált, gazdagon termő fának, melynek gyümölcse a családok életébe annyi örömet hozott.

2010 óta *Ringató – Országos zenei nevelési program* védjeggyel működnek a foglalkozások országszerte és egyre több alkalommal határon túl is. *Vedd ölbe, ringasd, énekelj!* hirdetik és várják néhány hónapos kortól 3 éves korig a gyermekeket és szüleiket – nagyszülőket, gondozókat. Gróh Ilona kezdettől fogva nagy hangsúlyt fektetett a Ringató foglalkozásokat vezető kollegák felkészítésére is, mely nem 'csupán' dalok, mondókák tanítását, tanulását, de művészetpedagógiai ismeretek átadását, elsajátítását is jelenti. A rendszeres konferenciák, továbbképzések a társ-vezetők zenei tudásának frissítését, naprakészségét célozzák, valamint az együtt-éneklés örömeinek átélését. Honlapjukon Kodály: Bicinia Hungarica előszavából idéznek: „Nem sokat ér, ha magunknak dalolunk, szebb ha ketten összedalolnak. Aztán mind többen, százan, ezren, míg megszólal a nagy Harmónia, amiben mind egyek lehetünk. Akkor mondjuk majd csak igazán: örvendjen az egész világ!”

A skóciai ünnepi ceremónián a díjazó bizottság képviselőjében Judy Johnson (Ausztrália) méltatta a kitüntetett pedagógus életpályáját. Ezen alkalommal, Forrai Katalin lánya, Vikár Katalin, valamint a Díjat adományozó Bizottság elnöke, Mary Place (Anglia) is jelen volt.

Judy Johnson, Vikár Katalin, Gróh Ilona, Gilbert De Greeve, Mary Place

Gróh Ilona a díj átvételekor meghatódva szól: „Ez a díj nemcsak az enyém, hanem nagyon sokaké. A munkatársaimé is, akikkel minden nap együtt dolgozom, a tanítványaimé is, akik folytatják majd azt az utat, amit Forrai Katalin nekem mutatott [...] Felelősséget jelent a kitüntetés, meg kell felelni annak a mércének, amit Kodály Zoltán és Forrai Katalin állítottak elénk. Az ő tanításukat követve igyekszem minél szélesebb tömegeknek átadni az értékes zenei kultúrát, miközben Kati néni tanácsát sem felejttem »Fontos: az életben úgy boldogulj, hogy közben boldoggá tegyél másokat!«”

A bölcsességet szimbolizáló bagoly, mely Forrai Katalin egykori gyűjteményében is sokat mondó jelentéssel bírt, immár az USA-ban és Magyarországon is 'száll.' Az emlékezésnek nincsenek földrajzi korlátai. Az éneklésnek sem.

(H: 2015/3. 10.o.)

M. Dietrich Helga

A Brit Kodály Társaság

1989. augusztus 6–13-ig a Cheltenham-i Ladies' College-ben tartotta szokásos nyári tanfolyamát. A mintegy 120 angol résztvevő számára idén a kisgyermekes zenei nevelésével foglalkozó előadások hangzottak el; a tanfolyam többi részében a megjelent iskolai ének-zenetanárok, énekesek és zongoratanárok részére meghívott tanárok, előadók tartottak foglalkozásokat. A rendezvény igazgatója, s egyben a Brit Kodály Társaság elnöke Vajda Cecília immár a 8. nyári tanfolyamot rendezti töretlen kedvvel és láthatóan, érezhetően nagy sikerrel. Érdemes a meghívott tanárok, előadók névsorát megtekinteni: Forrai Katalin, Dietrich Helga, Ispán Franciska, Nemes Klára, Rozgonyi Éva, Gillian Earl, Szervánszky Valéria, Andor Éva, Somorjai Paula, Keönch Boldizsár és e sorok trója.

Minden résztvevő számára bizonynál felejthetetlen marad Kodály: A magyarokhoz c. kánonja, mely zárószámként a College hagyományos berendezésű, színes ablakokkal ékített, csodálatos dísztermében a faburkolatú, erkélyes, több emeletes nézőtérrel s a színpadról sztereó hangzásban szólalt meg, magyar nyelven!

Estéként tanári hangverseny, növendékhangverseny, vendégkórus szereplése gazdagította a programot. Ez utóbbi keretében került sor a budapesti Szilágyi Erzsébet Gimnázium leánykarának nagyszerű hangversenyére, mely alkalommal a tanfolyam résztvevői élő bizonyítékát láthatták a magyar iskolai énekkari kultúra magas színvonalának. A Csik Miklós vezette leánykar műsorán preklasszikus, angol és magyar szerzők művei szerepeltek. A kórus a koncert után tovább folytatta útját a skóciai Aberdeenbe, ahol szép sikerrel képviselték hazánkat a Nemzetközi Ifjúsági Fesztiválon.

Az 1989-es nyári tanfolyam idején történt hivatalos bejelentése annak, hogy a British Kodály Society (Brit Kodály Társaság) a keretében folyó tanulmányi munka színvonalának egyenletesen magas volta miatt nevét **British Kodály Academy** (Brit Kodály Akadémia) névre változtatta. Ezzel – elsőként a világon – Londonban, megkezdte működését egy Kodály Zoltán nevét viselő Akadémia.

(H: 1989. 13.o.)

Szőnyi Erzsébet

Vajda Cecília tanárnő emlékét megőrkítő méltó emléktábla került, egykori lakhelyén Londonban Hallam Street 105. szám alatti épület falára. Jelen volt Westminster kerület polgármester asszonya, Lady Christabel Flight és dr. Nemes László Norbert. Neki köszönhető, hogy Vajda Cecília teljes szakmai hagyatéka a kecskeméti Kodály Intézetben lett végleges otthonra.

London, 2016. április 29.

P. Ispán Franciska

A Kodály koncepció kínai jelenléte

Szőnyi Erzsébet elnök asszonytól kaptam a megtisztelő felkérést, hogy röviden elmeséljem kínai tapasztalataimat.

Ismereteim szerint az 1950-es évektől kezdve a közös kínai-magyar diák-csereprogramoknak köszönhetően több kínai hallgató is tanult hazánkban zenét és néhányan közülük később a kecskeméti Kodály Intézet kurzusait is elvégezte, de az ő kezdeményezéseik, hogy a Kodály koncepciót megismertessék saját hazájukban, vélem, hogy központi támogatás hiányában elszigetelt próbálkozások maradtak csupán.

Igazi áttörést az jelentett, amikor 1998-ban a pekingi Központi Zeneakadémia – amely Kína egyik legmeghatározóbb zenei felsőoktatási intézménye – új tanszéket alapított, s ennek vezetőjévé Professor *Gao Jianjin* asszonyt nevezték ki. Gao asszony felismervén, hogy a kínai zeneoktatás egyik sarkalatos problémája, hogy nincs egységes, jól működő módszertana, volt egyetemi tanára, az Európában és Kanadában is több évtizedet eltöltött Professor *Liao Naoxiong* tanácsára azt a célt tűzte ki, hogy tanszékén, a Zenei nevelési tanszéken a Zeneakadémia hagyományos tantárgyai mellett, külföldi tanárok, előadók bevonásával különböző, a nagyvilágban már jól ismert zenei nevelési módszereket is bemutassanak a tanszék hallgatóinak. A programban az Orff-, és Dalcrose-módszer mellett kiemelt helyet kapott a magyar módszer, a Kodály koncepció is.

Miután Liao professzor 1998-ban megnézte az egyik kóruspróbámat, amit iskolámban a VI. kerületi Erkel Ferenc Általános Iskolában a kicsinyek kórusának tartottam, engem ért az a megtiszteltetés, hogy első Kodály tanára legyek az új pekingi tanszéknek.

Helyzetkép, nehézségek

A 2000 márciusi első utam előtt az európai emberek többségéhez hasonlóan én is meglehetősen kevésbé ismertem a kínai kultúrát, alig tudtam többet arról, hogy a többévezredes kínai zene is, akárcsak a magyar népzene ősi rétege, az ötfokúságra épül, mintegy hidat képezve a két zenei kultúra között. Munkám kezdetekor lenyűgözve tapasztaltam azt a nagyfokú érdeklődést, amivel a hallgatók a nyugati zene felé fordultak. Szintén elkápráztatott a tanszék hallgatóinak magas technikai felkészültségű zongoratudása, ami jócskán felülmúlja a hasonló szakra járó magyarországi diákokét. De úgy vélem, általánosan is elmondható, hogy Kínában a zenét tanulók kiváló hangszertechnikával bírnak. Ez nagyon fontos és jó, hiszen a zeneoktatás egyik mindenkori célja a biztos és virtuóz hangszertechnika elsajátítása, hogy a növendékek, majd az esetleg később előadóművésszé váló muzikusok felszabadultan és a szerzői szándékoknak megfelelően, hitelesen legyenek képesek megszólaltatni a zeneműveket. Meglátásom szerint a kínai zeneoktatásnak éppen ez, a jó hangszertechnikai tudás elsajátítása az egyik erőssége.

Ami azonban a zeneoktatás másik, nem kevésbé fontos, sőt, hitem szerint lényegesebb célját, nevezetesen a zeneművek tartalmának, szellemiségének értő tolmácsolását illeti, nos, ezen a területen nagy hiánycsúszásokat tapasztaltam. Úgy vélem, az ő felsőoktatásukban még nem kap kellő hangsúlyt a nyugati zene befogadásához és értéséhez szükséges zenei műveltség megalapozása, az összhangzattani, stílusismereti, formatani ismeretek szélesítése és főképp azok gyakorlati hasznosítása. E téren azt tapasztaltam, hogy az elméleti tanítás – ami sajnos legtöbbször nem a valós zenei repertoárra, hanem elvont didaktikai tanpéldákra épül – túlsúlyban van a gyakorlati oktatással szemben. Így a diákok, bár hamar megtanulják a legfontosabb formatani ismereteket, az alapvető összhangzattani szabályokat, azokat a művekben, az élőzenében többnyire nem ismerik fel, nem tudják értelmezni.

Szintén elgondolkodtató volt látni, a hallgatók mennyire nem érzik a különböző zenei tárgyak közötti kohéziót, azt hogy az egyes foglalkozások nem önmagukban létező elvont tárgyak, hanem egymást segítő és kiegészítő stúdiók, melyek közös célja a zenei alkotások minél alaposabb és sokirányúbb megértése.

Számomra – aki kisgyerekkoromtól aktív zenélésen keresztül ismertem meg a nyugati zene titkait, hiszen az iskolai énekórákon, majd később a szolfézs, összhangzattan, népzene stb. foglalkozásokon az éneklés volt a legfőbb „eszköz” a tanításhoz – szokatlan volt, hogy itt a konzervatóriumban a zenei foglalkozások inkább előadás jellegűek. De azt is megtapasztaltam, hogy a hallásfejlesztés – ami az abszolút-dó rendszer szerint történik – itt főképp a lineáris egyszerűságra épül, lévén maga a kínai népzene is egyszerűságra, és kevésbé törekszik a polifonikus és az akkordikus hallás fejlesztésére, ami viszont az európai zene értő befogadásához elengedhetetlen.

Hamar megtapasztaltam azt is, hogy a kínai oktatás egyértelműen az utánzásra épít, és nem támogatja az egyediséget, egyéniséget, a kreativitást – márpedig ez utóbbi tulajdonság szerintem nélkülözhetetlen egy jó pedagógus számára.

Végül furcsa volt látni, hogy egy olyan országban, ahol presztízse van a zenetanulásnak – a tehetősebb szülők fizetésük jelentős részét áldozza arra, hogy gyermeke akár már 3 éves korától valamilyen hangszeren tanulhasson – nincs kiépített és államilag támogatott zeneoktatási intézményrendszer. A közoktatásban az általános iskola első 6 osztályában van heti 1 vagy 2 énekóra. Hangszert magántanároknál lehet tanulni és a legtehetősebb növendékek felvételi vizsgák után 14 évesen bekerülhetnek a Zeneakadémia középiskolájába, illetve 18 éves kortól felvételt nyerhetnek a Zeneakadémia 5 éves alapképzésére, majd újabb felvételi eljárás után a 3 éves mesterképzésre. Sajnos a felvételi vizsgák nem csak a zenei tárgyakra korlátozódnak...

A Pekingi Zeneakadémián végzett munkámról és tapasztalataimról

Mint Kodály-tanárnak elsősorban az volt a célom, hogy a diákok ze-

nei képességeinek fejlesztése mellett a koncepció módszertani sajátosságait, gyakorlati eszközeit tanítsam meg a hallgatónak.

Az első évben a tanszéknek még csak két évfolyama volt. A kb. 25 diák számára eleinte érezhetően új volt még az a zenei megközelítés, amit mutattam. De nagy odaadással, szorgalommal és kitartással tanultak, így – megítélésem szerint – igen gyorsan fejlődtek. Eleinte bizony még egy szólamban sem tudtak igazán tisztán, szép hangon énekelni, de a relatív szolmizáció megértésével és átvételével hamar javult intonálásuk biztonsága.

Szintén nagy meglepetést okozott az első kóruspróba, amikor kiderült számomra mennyire járatlanok a többszólamú éneklésben és hallásban. Emlékszem, mikor az alapos beéneklés után a Viva la musica kánont próbáltuk elénekelni Amíg csak unisono szólt a dallam nem volt baj, de amint két szólamra váltunk már jöttek a gondok: csúszkálás, bizonytalanság. Az egyszerű homofon többszólamúság is nehéz diónak bizonyult eleinte. Azonban ahogy teltek a napok, igen nagy koncentrációval ugyan, de egyre javult, tisztult, teljesedett a hangzásoké. A diákok mindinkább képesek lettek a társakra, a többi szólamra is odafigyelni, és ami a legfontosabb, saját maguknak fedezték fel a közös kóruséneklés örömét.

Jó érzés volt látni a hallgatón, hogy nagyon élvezik azt a sokféleség és változatosságot, ami a szolfézsórákat jellemezte. Kihívásnak tekintették az olyan összetett, nehéz zenei feladatokat, mint az osztinátók hangoztatása az énekléshez, az önálló ének-zongorás feladatok, memoriterek, transzponálási gyakorlatok. Szintén örömmel fedezték fel, hogy a szolfézs nem valami elvont „tudomány”, hanem szervesen, a valódi nép- és műzenéből ered és a szolfézsórák a muzsikálás egy különleges alkalmául szolgálnak.

Nagyon sokat önállósodtak és a hónapok során egyre bátrabbak, kreatívabbak lettek, ami egy leendő énektanár számára elengedhetetlen tulajdonság.

2001-ben már muzsikus férjemmel, *Székely Balázssal* együtt mentünk Pekingbe. Vele az addigi foglalkozások sorát – szolfézs, módszertan, vezénylési gyakorlat és kóruséneklés – zongorás összhangzattannal és formatannal egészítettük ki. Bevallom, hatalmas élmény volt folytatni az egy évvel korábban megkezdett munkát, és érezni, ahogy az elvetett mag szépen lassan kifejlődik. A szemeszter végén egy kórushangversenyt adott a tanszék 35 fős nőikara, amelyen már jelentősen volt érezhető a két szemeszter alatt elvégzett munka hatása.

2003-ban és 2004-ben csak 1-1 hónapot tudtam Pekingben tölteni, de minden alkalommal megtapasztaltam, hogy az idősebb növendékek önállóan is mennyire jól fejlődnek, és milyen biztosan értik a koncepció lényegét. Így aztán remek kezdeményezésnek tartottam, hogy mivel az új növendékek számának emelkedésével szinte lehetetlen volt minden évfolyamot saját magamnak tanítanom, illetve nem tudtam vállalni,

hogy minden szemesztert kint töltsék, a két legtehetségesebb régi növendékem Jiang Miya és Song Yutao tartson szolfézs órákat a Kodály koncepció szerint az akkor elsős évfolyamnak. Elvégzett munkájukból kitűnt, hogy valóban jól megértették és megszerették a módszer lényegét és valóban képesek azt a mindennapi zenei munkában kamatoztatni.

Újabb előrelépést jelentett, amikor 2003-tól a hallgatók néhány általános iskolában is lehetőséget kapnak a gyakorlati tanításra és 1. és 2. osztályokban kezdtek el e módszer alapján tanítani. Ebben a törekvésben azonban meglehetősen nagy nehézséget jelent a jól válogatott és megfelelő speciális, főként a kínai zenére épülő anyag hiánya és a tananyag alaposan átgondolt és kidolgozott felépítése. Természetesen az azóta eltelt időszakban folyamatosan zajlik a tanítási szempontból megfelelő dalanyag összegyűjtése, rendszerezése, de gondokat okoz, hogy egyrészt nagyon kevés autentikus – értem ezalatt, hogy nem valamelyik zeneszerző által komponált, hanem eredeti népi – kínai gyermekdalt ismernek, másrészt a kínai nyelv a saját különleges hanglejtése miatt nehezen párosítható idegen dallamokkal.

Nagy mérföldkő volt a tanszéken folyó Kodály program életében a 2005 novemberében rendezett nemzetközi Kodály konferencia. A 3 napos rendezvénysorozaton az előadások és bemutatóórák mellett a tanszék női- és vegyeskara adott hangversenyeket. Számomra a konferencia legmeghatározóbb pontja az a bemutatóóra volt, melyet *Jiang Miya* növendékem tartott 3. osztályos diákjaival komoly szakmai elismerést aratva, hisz itt derült ki, a Kodály koncepció immár ott van az általános iskolai képzésben is.

A kínai általános iskolai énektanítás Kodály koncepción alapuló oktatásának idén egy újabb fejezetéhez érkeztünk, hiszen 2008 őszén egy 6 éven át tartó kísérlet vette kezdetét, melyben – a hazánkban dr. Barkóczy Ilona és Pléh Csaba által 1968–72 között végzett kutatáshoz hasonlóan – 2 párhuzamos osztály iskolai teljesítményét vizsgálják majd. Az egyik osztály a Kodály koncepciót követő zenei képzésben vesz részt, míg a másik osztály a hagyományos kínai énekkutatásban részesül majd.

Szintén nagyon fontos előrelépés volt a tanszék és egyben a kínai Kodály program jövőjének szempontjából, hogy egyik növendékünk, *Song Yutao* a Nemzetközi Kodály társaság ösztöndíjasaként a 2006–2007-es tanévet a kecskeméti Kodály Intézetben töltötte, ahol sikeres vizsgáit követően a mesterképzésbe is felvételt nyert, s idén szép eredménnyel zárta magyarországi tanulmányait. Az ő itteni képzésével immár van egy olyan tanára is a tanszéknek, aki a szolfézsztanítás mellett a kórusvezetést és a módszertanoktatást is sikeresen irányíthatja magyar szakember segítségével nélkül – hiszen eddig a tanszéknek nem volt kórusvezetője, így nem volt folyamatos kórusmunka sem.

Mindezek mellett Professzor Gao kezdeményezésére 2004-ben Nankingban is létrehoztak egy továbbképző iskolát, ahol végzett általános iskolai énektanárokat oktatnak a Kodály koncepció alapján. Az itt folyó hétfé

kurzusokat szintén a legtehetségesebb pekingi egyetemisták tartják, s az első csoport 2005-ben részt vett a kecskeméti nyári szemináriumon is.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy az utóbbi években rajtam és férjemen kívül már más magyar szakemberek is részt vettek a pekingi munkában. 2005 tavaszán egyhónapos kurzust tartott *Antoni Andrea*, majd 2008 tavaszán *Pad Zoltán* tanított egy szemesztert a tanszéken. Most szeptemberben *Erdei Péter* és *Klézli János* tartott két hetes mesterkurzust nagy sikerrel.

Úgy vélem Kína méreteihez képest egyelőre nagyon piciben van jelen a kodályi eszmék szerinti zeneoktatás, de a jövő szempontjából meghatározó lehet oktatáspolitikájuk érdeklődő és támogató szándéka. Ugyanakkor nagyon fontosnak tartom és a kinti munkámban mindig is ez vezérelt, hogy a hallgatók a magyar módszert teljes egészében, azaz a filozófiai háttér és a gyakorlati módszertan és eszköztár egységében ismerjék meg és sajátítsák el. Ehhez a törekvéshez kiváló támogatókra leltem Professzor Gao és Liao személyében.

Szirányi Borbála

Elhangzott a MKT megalakulásának 30 éves jubileumi ünnepségén, 2008. október 11. a Szabolcsi Bence Zeneiskolában. (H: 2008/4. 19.o.)

A Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) hírei

A Nemzetközi Kodály Társaság 2018. július 21. és 22-én, Budapesten a Kodály Múzeumban tartotta elnökségi ülését és közgyűlését.

Kodály Zoltánné, tiszteletbeli elnök jelenlétében, és az ausztrál *James Cuskelly* elnökletével a Társaság elnökségi tagjai Magyarország, Németország, Japán, Görögország, Skócia, és az Egyesült Államok képviselőiben vettek részt az ülésen. Másnap, kiegészülve a nemzeti szervezetek küldötteivel tanácskoztak az előre elküldött programpontok szerint.

James Cuskelly köszöntötte a 40 éves Magyar Kodály Társaságot (MKT) és májusban megválasztott elnökét Kertész Attilát, aki az ülés idejében kórusával külföldön vendégszerepelt. Tisztelettel és elismeréssel emlékezett Ittész Mihályra, a Kodályt követők nemzetközi családja számára is pótolhatatlan tudású kutató-tanárra, a Magyar Kodály Társaság elnökére, az IKS alapító és tiszteletbeli tagjára.

Ezután rövid áttekintést adott az elmúlt évben végzett munkáról.

Beszélt az online minden IKS tag számára elérhető, Balog József által adott zongorahangversenyéről, amelyet az a finansziális segítség tett lehetővé, amelyet az Emberi Erőforrások Minisztériuma nyújtott. Beszámolt a 2017-ben, a kanadai Camrose-ban szervezett szimpóziumról, ahol *Gilbert De Greeve*-et – aki három cikluson át sikerrel szolgálta az IKS-t – tiszteletbeli taggá választották.

Ezt követően a nemzeti szervezetek képviselőinek beszámolóit következtek:

James Cuskelly összegezte az Ausztrál Kodály Társaság (KMEIA) 2017. évi tevékenységét, majd felolvasta az írországi társaság írásban küldött üzenetét.

Lucinda Georghegan a Skót Kodály Társaság tevékenységéről, nyári kurzusairól számolt be.

Matthias Funkhauser, müncheni egyetemi tanár, a Német Kodály Társaság aktuális terveiről és rendezvényeiről szólt.

Takao Nakamura a Japán Kodály Társaság elnöke a beszámolón túl kifejezte szándékát, hogy a 2002-ben kiadott „An Ode for Music” című Kodály kórusműveit elemző tanulmány kötetet szeretné megjelentetni Japánul.

Michalis Patseas a vezetése alatt működő görög Kodály Intézetben folyó munkát, az ünnepi év eseményeit ismertette.

Hartyányi Judit a Magyar Kodály Társaság képviselőjében, még Ittész Mihály megbízásából sorolta fel az elnök úr által tervezett, összeállított nagyszerű programok eseményeit.

Dr. Márkusné Natter-Nád Klára, az MKT Hírek szerkesztője átadta minden jelenlevőnek az általa összeállított „Kodály Zoltán ábrázolások a képzőművészetben” című kiadványt, mint a 40 éves Magyar Kodály Társaság ajándékát a Nemzetközi Kodály Társaságnak.

Carlos Miró, a Kodály Intézet volt tanára a Chilében és Mexikóban újonnan alakult társaságokról tudósított.

Katherine Hickey és Sandra Matthias, az USA nemzeti szervezetének szerteágazó munkáját ismertette.

Margaret Oliver az Angol Kodály Akadémia (BKA) programjait mutatta be.

Most álljon itt néhány mondat a további témakörök mindegyikéről:

A résztvevők áttekintették és elfogadták az éves költségvetést. A tagsági díjnak egy lehetséges új típusú változatát is megvitaták a jelenlevők, de döntés nem született.

Hogy a Bulletin (Hírek) olvasói táborát szélesítsék, az utolsó kiadványt elektronikus úton elküldték könyvtáraknak.

Mivel 2019-ben az elnökség felének lejár a mandátuma, az elnökség Választási Bizottságot jelölt Kelly Foster Griffin (USA), Jason Boron (Ausztrália), és e sorok írójának személyében. A választási procedúra januárban kezdődik, és május végéig tart, részben az interneten.

Néhány ösztöndíjas, akik 2017/18-ban a Kodály Intézetben tanultak, beszámoltak eredményeikről, továbbtanulási szándékukról, köszönettel az IKS-től, a Kodály Intézet Alapítványtól és Kodály Zoltánnétól kapott ösztöndíjért, amely lehetővé tette tanulmányaikat.

A népzene kutatásban résztvevők munkájáról *Jerry Jaccard* tudósított, aki szoros kapcsolatot ápol a Zenetudományi Intézet Népzenekutató

Csoportjával. A legújabb hír tőle, hogy az USA Utah államában, Provóban, ahol eddig a Brigham Young Egyetemen az ő vezetésével folyt két évtizede Kodály szellemében tanárképzés, hamarosan mintaiskolát nyit. Magyarországi iskolákat látogat – mint eddig is tette – hogy tapasztalatokat gyűjtsön új intézménye részére.

James Cuskelly ismertette a következő, 24. Nemzetközi Szimpózium előkészületeit. 2019-ben Malajziában szervezi Susanna Saw, a Young Choral Academy karnagya, akinek nagyszerű gyerekkora már 2009-ben, az első Kuala Lumpurban tartott Kodály Szemináriumon örömteli meglepetést okozott a résztvevőknek. Kodály zenéje és nevelési elvei meggyökereszték a távoli országban, ahova magyar, belga, amerikai és ausztrál tanárok vitték az éneklésre, kóruszenére alapozott „módszert”.

Dr. Nemes László Norbert és a kísérletben résztvevő kollégái, Susanna Konings és Hargitai Eszter bemutatták egy, a tanítás színvonalát segítő, a tanulmányok végén tanúsítványt nyújtó „Nemzetközi Kodály szolfézs-zeneelmélet” kurzus tervét, amely a legtöbb Kodály programban hiányzik. Ez a módszertan alapjául is szolgáló „tantárgy” az IKS felügyelete alatt szerveződik.

A kétnapos nemzetközi szakmai találkozás a világ távoli pontjain közös célért folyó munka sikeréért egyfajta tapasztalatcsere lehetőségét kínálta, és nem utolsó sorban baráti találkozó örömét is adta.

Hartyányi Judit

Bulletin of the International Kodály Society

A Nemzetközi Kodály Társaságot 1975 augusztusában alapították. A nyolc tagú elnökség részéről már kezdetben felmerült az igény, hogy jó lenne folyóiratot indítani.

Dr. Eősze László vetette fel az angol nyelven megjelenő Bulletin gondolatát. Egyedül látott munkához, írta a cikkeket, részleteket eleinte saját könyvéből: az „Így láttuk Kodályt” választott és Bárdos Lajos tanulmányaiból válogatott. Az angol fordítás munkáját egy kolléga végezte. Minden szám címlapján szerepelt Kodály fotó, kezdetben ezeket is saját könyvéből válogatta. Eősze a Zeneműkiadó művészeti vezetője lévén jó kapcsolatban volt a kiadó Paulay Ede utcai nyomdájával, akik vállalták a Bulletin megjelentetését. Így szerencsére sikerült a nyomdai hátteret biztosítani.

A Bulletin of the International Kodály Society első száma 1976-ban jelent meg, amit Társaság valamennyi tagjának elküldtek. *Szőnyi Erzsébet* és *Vikár László* voltak az elsők, akik mint szerzők a munkában résztvettek, *Kass János* grafikus művész is közölte grafikát. *Dr. Eősze László* húsz évig volt az IKS ügyvezető titkára, és szerkesztette a Bulletin.

Majd *Vandulek M. Lili* kapcsolódott be a szerkesztői munkába, elvállalta az IKS titkárságát és az Iroda vezetését. Néhány éve Ausztráliában él, ott végzi technikai szerkesztői feladatát.

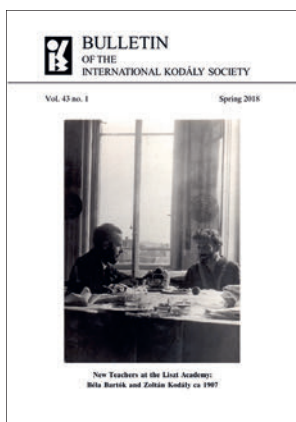
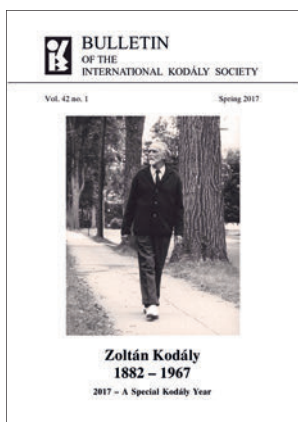
A Bulletin célja hasznos és érdekes információkkal ellátni a Társaság tagjait és a kívülről érdeklődőket világszerte, Kodályról és a Kodály szellemében végzett munkáról. Évente két szám jelenik meg – tavaszi és őszi – közöl Kodály írásokat, Kodályról szóló cikkeket, műelemzéseket, beszámolókat pedagógiai kísérletekről és tapasztalatokról, valamint tudósít az IKS életéről és a nemzeti Kodály társaságok eseményeiről. Előfizetői között a tagságon kívül vannak egyetemi könyvtárak, kiadók is.

Eleinte nem csak angol, hanem francia, német, sőt olasz nyelven is közölt cikkeket (angol összefoglalóval), ám később az angol lett a domináns, némi franciával színesítve.

1995 óta szerkesztőbizottság válogatja a cikkeket. 2009 óta szakmailag lektorált kiadvány, a főszerkesztője *Jerry L. Jaccard* professzor.

A lektorok és a szerzők emailen leveleznek, és a jóváhagyott végleges verzió jelenik meg a kiadványban. A Bulletin kiadója Budapesten a Gemini Nyomda és az IKS iroda postázza a példányokat. Ma már elektronikus formában is elérhető. Aki így kéri, annak email mellékletként küldik. 2010-ben az IKS kiadta a Bulletin összes addig megjelent számait CD-n, 2015-ben pedig ezt a 40 éves évforduló alkalmából az újabb számokkal kiegészítették.

Dr. Eősze László és Vandulek Lili összeállítása

A MAGYAR KODÁLY TÁRSASÁG HÍREI

Ünnepi számot tart kezében az olvasó.
Az elmúlt negyven év eseményeiből
adtunk közre válogatást, amikor
találkozik a múlt és a jelen.
Váljék örömükre az emlékezés és
adjon erőt a jövőre, hogy
„Örvendjen az egész világ!”

MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

XXXIX. évfolyam – 2018/4
december